

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Maruša MATKO

**CELOVITA PRESOJA VPLIVOV NA OKOLJE KOT
ORODJE VARSTVA KRAJINE**

DIPLOMSKO DELO

Univerzitetni študij

Ljubljana, 2011

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA KRAJINSKO ARHITEKTURO

Maruša MATKO

**CELOVITA PRESOJA VPLIVOV NA OKOLJE KOT ORODJE
VARSTVA KRAJINE**

DIPLOMSKO DELO
Univerzitetni študij

**COMPREHENSIVE ENVIRONMENTAL ASSESSMENT AS A
LANDSCAPE PROTECTION TOOL**

GRADUATION THESIS
University Studies

Ljubljana, 2011

Diplomsko delo je zaključek univerzitetnega študija krajinske arhitekture.

Študijska komisija Oddelka za krajinsko arhitekturo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani je za mentorico diplomskega dela imenovala prof. dr. Mojco Golobič.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik: prof. dr. Janez MARUŠIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta,
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: prof. dr. Mojca GOLOBIČ
Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta,
Oddelek za krajinsko arhitekturo

Član: doc. dr. Branko KONTIČ
Univerza v Novi Gorici, Fakulteta za znanosti o okolju

Datum zagovora:

Naloga je rezultat lastnega raziskovalnega dela.

Podpisana se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddala v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Maruša MATKO

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Dn
DK	UDK 711.1:502.13(043.2)
KG	krajina/ varstvo krajine/varovalno planiranje/vplivi na okolje/presoja vplivov/celovita presoja vplivov na okolje/analiza ranljivosti
AV	MATKO, Maruša
SA	GOLOBIČ, Mojca (mentorica)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo
LI	2011
IN	CELOVITA PRESOJA VPLIVOV NA OKOLJE KOT ORODJE VARSTVA KRAJINE
TD	Diplomsko delo (univerzitetni študij)
OP	XII, 94, [63] str. 31 pregl., 80 sl., 3 pril., 93 vir.
IJ	sl
JI	sl/en
AI	Diplomsko delo se nanaša na celovito presojo vplivov na okolje (CPVO), ki je del formalnega postopka, pri katerem se pripravlja plan ali program. V postopku celovite presoje vplivov na okolje se izdelata okoljsko poročilo, rezultat CPVO pa naj bi bil izboljšan plan. Znotraj postopka CPVO se ocenjuje sprejemljivost vplivov izvedbe predvidenih dokumentov za različne sestavine okolja. Nabor teh sestavin je lahko zelo velik. Sestavine okolja se med seboj močno razlikujejo, zato so tudi metode za ugotavljanje vplivov plana nanje in posledično ukrepi varstva različno učinkoviti. Kot posebno problematična okoljska sestavina se kaže krajina. Težko ji je pripisati vrednosti, zato se pri tem segmentu v celovitih presojah pojavljajo težave pri opredeljevanju kazalnikov, še težje pa je ugotoviti vplive načrtov in programov na krajino. Na podlagi analiz okoljskih poročil in intervjuja je bilo ugotovljeno, da celovite presoje vplivov na okolje ponavadi obravnavajo zelo malo alternativ in skozi postopek CPVO ne nastajajo nove variante rešitev, temveč je obravnavani plan z okoljskim poročilom le potrjen. Lokacije predvidenih posegov so v večini primerov že znane. Metode za ugotavljanje vplivov na krajino zajemajo ekspertno mnenje z napovedmi prihodnjega stanja in prekrivanje kart predvidenih posegov s kartami krajin, ki imajo v skladu z zakonodajo poseben pravni status. V redkih primerih se za ocenjevanje vplivov na krajino uporablja računalniško podprte metode (npr. temelječe na GIS). Omilitveni ukrepi za krajino največkrat predstavljajo vzpostavljane zaslonov med predvidenim posegom in posebno vrednimi objekti v krajini s pomočjo zasaditve. Ker se CPVO še ne izvaja dolgo, rezultatov spremljanja stanja izvedenih planov ali programov še ni. Prav tako sistem preverjanja strokovne usposobljenosti in dodeljevanja licenc izdelovalcem okoljskih poročil še ni vzpostavljen. Na podlagi ugotovitev iz analize okoljskih poročil je bila izvedena različica ocenjevanja vplivov Občinskega prostorskega načrta občine Cerknica na krajino s pomočjo dveh metod – s fotomontažami in z modeli ranljivosti krajine zaradi predvidenih posegov, sledila je njuna primerjava. Metodi sta se za ugotavljanje vplivov predvidenih posegov na krajino izkazali kot ustrezni in medsebojno kompatibilni. Izkazalo se je, da bi bilo znotraj CPVO potrebno najprej izvajati študijo ranljivosti krajine zaradi posameznega posega ali dejavnosti, da bi s tem omogočili optimizacijo plana v prostoru, temu pa bi sledila priprava fotografskih simulacij posega, ki bi pripomogla k tehnološki optimizaciji plana.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN Dn
DC UDC 711.1:502.13(043.2)
CX landscape/landscape protection/ conservational planning/environmental impacts/impact assessment/comprehensive environmental impact assessment/vulnerability analysis
AU MATKO, Maruša
AA GOLOBIČ, Mojca (supervisor)
PP SI-1000 Ljubljana, Jamnikarjeva 101
PB University of Ljubljana, Biotechnical Faculty, Department of Landscape Architecture
PY 2011
TI COMPREHENSIVE ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT AS A LANDSCAPE PROTECTION TOOL
DT Graduation Thesis (University studies)
NO XII, 94, [63] p., 31 tab., 80 fig., 3 ann., 93 ref.
LA sl
AL sl/en
AB The graduation thesis deals with comprehensive environmental impact assessment (CEIA), a part of formal procedure, in which a plan or programme is prepared. This procedure involves preparation of environmental report. CEIA is supposed to result in optimization of a plan. In CEIA, environmental assessment on range of different environmental segments is carried out. These segments may strongly differ from one another. That is why the methods used for assessing the impacts and consequently the protection measures are very versatile and not necessarily equally effective. Landscape as an environmental segment is especially problematic. It is difficult to determine its values, which leads to problems with definition of indicators and assessment of environmental impacts of a plan or programme on landscape. Analyses of environmental reports and interview showed that usually only few alternatives of a plan are considered and that new alternatives are not created during CEIA. CEIA does not optimize the plan, it only confirms it. In most cases, locations of interventions are already defined. Methods for assessing impacts of a plan on landscape include experts' opinions with prediction of future situation and overlapping of plans with maps of landscape with special legal status. Methods based on GIS are seldom implemented. Mitigation measures usually comprise creating vegetation screens between new interventions and valuable elements in landscape. Results of monitoring are not obtainable because CEIA is a relatively new procedure. System of reviewing of experts and granting licences for performing the assessment has not been established yet. In the graduation thesis, alternative assessment of environmental impacts of municipal spatial plan of Municipality Cerknica on landscape was carried out, using two methods – photographic simulations and models of vulnerability of landscape because of certain interventions. Both methods proved as appropriate for assessing environmental impacts of plan on landscape and compatible with one another. It was ascertained that in SEIA study of vulnerability of landscape should be carried out first, which would enable territorial optimization of a plan. Then graphic simulations of interventions in landscape should be used in order to achieve technological optimization of a plan.

KAZALO VSEBINE

	str.
Ključna dokumentacijska informacija (KDI)	III
Key Words Documentation (KWD)	IV
Kazalo vsebine	V
Kazalo preglednic	VII
Kazalo slik	IX
Kazalo prilog	XI
Okrajšave in simboli	XII
1 UVOD	1
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA	1
1.2 HIPOTEZA	2
1.3 CILJI	2
1.4 METODA DELA	2
2 TEORETIČNI DEL	3
2.1 VARSTVO KRAJINE	3
2.1.1 Varstvo krajine v mednarodnem merilu	3
2.1.2 Varstvo krajine v Sloveniji	4
2.2 VRSTE VARSTVA	5
2.3 STRATEŠKA IN CELOVITA PRESOJA VPLIVOV NA OKOLJE	7
2.3.1 Definicije, razvoj in značilnosti strateške presoje vplivov na okolje	7
2.3.2 Definicija, pravne podlage in postopek celovite presoje vplivov na okolje	13
2.3.3 CPVO IN SPVO	17
2.3.4 Kako je v CPVO obravnavana krajina	18
3 MATERIAL IN METODE	19
3.1 PREGLED OKOLJSKIH POROČIL	19
3.2 INTERVJU	20
3.3 ALTERNATIVNA METODA OCENJEVANJA VPLIVOV NA KRAJINO	20
4 REZULTATI	21
4.1 ANALIZA OKOLJSKIH POROČIL	21
4.1.1 Sinteza ugotovitev pregleda okoljskih poročil	21
4.2 INTERVJU	25
4.3 REZULTATI ANALIZE OKOLJSKIH POROČIL IN INTERVJUJA	25
4.4 ALTERNATIVNA METODA OCENJEVANJAVPLIVOV NA KRAJINO	27
4.4.1 Metoda	27
4.4.2 Stanje krajine	30
4.4.3 Okoljski cilji za krajino	38
4.4.4 Kazalniki	39

4.4.5	Merila vrednotenja	39
4.4.6	Ocenjevanje vplivov posameznih posegov na krajino	42
5	RAZPRAVA IN SKLEPI	85
5.1	UGOTOVITVE ANALIZE OKOLJSKIH POROČIL	85
5.2	PRIMERJAVA FOTOGRAFSKIH SIMULACIJ IN MODELOV RANLJIVOSTI ZA UGOTAVLJANJE VPLIVOV PLANOV NA KRAJINO TER USMERITVE	86
6	POVZETEK	87
7	VIRI	88
7.1	CITIRANI VIRI	88
7.2	DRUGI VIRI	94

ZAHVALA

PRILOGE

KAZALO PREGLEDNIC

<i>Pregl. 1: Opredelitev opravil in opis njihovih vplivov.....</i>	<i>69</i>
<i>Pregl. 2: Ocenjevanje ranljivosti glede na naklon.....</i>	<i>70</i>
<i>Pregl. 3: Ocenjevanje ranljivosti glede na oddaljenost od naselij.....</i>	<i>71</i>
<i>Pregl. 4: Združevanje ocen naklonov in oddaljenosti od naselij.....</i>	<i>71</i>
<i>Pregl. 5: Združevanje ocen območij posebnega pomena s kombinacijo naselij in strmin.....</i>	<i>71</i>
<i>Pregl. 6: Združevanje ocen kombinacije strmin, oddaljenosti od naselij in območij s posebnim pomenom z vidnostjo.....</i>	<i>71</i>
<i>Pregl. 7: Površina predvidenih stanovanjskih površin na območjih z različno ranljivostjo (vsa območja).....</i>	<i>73</i>
<i>Pregl. 8: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – Begunje.....</i>	<i>73</i>
<i>Pregl. 9: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 1 v Begunjah.....</i>	<i>74</i>
<i>Pregl. 10: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – Begunje, območje 2.....</i>	<i>75</i>
<i>Pregl. 11: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 3 v Begunjah.....</i>	<i>75</i>
<i>Pregl. 12: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 4 v Begunjah.....</i>	<i>75</i>
<i>Pregl. 13: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 5 v Begunjah.....</i>	<i>75</i>
<i>Pregl. 14: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – Cerknica.....</i>	<i>76</i>
<i>Pregl. 15: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 1 v Cerknici.....</i>	<i>76</i>
<i>Pregl. 16: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 1 v Cerknici.....</i>	<i>77</i>
<i>Pregl. 17: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – Rakek.....</i>	<i>77</i>
<i>Pregl. 18: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 1 na Rakeku.....</i>	<i>78</i>
<i>Pregl. 19: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 2 na Rakeku.....</i>	<i>78</i>
<i>Pregl. 20: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 3 na Rakeku.....</i>	<i>78</i>
<i>Pregl. 21: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 4 na Rakeku.....</i>	<i>78</i>
<i>Pregl. 22: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 5 na Rakeku.....</i>	<i>79</i>
<i>Pregl. 23: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 6 na Rakeku.....</i>	<i>79</i>
<i>Pregl. 24: Združevanje ocen območij s posebnim pomenom z vidnostjo.....</i>	<i>80</i>
<i>Pregl. 25: Združevanje ocen vidnosti in območij s posebnim pomenom s podatki o cestah.....</i>	<i>80</i>
<i>Pregl. 26: Delež površine predvidene obvoznice na območjih z določeno oceno ranljivosti - odsek A.....</i>	<i>82</i>
<i>Pregl. 27: Delež površine predvidene obvoznice na območjih z določeno oceno ranljivosti - nova trasa odseka A.....</i>	<i>83</i>

<i>Pregl. 28: Delež površine predvidene obvoznice na območjih z določeno oceno ranljivosti - odsek B.....</i>	<i>83</i>
<i>Pregl. 29: Primerjava ocen vplivov, pridobljenih s pomočjo fotomontaž in z modeli ranljivosti – Begunje.....</i>	<i>84</i>
<i>Pregl. 30: Primerjava ocen vplivov, pridobljenih s pomočjo fotomontaž in z modeli ranljivosti – Cerknica.....</i>	<i>84</i>
<i>Pregl. 31: Primerjava ocen vplivov, pridobljenih s pomočjo fotomontaž in z modeli ranljivosti – Rakek.....</i>	<i>84</i>

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Prikaz lege občine Cerknica na karti Slovenije.....</i>	<i>28</i>
<i>Slika 2: Prikaz makroenot, v katere deli občino Cerknica OPN</i>	<i>29</i>
<i>Slika 3: Prikaz lokacij večjih posegov, ki jih predvideva OPN</i>	<i>30</i>
<i>Slika 4: Strukturna karta občine Cerknica</i>	<i>31</i>
<i>Slika 5: Fotografije značilnih krajinskih vzorcev v občini Cerknica</i>	<i>33</i>
<i>Slika 6: Prikaz sprememb v krajini v občini Cerknica</i>	<i>35</i>
<i>Slika 7: Prikaz večjih posegov v relief</i>	<i>36</i>
<i>Slika 8: Izjemne krajine v občini Cerknica</i>	<i>37</i>
<i>Slika 9: Prikaz kulturne dediščine, naravnih vrednot in izjemnih krajin.....</i>	<i>38</i>
<i>Slika 10: Prikaz lokacij predvidenega širjenja stanovanjskih območij in gradnje obvoznice s prikazom pogledov, za katere so bile pripravljene grafične simulacije predvidenih posegov.....</i>	<i>43</i>
<i>Slika 11: Grafična simulacija predvidene širitve stanovanjskega območja 1 (tloris).....</i>	<i>44</i>
<i>Slika 12: Pogled 1 - trenutno stanje.....</i>	<i>44</i>
<i>Slika 13: Pogled 1 - grafična simulacija predvidene širitve stanovanjskega območja.....</i>	<i>44</i>
<i>Slika 14: Pogled 2 s Kamne gorice proti območju, kjer je predvidena širitev poselitve.....</i>	<i>45</i>
<i>Slika 15: Fotomontaža predvidene širitve poselitve na območju 2.....</i>	<i>45</i>
<i>Slika 16: Pogled 3 - trenutno stanje.....</i>	<i>46</i>
<i>Slika 17: Pogled 3 - prikaz predvidene obvoznice pri bencinski črpalki</i>	<i>46</i>
<i>Slika 18: Pogled 4 - prikaz obstoječega stanja</i>	<i>47</i>
<i>Slika 19: Pogled 4 - simulacija predvidene obvoznice južno od nove stanovanjske soseske.....</i>	<i>47</i>
<i>Slika 20: Pogled 5 (s Turšičeve ulice proti jugu, v ozadju Dolenja vas) – prikaz trenutnega stanja.....</i>	<i>47</i>
<i>Slika 21: Pogled 5– prikaz predvidene obvoznice.....</i>	<i>47</i>
<i>Slika 22: Prikaz izvedbe omilitvenih ukrepov z oblikovanjem reliefa in zasaditvijo pri kozolcih.....</i>	<i>48</i>
<i>Slika 23: Prikaz izvedbe omilitvenih ukrepov pri soseski Za vrtovi (zasaditev)</i>	<i>48</i>
<i>Slika 24: Omilitveni ukrepi ob Turšičevi ulici</i>	<i>48</i>
<i>Slika 25: Pogled 6 - prikaz obstoječega stanja</i>	<i>49</i>
<i>Slika 26: Pogled 6 - simulacija obvoznice</i>	<i>49</i>
<i>Slika 27: Pogled 7 – prikaz trenutnega stanja</i>	<i>49</i>
<i>Slika 28: Pogled 7 - fotomontaža obvoznice</i>	<i>49</i>
<i>Slika 29: Pogled 7 s simulacijo predvidene obvoznice od daleč.....</i>	<i>49</i>
<i>Slika 30: Pogled 8 brez izvedbe posega.....</i>	<i>49</i>
<i>Slika 31: Pogled 8 simulacijo predvidene obvoznice</i>	<i>50</i>
<i>Slika 32: Prikaz predvidenih lokacij širitve stanovanjskih območij in prikaz pogledov, za katere so bile pripravljene grafične simulacije predvidenih posegov</i>	<i>51</i>
<i>Slika 33: Pogled 1 na območji 1 in 2 ob železnici, kjer je predvidena širitev poselitve</i>	<i>51</i>
<i>Slika 34: Pogled 1 - fotomontaža predvidene širitve stanovanjskega območja ob železnici</i>	<i>52</i>
<i>Slika 35: Pogled na območje 3 – trenutno stanje</i>	<i>52</i>
<i>Slika 36: Pogled na območje 3 po izvedbi posega.....</i>	<i>52</i>
<i>Slika 37: Grafična simulacija predvidene širitve stanovanjskega območja 4 na severnem delu Rakeka (tloris)</i>	<i>53</i>
<i>Slika 38: Pogled 3 na severni del Rakeka, kjer je predvidena širitev stanovanjskega območja</i>	<i>53</i>
<i>Slika 39: Pogled 3 - fotomontaža predvidene širitve stanovanjskega območja na severu naselja.....</i>	<i>53</i>

<i>Slika 40: Pogled 4 - trenutno stanje.....</i>	<i>54</i>
<i>Slika 41: Pogled 4 - fotomontaža predvidenega posega.....</i>	<i>54</i>
<i>Slika 42: Pogled 5 - trenutno stanje.....</i>	<i>55</i>
<i>Slika 43: Pogled 5 - grafična simulacija predvidene širitve poselitve na območju 6.....</i>	<i>55</i>
<i>Slika 44: Prikaz lokacij predvidenih posegov na območju</i>	<i>56</i>
<i>Slika 45: Tloris območja po izvedbi predvidenih posegov</i>	<i>57</i>
<i>Slika 46: Pogled 1 – trenutno stanje</i>	<i>57</i>
<i>Slika 47: Pogled 1 - simulacija saniranega kamnoloma s predvideno industrijsko halo</i>	<i>58</i>
<i>Slika 48: Pogled 2 - trenutno stanje.....</i>	<i>58</i>
<i>Slika 49: Pogled 2 - simulacija možne variante ureditve</i>	<i>58</i>
<i>Slika 50: Pogled 2 - simulacija možne variante ureditve</i>	<i>58</i>
<i>Slika 51: Pogled 2 - simulacija možne variante ureditve</i>	<i>58</i>
<i>Slika 52: Pogled 3 – trenutno stanje</i>	<i>59</i>
<i>Slika 53: Pogled 3 - simulacija predvidene ureditve</i>	<i>59</i>
<i>Slika 54: Prikaz lokacij predvidenih posegov in pogledov nanje.....</i>	<i>60</i>
<i>Slika 55: Tloris predvidene širitve stanovanjskega območja 1 na jugu Begunj</i>	<i>61</i>
<i>Slika 56: Pogled 1 proti Kemlaku brez izvedbe posega</i>	<i>61</i>
<i>Slika 57: Pogled 1 - po izvedbi posega.....</i>	<i>62</i>
<i>Slika 58: Pogled 2 izvedbe posega.....</i>	<i>62</i>
<i>Slika 59: Pogled 2 s simulacijo predvidenega posega</i>	<i>63</i>
<i>Slika 60: Pogled proti območju 3 brez izvedbe posega.....</i>	<i>63</i>
<i>Slika 61: Pogled 3 - simulacija izvedbe posega</i>	<i>64</i>
<i>Slika 62: Pogled 4 brez izvedbe posega.....</i>	<i>64</i>
<i>Slika 63: Pogled 4 po izvedbi posega</i>	<i>64</i>
<i>Slika 64: Pogled proti območju 5 brez izvedbe posega.....</i>	<i>65</i>
<i>Slika 65: Pogled 5 s simulacijo predvidenega posega</i>	<i>65</i>
<i>Slika 66: Prikaz območja (fotomontaža), namenjenega kmetijski proizvodnji</i>	<i>66</i>
<i>Slika 67: Trenutno stanje lokacije, kjer je predvidena ureditev vstopne točke na območje Cerkniškega jezera</i>	<i>66</i>
<i>Slika 68: Fotomontaža predvidene ureditve vstopne točke</i>	<i>67</i>
<i>Slika 69: Prikaz lokacije predvidenega posega</i>	<i>67</i>
<i>Slika 70: Tloris predvidene ureditve parkirišča in sprejemnega centra.....</i>	<i>68</i>
<i>Slika 71: Pogled na območje, kjer je predvidena ureditev turistične infrastrukture.....</i>	<i>68</i>
<i>Slika 72: Pogled na predvideno ureditev parkirišča in sprejemnega centra.....</i>	<i>68</i>
<i>Slika 74: Prikaz predvidenih širitev stanovanjskih območij na karti ranljivosti krajine zaradi širjenja poselitve</i>	<i>73</i>
<i>Slika 75: Begunje - prikaz posameznih območij, kjer je predvideno širjenje poselitve.....</i>	<i>74</i>
<i>Slika 76: Prikaz posameznih območij predvidenega širjenja poselitve v Cerknici na karti ranljivosti</i>	<i>76</i>
<i>Slika 77: Rakek - prikaz posameznih območij, kjer je predvideno širjenje poselitve, na karti ranljivosti krajine zaradi stanovanjske gradnje.....</i>	<i>77</i>
<i>Slika 78: Karta ranljivosti krajine zaradi gradnje cest v občini Cerknica</i>	<i>81</i>
<i>Slika 79: Predvidena odseka obvoznice na karti ranljivosti krajine zaradi gradnje cest.....</i>	<i>82</i>
<i>Slika 80: Nova trasa odseka A obvoznice Cerknica</i>	<i>83</i>

KAZALO PRILOG

PRILOGA A: Glavni podatki, pridobljeni pri analizi okoljskih poročil

PRILOGA B: Intervju z odgovornimi s sektorja za CPVO

PRILOGA C: Vzorčni primeri fotomontaž posegov na podlagi meril

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ALARA – as low as reasonably achievable
ARSO – Agencija Republike Slovenije za okolje
BAT – best available techniques
CPVO – celovita presoja vplivov na okolje
DLN - državni lokacijski načrt
DPN – državni prostorski načrt
DOF – digitalni ortofoto načrt
EGS - Evropska gospodarska skupnost
ES – Evropski svet
GERK – grafična enota rabe kmetijskih zemljišč
GIS geografski informacijski sistem
GURS – Geodetska uprava Republike Slovenije
IUCN – Svetovna zveza za ohranitev narave
MKGP – Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
MOP – Ministrstvo za okolje in prostor
OLN – občinski lokacijski načrt
OPN – občinski prostorski načrt
OPPN – občinski podrobni prostorski načrt
PPP – plan, program, politika
PVO – presoja vplivov na okolje
RKD – register kulturne dediščine
SEA – strategic environmental assessment
SEPO – Skupina za evalvacijo posegov v okolje
SPVO – strateška presoja vplivov na okolje
SURS – Statistični urad Republike Slovenije
TTN – temeljni topografski načrt
UN – urbanistični načrt
UNECE – Ekonomska komisija Združenih narodov za Evropo
ZON – Zakon o ohranjanju narave
ZVKD – Zakon o varstvu kulturne dediščine
ZVO – Zakon o varstvu okolja

1 UVOD

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Krajina je zaključen, enovit del zemeljskega površja, ki je oblikovno določen s kombinacijo naravnih dejavnikov kot so geološka podlaga, tla, voda, rastlinski pokrov, podnebne značilnosti in drugi, ter z delovanjem človeka (Urbanistični terminološki slovar, 1975). Druge definicije opredeljujejo krajino kot tisti del površja, ki ga je z ene točke mogoče zajeti s pogledom, vendar pa je pomen zajetega odvisen od načina gledanja – nazorov, izobrazbe in drugih značilnosti osebe, ki krajino opazuje. Tako nekateri vidijo krajino zgolj kot naravo, ločeno od človeka, spet drugi pa opažajo harmonijo med naravo in človekom – krajina zanje predstavlja človekov habitat. Ker pa ima človek v zadnjem času zaradi razvoja znanosti in tehnološkega napredka vse večje možnosti, da aktivno vpliva na svoje življenjsko okolje, mnogi opisujejo krajino kot artefakt – narava pa jim predstavlja le nekakšen oder, na katerem so predstavljeni človekovi dosežki. Taisti prizor, ki ga opazujemo, lahko nekaterim pomeni sistem, v katerem so vsi sestavni deli krajine povezani in prepleteni med seboj, medtem ko drugi krajino dojemajo kot problem, ki ga je treba rešiti. Ta problem je lahko posledica dogajanj v družbi in kliče po drastičnih ukrepih na tem področju, lahko pa gre za oblikovalski problem. Na krajino nekateri gledajo kot na kapital in ji ob upoštevanju različnih parametrov pripisujejo tržno vrednost, drugim pa krajina predstavlja ideologijo, saj se skozi krajino odraža filozofija družbe. Če hočemo spremeniti krajino, moramo torej spremeniti ideje, zaradi katerih je nastalo to, kar trenutno vidimo. Obstaja še drug način za razumevanje nastanka krajine, ki krajino dojema kot zgodovino in upošteva vse od geoloških procesov pa do vpliva človeka. Nekateri si krajino predstavljajo kot kraj, za druge pa je krajina estetska kategorija (Meinig, 1979). Razlag vsebine krajine je toliko, kolikor je ljudi, pomembni pa so prav vsi vidiki krajine. Krajina namreč ne predstavlja bivalnega okolja le za človeka, temveč tudi za vsa druga živa bitja, hkrati pa je tudi proizvodni prostor, ki omogoča pridelavo hrane in izkoriščanje naravnih virov. Vanjo umeščamo dejavnosti, ki omogočajo razvoj gospodarstva, pomemben pa je tudi njen kulturni vidik. Krajini je lahko pripisan poseben simbolni pomen, prav tako je zelo pomembna pri doživljanju estetike. Tudi socialni vidik krajine ima velik pomen, saj krajina kot prostor interakcije in izvajanja različnih pritožnih dejavnosti veliko prispeva k zdravju ljudi in splošni blaginji v družbi. Da bi te pomembne značilnosti krajine ohranili in ji v prihodnosti omogočili kakovosten razvoj, je nujno potrebno varstvo krajine.

Varstvo krajine je eden od pristopov, ki jih predvideva Evropska konvencija o krajini, v slovenski zakonodaji pa krajino in njeno varstvo deloma pokrivata Zakon o ohranjanju narave in Zakon o varstvu kulturne dediščine. Posredno prek členov o presoji vplivov na okolje in celoviti presoji vplivov na okolje pa je varstvo krajine vključeno tudi v Zakon o varstvu okolja in Zakon o prostorskem načrtovanju.

Krajino lahko varujemo kurativno s sanacijami, vendar pa je lahko škoda, ki nastane pri določenem posegu, tako velika, da je z ukrepanjem po izvedbi plana, torej s sanacijo, ni več mogoče odpraviti. Zato za ustrežnejše velja preventivno varstvo. Zagotavljamo ga lahko s standardizacijo (tehnološkimi ali prostorskimi normativi – rezervati) ali pa z optimizacijskimi postopki: načrti upravljanja, analizami ranljivosti, primerjalnimi študijami variant in strateškimi presojami vplivov (Marušič, 1993a). Mehanizmov, ki omogočajo varstvo krajine, je dovolj, vendar pa njihova učinkovitost ni zadovoljiva. Če se zanašamo na učinkovitost določenega orodja, ki se izkaže za premalo učinkovito, lahko pride do

izvedbe posegov, ki imajo negativne posledice v krajini, in s tem do razvoja v nezaželeno smer.

V Sloveniji kot enega od vzvodov za varstvo krajine Zakon o varstvu okolja (2006) v skladu z evropsko Direktivo 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje določa izvedbo celovite presoje vplivov na okolje. Celovita presoja vplivov na okolje (CPVO) je del formalnega postopka, pri katerem se pripravlja plan ali program. Postopek izvedbe, vsebina in metode CPVO natančno določajo ZVO in drugi podzakonski akti. Znotraj postopka CPVO se ocenjuje sprejemljivost vplivov izvedbe predvidenih dokumentov ločeno za različne segmente okolja, nato pa se glede na delne rezultate poda končno oceno sprejemljivosti plana ali programa za okolje. Ugotovitve ocenjevanja morajo biti v skladu z zakonodajo upoštevane pri pripravi plana in njegovem sprejetju, zato naj načeloma ne bi prišlo do izvedbe posegov, ki imajo na katero koli okoljsko sestavino negativne posledice. Ker se sestavine okolja med seboj močno razlikujejo po pojavnosti in glede na nastanek vpliva, so za ugotavljanje vplivov različnih segmentov okolja uporabljene različne metode. Pri tem je potrebno še posebej izpostaviti vidik krajine, saj se glede na varstveni status lahko pojavlja v različnih segmentih varstva okolja (v okviru varstva narave ali kulturne dediščine) ali pa je v presojah obravnavana samostojno, poleg tega pa za razliko od ostalih sestavin okoljskih ciljev, kazalnikov in vplivov ne moremo opredeliti kvantitativno.

1.2 HIPOTEZA

Sestavine okolja, za katere se v okviru celovite presoje vplivov na okolje izvede ocenjevanje vplivov, se določi glede na vsebino obravnavanega dokumenta in glede na značilnosti okolja, kjer je ta plan predviden. Nabor okoljskih segmentov, na katere je znotraj CPVO potrebno ugotavljati vplive, je lahko zelo velik. Te okoljske sestavine se med seboj močno razlikujejo, zato so tudi metode za ugotavljanje vplivov plana nanje in posledično ukrepi varstva različno učinkoviti.

Kot posebno problematična okoljska sestavina se kaže krajina. Težko ji je pripisati vrednosti, zato se pri tem segmentu v celovitih presojah pojavljajo težave pri opredeljevanju kazalnikov, še težje pa je ugotoviti vplive načrtov in programov na krajino. Predpostavljam, da učinkovitost varstva krajine, kot ga omogoča postopek CPVO, zaradi teh razlogov ni zadovoljiva.

1.3 CILJI

- ugotoviti, kako učinkovite so metode ocenjevanja vplivov planov in programov na krajino ter ukrepi varstva krajine v okviru CPVO,
- poiskati možnosti za izboljšanje metod ugotavljanja vplivov različnih dokumentov na krajino in njihovo optimizacijo znotraj CPVO.

1.4 METODA DELA

- pregled strokovne literature in zakonodaje s področja varstva krajine in CPVO,
- pregled in primerjava izvedenih CPVO (okoljskih poročil),
- intervju z nosilci CPVO na Ministrstvu za okolje in prostor,
- izbor okoljskega poročila in izdelava vzporednega ocenjevanja vplivov za segment krajine, primerjava obeh metod.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 VARSTVO KRAJINE

Urbanistični terminološki slovar (1975) razlaga varstvo krajine kot ukrepe za ohranitev krajinskih vrednot in značilnosti ali za odpravljanje nezaželenih vplivov in posledic posegov človeka v krajino ali rušenje ekološkega ravnovesja v krajini.

2.1.1 Varstvo krajine v mednarodnem merilu

Kot trdi Phillips (2000), je postalo varstvo krajine predmet mednarodnega diskurza relativno pozno. Do nedavnega predlagatelji mednarodnih predpisov o varstvu okolja krajini niso posvečali veliko pozornosti. V primerjavi z varstvom narave ter s preprečevanjem in zmanjševanjem onesnaženja je bilo varstvo krajine zapostavljena tema. Ogrin in Marušič (1995) navajata, da je bilo varstvo krajine najprej osredotočeno na izjemna naravna prizorišča, varstvu kulturne krajine pa se dolgo ni posvečalo pozornosti, saj je bila v prvi vrsti prostor gospodarske produkcije. Vključitev kulturnih krajin v Konvencijo o svetovni dediščini leta 1992 in posvečanje posebne pozornosti zavarovanim krajinam s strani IUCN (1992. leta je postala krajina ena od kategorij zavarovanih območij in ima oznako V – gre za območja, namenjena ohranjanju narave in rekreaciji) kaže na rastoče zanimanje za varstvo krajine v svetovnem merilu (Phillips, 2000; The criteria ..., 2009).

Krajina je bila na vseevropski ravni prvič obravnavana samostojno kot poseben segment v poročilu o stanju okolja v Evropi z naslovom Europe's Environment: The Dobriš Assessment, ki ga je leta 1995 pripravila Evropska okoljska agencija, leta 1996 pa je bila krajina opredeljena kot akcijska tema v Strategiji ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti (Phillips, 2000).

Oktobra 2000 je bila sprejeta Evropska konvencija o krajini, katere namen je »oblikovati temeljni okvir za kompleksno obravnavo krajin in ohranitev krajinske dediščine v celotni Evropi«. Temelji na treh politikah: varstvu, načrtovanju in upravljanju krajine. V Evropski konvenciji o krajini pomeni izraz varstvo krajine izvajanje ukrepov za ohranjanje in vzdrževanje pomembnih ali značilnih lastnosti krajine, ki izhajajo iz njene naravne oblikovitosti in človekove dejavnosti. Varstveni ukrepi se izvajajo znotraj vnaprej opredeljenih območij s posebno vrednostjo – v **izjemnih krajinah** (Bratina Jurkovič, 2008; Zakon o ratifikaciji Evropske ..., 2003). To ozko pojmovanje varstva krajine sloni le na konzerviranju obstoječega stanja, ni pa usmerjeno v razvoj. Prav tako ne vključuje vseh krajin, temveč samo tiste, ki so bile označene za posebne. Po drugi strani pa ostala dva pristopa konvencije omogočata varovanje krajine prek usmerjanja rabe na eni strani (načrtovanje) ter usmerjanja dejavnosti ter procesov na drugi (upravljanje). Kot navaja Marušič (2007), lahko torej trdimo, da vsaka od treh politik, ki jih Evropska konvencija o krajini uvaja, omogoča varstvo krajine na svoj način - čeprav so politike poimenovane različno, vse predstavljajo varstvo krajine. Slovenija je Evropsko konvencijo o krajini podpisala marca 2001, ratificirala pa julija 2003. Konvencija je začela veljati marca 2004, ko jo je ratificiralo že več kot deset držav podpisnic (Zakon o ratifikaciji Evropske..., 2003; Bratina Jurkovič, 2008).

IZJEMNE KRAJINE

Izjemna krajina je definirana kot naravna ali kulturna krajina, ki izkazuje visoko prizoriščno vrednost kot odraz svojevrstne zgradbe, praviloma z navzočnostjo ene ali več naslednjih sestavin: edinstvene rabe tal, ustreznega deleža naravnih prvin in/ali posebnega naselbinskega vzorca (Strategija ..., 2004; Hudoklin, 2005). Kot navaja Bratina Jurkovič (2008), so območja izjemnih krajin pomembna za prepoznavnost in identiteto na nacionalni ravni in tvorijo nacionalno krajinsko dediščino, za njihovo določitev pa je treba najprej evidentirati in tipološko opredeliti krajine na nacionalni ravni. Pri nas je bilo to delo opravljeno že v okviru naloge Regionalna razdelitev krajinskih tipov Slovenije v letih 1991 - 1998 (Marušič in sod., 1998a), ki je ovrednotila krajinske podenote in jim na lestvici krajinske kakovosti pripisala ocene od 1 (največ) do 4 (najmanj), poleg tega pa tudi evidentirala in ovrednotila izjemne krajine. Posebna pozornost pa je bila izjemnim krajinam namenjena v Strategiji varstva krajine v Sloveniji (Ogrin in Marušič, 1995), ki je nastala kot prispevek h gradivu za Prostorski plan Slovenije. Strategija natančno navaja merila za izbor izjemnih krajin, ki so bila podlaga za opredelitev izjemnih krajin v Sloveniji. Izjemne krajine so bile leta 1998 podrobneje obravnavane v nalogi Usmeritve za ohranjanje izjemnih krajin v Sloveniji (Hudoklin, 1998, cit. po Hudoklin, 2005). V Strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Strategija ..., 2004, Odlok o Strategiji ...) in Prostorskem redu Slovenije (Uredba o prostorskem ..., 2004) so bila opredeljena krajinska območja nacionalne prepoznavnosti z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine. To so območja, ki vključujejo prepoznavne in reprezentativne dele slovenske krajine z dobro ohranjenimi krajinskimi sestavinami, zlasti pa so to območja izjemnih krajin z redkimi ali enkratnimi vzorci krajinske zgradbe in prostorsko poudarjena kulturna dediščina z visoko pričevalno oz. spomeniško vrednostjo, pogosto v kombinaciji z izjemnimi oblikami naravnih prvin oz. naravnih vrednot (Marušič in sod., 1998a; Strategija ..., 2004).

2.1.2 Varstvo krajine v Sloveniji

V slovenski zakonodaji poseben dokument, ki bi se posvečal le varstvu krajine, ne obstaja. Zato pa krajino kot predmet varstva obravnavata sektorska zakona – Zakonu o ohranjanju narave (v nadaljevanju besedila ZON) na eni in Zakonu o varstvu kulturne dediščine (v nadaljevanju ZVKD) na drugi strani (Golobič, 2007).

Tako je po **Zakonu o varstvu kulturne dediščine** (2008) ena od varstvenih skupin kulturnih spomenikov tudi kulturna krajina. Definirana je kot nepremična dediščina, ki je odprt prostor z naravnimi in ustvarjenimi sestavinami, katerega strukturo, razvoj in uporabo pretežno določajo človekovi posegi in dejavnost. Druga varstvena skupina, kamor prav tako uvrščamo krajino, so spomeniki oblikovane narave. To so območja ali objekti vrtnega in parkovnega oblikovanja z estetsko in kulturno namembnostjo, ki so navadno povezani z drugimi kulturnimi spomeniki.

Po ZVKD je kulturna dediščina varovana na podlagi vpisa v register dediščine ali pridobitve statusa spomenika. Te enote kulturne dediščine morajo biti vključene v strokovne zasnove Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, ki jih je potrebno obvezno upoštevati pri pripravi in sprejemanju aktov s področja urejanja prostora vključno s presojo vplivov na kulturno dediščino.

Register kulturne dediščine poleg kulturne krajine in spomenikov oblikovane narave, ki v večini primerov obsegajo manjše prostorske enote, vsebuje tudi območja kompleksnega varstva kulturne dediščine v odprtem prostoru. Ta območja so opredeljena kot nacionalna

območja prepoznavnosti krajine, ki izstopajo po svoji kulturni in simbolni prepoznavnosti (Hudoklin, 2005). Zavod za varstvo kulturne dediščine navaja, da so zanje značilna »velika gostota kulturne dediščine in številne medsebojne, pogosto zgodovinsko pogojene soodvisne povezave. Kot pomembni deli narodove identitete, ki se izraža v prostorskih obeležjih in njihovih povezavah, tvorijo prepoznavno skladno in harmonično kulturno krajino. Ohranjen način tradicionalnega gospodarjenja je blizu sodobnim konceptom urejanja prostora, ki poudarjajo sonaravno gospodarjenje in varstvo virov s ciljem zagotavljanja trajne vitalnosti prostora v vseh njegovih pomenih« (Kaj je kulturna dediščina, 2009).

Zakon o ohranjanju narave (2004) med naravne vrednote med drugim uvršča tudi krajino in oblikovano naravo, med širša zavarovana območja pa krajinske parke, ki jih definira kot območja s poudarjenim kakovostnim in dolgotrajnim prepletom človeka z naravo, ki imajo veliko ekološko, biotsko ali krajinsko vrednost. ZON poudarja predvsem varovanje tistih značilnosti krajine, ki so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti.

Ker zakona krajino definirata na različna načina in tako kot vrednoto opredelita povsem različne krajine, je razumljivo, da tudi varstvo krajine predpisujeta na različne načine. Kljub temu pa se območja varovanja, ki jih določata en in drug zakon, pogosto prekrivajo, zato oba zakona predvidevata medsebojno usklajevanje (Golobič, 2007).

Kot trdi Marušič (1994) je jasno, da varstva krajine ni mogoče obravnavati samo z vidika ekoloških ali naravoslovnih presoj, kot tudi ne zgolj z vidika njenega doživanja in estetskega doživljanja. Krajina je sinteza vsega dogajanja v njej in hkrati našega odnosa do okolja, zato mora varstvo krajine vključevati vse to. Ker je krajina zelo kompleksno sestavljena in ker se nenehno spreminja, pri njenem varovanju pa je potrebno upoštevati vse zgoraj naštet vidike, je varstvo krajine zelo zahtevno opravilo.

2.2 VRSTE VARSTVA

Varstveno delovanje je lahko preventivno ali kurativno. Pristop kurativnega varstva pomeni popravljanje že nastale degradacije oziroma razvrednotenja v okolju, pri preventivnem varstvu pa gre za prizadevanja za to, da takšna škoda ne bi nastala (Marušič, 1993a).

Kurativno varstvo vedno izhaja iz ugotovitve, da je v okolju prišlo do razvrednotenja ali degradacije. Razvrednotenje oziroma degradacijo Urbanistični terminološki slovar (1975) definira kot »slabšanje, rušenje naravnega ravnotežja ter ekološko in estetsko zmanjšanje vrednot okolja oziroma kot enkratno ali trajno delovanje negativnih vplivov (naravnih in antropogenih) in njihovih posledic na naravne, materialne, socialne, kulturne in psihofizične razmere v okolju«, medtem ko Marušič (1993a) poudarja, da pri degradaciji ne gre za objektivno lastnost okolja, ampak za vrednostno opredelitev, saj je degradacija kakršna koli antropogena sprememba ali proces nastajanja spremembe v okolju, ki smo ju opredelili kot nesprejemljivi, škodljivi ali kako drugače neustrezni po merilih zdravega ali nasploh zelenega stanja okolja. Da lahko opredelimo razvrednotenje, moramo prej imeti predstavo, kakšno je zeleno, ustrezno ali še sprejemljivo stanje. Krajino torej označimo za degradirano v primeru, da je stanje v njej nesprejemljivo. Opredelitev sprejemljivosti bi morala načeloma izhajati iz širšega družbenega konsenza (Marušič, 1993a).

Preventivno varstvo pomeni preprečevanje poškodb v krajini, ki jih ocenjujemo kot nesprejemljive, oziroma zmanjševanje poškodb na najmanjšo možno mero. Vse to se odvija vnaprej; navezuje se na človekovo prihodnje delovanje in bivanje. Pri tem določeni predvideni poseg bodisi preprečimo, ali pa ga načrtujemo in izvajamo na način, da bo škoda še sprejemljiva ali najmanjša možna. Preventivno varstvo je mogoče izvajati na dva različna načina, in sicer z normativnim varovanjem oziroma standardizacijo ali pa z optimizacijskimi postopki (Marušič, 1993a).

Standardizacija v kontekstu varstva pomeni ukrepanje, ki se opira na določene vnaprej pripravljene in preizkušene vzorce obnašanja ali delovanja in se je z izkušnjami izkazala kot sprejemljiva pot. Takšne vnaprejšnje rešitve v varstvenem načrtovanju predstavljajo normativi in standardi. Lahko so orientirani na določeno dejavnost (tehnološki normativi) in ukrepi zadevajo uporabljeno tehnologijo – povzročitelja vpliva na okolje, ali pa so usmerjeni v prostor (prostorski normativi – rezervati) in izhajajo iz značilnosti okolja – receptorja vpliva. Pri prostorskih normativih je izhodišče varovanja vedno izjemna kakovost posameznih sestavin ali delov prostora. Rezervati so izločeni ter po površini manjši deli prostora, varstvo pa je omejeno izključno nanje. Ta način varovanja se je izkazal za učinkovitega v primerih, ko so zavarovana območja po obsegu zadržana. Če pa obseg prostorskih rezervatov naraste in začenja utesnjevati druge zahteve in potrebe v prostoru, rezervatno varstvo odpove (Ogrin, 1989; Marušič, 1994, 1996). Kot pravi Marušič (1994), so problemi, ki se pojavljajo pri varstvu krajine, zelo specifični, problem standardizacije kot načina izvajanja varstva pa je ravno v tem, da rešitve niso prilagojene specifičnim razmeram.

Optimizacijski postopki predstavljajo drug način preventivnega varstva krajine. Gre za premišljeno načrtovanje, v katerega so poleg meril funkcionalne in ekonomske ustreznosti vključene tudi varovalne zahteve. Upoštevamo lahko zelo veliko različnih meril, varovalne zahteve pa so lahko zelo členjene in prilagojene vsakokratnemu načrtovalskemu problemu (Marušič, 1993a). Ta način varovanja ne temelji na kakovosti okolja sami po sebi, ampak jemlje za izhodišče njegovo potencialno razvrednotenje zaradi posega vanj. Marušič (1994) trdi, da »ne varujemo zato, ker smo ocenili, da je krajina vredna sama po sebi, ampak zato, ker je vanjo predviden poseg. Varovanje torej ni usmerjeno na nekatere visoko cenjene dele prostora, temveč na posamezne krajinske sestavine, ki jih ogroža načrtovan ali pričakovan razvoj. Varovanje se iz posameznih, izločenih delov prostora usmerja na ves prostor ter na vsakokratno človekov poseg vanj. Krajine ne varujemo s prepovedjo njenega spreminjanja, temveč tako, da človekovo dejavnost usmerjamo ali oblikujemo na način, ki zagotavlja tudi varovanje krajinskih kakovosti. Tudi optimizacija se lahko nanaša na dejavnost ali pa na prostor. K tehnološki optimizaciji štejemo načrte upravljanja ter načeli BAT in ALARA. BAT (*best available techniques*) oziroma najboljša razpoložljiva tehnika je najbolj učinkovita in napredna razvojna stopnja dejavnosti in z njo povezanih načinov obratovanja (Zakon o varstvu okolja, 2006; Best available techniques, 2010). ALARA je kratica za *as low as reasonably achievable*. To je politika zmanjševanja znanih tveganj tako, da bi bila izpostavljenost zmanjšana do meje, ki je sprejemljiva glede na stroške, tehnologijo, koristi za splošno zdravje in varnost ter druge socialne in ekonomske parametre (Načelo previdnosti ..., 2004). Pri prostorski optimizaciji gre za varovalno prostorsko planiranje. Postopki, ki se jih varovalno prostorsko planiranje poslužuje, so analize ranljivosti, primerjalne študije variant in strateške presoje vplivov na okolje (Marušič, 1993a).

Pozitivne značilnosti varstva z optimizacijo so omogočanje odkrivanja dejanskih možnosti varstva glede na dane družbene in okoljske razmere, zagotavljanje argumentov za varstvo

ter zagotavljanje vsakokratnega presojanja ustreznosti dejavnosti v prostoru in ob tem preveritve neogibnosti posega. Po drugi strani pa zahtevajo ustrezno tehnologijo dela (prostorske podatke, postopke procesiranja) in strokovno znanje, postopki so daljši in manj transparentni, izidi pa manj gotovi, zahtevajo razvito družbeno zavest in ustrezne administrativne ter odločitvene postopke, varstvo z optimizacijskimi postopki pa je odvisno od trenutne družbene moči in od interesov ter prizadevanj tistih, ki odločajo.

2.3 STRATEŠKA IN CELOVITA PRESOJA VPLIVOV NA OKOLJE

2.3.1 Definicije, razvoj in značilnosti strateške presoje vplivov na okolje (SPVO)

Strateška presoja vplivov na okolje (v nadaljevanju SPVO; angleško SEA – strategic environmental assessment) je eno od ključnih opravil v okviru preventivnega okoljevarstvenega delovanja. Pri strateški presoji vplivov na okolje gre za proces optimizacije, ki že v zgodnjih fazah razvojnega načrtovanja vključuje vidike varstva okolja – poseg v okolje optimizira na način, da ta povzroči čim manjše razvrednotenje okolja (Sadler in Verheem, 1996, cit. po Dalal-Clayton in Sadler, 2005; Kontič in sod., 2000). Strateška presoja vplivov na okolje je postopek, pri katerem se presoja okoljska ustreznost in sprejemljivost dokumentov na najvišji – strateški načrtovalski ravni (Kontič in sod., 2000). Gre torej za presojo politik, planov ali programov, ki:

- določajo projekte in rabe prostora,
- vplivajo na druge dokumente,
- vplivajo na trajnostni razvoj in probleme okolja (Therivel in sod., 1995).

Strateška presoja vplivov na okolje je integralni del priprave teh dokumentov, zato se mora začeti v čim bolj zgodnji fazi njihovega oblikovanja (Therivel in sod., 1995; Kontič in sod., 2000). Okoljevarstveni vidiki naj bi bili pri tem enakovredni ekonomskim in socialnim – zato strateška presoja predstavlja osnovo za presojo vplivov na trajnostni razvoj (Therivel in sod., 1995; Sadler in Verheem, 1996, cit. po Dalal-Clayton in Sadler, 2005; Kontič in sod., 2000). Strateška presoja vplivov na okolje je tudi zelo učinkovit vzvod za vključevanje javnosti v odločanje o razvojnem načrtovanju (Therivel in sod., 1995; Kontič in sod., 2000).

V literaturi je pogosto ugotovljeno, da zaradi pomanjkljivega znanja in nestandardizirane terminologije na področju strateške presoje vplivov na okolje in politik, planov ter programov prihaja do zmede pri diskusiji o SPVO (Environment Australia, 1997, cit. po Dalal-Clayton in Sadler, 2005). Pojem strateška presoja pogosto enačijo s pravno določenimi formalnimi postopki – kot na primer tistim, ki ga predpisuje Direktiva 2001/42/ES, ki temelji na presoji vplivov na okolje (PVO) (Dalal-Clayton in Sadler, 2005). Iz te direktive izhajajo tudi slovenski predpisi o celoviti presoji vplivov na okolje. V diplomskem delu se izraz strateška presoja vplivov na okolje nanaša na različne pristope in sistematične postopke analize vplivov na okolje, ki se po vsebini in metodah med seboj lahko močno razlikujejo, skupno pa jim je to, da obravnavajo dokumente, ki so nad projektnimi (politike, plane in programe), da načeloma zajemajo širše vidike okolja in – kar je najpomembnejše – da so vpeti že v samo pripravo dokumenta. Njihov cilj tako ni potrditev ali zavrnitev plana, programa ali politike, ki bi temeljila na oceni njegovih vplivov na okolje, ampak izboljšanje oziroma usmeritev razvojnega dokumenta v tisto smer, da bo razvoj, ki ga ta plan predvideva, za okolje kar se le da optimalen.

Med različne strateške presoje spadajo na primer:

- presoja vplivov na trajnostni razvoj (angl. SA – sustainability assessment),
- presoja vplivov na prostor (angl. TIA – territorial impact assessment),

- zakonodajna presoja vplivov (angl. RIA – regulatory impact assessment),
- presoja vplivov na družbo (angl. SIA – social impact assessment)...

Strateška presoja vplivov na okolje (SPVO) se je razvila iz (projektne) presoje vplivov na okolje (PVO) (Marušič, 1994; Therivel in sod., 1995; Caratti in sod., 2004). Presoja vplivov na okolje je bila prvič uvedena v ZDA z Zakonom o politiki v okolju iz leta 1969. Zatem so se po svetu razvili številni različni sistemi PVO. Ti so postali pomembno orodje za varovanje okolja pri načrtovanju projektov, ki predvidevajo poseg v okolje. Zaradi presoje vplivov na okolje se je začelo pri pripravi razvojnih projektov upoštevati tudi okoljevarstvene vidike. (Marušič, 1994; Therivel in sod., 1995; Caratti in sod., 2004). Že zgodaj pa so se začele kazati pomanjkljivosti presoje vplivov na okolje. Ta ni zadostovala za presojanje vplivov na strateški ravni – za plane, programe in politike (Therivel in sod., 1995). Kot navajajo Kontič in sodelavci (2000), se je v praksi pri izvajanju presoje vplivov projektov na okolje večkrat izkazalo, da odpravljanje negativnih vplivov na okolje ni bilo več možno, saj so bile določene odločitve sprejete že prej, na višjih ravneh načrtovanja. Therivel in sodelavci (1995) trdijo, da se je potreba po izboljšanju metode za presojanje vplivov pokazala tudi v tem, da PVO predvideva sodelovanje javnosti le na koncu, ko je ocena že podana, ne pa v času, ko načrtovalski proces še poteka in ko se razvojni dokument še oblikuje. Poleg tega presoja vplivov na okolje tudi ne predvideva monitoringa dejanskih vplivov, ki nastanejo zaradi izvedbe projekta, in njihove primerjave z vplivi, ki jih je napovedala PVO. Prav tako projektna presoja sama po sebi ne more zagotavljati celostnega varstva okolja iz več razlogov:

- ker ne usmerja razvoja, temveč predvidene rešitve samo potrdi ali zavrne,
- ker ne presoja kumulativnih vplivov morebitne izvedbe več različnih projektov,
- ker je nabor alternativ, ki jih obravnava, ponavadi zelo omejen,
- poleg tega pa so omejeni tudi omilitveni ukrepi, ki jih PVO lahko predlaga.

Vse to so razlogi za uvedbo strateške presoje vplivov na okolje. Ta se za razliko od projektne presoje vplivov na okolje ukvarja z ugotavljanjem kumulativnih vplivov, primerjavo več alternativ ter z omilitvenimi ukrepi že v zgodnji fazi planiranja. Strateška presoja vplivov na okolje se od projektne razlikuje tudi po tem, da ne gre zgolj za potrjevanje okoljske sprejemljivosti določenega posega, temveč predvsem za optimizacijski postopek oziroma izhodišče za sprejetje odločitve o izboru variante. Poleg tega se SPVO uporablja tudi za implementacijo koncepta trajnostnega razvoja (Therivel in sod., 1995; Kontič in sod., 2000; Caratti in sod., 2004).

Prvi predpis o strateški presoji vplivov na okolje je bil tako kot za PVO izdan v Združenih državah Amerike, in sicer leta 1978. To so bile smernice Sveta za kakovost okolja, ki so razlagale zahteve Zakona o politiki v okolju. Predpisovale so izdelavo PVO za sprejemanje politik, planov, programov in soglasij k specifičnim projektom. Smernice so določale, da morajo biti predlogi vrednoteni geografsko (gre za presojo posega v prostoru), generično (presoja mora obravnavati posege z relevantnimi podobnostmi) in v skladu s tehnološkim razvojem (Marušič, 1994; Therivel in sod., 1995). V Evropski uniji velja predpis o PVO od leta 1985 (Direktiva 85/337/EGS o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje, 1985). S tem je prišlo do večjega poenotenja postopka v državah članicah Evropske unije. Čeprav so prvotno nameravali v dokument vključiti tudi presojo planov, Direktiva predvideva izvajanje presoj vplivov na okolje le za projekte, določene v prilogi (Therivel in sod., 1995). Čeprav izvedba strateških presoj vplivov na okolje v Evropski uniji ni bila zakonsko določena, so se te presoje izvajale. To so države članice urejale vsaka na svoj način (Marušič, 1994). Prvi predlog evropske direktive o SPVO je že iz leta 1991 (Therivel in sod., 1995). Direktiva 2001/42/ES o presoji vplivov nekaterih planov in programov na okolje (Direktiva 2001/42/ES, 2001) je v državah

članicah uvedla obvezno izvedbo okoljske presoje dokumentov, ki so nad projektnimi. V prilogi podaja seznam dokumentov, za katere se mora presoja obvezno izvesti. Strateško presojo vplivov na okolje v Evropski uniji poleg Direktive 2001/42/ES narekujejo tudi Direktiva o strukturnih skladih in Aarhuška konvencija o dostopnosti informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopnosti varstva pravic v okoljskih zadevah (Kontič in sod., 2000). Izvedbo strateške presoje narekuje tudi Protokol Ekonomske komisije Združenih narodov za Evropo (UNECE) o strateški presoji vplivov na okolje h Konvenciji o presoji čezmejnih vplivov na okolje, ki je bil podpisan v Kijevu leta 2003 in je začel veljati 11. julija 2010 (Dalal-Clayton in Sadler, 2005; Zakon o ratifikaciji Protokola ..., 2010; Protocol on strategic environmental assessment, 2010; Espoo ..., 2010). Vsaka članica Evropske unije natančneje ureja postopek okoljske presoje, določen z Direktivo 2001/42/ES (2001), s svojo zakonodajo.

V Sloveniji so se presoje vplivov na okolje izvajale že zelo zgodaj, od leta 1974, čeprav ni obstajal noben pravni predpis, ki bi postopek urejal. Njihova uvedba je bila plod sodelovanja Ljubljanske banke in Instituta Jožef Stefan. Slednja organizacija je oblikovala Skupino za evalvacijo posegov v okolje (SEPO), ki je izvajala presoje projektov, za katere so želeli investitorji dobiti kredit pri Ljubljanski banki (Kontič in sod., 2005). Z vstopom v Evropsko unijo se je Slovenija zavezala, da uredi postopek okoljske presoje v skladu z Direktivo 2001/42/ES – pri nas je Zakon o varstvu okolja (2006) na podlagi Direktive uvedel postopek presoje, ki se imenuje celovita presoja vplivov na okolje (v nadaljevanju besedila CPVO). Njena izvedba je natančneje določena z Uredbo o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (2005). Slovenija je tudi podpisala Protokol iz Kijeva in ga leta 2010 ratificirala (Zakon o ratifikaciji Protokola ..., 2010).

Glavne značilnosti strateške presoje vplivov na okolje

Strateška presoja vplivov na okolje sestoji iz upravno-administrativnega in strokovnega dela, ki se med seboj večkrat prepletata zaradi cikličnosti procesa SPVO (Kontič in sod., 2000).

Kot navajajo Therivel in sod. (1995), vključuje strateška presoja vplivov na okolje tudi pripravo okoljskega poročila o ugotovitvah vrednotenja ter uporabo teh ugotovitev pri odločanju, v katero je vključena tudi javnost.

Rezultat procesa strateške presoje vplivov na okolje je torej:

- **izdelano okoljsko poročilo**, ki je skladno z Direktivo 2001/42/ES, in
- **ustrezno prilagojen plan, program ali politika**.

Okoljsko poročilo je dokument, ki opisuje vse postopke in ugotovitve presoje, možne alternative, ocene vplivov in omilitvene ukrepe. Vsebuje informacije o prednostnih nalogah in njihovih posebnih ciljih, ki so količinsko opredeljeni z določenim številom kazalnikov, s katerimi se meri napredek glede na trenutno stanje okolja.

Kot navajajo Kontič in sod. (2000), so v postopek SPVO vključene štiri glavne interesne skupine. To so:

- **predlagatelji planov, programov ali politik** – organizacija, odgovorna za razvoj PPP in za pripravo SPVO,
- **pristojna institucija/oblast** je odgovorna za odločitve o PPP. Lahko se zgodi, da ista organizacija predlaga PPP, izvede SPVO in odloča o sprejemljivosti PPP. V takih primerih so interesi varstva okolja velikokrat podrejeni sektorskim razvojnim interesom;

- **okoljska institucija/ oblast** – prispeva informacije o okolju, da soglasje,
- **javnost.**

Kontiĉ in sod. (2000) razlikujejo med dvema osnovnima modeloma strateške presoje vplivov na okolje:

- model na soglasje vezane SPVO in
- integrirani model SPVO.

Izbira ustreznega modela je odvisna predvsem od znaĉilnosti in korakov v postopkih priprave planov, programov in politik. Model na soglasje vezane SPVO je podoben modelu projektnih presoj vplivov na okolje, saj sta povezani le faza sprejemanja politike, plana ali programa in faza javne razprave in soglasja. Ta model uporabljajo v ZDA, pred sprejetjem Direktive 2001/42/ES so ga uporabljali tudi v Veliki Britaniji in na Nizozemskem. Pri integriranem modelu so postopki priprave planov, programov in politik razdeljeni v številne korake odloĉanja o ciljih, alternativah, omilitvenih ukrepih itd., zato je SPVO potrebno vezati na vse te korake. Ta model uporabljajo Nova Zelandija, Kanada in Evropska unija.

Faze SPVO

UGOTAVLJANJE POTREBE PO IZVEDBI SPVO ZA DOLOĀEN PLAN, PROGRAM ALI POLITIKO (REŠETANJE, ANGL. SCREENING)

V prvi fazi SPVO se ugotavlja, ali je za doloĉen strateški dokument treba izvesti strateško presojo vplivov na okolje. To ugotavljanje se lahko izvede povsem administrativno. Rešetanje se izvede na podlagi seznama PPP oziroma dejavnosti ter obmoĉij, za katere je potrebno izvesti SPVO. Će plan ne ustreza nobenemu od teh seznamov, se ugotavlja, ali bo prišlo do znatnih vplivov na okolje. To ponavadi poteka Źe v predhodnem rešetanju – poprejšnjem dogovarjanju med pripravljavcem obravnavanega plana in nosilcem SPVO. Kontiĉ in sod. (2005) poudarjajo, da v marsikaterem primeru obstaja verjetnost subjektivnega odloĉanja »po občutku«, namesto na osnovi preliminarne ocene potencialnih vplivov na okolje.

NAVEDBA OKOLJSKIH IN PROSTORSKIH CILJEV

V tem koraku SPVO je ključna doloĉitev ciljev strateške presoje vplivov na okolje, ki so referenĉni okvir za kasnejše vrednotenje. Gre za cilje s podroĉja varstva okolja, narave in naravnih virov. Cilji so lahko izraŹeni kvalitativno (npr. zmanjšanje emisij toplogrednih plinov) ali pa kvantitativno (npr. zmanjšanje emisij CO₂ za 12,5%), a slednjega naĉina zaradi narave podatkov ne moremo uporabiti za vse cilje. Zastavitev vsakega cilja mora biti utemeljena, cilji pa se ne smejo podvajati oziroma prekrivati. Izkušnje kaŹejo, da ponavadi 12 do 25 ciljev zadostuje za pokritje vseh segmentov, obravnavanih v strateški presoji vplivov na okolje, saj je to Źtevilo obvladljivo, uĉinkovitost postopka pa se ne zmanjša (The strategic ..., 2003).

Priporoĉljivo je, da se v tej fazi postopka z matriko kompatibilnosti ciljev ugotavlja, ali prihaja do konfliktov med posameznimi cilji SPVO. Će je mogoĉe, se nasprotujoĉe si cilje prilagodi, tako da postanejo kompatibilni. Tovrstne analize so dobra osnova za odloĉanje v poznejŹih fazah postopka, omogoĉajo pa tudi laŹje snovanje omilitvenih ukrepov in razliĉnih alternativ (The strategic..., 2003).

OPIS OKOLJA IN ALTERNATIV TER OPIS PROGRAMA

V tej fazi SPVO je potrebno opisati obravnavani plan, program ali politiko in alternative, ki jih vkljuĉuje. Pregleda se vizije, strategije in ukrepe, ki jih ta dokument predvideva. Sledi predpostavlanje o rezultatih PPP - razvoju, do katerega bo priŹlo zaradi izvedbe

obravnavanega plana. Presoja se razvojne in varstvene cilje plana, programa ali politike kot izhodišče načrtovanja. Ugotavlja se, v kolikšni meri so ti cilji uresničljivi. Sodelujoči v postopku poskušajo tudi identificirati manjkajoče razvojne in varovalne cilje. Primerja se pomembnost posameznih ciljev, da se vzpostavi njihova hierarhija, ki omogoča osredotočanje na pomembnejše cilje v kasnejših fazah SPVO. Pomemben del te stopnje SPVO je tudi ugotavljanje, v kolikšni meri presojani dokument, ki je v pripravi, prispeva k uresničevanju okoljskih ciljev, ki so bili zastavljeni v prejšnji fazi SPVO (The strategic ..., 2003). V tej fazi je potrebno pregledati in analizirati posamezne alternative ter politična, gospodarska in okoljsko – prostorska izhodišča zanje. Ugotavlja se tudi potreba po morebitnih novih alternativah. Ko je postopek priprave PPP že precej napredoval, se pojavljajo težave pri identifikaciji alternativ, saj se pripravljavec PPP nerad vrača nazaj v postopek. Iz tega razloga je potrebno neaktualne alternative ovreči že v najzgodnejši fazi, to pa je zelo težavno, ker se analizira na najvišji, posplošeni ravni (Kontič in sod., 2005).

V opisu okolja je potrebno prikazati stanje in probleme na območju, ki ga obravnavani plan zajema, treba je tudi simulirati razvoj brez izvedbe politike, plana ali programa, ki ga obravnava SPVO.

DOLOČITEV OBSEGA IN Poudarkov STRATEŠKE PRESOJE VPLIVOV NA OKOLJE (ANGL. SCOPING)

Določitev obsega in poudarkov SPVO je faza strateške presoje vplivov na okolje, v kateri se opravi pregled osnovnih informacij o programu, da se ugotovi, katere vsebine zahtevajo strateško presojo vplivov na okolje, raven obdelave podatkov, ki je potrebna, in način priprave okoljskega poročila. Scoping se izvede, ko so izdelovalci strateške presoje vplivov na okolje že znani. Izdelovalca SPVO lahko izbereta pripravljavec plana ali nosilec urejanja prostora, ali pa se izvede javni razpis (Kontič in sod., 2005). Izhodiščne predloge obsega in poudarkov strateške presoje vplivov na okolje pripravi izdelovalec okoljskega poročila. Pri tem sodeluje s pripravljavcem plana, pripravljavci strokovnih podlag in študije ranljivosti prostora skupaj z nosilcem izdelave prostorskega akta, priporočeno pa je tudi posvetovanje z javnostjo. Priporočeno je, da se razprave izvede v obliki delavnic (Kontič in sod., 2005; The strategic ..., 2003). Ob koncu te faze je dosežen dogovor o vsebini, obsegu, stopnji podrobnosti in poudarkih SPVO, opredeljeni so ključni vplivi plana ter merila in vidiki obravnave vplivov, izbrani so postopki in metode za ugotavljanje vplivov, določeni so tudi kazalniki. Na tej stopnji je potrebno pripraviti tudi seznam vsebinskih in postopkovnih dilem, ki naj bi bile rešene med pripravo SPVO. Nekateri poudarki SPVO postanejo relevantni šele na regionalni in lokalni ravni (Kontič in sod., 2005). Medtem ko se reševanje izvaja pred začetkom izdelave plana, je scoping integriran v proces priprave plana in ga ni mogoče učinkovito izvesti, če je od načrtovalskega procesa izoliran (The strategic ..., 2003).

NAPOVED SPREMemb

Sledi opredelitev faz posega oziroma programa ter pričakovanih sprememb v okolju, ki jih bo ta povzročil. Spremembe v okolju se primerja med seboj glede na alternative, upošteva se tudi ničelno. Opisati je potrebno velikost teh sprememb, njihov obseg v prostoru, časovno obdobje, v katerem se bodo pojavile, ugotoviti, ali so pozitivne ali negativne, povratne ali nepovratne, kratkoročne ali dolgoročne, posredne ali neposredne in če gre za kumulativne in/ali sinergijske vplive. Predvideti je treba tudi prostorsko in družbeno porazdelitev teh sprememb ter njihovo obvladljivost. Ta predvidevanja lahko izrazimo kvantitativno, kar je še posebej uporabno, če so učinki PPP blizu praga ali ko gre za kumulativne vplive. Vendar pa vseh predvidevanj ni niti mogoče niti potrebno izraziti kvantitativno, saj je uporaba kvalitativnih podatkov prav tako primerna. Predvidena

sprememba v okolju je tako opisana kot izboljšanje ali poslabšanje stanja. Vsa predvidevanja glede sprememb morajo temeljiti na raziskavah, diskusijah ali konzultacijah s strokovnjaki. Pridobivanje podatkov na tej ravni je težavno, lokacija posega oziroma mesta izvajanja programa, plana ali politike ponavadi še ni znana, zato je natančnost analiz zmanjšana, kar pomeni manj točne rezultate (Kontič in sod., 2005).

VREDNOTENJE VPLIVOV

Ob upoštevanju okoljskih ciljev, ki so bili zastavljeni poprej, napovedane velikosti spremembe ter vrednostnega sistema se spremembam v okolju pripiše pomen. Pri kazalnikih, ki so bili izbrani za ugotavljanje doseganja okoljskih ciljev, se ugotavlja predvidena sprememba, nato pa se poda ocena vpliva PPP na določen okoljski cilj. Na koncu se iz prej pridobljenih delnih ocen pridobi končno oceno vpliva plana na okolje.

OCENJEVANJE SKLADNOSTI, CELOVITOSTI IN PRILAGODLJIVOSTI PLANOV, PROGRAMOV ALI POLITIK

Izbrani strokovnjaki – recenzenti rešujejo odprta metodološka vprašanja, pregledajo opravljeno delo in rezultate, podajo predloge dodatnih analiz in ocenijo opravljeno delo (Kontič in sod., 2000).

NADZOR IZVAJANJA PROGRAMA IN DOSEGANJA CILJEV (MONITORING)

Monitoring omogoča primerjavo vplivov, ki so bili predvideni v postopku celovite presoje vplivov na okolje, z dejanskimi vplivi izvedenega plana. Pripomore k identifikaciji vplivov, ki niso bili predvideni, kar omogoča bolj točne napovedi v prihodnje. Čeprav se monitoring izvaja šele, ko je obravnavani plan že uresničen, bi morale biti priprave na nadzor izvajanja programa vključene v zgodnejše faze SPVO; odločitve o predmetu monitoringa in o izvedbi le-tega je potrebno sprejeti, ko je plan še v pripravi. Nadzor izvajanja programa naj bi temeljil na obravnavi kazalnikov, s katerimi se presoja vplive na okoljske cilje strateške presoje vplivov na okolje. Z monitoringom je mogoče prepoznati neposredne kot tudi posredne in kumulativne vplive. Direktiva 2001/42/ES predvideva izvajanje monitoringa zaradi ugotavljanja vplivov, ki s SPVO niso bili predvideni, a pogostejše kot nepričakovani izidi so z monitoringom razkrita napačna predvidevanja (The strategic..., 2003).

Iterativna narava SPVO

Faze SPVO se ponovijo, saj so po prvih analizah negotovosti lahko še vedno prevelike ali pa se pojavijo nove priložnosti za optimizacijo posegov. Tako se lahko variante posegov še enkrat presoja ali pa se dvakrat ocenjuje vpliv posega. V praksi lahko pride do izvedbe več takšnih ciklov. Vsak cikel ponuja priložnost za nadaljnjo optimizacijo variant, zato je končna odločitev bolj nesporna. Čeprav se lahko vse faze SPVO večkrat ponovijo, je ponavadi zabeležen le en cikel procesa (Strategic environmental ..., 1994; Therivel in sod., 1995; Kontič in sod., 2005).

Metode strateške presoje vplivov na okolje

Pri izvedbi strateške presoje vplivov na okolje se uporablja različne metode (Strategic environmental ..., 1994):

- primerjava primerov,
- pregled literature,
- matrike vplivov,
- študija ranljivosti,
- analiza stroškov in koristi,
- analiza tveganja,

- analize trendov in scenarijev,
- napovedovalni in simulacijski modeli,
- opozorilni sezname,
- javna in/ali strokovna razprava,
- ekspertni vprašalniki,
- »referenčne točke«,
- okoljski kazalci.

Splošna načela celovite presoje vplivov na okolje, kot jih navajajo Kontič in sod. (2000) ter Dalal-Clayton in Sadler (2005), so:

- subsidiarnost,
- transparentnost,
- obstoj alternativ, med njimi tudi ničelne,
- dostopnost podatkov,
- uporaba preprostejših, cenejših tehnik, kadar niso potrebne zahtevnejše,
- vključitev v načrtovanje od začetka in integriranost vanj ves čas nastajanja plana,
- povezanost z načeli trajnostnega razvoja,
- soočenje okoljevarstvenega vidika s finančnim in družbeno-ekonomskim,
- opredelitev stvarnih okoljevarstvenih ciljev na začetku, izvajanje na podlagi metodologije, ki povezuje cilje, kazalce vplivov, analizo obstoječega stanja, napoved vplivov, omilitvene ukrepe in monitoring,
- praktičnost, možnost implementacije,
- orientiranost v reševanje problema,
- omogočanje zagotavljanja informacij, potrebnih za odločanje.

2.3.2 Definicija, pravne podlage in postopek celovite presoje vplivov na okolje (CPVO)

Celovita presoja vplivov na okolje (CPVO) je natančno določen upravni postopek, ki ga (v skladu z Direktivo 2001/42/ES) predpisujejo Zakon o varstvu okolja (2006) in podzakonski predpisi. Gre za okoljsko presojo planov in programov, pri kateri je vsebina točno predpisana. Metodološko se celovita presoja vplivov na okolje naslanja na PVO. Pri postopku celovite presoje vplivov na okolje sodelujejo pripravljavec plana, izvajalec presoje (stroka), institucija, pristojna za varstvo okolja (Ministrstvo za okolje in prostor) in javnost.

Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 27.6.2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (Uradni list EU L 197/30) določa samo splošna načela sistema okoljske presoje, podrobnosti pa prepušča državam članicam. Okoljsko presojo definira kot postopek, ki sestoji iz:

- **priprave okoljskega poročila** o morebitnih vplivih osnutka načrta ali programa na okolje,
- **izvajanja posvetovanj** glede osnutka dokumenta in okoljskega poročila s pristojnimi organi, javnostjo ter poleg tega v nekaterih primerih še izvajanje čezmejnih posvetovanj,
- upoštevanja okoljskega poročila in izidov posvetovanj pri odločanju ter
- **omogočanja javnosti dostopa do informacij** o upoštevanju rezultatov okoljske presoje pri sprejetju plana ali programa.

Direktiva poudarja izvedbo okoljske presoje načrtov in programov med njihovo pripravo in pred sprejetjem ali vložitvijo v zakonodajni postopek.

Direktiva predpisuje izvedbo okoljske presoje za vse načrte in programe za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, energetiko, industrijo, promet, ravnanje z odpadki, upravljanje voda, telekomunikacije, turizem, prostorsko načrtovanje ali rabo zemljišč, ne velja pa za načrte in programe, namenjene državni obrambi in civilni zaščiti ter finančne ali proračunske načrte in programe. Za plane in programe, predvidene na manjših območjih na lokalni ravni ter za druge dokumente, ki morda ne bodo znatno vplivali na okolje, Direktiva podaja merila, na podlagi katerih države članice ugotovijo, ali je okoljsko presojo potrebno izvesti ali ne.

V primerih, ko Direktiva predpisuje izvedbo presoje, se pripravi **okoljsko poročilo**, ki mora v skladu s Prilogo I Direktive 2001/42/ES (2001) vsebovati cilje, območje uporabe ter napoved verjetnih vplivov načrta ali programa na okolje. Pri tem je potrebno obravnavati vplive dokumenta na: biotsko raznovrstnost, prebivalstvo, zdravje ljudi, živalstvo, rastlinstvo, tla, vodo, zrak, podnebne dejavnike, materialne dobrine, kulturno dediščino skupaj z arhitekturno in arheološko dediščino ter **krajino**. Podana morajo biti tudi medsebojna razmerja teh dejavnikov.

Direktiva namenja veliko pozornost predvsem zbiranju in predstavitvi osnovnih informacij o okolju, predvidevanju vplivov planov na okolje ter njihovo obravnavo že med pripravo plana, oblikovanju različnih alternativ in predvidevanju njihovih vplivov, sodelovanju javnosti in posvetovalnih organov kot delu postopka presoje ter monitoringu dejanskih vplivov plana na okolje med njegovo implementacijo. Zahteva tudi opis predvidenih ukrepov za preprečitev, zmanjšanje in čim popolnejšo odpravo posledic kakršnih koli znatnih škodljivih vplivov izvajanja programskega dokumenta na okolje – (omilitvenih ukrepov).

Direktiva 2001/42/ES (2001) je v slovensko okoljsko zakonodajo prenesena z naslednjimi pravnimi akti:

- Zakon o varstvu okolja (2006), ki v svojem 40. členu določa, da je treba v skladu z načeli trajnostnega razvoja, celovitosti in preventive v postopku priprave načrta, programa, prostorskega ali drugega akta, katerega izvedba lahko pomembno vpliva na okolje, izvesti celovito presojo vplivov njegove izvedbe na okolje;
- Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (2005);
- Zakon o prostorskem načrtovanju (2007).
- Uredba o vrstah posegov v okolje, za katere je obvezna presoja vplivov na okolje (1996) ter njene spremembe in dopolnitve;
- Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) (2004) ter njene spremembe in dopolnitve;
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na zavarovana območja (2004).

Zakon o varstvu okolja – ZVO (2006) kot vsebino CPVO eksplicitno določa varstvo okolja, ohranjanje narave, varstvo človekovega zdravja in kulturno dediščino. Za vsako od teh področij se ugotovi in oceni vplive na okolje in vključenost zahtev posameznega segmenta v plan, na koncu pa se pridobi potrdilo Ministrstva za okolje in prostor o sprejemljivosti izvedbe plana na okolje. Krajina se, odvisno od varstvenega statusa, lahko pojavlja v poglavju, ki obravnava ohranjanje narave, ali pa pod kulturno dediščino. ZVO navaja vrste planov, za katere je potrebno izvesti CPVO. Če je izvedba celovite presoje

vplivov na okolje potrebna, mora pripravljavec plana pred njeno izvedbo zagotoviti **okoljsko poročilo**. To je dokument, v katerem so opredeljeni, opisani in ovrednoteni vplivi izvedbe plana na okolje in možne alternative, pri tem pa se upošteva okoljska izhodišča, cilje in geografske značilnosti območja, na katerega se plan nanaša. Z okoljskim poročilom se tudi predvidi način spremljanja vplivov plana na okolje pri njegovem izvajanju. Pri pripravi okoljskega poročila se praviloma uporablja obstoječe znanje in postopke vrednotenja ter upošteva vsebina in natančnost plana. Njegovo vsebino natančneje določa Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (2005).

Zakon o varstvu okolja (2006) je določal tudi revizijo okoljskega poročila, Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja ZVO-1B (2008) v skladu z Zakonom o prostorskem načrtovanju (2007) pa revizije ne predvideva. Po starejši različici Zakona o varstvu okolja so okoljsko poročilo pregledali okoljski izvedenci in napisali revizijo, ki je morala vsebovati oceno kakovosti, ustreznosti in popolnosti okoljskega poročila. ZVO-1B določa, da morajo biti tisti, ki pripravljajo okoljsko poročilo, vpisani v evidenco izdelovalcev okoljskega poročila, kamor se uvrstijo na podlagi opravljenega preizkusa strokovnega znanja. Okoljsko poročilo lahko izdelujejo le za tiste dele okolja, za katere so strokovno usposobljeni, to pa je navedeno evidenci.

Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje (2005) pomeni prenos Direktive 2001/42/ES v slovenski pravni red in je bila sprejeta na osnovi Zakona o varstvu okolja. Uredba natančneje določa postopek CPVO, ne opredeljuje pa podrobnejšega načina priprave vsebin okoljskega poročila za posamezne predpisane sestavine okolja. Za nekatere okoljske segmente dajejo podrobna navodila za ugotavljanje vplivov sektorski predpisi, za druge (npr. krajina, kulturna dediščina), pa so metode zelo nedorečene (Jankovič, 2005).

Če je ugotovljeno, da je celovita presoja vplivov na okolje potrebna, mora pripravljavec plana pred njeno izvedbo zagotoviti okoljsko poročilo. V njem so opredeljeni, opisani in ovrednoteni vplivi izvedbe plana na okolje in možne alternative, pri tem pa se upošteva okoljska izhodišča, cilje in geografske značilnosti območja, na katerega se plan nanaša. Predvidi se tudi omilitvene ukrepe in način spremljanja vplivov plana na okolje pri njegovem izvajanju. Pri pripravi okoljskega poročila se praviloma uporablja obstoječe znanje in postopke vrednotenja ter upošteva vsebina in natančnost plana. Plan in okoljsko poročilo, ki so ju preučili Ministrstvo za okolje in prostor ter druga ministrstva in organizacije, pristojne za posamezne zadeve v okviru varstva okolja, sta predstavljena na javni razgrnitvi, kjer je javnosti omogočeno podajanje pripomb v zvezi s planom in okoljskim poročilom. Pripravljavec plana mora pri dokončnem oblikovanju plana v čim večji meri upoštevati mnenja in stališča pristojnih organizacij ter mnenja in pripombe javnosti ali jih zavrniti z utemeljitvijo. Popravljeni plan potrdi Ministrstvo za okolje in prostor.

VPLIVI IZVEDBE PLANA NA OKOLJE

V okoljskem poročilu so obravnavani vplivi izvedbe plana, ki se nanašajo na naslednje sestavine okolja:

- biotsko raznovrstnost,
- živalstvo,
- rastlinstvo,
- tla,
- vodo,

- zrak,
- podnebne dejavnike,
- materialne dobrine,
- kulturno dediščino skupaj z arhitekturno in arheološko dediščino,
- krajino,
- prebivalstvo,
- zdravje ljudi.

Upoštevati je potrebno tudi medsebojna razmerja vplivov na posamezne okoljske sestavine.

Ti vplivi so lahko pozitivni ali negativni, glede na čas trajanja pa so lahko kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni. Lahko so trajni ali začasni. Uredba deli vplive na **neposredne, daljinske** (vplivi načrtovanega plana se pojavijo oddaljeno od posega v okolje), **kumulativne** (poseg v okolje, ki ga predvideva plan, zanemarljivo vpliva na izbrana merila vrednotenja, ima pa skupaj z obstoječimi posegi v okolje ali s posegi, ki so načrtovani ali se izvajajo na podlagi drugih planov, velik vpliv na izbrana merila vrednotenja) in **sinergijske** (vplivi načrtovanega plana, ki so v celoti večji od vsote posameznih vplivov).

Vrednotenje vplivov plana na uresničevanje okoljskih ciljev plana se ugotavlja v naslednjih velikostnih razredih:

- razred A: ni vpliva oziroma je pozitiven vpliv;
- razred B: vpliv je nebistven;
- razred C: vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov;
- razred D: vpliv je bistven;
- razred E: vpliv je uničujoč;
- razred X: ugotavljanje vpliva ni možno.

Če se podocene za katerokoli posledico plana uvrstijo v velikostni razred **A, B ali C**, so vplivi plana za uresničevanje okoljskih ciljev plana **sprejemljivi**. Če se podocene za katerokoli posledico plana uvrstijo v velikostni razred **D ali E**, vplivi izvedbe plana za uresničevanje okoljskih ciljev plana **niso sprejemljivi**. Če se ugotovi, da so vplivi plana ali s planom načrtovanega posega v okolje **bistveni** (razred D) ali **uničujoči** (razred E), je treba preveriti, ali se jih lahko z ustreznimi omilitvenimi ukrepi prepreči, omili ali odpravi, tako da postanejo vplivi izvedbe plana za okolje sprejemljivi. Predvidene omilitvene ukrepe je potrebno pred njihovo izvedbo preveriti in dokazati njihovo izvedljivost.

Zakon o prostorskem načrtovanju (2007) natančneje določa postopek ugotavljanja potrebnosti izvedbe za prostorske akte. ZPN določa, da mora pristojno ministrstvo o tem, ali je treba izvesti CPVO, odločiti na podlagi osnutka dokumenta (prej odločitev temeljila na podlagi obvestila o nameri izdelave akta). Okoljsko poročilo (v primerih, ko je bilo izdelano) je **OBVEZNA PRILOGA PROSTORSKEGA AKTA**. Zakon o prostorskem načrtovanju je ukinil revizijo okoljskega poročila. Na podlagi tega so morali prilagoditi ZVO-1B.

2.3.3 CPVO IN SPVO

V slovenski literaturi je imela besedna zveza celovita presoja vplivov na okolje sprva enak pomen kot strateška presoja vplivov na okolje in je zajemala širok spekter vsebinsko in metodološko med seboj zelo različnih presoj dokumentov, ki so nad projektnimi in so integrirane v pripravo teh dokumentov.

Od začetka pravnomočnosti Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje leta 2005 pomeni celovita presoja vplivov na okolje točno določen postopek priprave dokumentov, ki ga vodi Ministrstvo za okolje in prostor.

Porajajo se vprašanja, ali je celovita presoja vplivov na okolje hkrati tudi strateška presoja vplivov na okolje.

Pri izvedbi CPVO potekata zaradi postopka, predpisanega z zakonodajo, izdelava plana in ugotavljanje njegovih vplivov po dveh ločenih poteh, ki se med seboj srečata le v določenih korakih. Tako ocenjevanje vplivov pride na vrsto, ko so določeni posegi že predvideni, okoljsko poročilo pa te posege zgolj potrdi ali ne (Mlakar, 2006). Iz tega razloga težko pride do optimizacije planov. CPVO je s tega stališča bolj podobna projektni PVO.

Da bi bila CPVO tudi prava SPVO, bi morali biti priprava plana in izdelava okoljskega poročila bolj prepleteni med seboj. Zaradi praktičnih razlogov (ker so izdelovalci plana in pripravljavci okoljskega poročila ponavadi iz dveh različnih organizacij/podjetij) usklajevanje ne poteka dovolj pogosto. Zanimivo bi bilo proučiti primer, kjer sta pripravljavec plana in izdelovalec okoljskega poročila ista organizacija – v takih primerih je optimizacija posegov najbrž bolj vpeta že v samo pripravo plana.

Vsem strateškim presojam vplivov na okolje je skupno to, da imajo velik domet - zajemajo širše vidike okolja. Strateške presoje tako vključujejo tudi preverjanje potrebnosti posega, presojanje vplivov na družbeno-ekonomsko okolje, oportunitetne stroške, analizo stroškov in koristi ... Pri CPVO opredelitev okolja ni tako celovita, okoljske sestavine, ki jih obravnava, pa so zelo podobne kot pri PVO.

SPVO naj bi ponudila različne alternative in jih raziskala, CPVO pa je podobno kot PVO ponavadi omejena le na nekaj alternativ, ki jih predvideva že plan. Pri tem gre ponavadi za tehnološke in ne za prostorske alternative.

Pomemben problem pri CPVO je tudi vključevanje javnosti. Ta je s planom v pripravi in okoljskim poročilom seznanjena šele na javni razgrnitvi. Javnost bi morala sodelovati v postopku CPVO v zgodnejših fazah procesa, ko se še določa okoljske cilje.

2.3.4 Kako je v CPVO obravnavana krajina

Krajina je eden od segmentov, katerega obravnavo v okoljskem poročilu predpisuje Direktiva 2001/42/ES. Slovenska zakonodaja o CPVO med sestavinami okolja, ki jih mora vsebovati okoljsko poročilo, krajine ne navaja izrecno. Ker lahko krajina po statusu spada med naravno ali kulturno dediščino, je obravnavana v teh segmentih ali pa v lastnem poglavju.

Medtem ko so metode za oceno vplivov na nekatere segmente okolja zakonsko predpisane – npr. za ugotavljanje onesnaženosti zraka, površinskih in talnih voda, vplivov hrupa na okolje, je obravnavna krajine v okviru celovitih presoj vplivov na okolje zelo nedorečena.

Britanski priročnik *The strategic ...*, 2003 priporoča obravnavo krajine v sklopu kulturne dediščine, kamor vključuje krajino tudi slovenski priročnik *Vključevanje varstva kulturne dediščine v pripravo okoljskih poročil in celovite presoje vplivov na okolje* (Jankovič, 2005).

Kot navaja Kolar Planinšičeva (2007), je krajina ustrezno vključena v CPVO, ko so cilji kakovosti za prepoznane in ovrednotene krajine jasno določeni, in sicer po posvetovanju z javnostjo, ne le z določitvijo stroke. Zato bi morala biti krajina vključena že v začetne faze načrtovanja – cilje kakovosti krajine za posamezno krajino bi bilo potrebno definirati znotraj priprave okoljskega poročila. Vendar pa se kaže problem v majhni zainteresiranosti javnosti za krajino na javnih predstavitvah.

Pri ciljih, ki se jih določi na podlagi zakonodaje, je drugače. Strokovne službe jih natančno definirajo v smernicah, potem pa jih je potrebno upoštevati pri pripravi plana in okoljskega poročila.

Kolar Planinšičeva (2007) tudi opozarja na pomanjkanje sistematičnih raziskav in opozarjanja stroke na nenehne fragmentacijsko strukturne spremembe v krajini.

3 MATERIAL IN METODE

3.1 PREGLED OKOLJSKIH POROČIL

V praktičnem delu sem najprej preučila dvaindvajset okoljskih poročil in ugotavljala, kako vsako od njih obravnava krajino. Zanimalo me je, katere segmente okolja vsebujejo okoljska poročila ter v katerem od njih je obravnavana krajina, kakšni so okoljski cilji za ta segment, kateri kazalniki so bili izbrani za ugotavljanje vplivov plana ter kakšna so bila merila vrednotenja.

Ker sem želela ugotoviti, kako se izvedba celovite presoje na okolje razlikuje glede na vrsto plana, sem okoljska poročila razdelila glede na hierarhijo planov, za katere so bila izdelana. Tako tri okoljska poročila obravnavajo čezmejno sodelovanje, štiri razvojne programe, tri državne lokacijske načrte, eno pregledano okoljsko poročilo je bilo narejeno za strategijo prostorskega razvoja občine, tri za občinske prostorske načrte, eno za izvedbeni prostorski načrt občine, po eno za prostorske izvedbene pogoje in prostorske ureditvene pogoje, eno za občinski lokacijski načrt, dve za občinske podrobne prostorske načrte ter eno za načrt ureditve območja.

Čezmejno sodelovanje:

Program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Italija 2007 – 2013

Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Hrvaška 2007 – 2013

Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Madžarska 2007 – 2013

Razvojni programi:

Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje od 2007 do 2015

Program razvoja podeželja za obdobje 2007-2013

Operativni program za krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013

Splošni načrt državnega programa gospodarjenja z mineralnimi surovinami

Državni lokacijski načrti:

Državni lokacijski načrt za gradnjo državne ceste med avtocesto A1 Šentilj – Koper in mejo z Republiko Avstrijo

Državni lokacijski načrt za ureditev oskrbe s pitno vodo slovenske Istre in zalednega kraškega območja

Državni lokacijski načrt za daljnovod 2 x 110 kV Polje – Vič

Strategija prostorskega razvoja občine:

Strategijo prostorskega razvoja občine Ig

Občinski prostorski načrti

Občinski prostorski načrt Mestne občine Novo mesto

Občinski prostorski načrt občine Idrija

Občinski prostorski načrt občine Gorje

Občinski prostorski načrt občine Cerknica

Izvedbeni prostorski načrt:

Izvedbeni prostorski načrt Mestne občine Ljubljana

Prostorski izvedbeni in prostorski ureditveni pogoji

Prostorski izvedbeni pogoji na območju poslovno-industrijske cone Cikava

Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih ureditvenih pogojev za območje Občine Podlehnik

Občinski lokacijski načrti in občinski podrobni prostorski načrti:

Občinski lokacijski načrt za območje proizvodne cone Želodnik

Občinski podrobni prostorski načrt za kamnoloma Rodež in Perunk

Občinski podrobni prostorski načrt za smučarsko tekaški poligon na Rogli

Načrt ureditve območja:

Načrt ureditve kobilarne Lipica

Na podlagi dobljenih izsledkov sem postavila splošne zaključke o obravnavanju krajine v celovitih presojah vplivov na okolje.

3.2 INTERVJU

Pregledu okoljskih poročil je sledil intervju s tremi krajinskimi arhitektkami s Sektorja za celovito presojo vplivov na okolje na Ministrstvu za okolje in prostor.

Zanimalo me je predvsem, kako je v okoljskih poročilih, ki so bila izdelana do sedaj, za segment krajina izvedeno določanje ciljev, kakšne so metode ugotavljanja vplivov, kako poteka iskanje alternativnih rešitev, kakšni so omilitveni ukrepi in kako je z monitoringom. Zastavila sem jim tudi nekaj splošnih vprašanj, ki se nanašajo na zagotavljanje kakovosti okoljskih poročil, sodelovanje med pripravljavci plana in izdelovalci okoljskega poročila ter o podobnostih in razlikah med CPVO in PVO.

3.3 ALTERNATIVNA METODA OCENJEVANJA VPLIVOV NA KRAJINO

Med obravnavanimi okoljskimi poročili sem si izbrala okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt občine Cerknica in vzporedno izvedla svojo presojo za segment krajina. Na podlagi analize okoljskih poročil in intervjuja sem ugotovila, da bi bilo pri obravnavanju krajine potrebno uporabiti metode določanja vplivov, ki vključujejo GIS modeliranje in grafične simulacije predvidenih posegov. Vplive predvidenih posegov na krajino sem določila s pomočjo obeh metod ter preverila njuno kompatibilnost.

4 REZULTATI

4.1 ANALIZA OKOLJSKIH POROČIL

V praktičnem delu sem preučevala, kako je krajina obravnavana v dvaindvajsetih različnih okoljskih poročilih štirinajstih različnih izdelovalcev.

Glavni podatki o okoljskih poročilih in njihove osnovne značilnosti so prikazane v tabelah v prilogi A.

4.1.1 Sinteza ugotovitev pregleda okoljskih poročil

Izdelovalec plana in izdelovalec okoljskega poročila	Štirinajst različnih izdelovalcev okoljskih poročil. Ponavadi sta izdelovalec plana in izdelovalec okoljskega poročila različni organizaciji. Le v primerih okoljskih poročil za SPRO Ig in OPN občine Idrija sta izdelovalca plana hkrati tudi izdelovalca okoljskega poročila.
Datum izdelave okoljskega poročila	Obravnavana okoljska poročila so bila izdelana med leti 2005 in 2010.
Predmet presoje	Presojani plani in programi so zelo različni – v izbranih okoljskih poročilih so obravnavani tako programi meddržavnega sodelovanja in programi na nacionalni ravni, za katere posegi v prostor še niso natančno opredeljeni, kot tudi plani, ki predvidevajo konkretne posege v prostor – tu gre za državne lokacijske načrte ter tudi za plane nižjih ravni, na primer občinske podrobne prostorske načrte.
Območje, ki ga plan zajema	Glede na hierarhijo planov in programov so v CPVO zajeta različno velika območja – operativni programi zajemajo območje celotne Slovenije, programi meddržavnega sodelovanja obravnavajo obmejne regije pri nas in v sosednjih državah, po drugi strani pa občinski podrobni prostorski načrti obsegajo območja, velika nekaj hektarov.
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	Nabor segmentov okolja, ki jih obravnavajo pregledana okoljska poročila, sledi predpisom Direktive 2001/42/ES (2001) in Uredbe o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje izvedbe planov na okolje (2005). V posameznih primerih (odvisno od vrste plana) določene sestavine okolja niso obravnavane (izdelovalec okoljskega poročila za Operativni program oskrbe Slovenije s pitno vodo na primer navaja, da presoja vpliva plana na krajino na tej ravni ne bi bila smotrna).
Segment, ki obravnava krajino	Krajina je v večini primerov (v trinajstih pregledanih okoljskih poročilih) obravnavna ločeno v svojem poglavju, v treh primerih

v poglavju z naslovom Krajina in kulturna dediščina, v dveh primerih v okviru krajine in kulturne dediščine ter deloma v poglavju o naravnih vrednotah. V dveh obravnavanih okoljskih poročilih je bila krajina obravnavana znotraj poglavja Kulturna dediščina. Samo v okviru naravne dediščine je bila krajina obravnavana enkrat, v enem okoljskem poročilu pa krajina ni bila obravnavana.

Stanje krajine

Opisi stanja krajine so v večini primerov povzeti po Regionalni razdelitvi krajinskih tipov, nekatera okoljska poročila tudi navajajo območja ali enote, evidentirane v registru Zavoda za varstvo kulturne dediščine, ter krajinske parke. Le iz petih okoljskih poročil je razvidno, da je bil opravljen tudi terenski ogled – gre za okoljska poročila za plane, kjer se presoja konkreten poseg (OPPN, OLN) in so metode napovedovanja vplivov podobne kot pri projektnih PVO.

Okoljski cilji za krajino

V obravnavanih okoljskih poročilih se ponavljajo predvsem naslednji okoljski cilji za krajino:

- Ohranjanje območij prepoznavnosti krajine (v desetih obravnavanih okoljskih poročilih);
- Ohranjanje prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti krajine (desetkrat);
- Ohranjanje krajinske pestrosti (petkrat);
- Ohranjanje krajinske slike (šestkrat);
- Ohranjanje izjemnih krajin (štirikrat);
- Ohranjanje dediščinskih kulturnih krajin (v osmih pregledanih okoljskih poročilih).

Izbrani kazalniki

Najpogosteje izbrani kazalniki so:

- Območja in prvine prepoznavnosti krajine (v obravnavanih okoljskih poročilih se kazalnik ponovi sedemkrat);
- (Poseg v) območja večje krajinske pestrosti (trikrat);
- Kakovost krajinske slike (sedemkrat);
- Varovana območja: krajinski parki (trikrat)
- Območja s posebnim pomenom (izjemne krajine, območja kompleksnega varstva kulturne dediščine v odprtem prostoru) (osemkrat).

V dveh primerih je bila kot kazalnik uporabljena tudi ranljivost krajine zaradi določenega posega vanjo:

- Ranljivost vrednih krajin zaradi gradnje večjih objektov in agrarnih operacij,
- Ranljivost krajine zaradi gradnje in obratovanja daljnovoda.

Merila za ocenjevanje vplivov

Ocene vplivov posegov na krajino so bile v večini obravnavanih okoljskih poročil posegom pripisana na podlagi:

- spreminjanja kakovosti krajinske slike,
- sprememb prvin in območij prepoznavnosti,

- spreminjanja kakovosti krajine,
- spreminjanja krajinske pestrosti,
- sprememb v območjih izjemnih krajin in v krajinskih parkih,
- sprememb območij simbolnega pomena,
- sprememb pogledov na prostorske dominante.

Če je ocena vpliva posega na krajino D (vpliv je bistven), je vpliv plana nesprejemljiv. V obravnavanih okoljskih poročilih je vpliv na krajino opredeljen kot bistven, kadar pride do:

- bistvenega in dolgoročnega zmanjšanja kakovosti krajinske slike;
- obsežnega posega v prvine in območja prepoznavnosti krajine
- na način, da so bistveno prizadete pomembne prvine prepoznavnosti;
- bistvenega in dolgoročnega zmanjšanja kakovosti krajine;
- posega na območja visoke krajinske pestrosti na način, da se zmanjša njena vrednost;
- posega na območja izjemne krajine ali krajinskih parkov na način, da vpliva na kakovosti, ki so opredelilne za izjemno krajino ali krajinski park;
- posega na območje simbolne vrednosti regionalnega pomena, da se zmanjša njena vrednost,
- okrnitve pogledov na prostorske dominante.

Metode ocenjevanja vplivov

V večini pregledanih okoljskih poročil je bilo za ugotavljanje vpliva med seboj komentiranih več metod, le v petih primerih so se izdelovalci okoljskega poročila poslužili samo ene metode.

V obravnavanih okoljskih poročilih med metodami določanja vplivov prevladuje ekspertno mnenje – gre za napovedovanje prihodnjega stanja. Ta metoda se uporablja predvsem pri bolj splošnih planih, kjer konkretni posegi oziroma njihove lokacije še niso znani. Ekspertno mnenje je podano tudi v primerih, kadar se pri merilih za ocenjevanje vplivov uporablja krajinska slika – gre za predvidevanja o njenem spreminjanju zaradi izvedbe plana ali programa. V obravnavanih okoljskih poročilih je bilo ekspertno mnenje sedemkrat uporabljeno kot samostojna metoda, dvanajstkrat pa v kombinacijami z drugimi metodami ugotavljanja vplivov.

Pogosto uporabljena metoda za ocenjevanje vplivov je tudi prekrivanje kart predvidenih posegov s kartami, kjer so prikazane enote kulturne dediščine, izjemne krajine, krajinski parki in drugi s predpisi zaščiteni elementi v prostoru. Prekrivanje kart se uporablja za presojo planov, pri katerih so posegi že znani. Ta metoda je bila pri pregledanih okoljskih poročilih uporabljena desetkrat, od tega dvakrat kot

samostojna metoda.

V nekaterih primerih planov, kjer so konkretni posegi že znani, je bil kot ena od metod za presojanje vplivov opravljen terenski ogled lokacije, kjer je bil poseg predviden. Le iz petih okoljskih poročil je razvidno, da so izdelovalci okoljskega poročila izvedli ogled terena.

Kompleksnejše GIS modeliranje je bilo izvedeno le v dveh primerih – šlo je za pripravo modela ranljivosti krajine zaradi predvidenih posegov, ki so ga uporabili kot kazalec.

Rezultati presoje

V nobenem od obravnavanih okoljskih poročil niso prišli do ugotovitve, da je vpliv izvedbe plana na krajino tako velik, da njegova izvedba ne bi bila smotrna. Oceno D (bistven vpliv) je dobila le ena od alternativ za vodne zadrževalnike Državnega lokacijskega načrta za ureditev oskrbe s pitno vodo slovenske Istre in zalednega kraškega območja, a ker sta drugi dve varianti dobili oceno C, se plan vseeno izvede.

Iz obravnavanih primerov ni razvidno, da je CPVO pripomogla k optimizaciji planov – šlo je zgolj za njihovo potrditev.

Variante

Različne alternative plana so predvidene v redkih primerih, predvsem pri tistih planih, kjer so posegi v prostor in njihove lokacije že znani. Tri okoljska poročila obravnavajo poleg ničelne še dve varianti, eno obravnava tri in eno dvaindvajset alternativ.

Omilitveni ukrepi

V operativnih programih so podani na splošno, v nekaterih planih, ki določajo poseg v prostor (državni lokacijski načrti, občinski podrobni prostorski načrti), pa so omilitveni ukrepi zelo natančno opisani – v osmih primerih okoljskih poročil.

Spremljanje stanja

Načini spremljanja stanja so v obravnavanih okoljskih poročilih redko predpisani, v teh primerih so podani zelo splošno.

Opombe

/

4.2 INTERVJU

Sektor za celovito presojo vplivov na okolje Direktorata za okolje na Ministrstvu za okolje in prostor vodi postopke CPVO, zato je spremljal pripravo vseh do sedaj izvedenih celovitih presoj pri nas. Sektor za CPVO pri tem bdi nad celotnim postopkom CPVO od screeninga pa vse do spremljanja stanja.

Da bi dobila odgovore na vprašanja, ki so se mi zastavila ob analizi obravnavanih okoljskih poročil, sem izvedla intervju s tremi krajinskimi arhitektami, zaposlenimi na Sektorju za CPVO. To so Mojca Lenardič, Jelka Habjan in mag. Vesna Kolar Planinšič.

Prvih pet vprašanj je vezanih na obravnavo krajine v okoljskih poročilih in sem jih zastavila vsem intervjuvankam, ostala vprašanja pa so bolj splošna – nanašajo se na zagotavljanje kakovosti in praktične vidike priprave okoljskih poročil in planov, ter sem jih zastavila le Mojci Lenardič.

Vprašanja in odgovori so v prilogi B.

4.3 REZULTATI ANALIZE OKOLJSKIH POROČIL IN INTERVJUJA

Slovenska zakonodaja v skladu z evropsko zahtevo, da je med sestavinami okolja, na katere se znotraj celovite presoje vplivov na okolje ugotavlja vpliv, tudi krajina. Bolj kot to, da je krajina obravnavana v svojem poglavju, je pomembno to, da se obravnava tudi krajina, ki nima posebnega pravnega statusa.

Okoljski cilji za krajino so skoraj vedno določeni opisno, izdelovalci okoljskih poročil se pri tem velikokrat naslonijo na Regionalno razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji. Po mnenju odgovornih z MOP-a pri določanju okoljskih ciljev manjka uporabe javnomnenjskih raziskav, dobrodošle bi bile tudi fotografske simulacije zelenega stanja.

Pri opisih stanja krajine v okoljskih poročilih je le redko razvidno, da so izdelovalci okoljskega poročila proučili obravnavano območje tudi na terenu; tudi v tem poglavju ponavadi citirajo Regionalno razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji.

Pri izbiri metod določanja vplivov na krajino pušča zakonodaja izdelovalcem okoljskih poročil veliko svobode, a nabor različnih metod, ki bi bile pri tem uporabljene, je zelo majhen. Tako iz analize okoljskih poročil kot iz intervjuja je razvidno, da se pri obravnavanju krajine računalniško podprtih metod, na primer GIS-ovskih – izdelave modelov ranljivosti ne uporablja (dovolj) pogosto. Uporaba modelov ranljivosti bi bila primerna tudi pri določanju vplivov na druge sestavine okolja. Prav tako so bile pri ugotavljanju vplivov na krajino v CPVO redko izvedene strukturne analize, tudi fotomontaže so bile po trditvah odgovornih z MOP-a pripravljene v zelo malo primerih. Pogosteje bi bilo potrebno tudi analizirati razmerja med gozdnimi, kmetijskimi in urbanimi površinami in spreminjanje teh razmerij zaradi predvidenega plana.

Različne alternative planov so v okoljskih poročilih obravnavane le redko, največkrat pri državnih prostorskih načrtih v primerih, ko gre za linijske elemente. Tudi skozi proces celovite presoje vplivov na okolje v obravnavanih primerih ni prišlo do oblikovanja novih variant plana, prav tako nisem zasledila, da bi bilo v kakem okoljskem poročilu ugotovljeno, da je najboljša varianta ničelna. Eden od razlogov za probleme pri iskanju

možnih alternativ je tudi v omejenem prostoru (majhne občine) – manjka planiranje na regionalni ravni.

Omilitveni ukrepi, ki jih predvidevajo okoljska poročila za segment krajina, ponavadi zahtevajo zasaditev, da se določeni načrtovani objekt »skrije«, v nekaterih primerih je predpisan odmik načrtovanega objekta od elementov v krajini, ki imajo posebni pravni status (spomenika kulturne dediščine ali naravne vrednote).

Zagotavljanje kakovosti okoljskih poročil je bilo pred spremembo zakonodaje omogočeno z revizijo. Ta je ponavadi vsebovala preverjanje ujemanja okoljskega poročila s predpisi, ni pa prispevala popravkov okoljskega poročila. Od začetka veljavnosti ZVO-1B se revizij okoljskih poročil ne izvaja več. Okoljska poročila oziroma poglavja za posamezne segmente nadzirajo tudi resorji, pristojni za posamezna področja. Njihove zahteve glede temeljitosti obravnave segmenta, za katerega so pristojni, so vse večje. Obravnavo krajine tako pregledata Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Zavod RS za varstvo narave, vendar pa posvečata pozornost le objektom, ki imajo poseben pravni status; manjka bolj celovit pristop pri zagotavljanju kakovosti CPVO za krajino.

CPVO se ne izvaja dolgo, zato je težko soditi o uspešnosti izvedbe plana in omilitvenih ukrepov, če so bili ti predpisani. Podatkov, pridobljenih s spremljanjem stanja okolja, zato še ni. Rezultati se bodo pokazali v naslednjih petih letih.

Največje pomanjkljivosti sedanje prakse izvajanja celovitih presoj vplivov na okolje za segment krajina se kažejo v tem, da so lokacije predvidenih posegov v večini primerov določene, še preden se izvede ocenjevanje vplivov na krajino, kar omogoča le tehnološko optimizacijo. Poleg tega so predvideni posegi na že znanih lokacijah prikazani v zelo malo primerih, zato je težko oceniti, kakšen bo njihov vpliv na krajino. V večini celovitih presoj so pri ocenjevanju vplivov upoštevane samo krajine, ki imajo posebni pravni status, krajine, ki so bile prepoznane kot posebno vredne, a so brez pravnega statusa (npr. izjemne krajine, območja in prvine prepoznavnosti krajine), pa so pri tem le redko upoštevane.

Zaradi teh razlogov sem se odločila predstaviti alternativni pristop za obravnavanje krajine v celovitih presojah vplivov na okolje.

4.4 ALTERNATIVNA METODA OCENJEVANJAVPLIVOV NA KRAJINO

Med obravnavanimi okoljskimi poročili sem si izbrala okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt občine Cerknica in vzporedno izvedla ocenjevanje vplivov segment krajina.

Pri izdelavi okoljskega poročila sem se držala vsebine, kot jo določa zakonodaja. Okoljsko poročilo tako vsebuje opis plana, opis stanja krajine na obravnavanem območju, okoljske cilje za krajino, uporabljena merila vrednotenja, vplive plana na krajino, izbor alternative, omilitvene ukrepe in opis predvidenega spremljanja stanja krajine.

Ocene vplivov so v skladu z Uredbo razvrščene v velikostne razrede od A (ni vpliva oziroma je pozitiven) do E (vpliv je uničujoč).

4.4.1 Metoda

Zakonodaja dovoljuje pri ocenjevanju vplivov planov na okolje precej ustvarjalnosti - predvideva uporabo takšnih metod, ki po mnenju izdelovalca okoljskega poročila najboljše opišejo stanje okolja in ovrednotijo vpliv plana na določeno okoljsko sestavino ter so najprimernejše za doseganje okoljskih ciljev. Ta svoboda pri izbiri metod je še posebno izrazita pri obravnavi krajine, saj za ta segment okolja ni kvantitativno določenih mejnih vrednosti vplivov. Znotraj predpisanih okvirov sem poskušala na podlagi ugotovitev iz analize okoljskih poročil in intervjuja oblikovati svojo metodo, ki bi omogočala učinkovito varstvo krajine skozi postopek CPVO.

Za potrebe **opisa stanja krajine** sem najprej izvedla temeljit ogled terena. Naredila sem tudi strukturno analizo ter prikazala območja s posebnim pomenom (izjemne krajine, krajinski park, spomeniki oblikovane narave, kulturne krajine in vrtnoarhitekturna dediščina), pomembne krajinske vzorce in prvine prepoznavnosti. Preučila sem tudi, katere spremembe se pojavljajo v prostoru.

Pri **določanju vplivov plana na krajino** sem uporabila dve metodi – fotografske simulacije predvidenih posegov v prostoru in modele ranljivosti. **Izdelava fotografskih simulacij** je povsem kvalitativna metoda za ugotavljanje vplivov posegov na krajino. Z grafičnimi prikazi predvidenih posegov sem želela dobiti predstav o tem, kaj določen poseg v krajini pomeni. Ker je lokacija izvedbe tu že predvidena, je mogoče s fotomontažami prikazati različne alternative za tehnološko izvedbo posega. Glede na to, da za določanje vplivov na krajino ne obstajajo absolutni pragovi, na podlagi katerih bi predvideni poseg uvrstili v razred z določeno oceno, se lahko metoda s primerjavo fotomontaž alternativ med seboj uporablja za razvrščanje v razrede z ocenami. Hkrati je omogočena tehnološka optimizacija, ki pomaga pri določanju omilitvenih ukrepov. Z **modeli ranljivosti krajine zaradi določenih dejavnosti** sem ugotavljala, kje je krajina zaradi predvidene dejavnosti bolj in kje manj ranljiva. S pomočjo te metode sem občno razdelila na območja, ki spadajo v enega od petih razredov ranljivosti – od tistih z največjo ranljivostjo krajine zaradi posega (z oceno 5) do tistih z najmanjšo (z oceno 1). Na podlagi tega, kolikšen delež površine posega, predvidenega s planom, leži na območjih z določenimi ocenami ranljivosti, je posegom pripisana ocena njihovega vpliva na krajino. S pomočjo modelov ranljivosti lahko v prostoru iščemo lokacije, kjer bo vpliv posega na krajino najmanjši, kar pripomore k prostorski optimizaciji plana.

Na koncu sem ocene vplivov posegov na krajino, ki sem jih dobila z eno in drugo metodo, primerjala med seboj. Podala sem tudi usmeritve za uporabo obeh metod.

Splošni podatki o Občinskem prostorskem načrtu:

Občinski prostorski načrt zajema celotno območje občine Cerknica s približno 241 km² površine. Občina leži v Notranjsko - kraški statistični regiji, njeno središče Cerknica leži približno 50 km jugozahodno od Ljubljane. Čez njen zahodni del potekata avtocesta A1 ter železniška proga Postojna - Ljubljana. Občino Cerknica zamejujejo Javorniki na jugozahodu, Loška dolina na jugovzhodu, Planinsko polje na severozahodu, Bloke na vzhodu ter Menišija in Ravnik na severu. Po podatkih statističnega urada živi v občini v 65 naseljih 11.181 prebivalcev (Statistični ..., 2010).

Slika 1: Prikaz lege občine Cerknica na karti Slovenije (kart. podloga Atlas okolja ..., 2010)

V OPN je občina razdeljena v tri makroenote:

- **Območje Cerkniškega polja v nižinskem delu**, kamor spadajo pretežno urbanizirano območje občinskega središča (Cerknica s Podskrajnikom), manjša naselja na obrobju Cerkniškega jezera (Dolenja vas, Martinjak, Grahovo, Žerovnica, Lipsenj, Goričice, Gorenje Jezero) ter odprti prostor Cerkniškega polja.
- **Območje Rakovške uvale v nižinskem delu**, ki sestoji iz pretežno urbaniziranega dela (Ivanje selo, Unec, Slivice, Rakek) in širšega območja Rakovega Škocjana.
- **Hriboviti del**, ki ga sestavljata območje Vidovskega hribovja (pretežno poseljeno ruralno zaledje v SV in osrednjem delu občine) in pretežno neposeljena območja Slivnice in Menišije.

Slika 2: Prikaz makroenot, v katere deli občino Cerknica OPN (kartografska podloga Spletni ..., 2010)

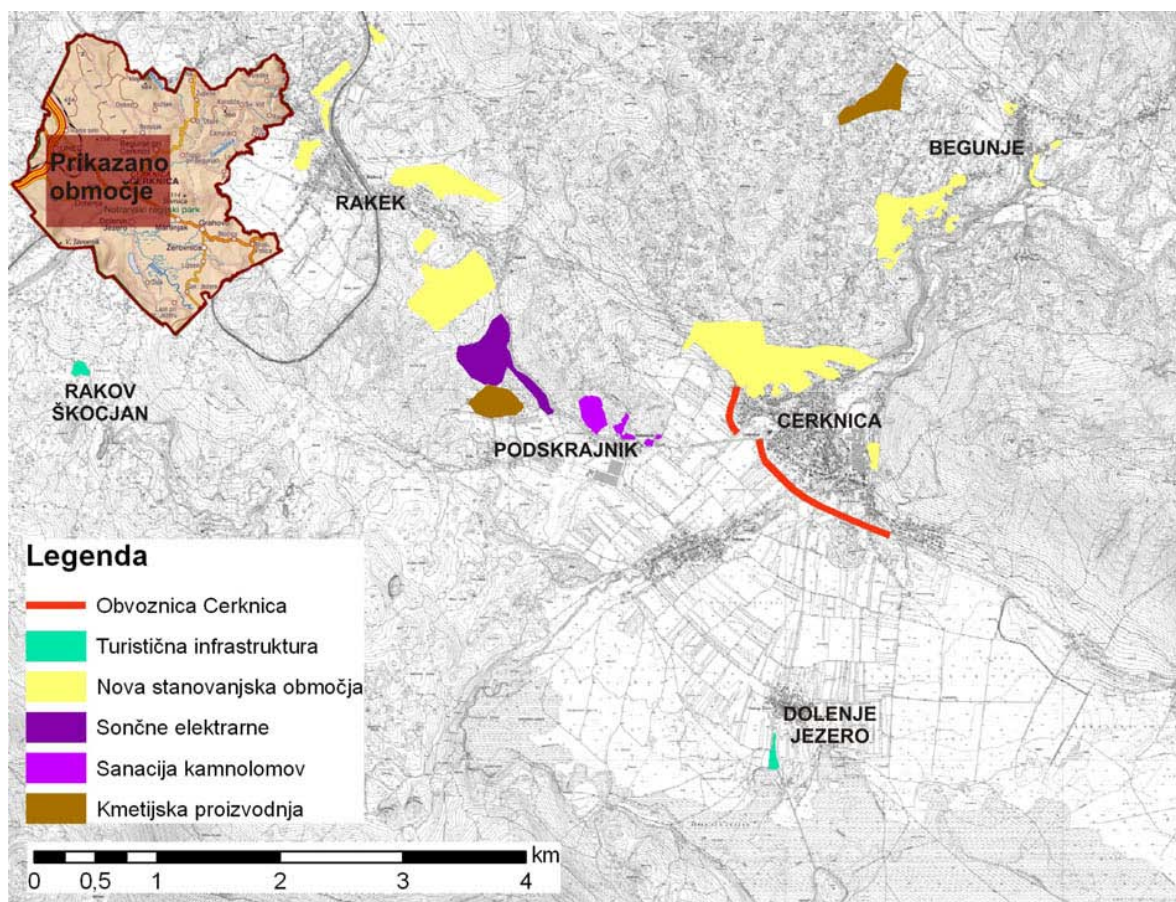
Cilji Občinskega prostorskega načrta za krajino:

Krajina se bo razvijala kot funkcionalen, ekološko in oblikovno uravnotežen sistem prostorskih struktur, ki omogoča zdravo, varno in prijetno bivalno okolje. Pri razvoju dejavnosti se bodo v največji možni meri ohranjali naravna zgradba (biotska raznovrstnost, območja naravnih kakovosti), kulturne plasti in identitetni pomen krajine ter zagotavljali prostor za odvijanje naravnih procesov.

Predvideni posegi:

Z Občinskim prostorskim načrtom so predvidene naslednje spremembe v prostoru:

- Širitev stanovanjskih območij na Rakeku (na S, Z, JZ in J robu),
- Območje za sončne elektrarne med naseljema Rakek in Podskrajnik,
- Območje za kmetijsko proizvodnjo ob industrijski coni Podskrajnik,
- Obvoznica Cerknica,
- Širitev stanovanjskih območij v Cerknici (S, Z in J del),
- Širitev stanovanjskih območij v Begunjah (osrednji ter v manjši meri severni in južni del naselja),
- Območje za kmetijsko proizvodnjo v naselju Begunje,
- Sanacija kamnolomov v Podskrajniku – zagotavljanje površin za razvoj industrijske cone,
- Ureditev turistične infrastrukture na območju Cerknškega jezera (v vasi Dolenje Jezero) in Krajinskega parka Rakov Škocjan

Slika 3: Prikaz lokacij večjih posegov, ki jih predvideva OPN (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

4.4.2 Stanje krajine

4.4.2.1 Strukturna analiza

Kot trdi Lynch (1960), lahko vsako območje opredelimo s petimi strukturnimi elementi. To so pot, rob, vozlišče, znamenje in območje. Za območje občine Cerknica sem izvedla strukturno analizo in ga poskušala opredeliti na ta način.

Iz strukturne analize občine Cerknica je izrazito razvidna kraška usmeritev severozahod – jugovzhod. Prehodnost v tej smeri je zelo dobra, tu poteka pomembna pot (regionalna cesta med Uncem in Bloško Polico, ki se nadaljuje proti Bloški planoti in Loški dolini).

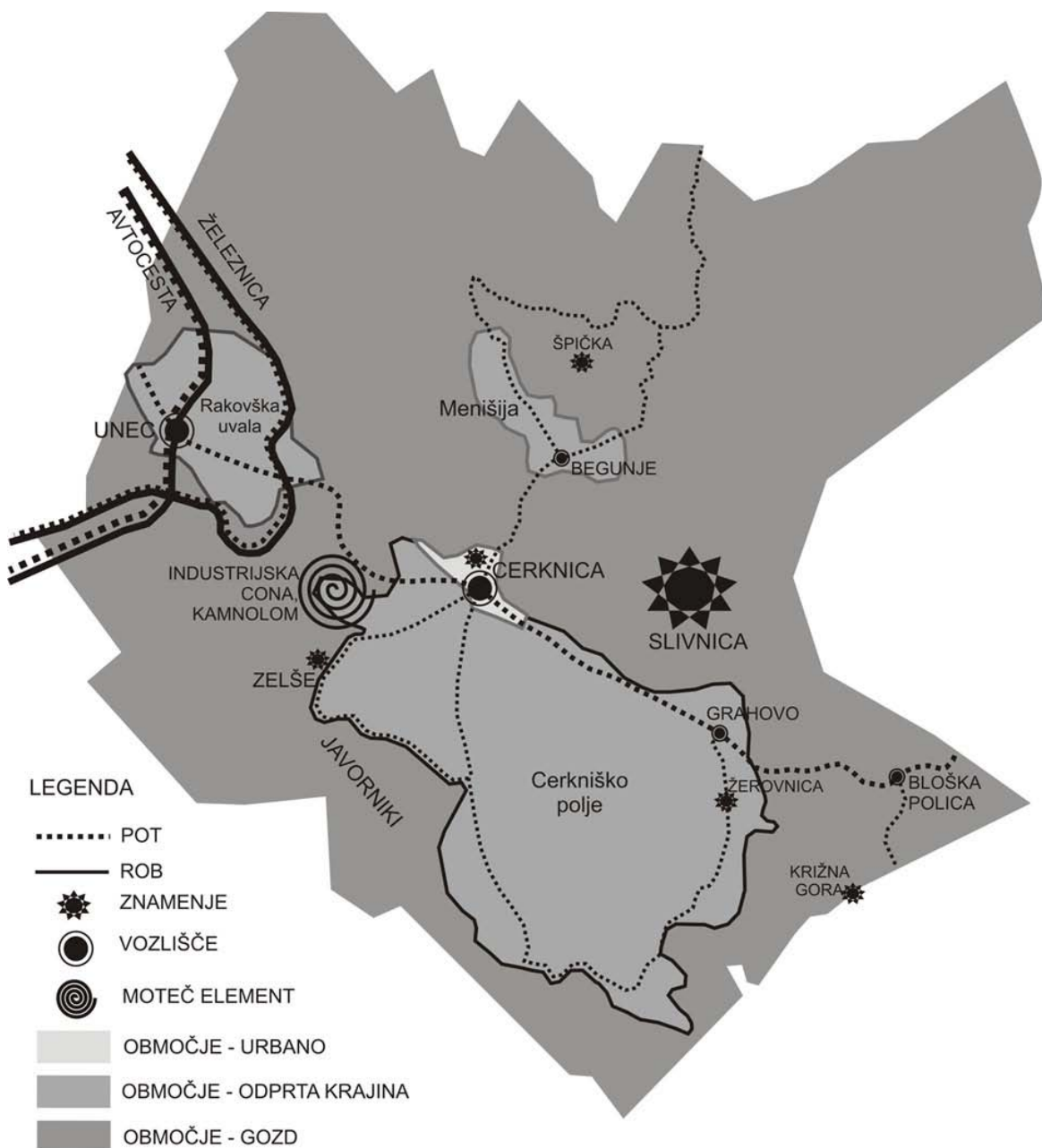
Na obravnavanem območju sta dve pomembni poti, ki sta hkrati tudi močna robova, saj potekata prečno na kraško slemenitev, robova sta tudi glede na svojo velikost. To sta avtocesta in železnica.

V občini Cerknica so tri večja območja odprte krajine - Cerknjsko polje, Rakovška uvala in Menišija. Pri slednji zaradi zaraščanja rob ni izrazit.

Dve večji vozlišči na obravnavanem območju sta Cerknica in Unec, manjša vozlišča pa so Begunje, Grahovo in Bloška Polica.

Med znamenji v občini Cerknica izrazito izstopa Slivnica, ki dominira nad celotnim prostorom, okrog Cerkniškega polja najdemo tudi druge točke, ki služijo kot orientirji, na primer – cerkve v Cerknici, Žerovnici in Zelšah ter Križna gora. Pomembno znamenje je tudi Špička nad Menišijo.

V prostoru najdemo tudi moteče elemente – kamnolom in industrijsko cono v Podskrajniku. Njun negativni vpliv je zaradi bližine zelške cerkve - pomembnega znamenja – še bolj poudarjen.

Slika 4: Strukturna karta občine Cerknica

4.4.2.2 Krajinske enote

Po Regionalni razdelitvi krajinskih tipov (Marušič in sod., 1998a; 1998b) spada občina Cerknica med kraške krajine notranje Slovenije, in sicer v širšo krajinsko enoto Pivško – Cerkniška planota. Krajinske enote, ki jih občina zavzema, so Cerkniško območje, Velika notranjska planota in Snežnik z Javorniki.

Cerkniško območje je dokaj homogeno. Obsega sistem notranjskih kraških polj ki so obdana na zahodu z gozdnatim, strmim Snežniško – Javorniškim masivom, na vzhodu pa z razgibanim logaškim ravnikom. Za enoto je značilna njena izrazita dinarska usmeritev. Prostor je zgrajen iz sosledja kraških polj, ki jih obdajajo strma območja planot na obrobju. Prisotni so predvsem krajinski vzorci velikega merila, v katerih so močno poudarjeni kontrasti med ploskovitostjo (kraško polje kot nosilec svetlin v prostoru) in volumnom (poraščena pobočja kot nosilci temin). Vodotoke z izrazitimi meandri in starimi rokavi spremlja bogata drevesna zarast, ki kraška polja deli v manjše enote. S tem ustvarjajo manjše merilo ter razgibanost krajine (Marušič in sod., 1998b).

Velika notranjska planota predstavlja zaporedje ločenih kraških planot ki se med seboj razlikujejo po reliefni izoblikovanosti. Merilo krajin znotraj enote je različno. Zgradba prostora se spreminja, predvsem v območjih z izrazitejšo kraško hidrologijo, kar pa na razmerja v prostoru bistveno ne vpliva (Marušič in sod., 1998b).

Snežnik z Javorniki je krajinska enota, ki sestoji iz več vzporednih verig vrhov, ki potekajo v dinarski smeri. Severni del je precej nižji in ga od južnega loči Mašunski dol. Gre za enega največjih gozdnih območij v Sloveniji z reliktno alpsko floro na vrhovih in velikimi zvermi (Marušič in sod., 1998b).

Krajinske posebnosti

Območje je prepoznavno po mehkem, valovitem reliefu in po kraških oblikah, ki se na površini kažejo na kraških poljih (jugovzhodni del Planinskega polja, Cerkniško polje) in na višjih planotastih območjih (Menišija).

V enoti Cerkniško območje je nekaj izjemnih naravnih pojavov, ki so uvrščeni v naravno dediščino. To so presihajoče Cerkniško jezero, občasno jezero na Planinskem polju, Rakov Škocjan ter številni mikoreliefni pojavi. Pomembna krajinska posebnost je tudi 1114 m visoka Slivnica z izrazito, dominantno lego in simbolnim pomenom, vezanim na čarovnice. Med krajinske posebnosti spadajo tudi ostrnice in kozolci, ki še vedno omogočajo sušenje sena na tradicionalen način. Za to območje je značilen tudi drevored, ki z manjšimi prekinitvami poteka ob cesti od Planinskega polja čez Rakovško uvalo in Cerkniško polje ter se nadaljuje v občini Loška dolina prek Loškega polja in se konča ob gradu Snežnik.

Med krajinske posebnosti Velike notranjske planote v občini Cerknica sodijo naravno ohranjene, neposeljene in težko dostopne soteske Iške in Zale, po katerih tudi poteka severovzhodna meja občine.

Krajinska enota Snežnik z Javorniki je eno največjih gozdnih območij pri nas. Za to enoto so značilni ostanki vojaških utrd in bunkerjev, ki so bili zgrajeni vzdolž nekdanje meje z Italijo, precej je tudi lovskih dvorcev. V gozdovih je ohranjenih tudi mnogo spomenikov iz časa NOB (Marušič in sod., 1998b).

Značilni krajinski vzorci, ki se pojavljajo v občini Cerknica, so:

- kraška polja s presihajočimi jezери,
- vodnate kraške doline,
- kraška poplavna polja,
- gozd na strmih pobočjih in grebenih,
- gozdne kraške planote,
- kmetijska krajina na uravnani planoti,
- gozd na kopastem sredogorju.

Cerkniško polje s
presihajočim jezerom
(pogled s Slivnice)

Kraško poplavno polje
(Planinsko polje)

Gozd na strmih pobočjih in
grebenih (vznožje Javornikov)

Gozdna kraška planota
(pogled na zahodni del
Menišije s Slivnice)

Gozd na kopastem sredogorju
(pogled na Javornike in Snežnik
s Slivnice)

Vodnata kraška dolina
Rakov Škocjan (pogled z
Velikega naravnega mostu)

Kmetijska krajina na uravnani
planoti (pogled na Menišijo s
Slivnice)

Slika 5: Fotografije značilnih krajinskih vzorcev v občini Cerknica (fotografije B. Beber, A. Matko in M. Matko, 2010)

Za oblikovanje usmeritev za razvoj in varovanje krajine je bilo hkrati s krajinsko regionalizacijo (Marušič in sod., 1998a) pripravljeno tudi vrednotenje krajinskih enot na najnižji ravni – na ravni krajinskih podenot. Pri ocenjevanju so upoštevali štiri osnovna merila: naravno ohranjenost, pestrost, prostorski red in harmoničnost. Lestvica ocenjevanja krajinskih enot ima 5 ocen, med katerimi pomeni 1 največ oz. najbolj in 5

najmanj. Za prvine, ki že imajo posebne asociativne pomene, sta bili dodani še merili simbolnega pomena: simbolni pomen naravnih prvin in simbolni pomen kulturnih prvin. Simbolni pomen je lahko državni, regijski ali lokalni.

Krajinske podenote Cerkniškega območja, ki se nahajajo v občini Cerknica, in njihove ocene na lestvici krajinske kakovosti so:

- Planinsko polje 1 (v občini je samo skrajni jugovzhodni del)
- Rakovška uvala 2
- Cerkniško polje 1-2
- Loško polje 2 (v občino Cerknica spada le skrajni severozahodni del te podenote)
- Menišija 2-3

Podenote Velike notranjske planote, ki se nahajajo v občini Cerknica, so:

- Krimsko – Pokojiška planota 2
- Vidovsko hribovje 2-3
- Topol – Nova vas – Bloke 2-3
- Del podenote Širše območje Loškega potoka 1

Krajinska enota Snežnik z Javorniki se ne deli na manjše podenote. Za celotno enoto je značilna visoka stopnja ohranjenosti razprostranjenih gozdnih območij in ima oceno 1.

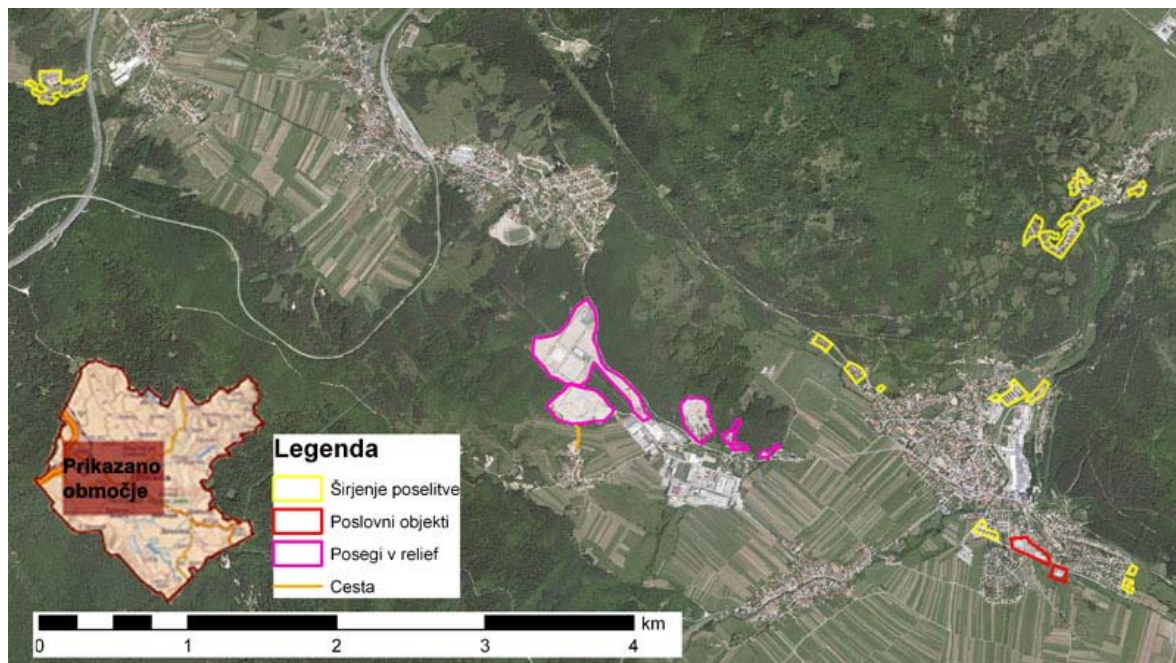
Smernice za varovanje

Smernice za varovanje in urejanje Cerkniškega območja, Velike notranjske planote in Snežnika z Javorniki (Marušič in sod. 1988b):

- preprečiti večje posege v poplavno območje presihajočih jezer, zlasti posege, ki bi prekinili naravne procese in ogrozili krajinske oblike, ki v največji meri sooblikujejo podobo krajine v tej enoti;
- ohranjati strukturo kraških polj in oblike preoblikovanja, ki jih narekuje (pozidava nad poplavami, ohranjanje robov polja);
- ohranjati vidnost posameznih znamenj v prostoru z upoštevanjem njihovega kulturno zgodovinskega izročila;
- preprečiti kmetijske posege, ki bi lahko uničili značilne kraške oblike, na primer vrtače in druge depresije;
- omejiti poselitvena območja in novogradnje usmerjati v obstoječa naselja ter oblikovati jasne robove naselij;
- preprečevati pobočno pozidavo visokih in strmih leg ter slemenskih območij, ki so zdaj v kmetijski rabi in so vidno izpostavljena;
- omejiti gradnjo počitniških hišic;
- sanirati obstoječa razvrednotenja v prostoru (industrijski objekti, kamnolomi itd.);
- preprečevati goloseke in monokulturne nasade ter gradnjo smučišč, kar še posebej velja za vidno izpostavljena območja;
- varovati območja, kjer občasna poplavnost, zamočvirjenost, prisotnost bogate obrežne zarasti, značilna parcelacija in kulturno zgodovinska pričevalnost ustvarjajo enkratne krajinske vzorce;
- ohranjati tip senožetne krajine, ki s postopnim in vegetacijsko značilnim vzorcem prehaja v gozd;
- zaraščanje naj poteka logično, glede na prostorske značilnosti, na primer po pobočjih navzdol, v primeru vasi, obdanih z gozdom, naj se ta širi od gozdnega roba navznoter, proti vasi;

- tehnološka prilagoditev in sprememba parcelacije naj potekata v logičnih vzorcih, ki morajo povzemati razmerja v zgradbi sedanje kulturne krajine (na primer vzdolžnost);
- pri posegih v vodni režim ohranяти visoko vegetacijsko zarast in grmovne skupine ter drevesne in grmovne živice (Cerkniščica);
- območja zamočvirjenj, pomembna ekološko in krajinsko, previdno upravljati z redno kmetijsko rabo, s čimer bo preprečeno zaraščanje;
- ohranяти prvobitne, težje dostopne predele (soteske, gozdnata pobočja in vrhovi);
- ohranяти posebne reliefne oblike;
- ohranяти obliko dolin kot posebne krajinske in morfološke enote;
- ohranяти strukturo slemenastih krajin;
- ohranjanje strnjenih gozdov na pobočjih, predvsem na vidno izpostavljenih lokacijah;
- ohranjanje značilnosti kraškega reliefa in dinarskega značaja površja.

Spreminjanje krajine

Slika 6: Prikaz sprememb v krajini v občini Cerknica (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Zaradi urbanizacije podeželja prihaja do pojavljanja razpršene gradnje na pobočjih in sprememb v kmetijski rabi (Marušič in sod., 1998b). Ta proces poteka predvsem v bližini večjih krajev - na območju Cerknice, v Begunjah, na Rakeku in na Uncu. Gre predvsem za stanovanjsko gradnjo – v največji meri prosto stoječe enodružinske hiše, v Cerknici in v manjši meri na Rakeku tudi manjši bloki. Poleg stanovanjskih objektov je v zadnjem času na območju Cerknice nastalo tudi več trgovskih objektov. Ker arhitekturno niso oblikovani v skladu s tradicionalno arhitekturo, se slabo vključujejo v okoliško krajino in s tem zmanjšujejo kakovost krajinske slike.

Kmetijske površine s težjimi pridelovalnimi razmerami, kot so na primer pobočja in vrtačast svet, se zaraščajo. S tem se zmanjšuje preglednost območja, če prihaja do

zaraščanja na vrhovih z grajenimi objekti (npr. Križna gora), pride do izgube orientacijske točke. Iz krajine, kjer je kontrast med travno ploskvijo in volumnom drevnine jasen, tako postopoma nastaja brezoblična, težko prehodna vegetacijska masa z nejasnim gozdnim robom.

V dostopnejših predelih dolin ali uravnanega sveta (okolica Cerknice) poteka intenzifikacija kmetijske pridelave. Usmerjena je predvsem v odstranjevanje zarasti, zaradi česar prihaja do krajinskega in ekološkega osiromašenja preglednega ravninskega sveta (Marušič in sod., 1998b).

Posegi v relief so zelo moteči, saj se pojavljajo predvsem na vidno izpostavljenih predelih (Marušič in sod., 1998b). Tako je kamnolom v Podskrajniku viden iz več kot 10 km oddaljenega Ribiškega kota na Cerkniškem jezeru. Tudi za potrebe gradnje nove industrijske cone pri Podskrajniku so bili izvedeni večji posegi v relief.

Nova industrijska cona Podskrajnik v času gradnje

Pogled na novo industrijsko cono z Velikega Javornika

Pogled na kamnolom v Podskrajniku iz Ribiškega kota

Slika 7: Prikaz večjih posegov v relief (fotografije: A. Matko in M. Matko, 2010)

Ker na območju prevladuje kraška slemenitev v smeri SZ – JV, pomeni povezava v prečni smeri veliko prednost, vendar pa lahko razreže prostor na nenaravne krajinske enote in odpira naravna območja, kar lahko povzroči izgubo orientacije in identitete (Marušič in sod., 1998b). Primer takšnega razreza je povezava med novo industrijsko cono v Podskrajniku in Zelšami.

4.4.2.3 Območja in točke s posebnim varstvenim statusom

Notranjski regijski park leži znotraj meja občine Cerknica in obsega dobrih 222 km². Gre za celotno območje občine, razen zazidanih in nezazidanih stavbnih zemljišč, področij širitev naselij ter področij sedanjih in bodočih industrijskih con. Iz parka so izvzete tudi vse ceste in poti skupaj s cestnim telesom, območja opredeljena za mirujoči promet, peskokopi, železnice, ter vojaško vadišče in strelišče Bloška polica. Ustanovljen je bil leta 2002 z namenom da se ohranjajo, varujejo in raziskujejo naravne in kulturne vrednote

tega območja. Odlikujejo ga visoka stopnja ohranjenosti naravnih življenjskih prostorov, številni naravni spomeniki, izjemna pestrost živih bitij, na drugi strani pa razpoznavna kulturna krajina, ki jo je zaznamoval dolgotrajen kakovosten preplet človeka in narave in se ponaša z veliko ekološko, biotsko in krajinsko vrednostjo. Notranjski regijski park je ustanovljen z namenom, da se ohranijo, varujejo in raziskujejo naravne in kulturne vrednote, izjemne geomorfološke, geološke in hidrološke znamenitosti, zavaruje avtohtono rastlinstvo, živalstvo in naravni ekosistemi ter značilnosti neživega sveta, kakor tudi paleontološka in arheološka najdišča, etnološke in arhitekturne značilnosti ter kulturna krajina (Odlok o Notranjskem ..., 2002; Notranjski ..., 2010).

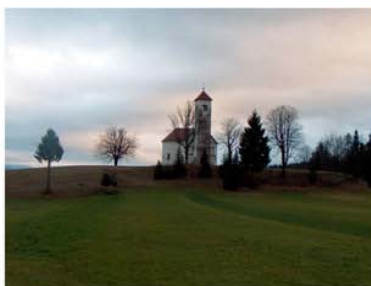
Krajinski park Rakov Škocjan obsega slikovito, približno 2,5 km dolgo kraško dolino Rakov Škocjan, ki jo je postoma oblikovala reka Rak. To območje je že leta 1949 postalo prvi razglašeni krajinski park v Sloveniji. Površina zavarovanega območja meri 113 ha. Reka Rak izvira v Zelških jamah in teče po podorni dolini in jo občasno tudi poplavi. Na njenem dnu se košeni mokrotni travniki prepletajo z otočki poplavnih gozdov z dobom, po obrobju doline pa najdemo ilirski bukov gozd. Ostanke stropa nekdanje jame, ki je oblikovala podorno dolino Rakov Škocjan sta Veliki in Mali naravni most (Notranjski ..., 2010).

V občini Cerknica je v registru kulturne dediščine Zavoda za varstvo kulturne dediščine RS evidentiranih dvanajst **objektov kulturne dediščine**, ki jih glede na tip uvrstimo pod krajino. Eden od objektov (spomenik NOB na Rakeku) spada pod vrtnoarhitekturno dediščino, kulturnih krajin pa je enajst. Med njimi sta večji območji kulturna krajina Cerkniškega jezera, in kulturna krajina Bločiško polje, ki ju glede na tipološko razdelitev kulturnih krajin (Hudoklin, 2005) uvrščamo med krajine z izjemno naravno zgradbo, pri ostalih kulturnih krajinah pa gre za drevorede, ki po Hudoklinovi spadajo med kulturne krajine z izrazitimi ustvarjenimi vegetacijskimi členi. V večini primerov gre za fragmente drevoreda, ki je nekoč vodil od gradu Haasberg pri Planini do gradu Snežnik. Ti odseki drevoredov so hkrati uvrščeni tudi med **naravne vrednote** – po zvrsti so spomeniki oblikovane narave. Po podatkih Ministrstva za kulturo sta v občini Cerknica tudi dve območji kompleksnega varstva kulturne dediščine v odprtem prostoru, in sicer Cerkniško polje in Planinsko polje.

V občini Cerknica se nahajajo **tri izjemne krajine**: Cerkniško jezero, Zelše in skrajni jugovzhodni del Planinskega polja.

Cerkniško jezero

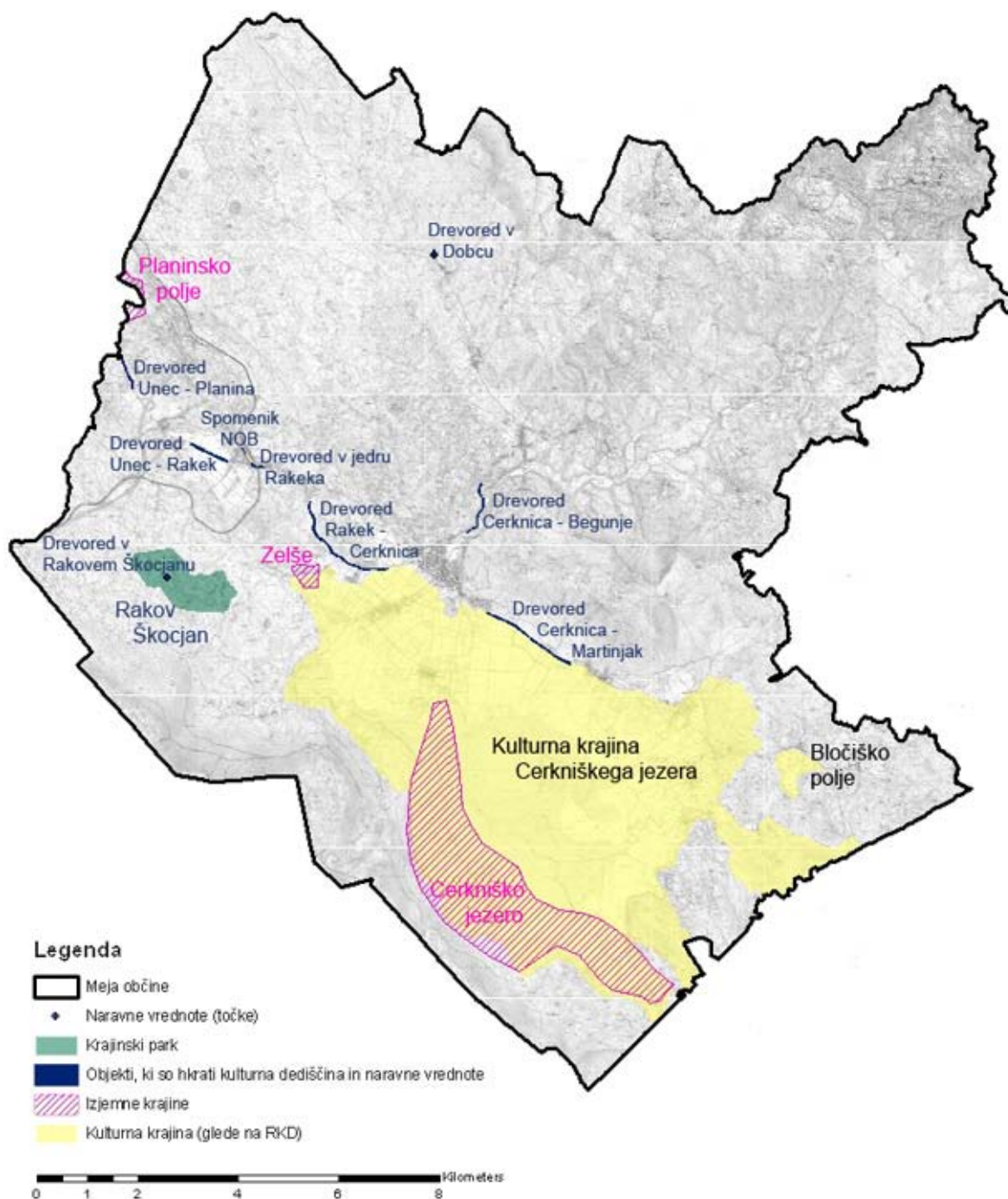

Zelše

Planinsko polje

Slika 8: Izjemne krajine v občini Cerknica (fotografije: B. Beber, A. Matko in M. Matko, 2010)

Slika 9: Prikaz kulturne dediščine, naravnih vrednot in izjemnih krajin (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

4.4.3 Okoljski cilji za krajino

Ohranjanje območij prepoznavnosti krajine

Ohranjanje prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti krajine

Ohranjanje krajinske pestrosti

Ohranjanje krajinske slike

Ohranjanje izjemnih krajin

Upoštevanje usmeritev za posamezne krajinske enote (Marušič in sod., 1998b)

4.4.4 Kazalniki

4.4.4.1 Kazalniki pri fotografskih simulacijah predvidenih posegov

Spreminjanje območij in prvin prepoznavnosti krajine

Spreminjanje območij večje krajinske pestrosti

Sprememba kakovost krajinske slike

Spreminjanje varovanih območij: krajinskih parkov, regijskih parkov

Spreminjanje območij s posebnim pomenom (izjemne krajine, območja kompleksnega varstva kulturne dediščine v odprtem prostoru)

4.4.4.2 Kazalniki pri modelih ranljivosti

Površina predvidenih stanovanjskih površin na območjih, ki so v modelu ranljivosti krajine zaradi širitve stanovanjskih območij ocenjena z ocenama 4 (vpliv je zelo velik) in 5 (vpliv je nesprejemljiv)

Površina predvidenih cest na območjih, ki so v modelu ranljivosti krajine zaradi gradnje cest ocenjena s 4 (vpliv je zelo velik) in 5 (vpliv je nesprejemljiv)

4.4.5 Merila vrednotenja

4.4.5.1 Merila vrednotenja pri fotografskih simulacijah predvidenih posegov

Na osnovi meril sem izdelala fotografske simulacije, ki prikazujejo različne možne izvedbe posega. Ti primeri predstavljajo, kako je izveden poseg, ki je ocenjen z oceno A (vpliva ni ali je pozitiven), kako poseg z oceno B (vpliv je nebitven) in tako dalje. Nato je tista različica posega, ki bo najverjetneje izvedena, prikazana s fotomontažo. Ocena je posegu pripisana na podlagi primerjave te fotomontaže z vzorčnimi primeri. Posege sem uvrstila v razrede z ocenami od A (vpliva ni ali je pozitiven) do E (vpliv je uničujoč) na podlagi merila, pri katerem je ugotovljeni vpliv največji – npr.: poseg je predviden na območju brez prvin prepoznavnosti, kjer je krajinska pestrost nizka, izven območij s posebnim pomenom in izven območij simbolne vrednosti, vendar pa je poseg tako velikega obsega, da bistveno in dolgoročno spreminja krajinsko sliko. Ocena vpliva posega na krajino je D – vpliv je bistven.

Vzorčni primeri fotomontaž posegov na podlagi meril so v prilogi C.

A - vpliva ni ali je pozitiven

Ureditve v sklopu plana:

- so na območjih brez prvin prepoznavnosti krajine ali na razvrednotenih območjih,
- so na območjih nizke krajinske pestrosti,
- so zunaj območij simbolne vrednosti,
- so izven območij s posebnim pomenom (izjemnih krajin, krajinskih parkov)
- ne spreminjajo krajinske slike ali bodo prispevale k bolj kakovostni krajinski sliki - ne rušijo reda prostorskih prvin v prostoru, ohranjajo ali prispevajo k harmoničnosti krajinske slike, vzpostavljajo kvalitetne poglede na prostorske dominante,
- bodo prispevali k sanaciji razvrednotenij,

- bodo prispevali k večji prepoznavnosti in krajinski pestrosti na območju,
- ne spreminjajo stopnje naravne ohranjenosti.

B - vpliv je nebitven

Ureditve v sklopu plana:

- so izven območij prvin prepoznavnosti krajine ali na območjih z malo prvinami prepoznavnosti krajine,
- so na območjih majhne do srednje krajinske pestrosti,
- so na območjih majhne do srednje simbolne vrednosti,
- so izven območij izjemne krajine,
- so tako majhnega obsega, da minimalno spreminjajo krajinsko sliko, lahko zmanjšujejo harmoničnost krajinske slike, vendar tako, da je krajinska slika še vedno vizualno prijetna, pri tem pa ostajajo ohranjene vse pomembne morfološke značilnosti lokalnega območja, kvalitetni pogledi na prostorske dominante pa niso bistveno okrnjeni, lahko zmanjšujejo diverziteto prostorskih prvin, vendar v obsegu, da je prostor še dobro berljiv,
- so take vrste ali tako majhnega obsega, da ne zmanjšujejo krajinske pestrosti, značilni krajinski vzorci in prvine so ohranjeni,
- ne vplivajo bistveno na naravno ohranjenost.

C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Ureditve v sklopu plana:

- posegajo na območja prepoznavne krajine, prihaja do poškodb značilnih krajinskih vzorcev in prvin, a je vpliv zaradi načina izvedbe in omilitvenih ukrepov zmeren;
- posegajo na območja visoke krajinske pestrosti, vendar so možni in izvedljivi učinkoviti omilitveni ukrepi;
- posegajo na območja simbolne vrednosti lokalnega pomena, da se zmanjša njena vrednost;
- ne posegajo na območja izjemnih krajin ali krajinskih parkov ali posegajo v ta območja na način, da ne vplivajo na kakovosti, ki so opredelilne za krajinski park ali izjemno krajino;
- vplivajo na spremembo krajinske slike, vendar je vpliv zaradi načina izvedbe in omilitvenih ukrepov zmeren ali začasen - v času gradnje povzročajo velike spremembe v diverziteti in prostorskem redu krajinskih prvin, zmanjšujejo harmoničnost krajinske slike, vendar so možni in izvedljivi omilitveni ukrepi za izboljšanje posledic posegov do takšne mere, da ostajajo ohranjene vse pomembne morfološke značilnosti območja ureditev in da krajinska slika ustreza opisu za oceno B;
- povzročajo velike spremembe v naravni ohranjenosti prostora, vendar ostajajo ohranjene vse pomembne morfološke značilnosti območja ureditev.

D – vpliv je bistven

Ureditve v sklopu plana:

- predstavljajo obsežen poseg v prvine in območja prepoznavnosti krajine na način, da so bistveno prizadete pomembne prvine prepoznavnosti - prihaja do obsežnih poškodb značilnih krajinskih vzorcev in prvin;
- posegajo na območja visoke krajinske pestrosti na način, da se zmanjša njena vrednost;
- posega na območje simbolne vrednosti regionalnega pomena, da se zmanjša njena vrednost;

- posegajo na območja izjemnih krajin ali krajinskih parkov na način, da vplivajo na kakovosti, ki so opredelilne za izjemno krajino ali krajinski park;
- so take vrste ali tako velikega obsega, da bistveno in dolgoročno spreminjajo krajinsko sliko – bistveno se spreminjajo pomembne morfološke značilnosti območja ureditev, diverziteta prostorskih prvin se zelo zmanjša, prostorski red postane težko berljiv ter prostorska harmonija postane manj privlačna, prihaja do okrnitev pogledov na prostorske dominante;
- močno zmanjšujejo naravno ohranjenost - naravna podoba krajine je zaradi predvidenih posegov zelo spremenjena.

E – vpliv je uničujoč

Ureditve v sklopu izvedbe plana:

- posegajo v območja prepoznavnosti krajine ali na posamezne prvine prepoznavnosti krajine, na način, da je pričakovati njihovo razvrednotenje ali uničenje;
- uničujejo vplivajo na obstoječo krajinsko pestrost;
- posegajo na območja simbolne vrednosti regionalnega pomena na način, da dolgoročno in v velikem obsegu zmanjšujejo njihovo simbolno vrednost ali da posegajo na območja simbolne vrednosti državnega pomena in bistveno zmanjšujejo njihovo simbolno vrednost;
- posegajo v območja izjemne krajine ali krajinske parke na način, da vplivajo na kakovosti, ki so opredelilne za krajinski park/izjemno krajino;
- so take vrste ali tako velikega obsega, da bistveno in dolgoročno degradirajo krajinsko sliko na širšem območju - v veliki meri so porušene njene morfološke značilnosti na območju ureditev, uničena je vsakršno diverzitetno v prostoru, kar vodi v njegovo monotonost in homogenost, ureditve v prostoru povzročajo kaotičnost in neprepoznavnost prostorskega reda ter uničujejo harmonijo prostorske slike in degradirajo kvalitetne poglede na prostorske dominante;
- se načrtujejo na način, da je naravna podoba krajine spremenjena do takšne mere, da je kakršna koli sanacija v prejšnje stanje neizvedljiva.

4.4.5.2 Merila vrednotenja pri modelih ranljivosti

Tako kot pri fotomontažah zajemajo merila pri modelih ranljivosti prvine in območja prepoznavnosti, naravne vrednote (krajinske parke in spomenike oblikovane narave), kulturno dediščino (kulturne krajine, spomenike vrtnoarhitekturne dediščine) in izjemne krajine, upoštevana je tudi vidnost predvidenega posega. Vsakemu od teh območij je pripisana ocena, nato pa so podatki s pomočjo matrik kombinirani med seboj. Rezultat je model ranljivosti krajine zaradi predvidenega posega, v katerem so površine v občini Cerknica razdeljene v pet razredov: od območij, kjer je vpliv posega na krajino zanemarljiv (ocena 1) do tistih, kjer je njegov vpliv nesprejemljiv.

Posameznim posegom so ocene njihovih vplivov na krajino pripisane glede na kvantiteto njihove površine, ki sega v območja, ki imajo v modelu ranljivosti oceno 4 (vpliv je zelo velik) ali 5 (vpliv je nesprejemljiv).

A - vpliva ni ali je pozitiven

Predvidene ureditve v sklopu plana ne segajo v območja z oceno 4 (vpliv je zelo velik) ali 5 (vpliv je nesprejemljiv).

B - vpliv je nebistven

Ureditve v sklopu plana ne segajo v območja z oceno 5 (vpliv je nesprejemljiv), do 10% površin ureditev v sklopu plana sega na območje ranljivosti z oceno 4 (vpliv je zelo velik).

C – vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Do 30 % površin ureditev v sklopu plana sega na območja ranljivosti z oceno 4, do 10 % pa jih sega na območja ranljivosti z oceno 5.

D – vpliv je bistven

Več kot 30 % površin ureditev v sklopu plana sega na območja ranljivosti z oceno 4, do 20 % pa jih sega na območja ranljivosti z oceno 5.

E – vpliv je uničujoč

Več kot 30 % površin ureditev v sklopu plana sega na območja ranljivosti z oceno 4, več kot 20 % pa jih sega na območja ranljivosti z oceno 5.

Podrobnejše razlage izdelave modelov ranljivosti je v poglavju 4.4.6.2 Ocenjevanje vplivov s pomočjo modelov ranljivosti (stran 69).

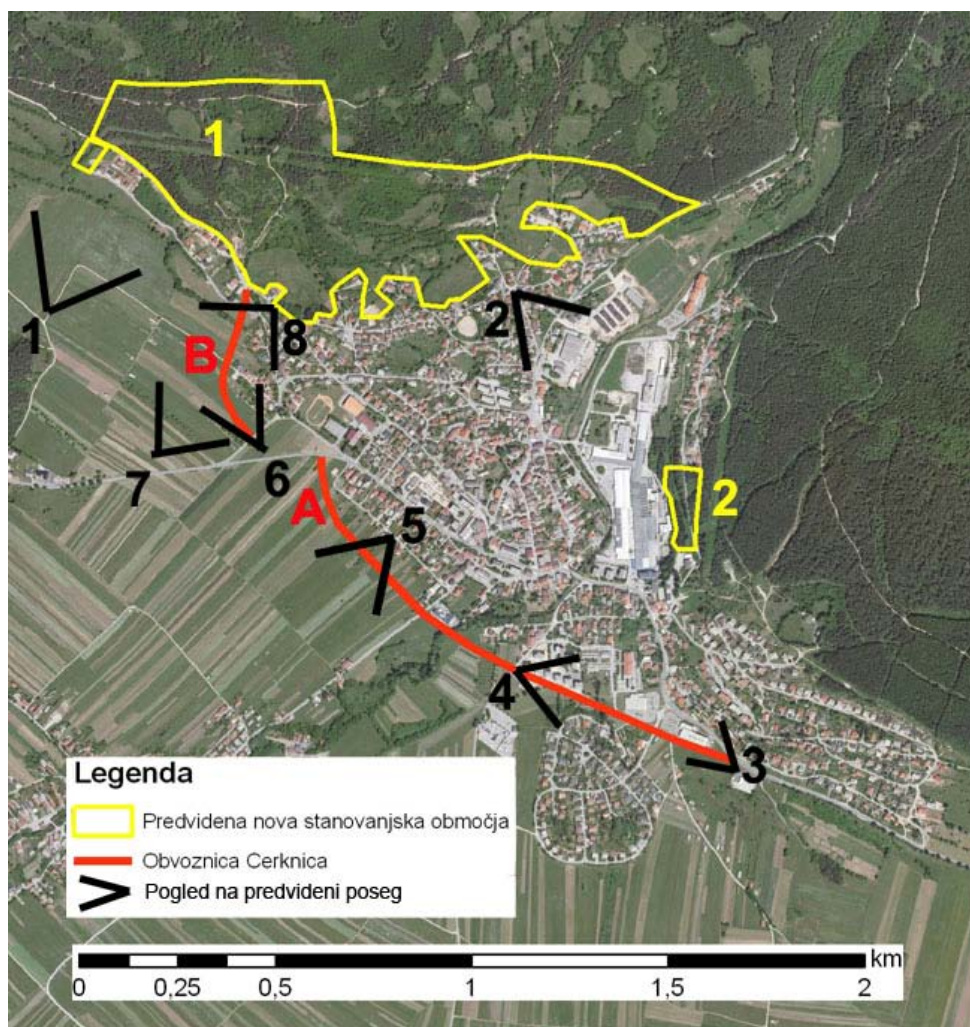
4.4.6 Ocenjevanje vplivov posameznih posegov na krajino

4.4.6.1 Ocenjevanje vplivov s pomočjo fotografskih simulacij

Predvideni posegi so za potrebe ocenjevanja njihovih vplivov na krajino razdeljeni glede na njihov položaj v prostoru. Na ortofoto posnetku sta najprej shematsko prikazana lokacija posega in njegov predvideni obseg, prikazan je tudi pogled na lokacijo, uporabljen za fotomontažo posega. Nato je prikazana fotomontaža predvidenega posega v tlorisu, kjer je to smiselno, sledita pa še fotografija trenutnega stanja in simulacija v perspektivi. Besedilo podaja primerjavo obstoječega in predvidenega stanja ter oceno vpliva posega na krajino.

Cerknica

Na območju Cerknice sta predvideni širitev stanovanjskih območij in gradnja obvoznice.

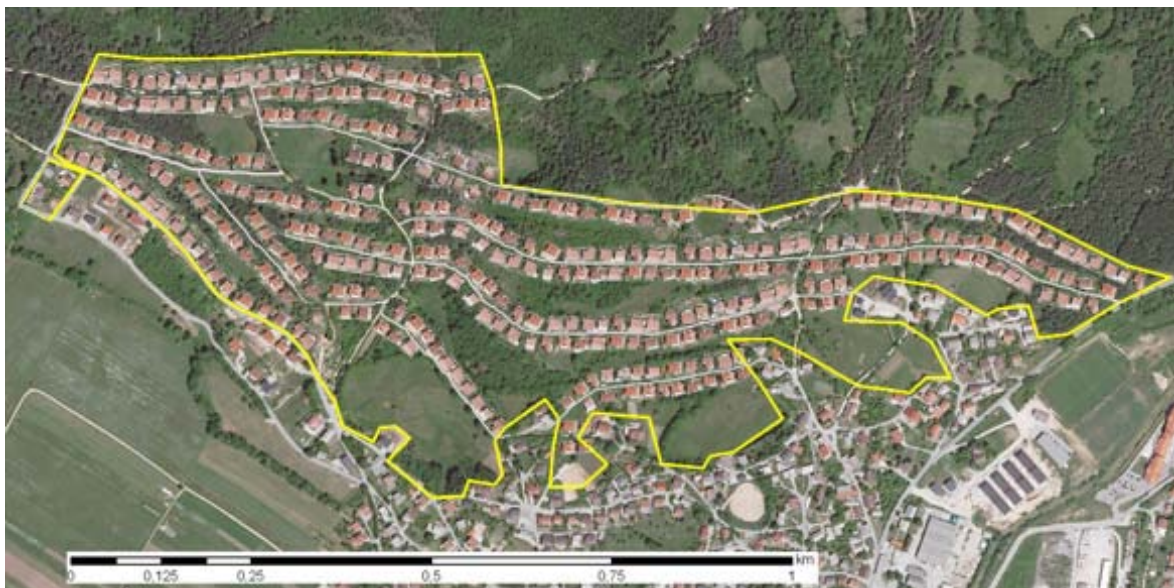

Slika 10: Prikaz lokacij predvidenega širjenja stanovanjskih območij in gradnje obvoznice s prikazom pogledov, za katere so bile pripravljene grafične simulacije predvidenih posegov (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Širitev stanovanjskih območij v Cerknici

Območje 1

Najobsežnejša širitev stanovanjskih območij je predvidena na severnem delu Cerknice, na vidno izpostavljenih pobočjih Kamne gorice in Markovnika, ki so orientirana proti jugu. Na približno 45 ha površine je predvidena gradnja približno 250 prosto stoječih enodružinskih hiš. Za obravnavano območje je značilen razgiban teren s številnimi vrtačami. Senožetna krajina na tem področju prehaja v gozd, nekatera zemljišča so v zaraščanju.

Slika 11: Grafična simulacija predvidene širitve stanovanjskega območja 1 (tloris) (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Slika 12: Pogled 1 - trenutno stanje (foto: M. Matko, 2010)

Slika 13: Pogled 1 - grafična simulacija predvidene širitve stanovanjskega območja

Ocena vpliva širjenja stanovanjskega območja 1 na krajino:

Gradnja stanovanjskih hiš ni predvidena na območjih s posebno simbolno vrednostjo kot tudi ne na območjih izjemnih krajin. Krajinska pestrost na obravnavanem območju je srednja. Zaradi predvidene gradnje bo prišlo do poškodb nekaterih značilnih krajinskih vzorcev in prvin – vrtače, namenjene košnji, bodo pozidane. Krajinska slika bo zaradi širitve stanovanjskega območja bistveno in dolgoročno spremenjena – bistveno se bodo spremenile pomembne morfološke značilnosti območja. Zaradi predvidenega posega bo močno spremenjena tudi naravna ohranjenost prostora.

Predvideni poseg je tudi v nasprotju s smernicami za varovanje in urejanje Cerkniškega območja, Velike notranjske planote in Snežnika z Javorniki (Marušič in sod. 1988b), saj te zahtevajo preprečevanje pobočne pozidave strmih, vidno izpostavljenih leg, ki so zdaj v

kmetijski rabi ali jih prekriva gozd, ohranjanje tipa senožetne krajine, ki postopoma prehaja v gozd ter preprečevanje posegov, ki bi lahko uničili značilne kraške oblike, na primer vrtače in druge depresije.

D – vpliv je bistven

Območje 2

Območje 2, kjer je predvidena širitev poselitve, se nahaja na gozdnatem vznožju Slivnice, med Peščenkom in Cesto pod Slivnico in pomeni povezavo med tema dvema območjema poselitve. Zavzema površino 1,5 ha, kar zadostuje za gradnjo približno 20 prosto stoječih hiš.

Slika 14: Pogled 2 s Kamne gorice proti območju, kjer je predvidena širitev poselitve (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 15: Fotomontaža predvidene širitve poselitve na območju 2

Ocena vpliva širjenja stanovanjskega območja 2 na krajino:

Širjenje stanovanjskega območja 2 ni predvideno na območju s posebno krajinsko pestrostjo ali simbolno vrednostjo, prav tako ne na območju izjemne krajine ali naravne oziroma kulturne dediščine. Zavzema majhen del območja prepoznavnosti, vendar je tu krajinska slika zaradi bližine tovarne že okrnjena. Poseg bo vplival na spremembo

krajinske slike, vendar so možni in izvedljivi omilitveni ukrepi – uporaba vegetacije za členjenje večjih pozidanih površin.

Ocena: C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Obvoznica Cerknica

Občinski prostorski načrt predvideva gradnjo obvoznice v Cerknici. Obvoznica je s planom predvidena v dveh ločenih odsekih.

Odsek A

Odsek A obvoznice Cerknica poteka v smeri vzhod – zahod in je namenjen razbremenitvi središča naselja. Od glavne vpadnice (Ceste 4. maja) se odcepi ob vstopu v Cerknico z zahodne smeri pri osnovni šoli. Poteka vzporedno s Cesto 4. maja, približno 80 m južno od hiš, čez kmetijska zemljišča, ki so razporejena v dolgih ozkih trakovih za hišami. Južno od policijske postaje prečka cesto v Dolenjo vas in Cerkniščico, nato pa se nadaljuje ob južnem robu nove stanovanjske soseske, med vrtcem in Sinjo gorico, po južni strani obeh nakupovalnih centrov in se tik pred bencinsko črpalko priključi nazaj na Cesto 4. maja. Predvideni odsek obvoznice je dolg približno 1,5 km.

Slika 16: Pogled 3 - trenutno stanje

Slika 17: Pogled 3 - prikaz predvidene obvoznice pri bencinski črpalki (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 18: Pogled 4 - prikaz obstoječega stanja (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 19: Pogled 4 - simulacija predvidene obvoznice južno od nove stanovanjske soseske

Slika 20: Pogled 5 (s Turšičeve ulice proti jugu, v ozadju Dolenja vas) – prikaz trenutnega stanja (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 21: Pogled 5 – prikaz predvidene obvoznice

Ocena vpliva odseka A na krajino:

Predvidena obvoznica poteka zunaj območij simbolne vrednosti, prav tako ne poteka skozi območja s posebnim pomenom. Za območje, čez katero poteka obvoznica, je značilna srednja krajinska pestrost. Zaradi predvidenega posega prihaja do poškodb nekaterih značilnih krajinskih vzorcev: predvidena obvoznica prečno deli kmetijska zemljišča, ki so razporejena vzdolžno za hišami. Prav tako zareže čez pas obrežne vegetacije, saj mora obvoznica prečkati potok Cerkniščico. Pri tem bo potrebna odstranitev obvodne vegetacije, zato bo nekoliko okrnjena tudi naravna ohranjenost prostora. V bližini priključka na Cesto 4. maja pri črpalki so v vidnem polju kozolci – pomembne prvine prepoznavnosti, ki se nahajajo na območju nacionalne prepoznavnosti krajine, določenem s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije (2004), vendar je tam

krajinska slika zaradi nakupovalnega centra in bencinske črpalke že poškodovana. Poseg vpliva na spremembo krajinske slike, vendar ni na vidno zelo izpostavljenem območju. Omilitveni ukrepi so možni in izvedljivi.

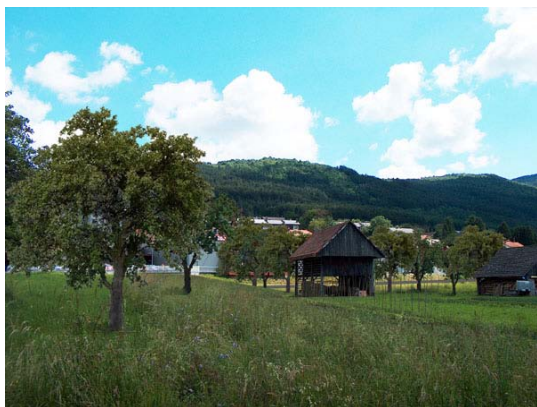
C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Omilitveni ukrepi:

Med Turšičevo ulico in predvideno obvoznico bi bilo potrebno vzpostaviti zeleno bariero, zasaditev po vzoru visokodebelnih sadovnjakov, ki predstavlja zeleni zaslon za prebivalce bližnjih hiš, hkrati pa se s tem ohranja tradicionalni vzorec razporeditve zemljišč (za hišami ob cesti si sledijo gospodarski objekti, zelenjavni vrt in nato sadovnjak, za njim pa pot – v tem primeru obvoznica). Zasaditve so predvidene tudi med obvoznico in stanovanjskimi bloki ter med obvoznico in vrtcem.

Pri gradnji mosta čez Cerknjščico naj se v čim večji meri ohrani pas obvodne vegetacije (v skladu s predpisi o gradnji prometnih objektov).

Med kozolci in obvoznico je potrebno zagotoviti cezuro z reliefom in vegetacijo.

Slika 22: Prikaz izvedbe omilitvenih ukrepov z oblikovanjem reliefa in zasaditvijo pri kozolcih

Slika 23: Prikaz izvedbe omilitvenih ukrepov pri soseski Za vrtovi (zasaditev)

Slika 24: Omilitveni ukrepi ob Turšičevi ulici

Odsek B

Odsek B obvoznice Cerknica omogoča razbremenitev Notranjske ceste, po kateri poteka večina prometa proti Begunjam. Kmalu po priključku na Notranjsko cesto iz smeri Podskrajnika se odcepi levo, v loku prečka kmetijska zemljišča na ravnini, nato pa se

vzpne prečno čez senožet, prek zemljišča, kjer stoji kozolec in se priključi na staro pot proti Begunjam.

Slika 25: Pogled 6 - prikaz obstoječega stanja (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 26: Pogled 6 - simulacija obvoznice

Slika 27: Pogled 7 — prikaz trenutnega stanja (foto: M. Matko, 2010)

Slika 28: Pogled 7 - fotomontaža obvoznice

Slika 29: Pogled 7 s simulacijo predvidene obvoznice od daleč (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 30: Pogled 8 brez izvedbe posega (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 31: Pogled 8 simulacijo predvidene obvoznice (foto: M. Matko, 2010)

Ocena vpliva odseka B obvoznice Cerknica na krajino:

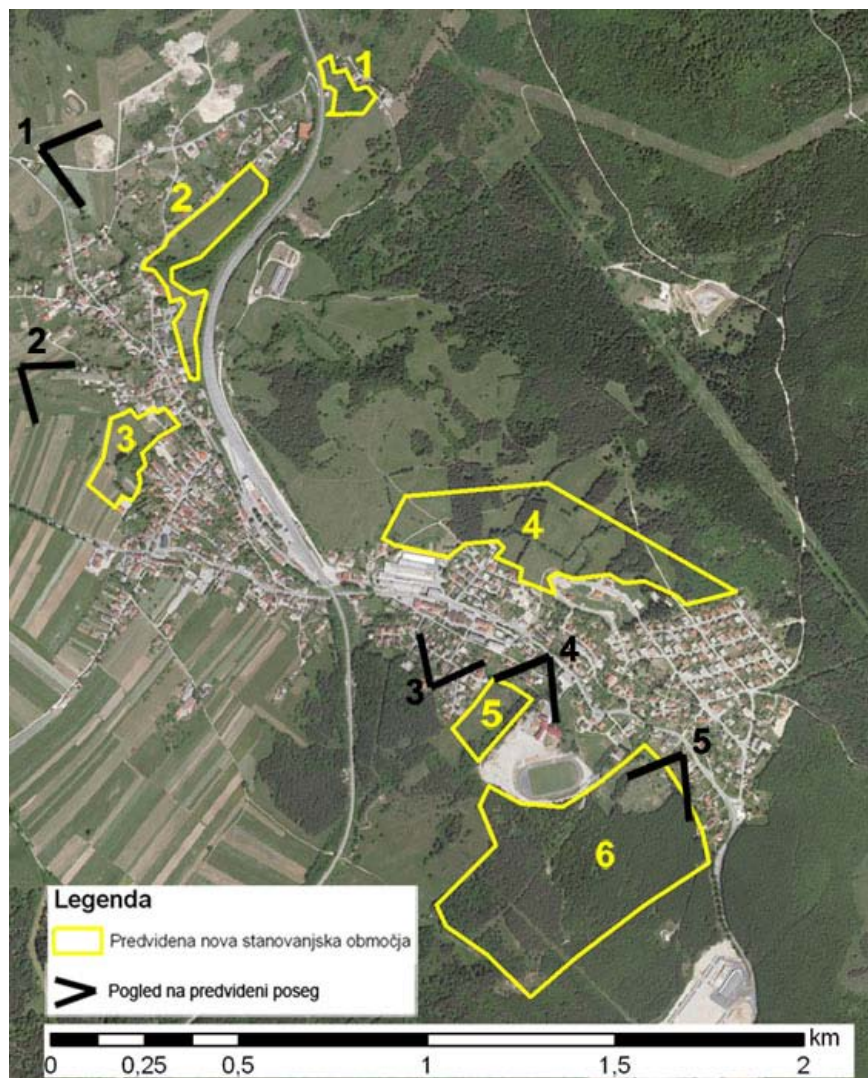
Predvidena obvoznica ne poteka prek območij izjemnih krajin, prav tako ne prek območij posebne simbolne vrednosti. Za območje, kjer je poseg predviden, je značilna srednja krajinska pestrost. Zaradi izvedbe posega bo prišlo do poškodb nekaterih značilnih krajinskih vzorcev in prvin – senožet na vidno izpostavljenem pobočju, omejena s pasovi vegetacije, bo prečno razdeljena, zaradi gradnje obvoznice bo potrebno porušiti kozolec. Krajinska slika bo zaradi obvoznice bistveno in dolgoročno spremenjena – prostorska harmonija bo postala manj privlačna, ker so prostorske enote na vidno izpostavljenem območju razdeljene. Tudi naravna ohranjenost prostora bo zaradi predvidenega posega spremenjena.

D – vpliv je bistven

Večino tranzinega prometa skozi Cerknico proti Begunjam predstavljajo vožnje na relaciji med Menišijo in priključkom na avtocesto na Uncu. Bolj smiselno kot gradnja odseka B obvoznice Cerknica bi bilo iskanje alternativne poti za povezavo med Begunjami in Uncem.

Rakek

Širitev stanovanjskih območij na Rakeku

Slika 32: Prikaz predvidenih lokacij širitve stanovanjskih območij in prikaz pogledov, za katere so bile pripravljene grafične simulacije predvidenih posegov (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Območji 1 in 2

Območji širjenja poselitve 1 in 2 se nahajata na pobočju med železniško progo in obstoječim naseljem.

Slika 33: Pogled 1 na območji 1 in 2 ob železnici, kjer je predvidena širitev poselitve (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 34: Pogled 1 - fotomontaža predvidene širitve stanovanjskega območja ob železnici

Ocena vpliva širitve stanovanjskih območij 1 in 2 na krajino:

Gradnja stanovanjskih hiš je predvidena zunaj območij simbolne vrednosti in prav tako izven območij izjemnih krajin. Na območju ni značilnih prvin prepoznavnosti, krajinska pestrost je srednja. Predvidena širitev stanovanjskega dela bistveno in dolgoročno vpliva na krajinsko sliko – vendar so možni in izvedljivi omilitveni ukrepi.

C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Omilitveni ukrepi:

Uporaba vegetacije za členitev večjih območij poselitve,
Ohranjanje značilnih geomorfoloških oblik.

Območje 3

Območje se nahaja na ravninskem zahodnem delu Rakeka, kjer prevladujejo travne površine s posameznimi gručami drevnine.

Slika 35: Pogled na območje 3 – trenutno stanje (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 36: Pogled na območje 3 po izvedbi posega

Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 3 na krajino:

Širitev stanovanjskih površin je predvidena izven območij s posebnim pomenom ter prav tako izven območij s posebnim simbolnim pomenom. Krajinska pestrost je precejšnja, na območju se nahaja tudi nekaj prvin prepoznavnosti (omejki, gruče dreves). Poseg bo dolgoročno spremenil krajinsko sliko, vendar je možna izvedba omilitvenih ukrepov – potrebno je ohranjati obstoječe vegetacijske elemente.

C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Območje 4

Območje 4, kjer je predvidena širitev poselitve, zavzema približno 15 ha, kar zadostuje za gradnjo približno 160 prosto stojećih hiš. Nahaja se na pobočju Tičnice severno od obstoječega naselja, kjer prevladujejo senožeti, ki jih delijo linijski vegetacijski elementi.

Slika 37: Grafična simulacija predvidene širitve stanovanjskega območja 4 na severnem delu Rakeka (tloris) (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Slika 38: Pogled 3 na severni del Rakeka, kjer je predvidena širitev stanovanjskega območja (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 39: Pogled 3 - fotomontaža predvidene širitve stanovanjskega območja na severu naselja

Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 4 na krajino:

Gradnja stanovanjskih hiš je predvidena zunaj območij simbolne vrednosti in prav tako izven območij izjemnih krajin. Za območje je značilna srednja krajinska pestrost, a se bo zaradi gradnje njena vrednost zmanjšala. Predvidena širitev stanovanjskega dela je tako obsežna, da bistveno in dolgoročno vpliva na krajinsko sliko – zmanjšala se bo diverziteta prostorskih prvin in berljivost prostorskega reda, prostorska harmonija bo postala manj privlačna. Naravna podoba krajine se bo zaradi predvidenih posegov močno spremenila.

Poseg je v nasprotju s smernicami za varovanje in urejanje Cerknškega območja, Velike notranjske planote in Snežnika z Javorniki (Marušič in sod. 1988b), saj te zahtevajo preprečevanje pobočne pozidave vidno izpostavljenih območij, ki so zdaj v kmetijski rabi.

D – vpliv je bistven

Območje 5

Območje 5 se nahaja ob vznožju hriba Lisec, med osnovno šolo in obstoječim stanovanjskim naseljem. Širitev poselitve je predvidena na jasi, obrnjeni proti severu, ki zaradi stanovanjskih blokov ob cesti ni posebno vidno izpostavljena.

Slika 40: Pogled 4 - trenutno stanje
(fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 41: Pogled 4 - fotomontaža
predvidenega posega

Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 4 na krajino:

Gradnja novih stanovanjskih hiš je predvidena izven območij s simbolnim pomenom in izven izjemnih krajin. Krajinska pestrost ni posebno visoka, na območju ni posebnih prvin prepoznavnosti. Poseg bo vplival na spremembo krajinske slike, vendar ob izvedbi omilitvenih ukrepov (uporaba drevnine za členitev pozidanih površin) vpliv na krajino ne bo bistven.

C - vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Območje 6

Območje se nahaja na jugu Rakeka, na razmeroma ravninskem delu, kjer trenutno prevladuje gozd. Njegova površina je približno 25 ha. To območje leži nekoliko nižje od ceste in je manj vizualno izpostavljeno.

Slika 42: Pogled 5 - trenutno stanje (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 43: Pogled 5 - grafična simulacija predvidene širitve poselitve na območju 6

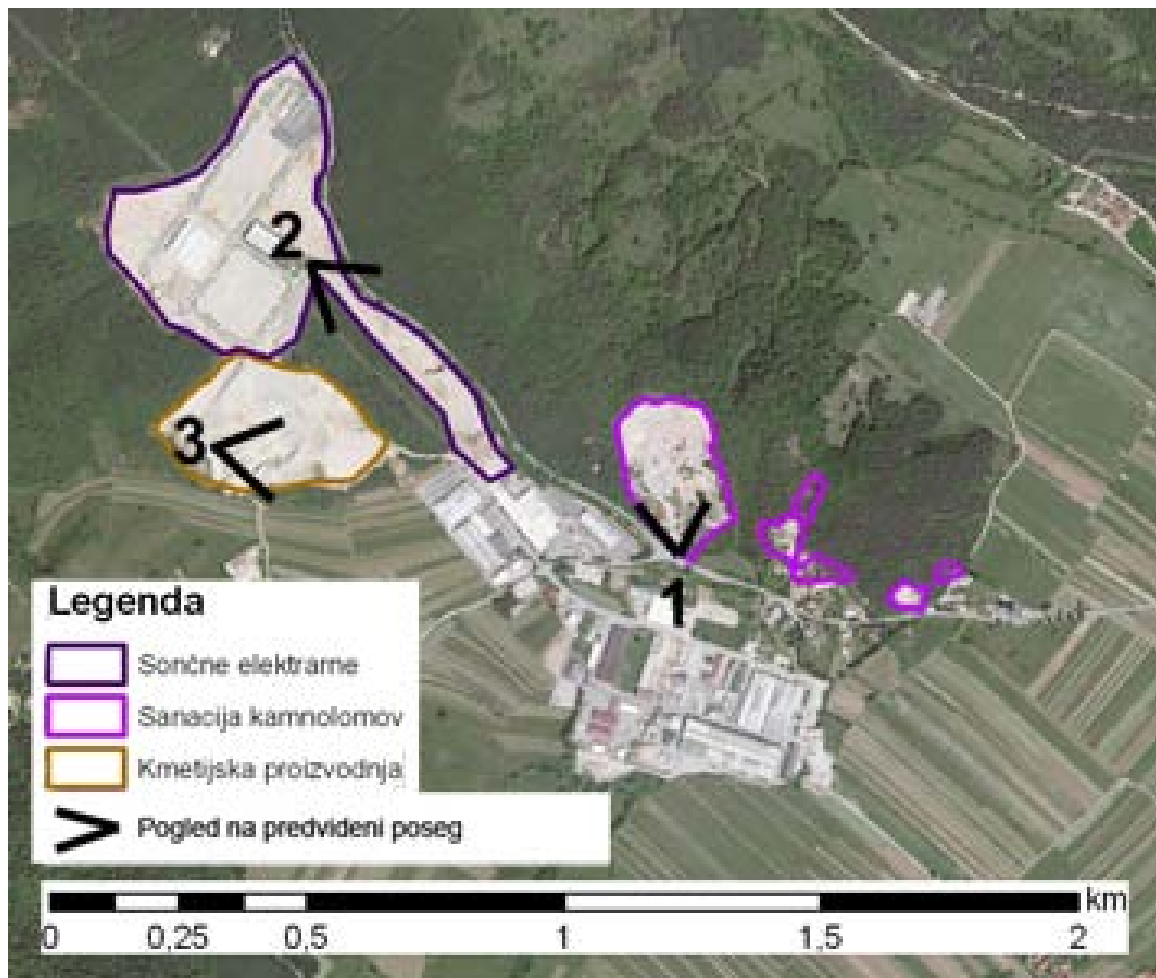
Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 4 na krajino:

Širitev je predvidena zunaj območij izjemnih krajin in simbolnega pomena, krajinska pestrost na območju je majhna, na območju ni posebnih prvin prepoznavnosti, tudi vidna izpostavljenost območja je majhna. Ker je predvideno širjenje stanovanjskega območja zelo obsežno, se bo krajinska slika bistveno in dolgoročno spremenila, vendar je možna izvedba omilitvenih ukrepov (ohranjanje obstoječe vegetacije na nekaterih predelih, ki omogoča zakrivanje in členjenje velikih pozidanih površin).

Ocena C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Podskrajnik:

V Podskrajniku so z Občinskim prostorskim načrtom predvidene tri večje spremembe, in sicer sanacija kamnolomov, ki bo omogočala širitev industrijske cone, gradnja sončnih elektrarn ter ureditev območja za kmetijsko proizvodnjo.

Slika 44: Prikaz lokacij predvidenih posegov na območju (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Slika 45: Tloris območja po izvedbi predvidenih posegov (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Sanacija kamnolomov v Podskrajniku – zagotavljanje površin za razvoj industrijske cone

Slika 46: Pogled 1 — trenutno stanje (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 47: Pogled 1 - simulacija saniranega kamnoloma s predvideno industrijsko halo (fotografija: M. Matko, 2010)

Ocena vpliva sanacije kamnoloma na krajino:

Poseg veliko prispeva k sanaciji razvrednotenega območja, na katerem je predviden, kar je v skladu s smernicami za varovanje in urejanje Cerknškega območja (Marušič in sod. 1988b). Zaradi izvedbe posega se bo harmoničnost krajinske slike spremenila, vendar tako, da bo krajinska slika vizualno prijetna.

B – vpliv je nebitven

Območje za sončne elektrarne med naseljema Rakek in Podskrajnik

Slika 48: Pogled 2 - trenutno stanje (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 49: Pogled 2 - simulacija možne variante ureditve

Slika 50: Pogled 2 - simulacija možne variante ureditve

Slika 51: Pogled 2 - simulacija možne variante ureditve

Ocena vpliva sončnih elektrarn na krajino:

Ker z Občinskim prostorskim načrtom ni točno določeno, kakšne sončne elektrarne so predvidene, so podani predlogi treh različic rešitve. Kot najmanj moteča se je izkazala zadnja varianta (slika 27d). Poseg je predviden v bližini prvine prepoznavnosti (drevored), a nanj ne vpliva, saj je na razvrednotenem območju.

B – vpliv je nebitven

Območje za kmetijsko proizvodnjo ob industrijski coni Podskrajnik

Slika 52: Pogled 3 — trenutno stanje (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 53: Pogled 3 - simulacija predvidene ureditve

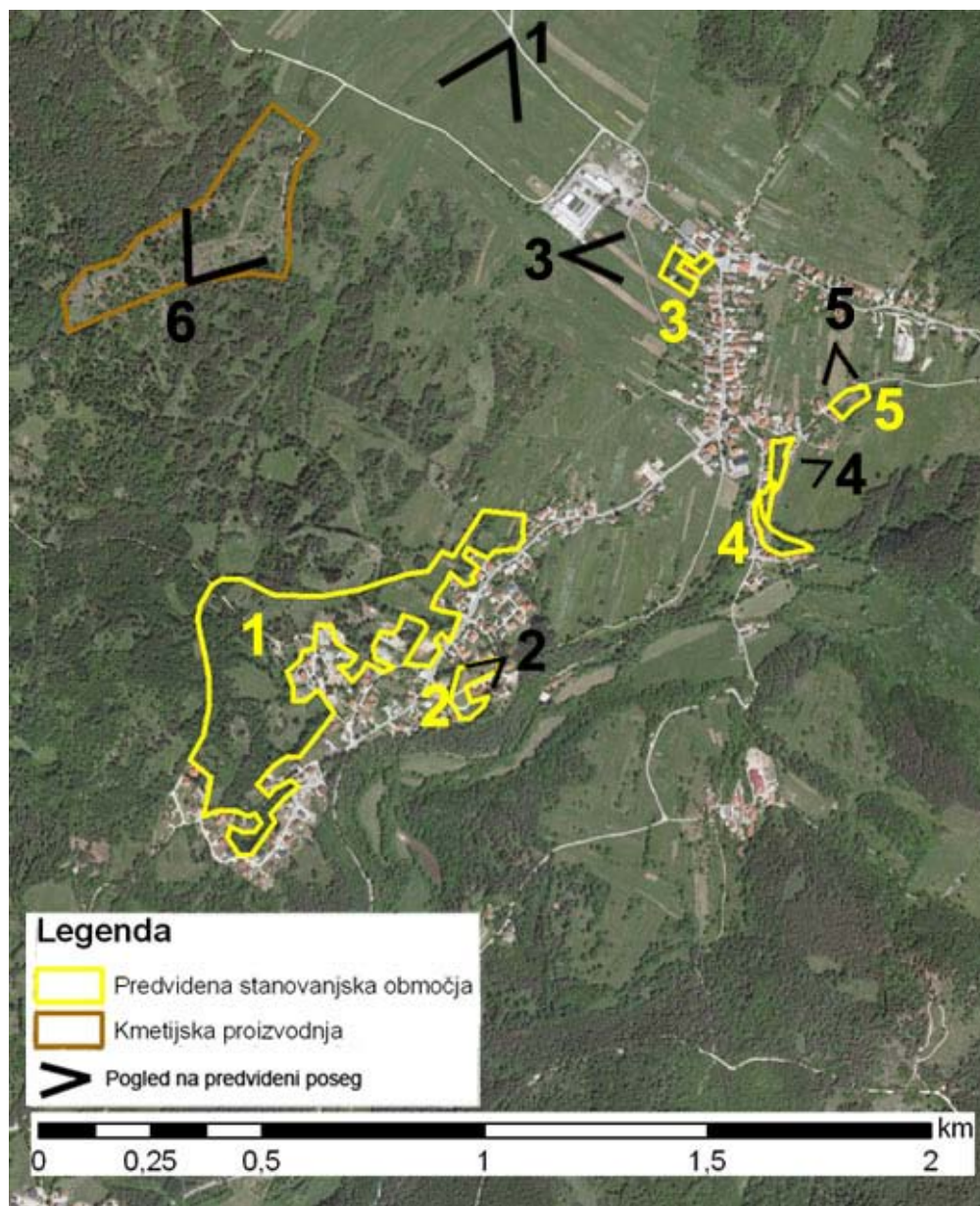
Ocena vpliva kmetijske proizvodnje na krajino:

Ureditev je predvidena na razvrednotenem območju in veliko prispeva k njegovi sanaciji. Zaradi posega bo postala krajinska slika kakovostnejša.

A – vpliv je pozitiven

Begunje

Na območju Begunj je predvidena izvedba dveh različnih posegov – širjenje območij namenjenih poselitvi, in ureditev območja za kmetijsko proizvodnjo.

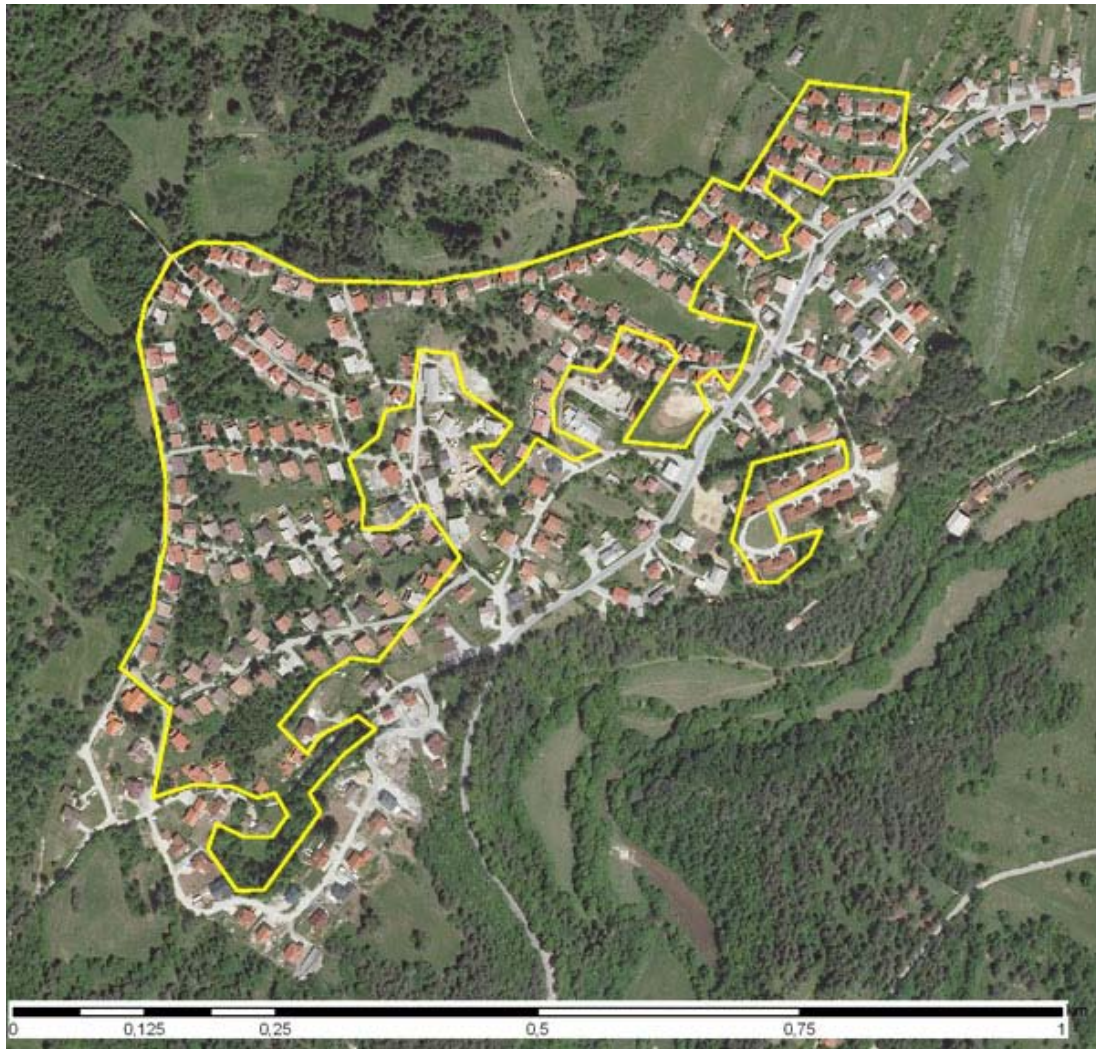
Slika 54: Prikaz lokacij predvidenih posegov in pogledov nanje (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Širitev stanovanjskih območij v Begunjah

Območje 1

Najbolj obsežna širitev stanovanjskih območij je predvidena na južnem delu naselja in zavzema približno 20 ha površine. Tu je predvidena gradnja prosto stoječih enodružinskih hiš. Pretežni del območja predstavlja gozdno pobočje Kemlaka s posameznimi

senožetmi, ki je orientirano proti severovzhodu. Teren je zaradi vrtač močno razgiban. Na območju je bilo v zadnjih desetih letih že zgrajenih približno 40 hiš, zato je harmoničnost krajinske slike že zmanjšana.

Slika 55: Tloris predvidene širitve stanovanjskega območja 1 na jugu Begunj (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Slika 56: Pogled 1 proti Kemlaku brez izvedbe posega (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 57: Pogled 1 - po izvedbi posega

Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 1 na krajino:

Gradnja stanovanjskih hiš na južnem delu Begunj ni predvidena na območjih simbolne vrednosti kot tudi ne na območjih izjemnih krajin. Za obravnavano območje je značilna srednja krajinska pestrost, a se bo zaradi gradnje hiš njena vrednost zmanjšala. Predvidena širitev stanovanjskega dela vpliva na spremembo krajinske slike, vendar je zaradi omilitvenih ukrepov vpliv zmeren. Naravna podoba krajine se bo zaradi predvidenih posegov spremenila.

Poseg je v nasprotju s smernicami za varovanje in urejanje Cerknškega območja, Velike notranjske planote in Snežnika z Javorniki (Marušič in sod. 1988b), saj te zahtevajo preprečevanje pobočne pozidave vidno izpostavljenih območij, vendar pa je pobočna pozidava na tem območju že prisotna.

C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Omilitveni ukrepi

ohranjanje značilnosti kraškega reliefa (vrtač se ne sme zasuti ali pozidati),
ohranjanje gozdne vegetacije za členitev in zakrivanje večjih pozidanih površin

Območje 2

Manjša širitev je predvidena na jugu Begunj.

Slika 58: Pogled 2 izvedbe posega (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 59: Pogled 2 s simulacijo predvidenega posega

Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 2 na krajino:

Širitev stanovanjskih površin ni predvidena na območju s posebnimi prvinami krajinske prepoznavnosti, krajinska pestrost je majhna. Nova poselitev ne bo segala v izjemne krajine ali druga območja s posebnim pomenom. Sprememba krajinske slike zaradi izvedbe posega ne bo bistvena.

B – vpliv je nebistven

Območje 3

Območje 3 se nahaja v osrednjem delu naselja, »za vrtovi«. Predvideva gradnjo 5 ali 6 prosto stoječih enodružinskih hiš.

Slika 60: Pogled proti območju 3 brez izvedbe posega (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 61: Pogled 3 - simulacija izvedbe posega

Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 3 na krajino:

Nova poselitev ne bo segala v izjemne krajine ali na območja s posebnim simbolnim pomenom. Krajinska pestrost na območju je srednje velika, na območju se nahaja nekaj značilnih prvin prepoznavnosti (značilna parcelacija, visokodebelni sadovnjaki). Krajinska slika bo zaradi posega dolgoročno spremenjena, vendar so možni in izvedljivi omilitveni ukrepi (zasaditev po vzoru visokodebelnih sadovnjakov, kar omogoča ohranjanje tradicionalnih krajinskih vzorcev in zakrivanje vizualno izpostavljenih novih gradenj).

C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Območje 4

Območje 4 na jugovzhodu Begunj je ožje območje, ki leži na robu travniških površin nad dolino Pri Malnih.

Slika 62: Pogled 4 brez izvedbe posega (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 63: Pogled 4 po izvedbi posega (fotografija: M. Matko, 2011)

Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 4 na krajino:

Nova poselitev ne bo segala na območja s posebnim simbolnim pomenom ali v izjemne krajine, kot tudi ne na območja z veliko krajinsko pestrostjo. Krajinska slika bo zaradi posega dolgoročno spremenjena, vendar so možni in izvedljivi omilitveni ukrepi.

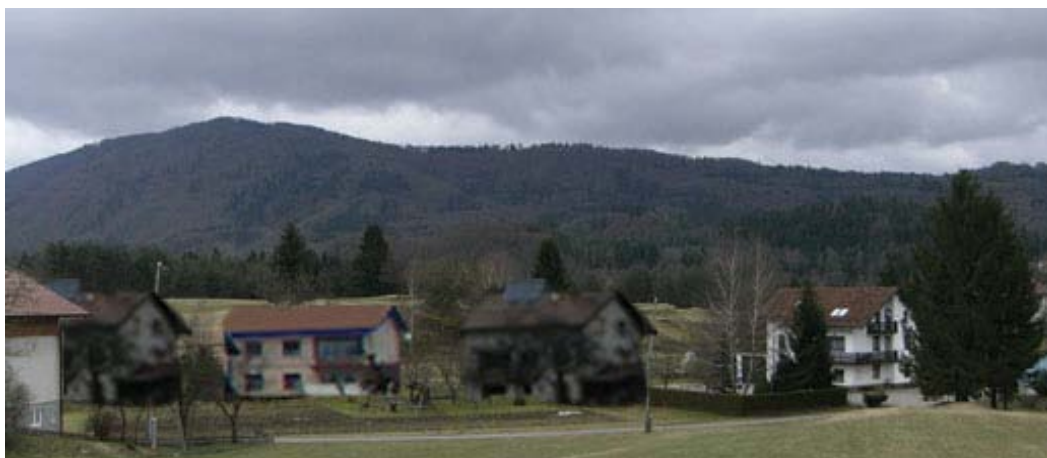
C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Območje 5

Območje 5 omogoča gradnjo treh stanovanjskih hiš ob makadamski poti proti Selščku.

Slika 64: Pogled proti območju 5 brez izvedbe posega (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 65: Pogled 5 s simulacijo predvidenega posega

Ocena vpliva širitve stanovanjskega območja 5 na krajino:

Območje 5 ne sega v izjemne krajine, na območja simbolnega pomena ali območja prepoznavnosti. Krajinska pestrost na območju je srednje velika. Krajinska slika bo zaradi posega spremenjena, vendar so možni in izvedljivi omilitveni ukrepi (zasaditev po vzoru visokodebelnih sadovnjakov).

C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Območje za kmetijsko proizvodnjo

Območje, namenjeno kmetijski proizvodnji, predstavljajo travniki v zaraščanju, kjer je košnja zaradi številnih vrtač zelo težavna. Območje je v lasti javnega zavoda Notranjski regijski park, ki je v zadnjih letih očistil zaraščajoče se površine in jih namenil paši. Gre za legalizacijo obstoječega stanja.

Slika 66: Prikaz območja (fotomontaža), namenjenega kmetijski proizvodnji (fotografija: A. Matko, 2010)

Ocena vpliva kmetijske proizvodnje na krajino:

Poseg je take vrste, da minimalno spreminja krajinsko sliko, ne zmanjšuje krajinske pestrosti in ohranja značilne krajinske vzorce, stopnje naravne ohranjenosti pa ne spreminja.

A – vpliva ni ali je pozitiven

Ureditev turistične infrastrukture na območju Cerkniškega jezera

Na območju Cerkniškega jezera je predvidena ureditev vstopne točke na območje. Za območje je bil že izdelan občinski lokacijski načrt. Parkirišče, ki ga predvideva, je že urejeno, objekt za potrebe turistično informativne dejavnosti z gostinsko ponudbo, izposajo rekreacijskih rekvizitov in pripadajoče infrastrukture pa je v gradnji.

Slika 67: Trenutno stanje lokacije, kjer je predvidena ureditev vstopne točke na območje Cerkniškega jezera (fotografija: M. Matko, 2010)

Slika 68: Fotomontaža predvidene ureditve vstopne točke

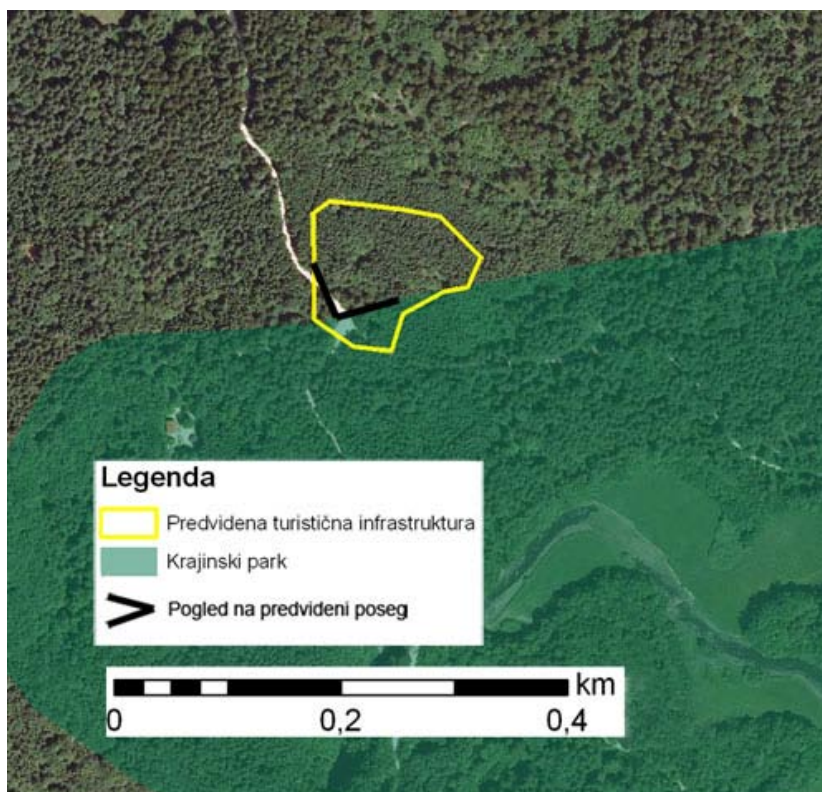
Ocena vpliva turistične infrastrukture na krajino:

Ureditev je predvidena na območju prepoznavne krajine z veliko krajinsko pestrostjo in simbolno vrednostjo, na razvrednoteni lokaciji. Prispevala bo h kakovostnejši krajinski sliki in večji prepoznavnosti ter krajinski pestrosti ter k sanaciji razvrednotenja.

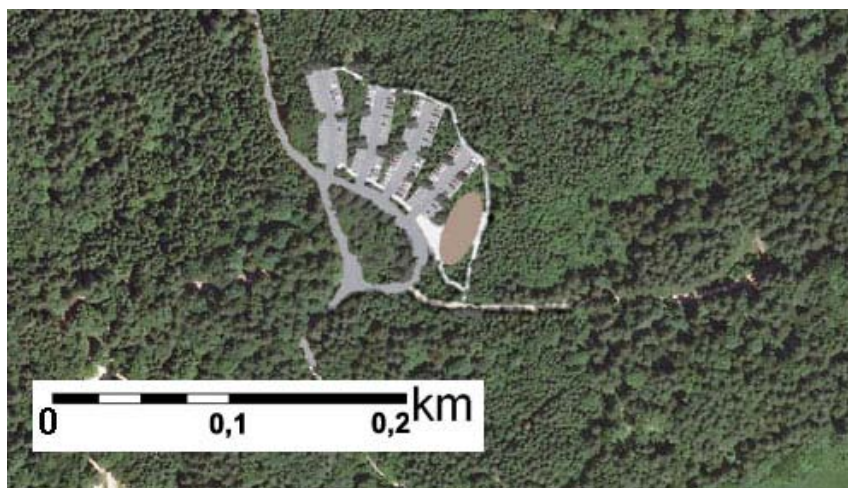
A - vpliv je pozitiven

Ureditev turistične infrastrukture na območju Krajinskega parka Rakov Škocjan

Ob vstopu v park (na zahodni strani) je predvidena ureditev parkirišča za avtomobile in avtobuse ter izgradnja sprejemnega centra.

Slika 69: Prikaz lokacije predvidenega posega (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Slika 70: Tloris predvidene ureditve parkirišča in sprejemnega centra (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Slika 71: Pogled na območje, kjer je predvidena ureditev turistične infrastrukture (fotografija: M. Matko, 2011)

Slika 72: Pogled na predvideno ureditev parkirišča in sprejemnega centra

Ocena vpliva ureditve turistične infrastrukture na krajino:

Ureditev je predvidena na robu krajinskega parka. Na lokaciji, kjer je predvidena ureditev, ni prvin prepoznavnosti, za lokacijo tudi ni značilna posebna simbolna vrednost ali velika krajinska pestrost. Krajinska slika bo zaradi izvedbe posega spremenjena, vendar na tak način, da bo še vedno vizualno prijetna.

Ocena B – vpliv je nebitven

4.4.6.2 Ocenjevanje vplivov s pomočjo modela ranljivosti

Ker se je pri ocenjevanju vplivov predvidenih posegov na krajino s pomočjo fotomontaž izkazalo, da na krajino najbolj negativno vplivata širjenje poselitve in gradnja cest, sem s pomočjo računalniškega programa ProVal (ProVal2000 ..., 1999) izdelala modela ranljivosti krajine zaradi izvedbe teh posegov.

Ranljivost krajine zaradi širjenja stanovanjskih območij

Opis posega – opredelitev opravil:

Zemljišča je potrebno najprej pripraviti na gradnjo – odstraniti vegetacijo in izvesti izkop. Sledijo gradbena dela in krajinska ureditev.

Opredelitev vplivov posameznih opravil na krajino

Pregl. 32: Opredelitev opravil in opis njihovih vplivov

OPRAVILA	Pripravljalna in zemeljska dela	Gradbena dela	Prisotnost objektov	Prisotnost ljudi in domačih živali	Krajinska ureditev
OPIS VPLIVOV	Spremenjena podoba prostora – odstranitev vegetacije, preoblikovanje reliefa	Spremenjena podoba prostora zaradi gradnje objektov	Spremenjena podoba krajine zaradi objektov, zakrivanje zanimivih pogledov	Ni vpliva	Spremenjena podoba krajine
VELIKOST IN TRAJANJE VPLIVOV	VELIK, TRAJEN VPLIV	VELIK, TRAJEN VPLIV	VELIK, TRAJEN VPLIV	/	VELIK, TRAJEN VPLIV

Kriteriji:

Bolj ranljiva so zemljišča:

- na vidno izpostavljenih, visokih, strmih legah in na slemenskih območjih (Marušič in sod., 1998b),
- z veliko krajinsko pestrostjo,
- s prepoznavnimi krajinskimi vzorci,
- izjemne krajine, krajinski parki, dediščinske kulturne krajine, območja nacionalne prepoznavnosti krajine.

Poleg tega je potrebno upoštevati tudi smernice za varovanje za cerkniško območje (Marušič in sod., 1998b), ki priporočajo omejevanje poselitvenih območij – usmerjanje poselitve v obstoječa naselja in oblikovanje jasnih robov naselij.

Potrebni podatki:

Za izračun vidnosti s poti in pogosto obiskanih točk po Marušiču (1993b) sem uporabila:

- digitalni model reliefa (Kartografsko ..., 2010) in
- **podatek o rabi zemljišč** (GERK, 2011) zaradi zakrivanja pogledov zaradi vegetacije ali stavb.

Za izračun strmin sem uporabila **digitalni model reliefa** (Kartografsko ..., 2010).

Za izračun oddaljenosti od naselij sem uporabila **podatek o rabi zemljišč** (GERK, 2011).

Za izračun območij s posebnim pomenom sem uporabila:

- podatek o izjemnih krajinah (Ogrin in sod., 1996),
- podatek o območjih nacionalne prepoznavnosti krajine (Strategija ..., 2004),
- podatek o prvinah prepoznavnosti krajine na lokalni ravni (podatek sem na podlagi terenskih ogledov izdelala sama v programu Arcmap (ESRI ..., 1999)),
- podatke iz registra kulturne dediščine (Register ..., 2010) in
- podatke o naravni dediščini (Atlas okolja, 2010).

Način vrednotenja

Območja nacionalne prepoznavnosti krajine so določena s Strategijo prostorskega razvoja Slovenije (2004). Vključujejo prepoznavne in reprezentativne dele slovenske krajine. V občini Cerknica se nahajata dve taki območji, in sicer del **Planinskega polja** ter **Cerkniško polje**. V modelu ranljivosti je tema območjema pripisana **ocena 4 – zelo velik vpliv**.

Prvine prepoznavnosti krajine so opredeljene kot tisti krajinski vzorci, ki so pomembni za prepoznavnost krajine določenega območja – brez njih ne bi bilo mogoče opisati krajine indoločiti tipa krajine obravnavanega območja. Gre za izstopajoče elemente v krajini, kot so na primer samotna drevesa in znamenja, oddaljena od naselij, obvodna vegetacija, živice in omejki, izraziti gozdni robovi, visokodebelni sadovnjaki ob naseljih, vrtače, obdelovalne terase, kozolci, grebeni in vrhovi ipd. Visokodebelni sadovnjaki so dobili oceno **3 – vpliv je velik**, ostalim prvinam prepoznavnosti krajine pa je v modelu ranljivosti pripisana **ocena 4 – zelo velik vpliv**. Prvine prepoznavnosti, ki se nahajajo na območjih nacionalne prepoznavnosti, so ocenjene z **oceno 5 – vpliv je nesprejemljiv**.

Izjemne krajine, naravna dediščina (krajinski park in spomeniki oblikovane narave) ter **kulturna dediščina** (kulturne krajine in vrtnoarhitekturna dediščina) so ocenjene z **oceno 5 – vpliv je nesprejemljiv**.

V skladu s smernicami za varovanje cerkniškega območja (Marušič in sod., 1998b) je potrebno omejevati poselitvena območja in usmerjati poselitev v obstoječa naselja ter preprečevati pobočno pozidavo.

Različnim naklonom sem pripisala naslednje ocene:

Pregl. 33: Ocenjevanje ranljivosti glede na naklon

Naklon	Ocena
0 – 5 %	1
5 - 10 %	2
10 – 15 %	3
15 % in več	4

Obrazložitev: Na ravnini in na območjih s komaj zaznavnim nagibom (0 – 5 %) je krajina zaradi stanovanjske gradnje najmanj ranljiva. Pri naklonu med 5 in 10 %, ki je že zaznaven, so tudi spremembe v krajini zaradi gradnje bolj opazne, še bolj očitne pa so pri naklonih med 10 in 15%. Strmina 15 % predstavlja ločnico, nad katero je ranljivost krajine zaradi gradnje stanovanjskih hiš zelo velika.

Razdaljam od naselij sem pripisala naslednje ocene:

Pregl. 34: Ocenjevanje ranljivosti glede na oddaljenost od naselij

Oddaljenost	Ocena
0 – 20 m	1
20 – 40 m	2
40 – 60 m	3
60 – 100 m	4
100 m in več	5

Obrazložitev: Pasovi so 20-metrski, ker so v Sloveniji gradbene parcele v povprečju široke 20 metrov. Če bo poleg obstoječega naselja zgrajen pas, kjer bo v vrsti po ena nova hiša, bo vpliv gradnje na krajino majhen, več, ko bo pasov hiš, večja je ranljivost krajine. Če je ob obstoječem naselju predvidenih pet vrst novih hiš ali več, je ranljivost krajine zaradi gradnje že zelo velika.

Združevanje:

Območja in prvine prepoznavnosti krajine, izjemne krajine, naravne vrednote in kulturna dediščina so združene s funkcijo **multi max**.

Ocene naklonov in oddaljenosti od naselij so združene z matriko:

Pregl. 35: Združevanje ocen naklonov in oddaljenosti od naselij

		Bližina naselij				
		1	2	3	4	5
Nakloni	1	1	2	4	4	5
	2	2	3	4	4	5
	3	3	4	5	5	5
	4	4	5	5	5	5

Sledilo je združevanje območij posebnega pomena (območja in prvine prepoznavnosti, izjemne krajine, naravne vrednote, kulturna dediščina) s kombinacijo naselij in strmin z matriko:

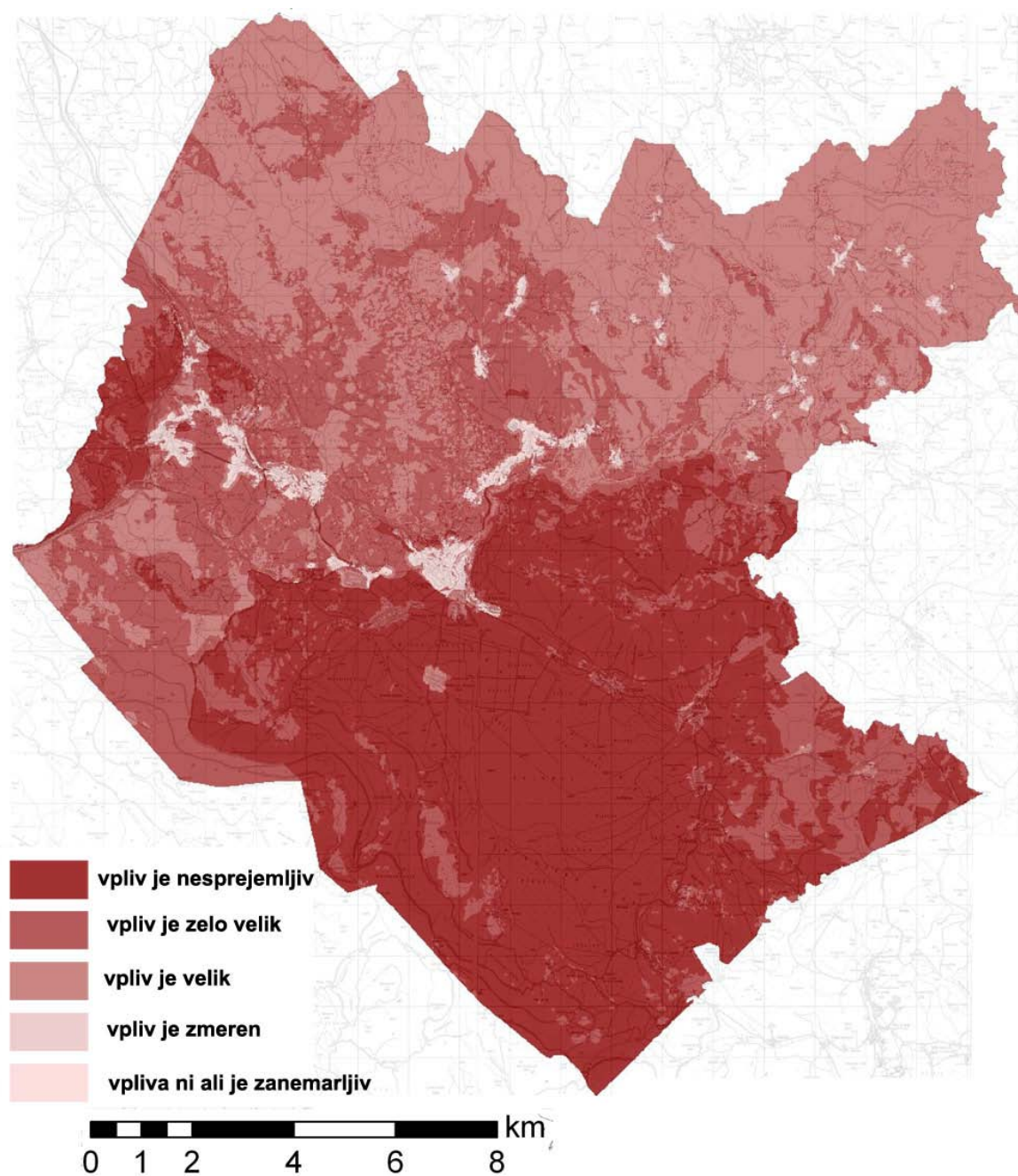
Pregl. 36: Združevanje ocen območij posebnega pomena s kombinacijo naselij in strmin

		Območja s posebnim pomenom			
		0	3	4	5
Kombinacija strmin in oddaljenosti od naselij	1	1	1	2	3
	2	1	1	3	4
	3	1	2	3	5
	4	2	2	4	5
	5	3	3	4	5

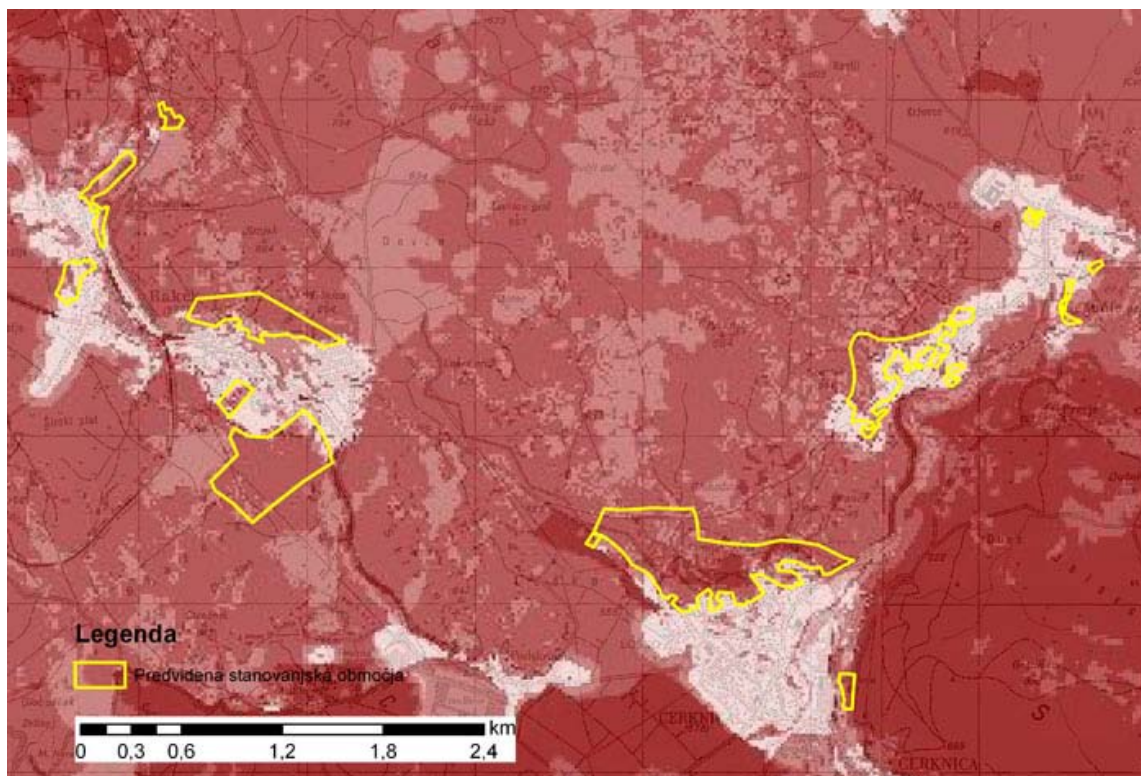
Nato je bilo potrebno dobljeni rezultat združiti s podatkom o vidnosti:

Pregl. 37: Združevanje ocen kombinacije strmin, oddaljenosti od naselij in območij s posebnim pomenom z vidnostjo

		Kombinacija podatkov o strminah, oddaljenosti od naselij in območjih s posebnim pomenom				
		1	2	3	4	5
Vidnost	0	1	2	3	4	4
	1	1	3	4	5	5

Slika 73: Karta ranljivosti krajine zaradi širjenja poselitve v občini Cerknica (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Slika 74: Prikaz predvidenih širitev stanovanjskih območij na karti ranljivosti krajine zaradi širjenja poselitve (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Rezultati

Pregl. 38: Površina predvidenih stanovanjskih površin na območjih z različno ranljivostjo (vsa območja)

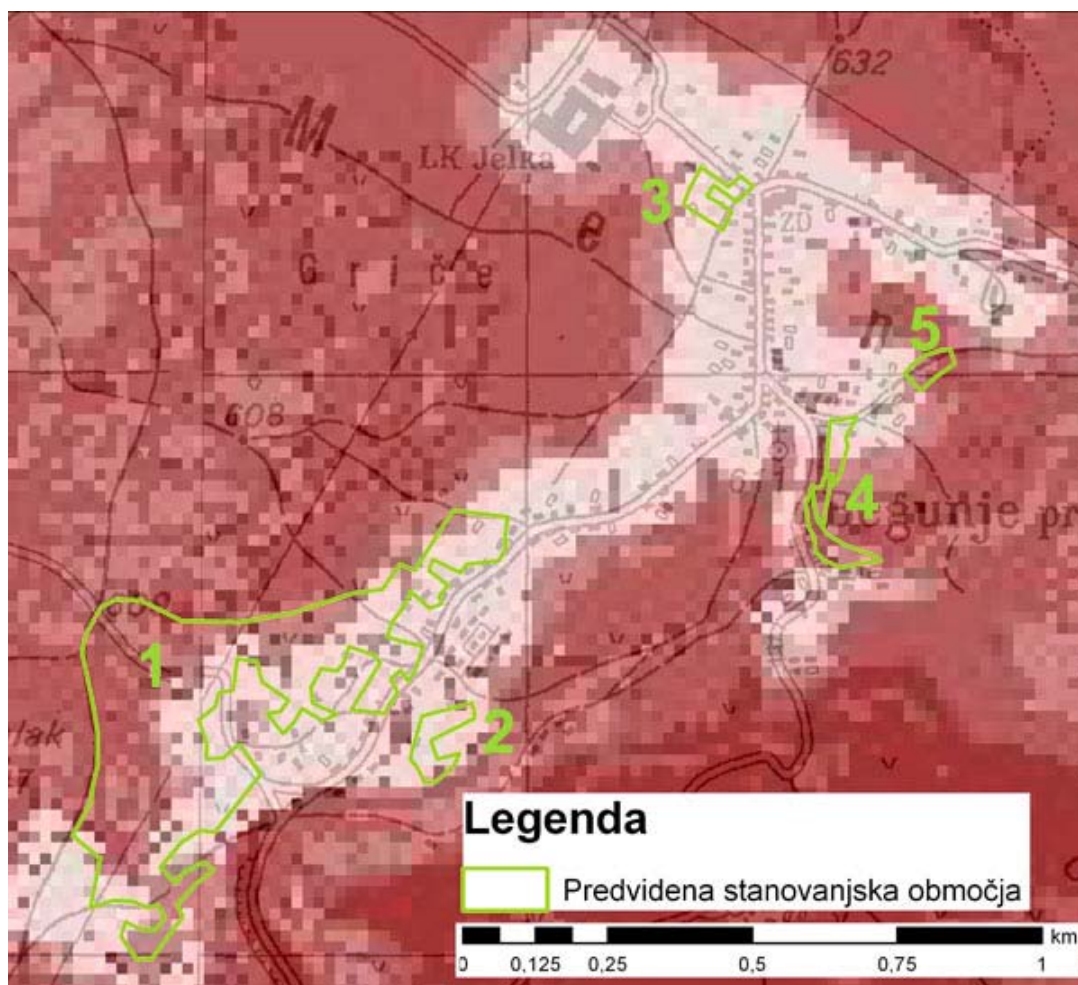
Ocena	Površina (m ²)	Odstotek površine območja
1	134100	10,8 %
2	39900	3,2 %
3	261200	21,0 %
4	685500	55,1 %
5	122600	9,9 %

Zelo velik delež (55,1 %) vseh območij, kjer je predvidena širitev stanovanjskih površin, ima ranljivost ocenjeno s 4. Skoraj desetina vseh širitev stanovanjskih površin je predvidena na najbolj ranljivih območjih. V nadaljevanju so podani podatki o površinah posegov s posamezno oceno vpliva na krajino vsakega območja, kjer je predvideno širjenje poselitve.

Begunje

Pregl. 39: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - Begunje

Ocena	Površina (m ²)	Odstotek površine območja
1	78400	34,7 %
2	9500	4,2 %
3	64600	28,6 %
4	62500	27,6 %
5	11000	4,9 %

Slika 75: Begunje - prikaz posameznih območij, kjer je predvideno širjenje poselitve (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Begunje - območje 1

Pregl. 40: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 1 v Begunjah

Ocena	Površina (m ²)	% površine
1	59300	31,06%
2	8300	4,35%
3	55700	29,18%
4	57200	29,96%
5	10400	5,45%

Ocena C– vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Za območje 1 je bila izdelana tudi fotomontaža, s pomočjo katere je bila tem površinam prav tako pripisana ocena C.

Območje 2

Pregl. 41: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – Begunje, območje 2

Ocena	Površina (m ²)	% površine
1	8100	78,64%
2	0	0,00%
3	1100	10,68%
4	1100	10,68%
5	0	0,00%

Ocena B- vpliv je nebitven

Območje 3

Pregl. 42: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 3 v Begunjah

Ocena	Površina(m ²)	% površine
1	6500	86,67%
2	0	0,00%
3	1000	13,33%
4	0	0,00%
5	0	0,00%

Ocena A – vpliva ni ali je pozitiven

Območje 4

Pregl. 43: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 4 v Begunjah

Ocena	Površina (m ²)	% površine
1	2800	21,21%
2	1200	9,09%
3	5300	40,15%
4	3300	25,00%
5	600	4,55%

Ocena C– vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Območje 5

Pregl. 44: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 5 v Begunjah

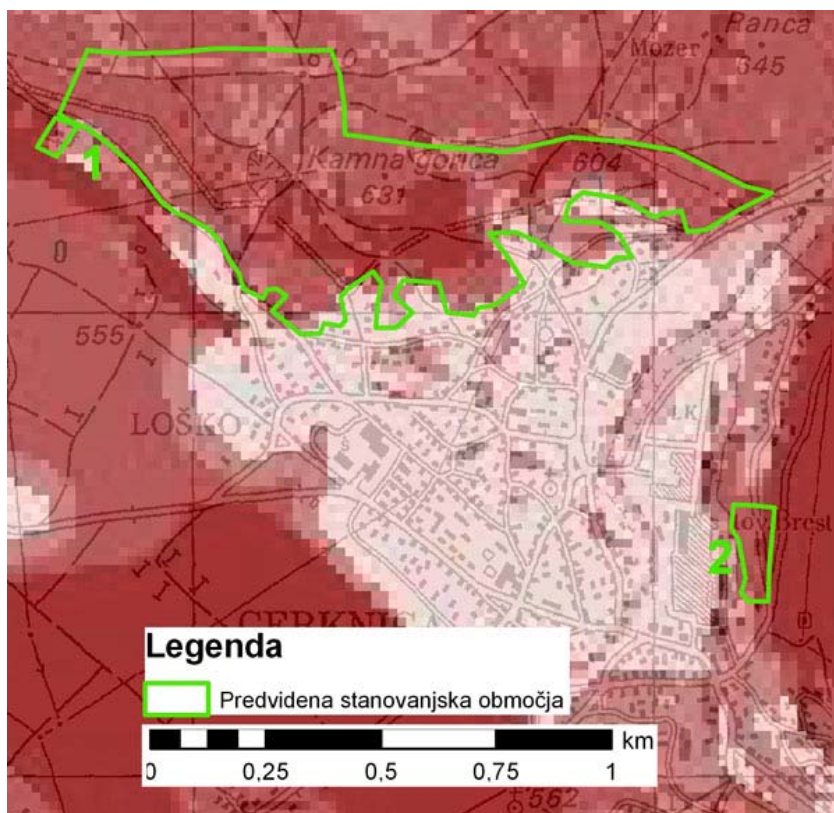
Ocena	Površina(m ²)	% površine
1	1700	41,46%
2	0	0,00%
3	1500	36,59%
4	900	21,95%
5	0	0,00%

Ocena C– vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Cerknica

Pregl. 45: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – Cerknica

Ocena	Površina (m ²)	Odstotek površine območja
1	4400	0,9 %
2	5700	1,2 %
3	87200	17,9 %
4	294100	60,5 %
5	95100	19,5 %

Slika 76: Prikaz posameznih območij predvidenega širjenja poselitve v Cerknici na karti ranljivosti (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Območje 1

Pregl. 46: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 1 v Cerknici

Ocena	Površina	% površine
1	44	0,94%
2	40	0,85%
3	854	18,18%
4	2817	59,96%
5	943	20,07%

Ocena D– vpliv je bistven

Za območje je bila izdelana fotografska simulacija. Tudi ta je pokazala, da je vpliv gradnje stanovanjskih hiš na krajino na tem območju bistven.

Območje 2

Pregl. 47: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – območje 1 v Cerknici

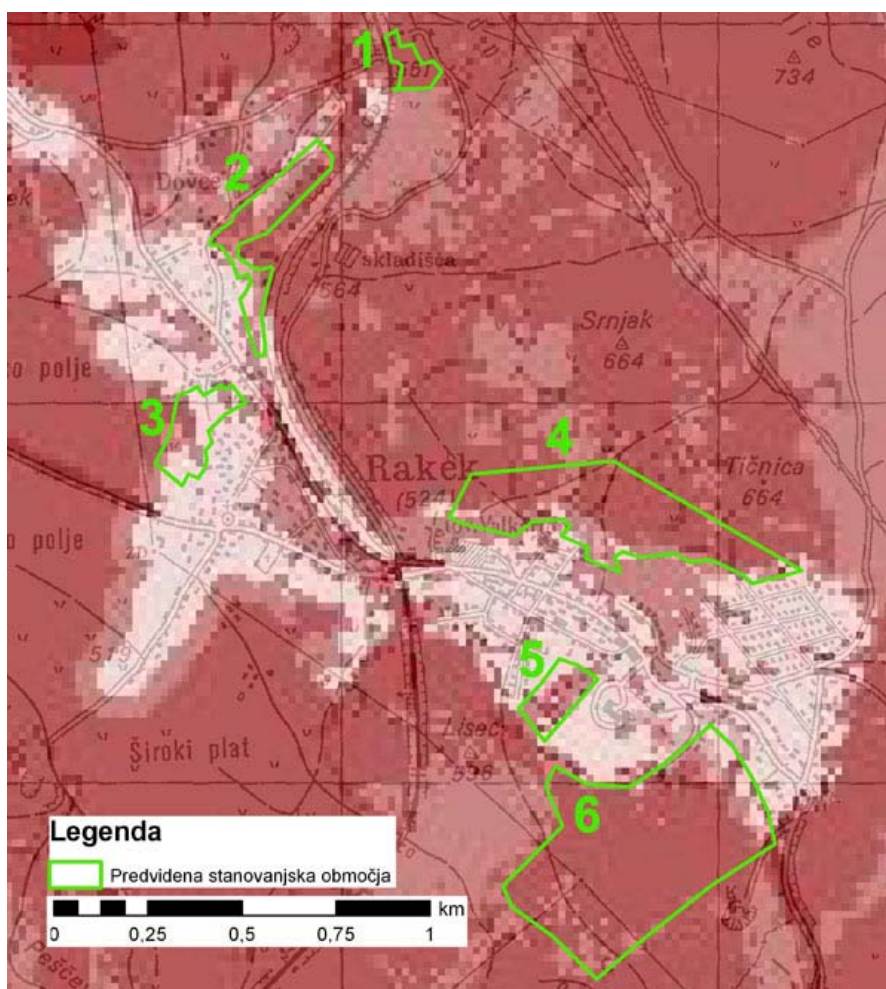
Ocena	Površina (m ²)	% površine
1	0	0,00%
2	1700	10,06%
3	1800	10,65%
4	12400	73,37%
5	1000	5,92%

Ocena D– vpliv je bistven

Rakek

Pregl. 48: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti – Rakek

Ocena	Površina (m ²)	Odstotek površine območja
1	51300	9,7 %
2	24700	4,6 %
3	109400	20,6 %
4	328900	62,0 %
5	16500	3,1 %

Slika 77: Rakek - prikaz posameznih območij, kjer je predvideno širjenje poselitve, na karti ranljivosti krajine zaradi stanovanjske gradnje (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Območje 1

Pregl. 49: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 1 na Rakeku

Ocena	Površina (m ²)	% površine
1	0	0,00%
2	100	0,73%
3	900	6,57%
4	12700	92,70%
5	0	0,00%

Ocena D– vpliv je bistven

Območje 2

Pregl. 50: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 2 na Rakeku

Ocena	Površina (m ²)	% površine
1	9200	17,62%
2	8300	40,42%
3	21100	40,42%
4	12500	23,95%
5	1100	2,11%

Ocena C– vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Fotografska simulacija, ki je bila izdelana za to območje, je prav tako pokazala, da je ocena vpliva posega na krajino C.

Območje 3

Pregl. 51: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 3 na Rakeku

Ocena	Površina (m ²)	% površine
1	15400	44,77%
2	300	0,87%
3	10800	31,40%
4	7900	22,97%
5	0	0,00%

Ocena C– vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Tudi ocenjevanje s pomočjo fotomontaž je pokazalo, da je vpliv gradnje stanovanjskih hiš na območju 4 nebitven, če se izvede omilitvene ukrepe.

Območje 4

Pregl. 52: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 4 na Rakeku

Ocena	Površina (m ²)	% površine
1	4700	3,15%
2	5400	3,62%
3	32100	21,50%
4	96900	64,90%
5	10200	6,83%

Ocena D– vpliv je bistven

Območje 5

Pregl. 53: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 5 na Rakeku

Ocena	Površina(m ²)	% površine
1	10800	46,15%
2	200	0,85%
3	7600	32,48%
4	2800	11,97%
5	2000	8,55%

Ocena C– vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Območje 6

Pregl. 54: Delež predvidenih stanovanjskih površin na območjih z določeno oceno ranljivosti - območje 6 na Rakeku

Ocena	Površina(m ²)	% površine
1	11200	4,34%
2	10400	4,03%
3	36900	14,31%
4	196100	76,07%
5	3200	1,24%

Ocena D– vpliv je bistven

Ranljivost krajine zaradi gradnje cest

Kriteriji:

Bolj ranljiva so zemljišča:

- kjer ni obstoječih poti,
- z veliko krajinsko pestrostjo,
- s prepoznavnimi krajinskimi vzorci,
- izjemne krajine, krajinski parki, dediščinske kulturne krajine, območja nacionalne prepoznavnosti krajine,
- na vidno izpostavljenih območjih.

Potrebni podatki:

Za izračun vidnosti s poti in pogosto obiskanih točk po Marušiču (1993b) sem uporabila:

- digitalni model reliefa (Kartografsko ..., 2010) in
- **podatek o rabi zemljišč** (GERK, 2011) zaradi zakrivanja pogledov zaradi vegetacije ali stavb.

Za izračun strmin sem uporabila **digitalni model reliefa** (Kartografsko ..., 2010).

Za izračun oddaljenosti od naselij sem uporabila **podatek o rabi zemljišč** (GERK, 2011).

Za izračun območij s posebnim pomenom sem uporabila:

- podatek o izjemnih krajinah (Ogrin in sod., 1996),
- podatek o območjih nacionalne prepoznavnosti krajine (Strategija ..., 2004),
- **podatek o prvinah prepoznavnosti krajine na lokalni ravni** (podatek sem na podlagi terenskih ogledov izdelala sama s programom Arcmap (ESRI ..., 1999)),
- podatke iz registra kulturne dediščine (Register ..., 2010) in

- podatke o naravni dediščini (Atlas okolja, 2010).

Za izračun območij, kjer se nahajajo obstoječe ceste, sem uporabila **podatek o prometni infrastrukturi** (Kartografsko ..., 2010).

Način vrednotenja

Območja nacionalne prepoznavnosti krajine so v modelu ranljivosti je ocenjena z oceno 4 – zelo velik vpliv.

Prvine prepoznavnosti krajine: visokodebelni sadovnjaki so ocenjeni z oceno **3 – vpliv je velik**, ostale prvine prepoznavnosti krajine pa so v modelu ranljivosti ocenjene z **oceno 4 – zelo velik vpliv**. Prvine prepoznavnosti, ki se nahajajo na območjih nacionalne prepoznavnosti, so ocenjene z **oceno 5 – vpliv je nesprejemljiv**.

Izjemne krajine, naravna dediščina (krajinski park in spomeniki oblikovane narave) in **kulturna dediščina** (kulturne krajine in vrtnoarhitekturna dediščina) so ocenjene z **oceno 5 – vpliv je nesprejemljiv**.

Način združevanja

Vsa območja s posebnim pomenom (izjemne krajine, naravne vrednote, kulturna dediščina, območja in prvine prepoznavnosti) so združena s **funkcijo multi max**.

Območja s posebnim pomenom so z vidnostjo združena z matriko:

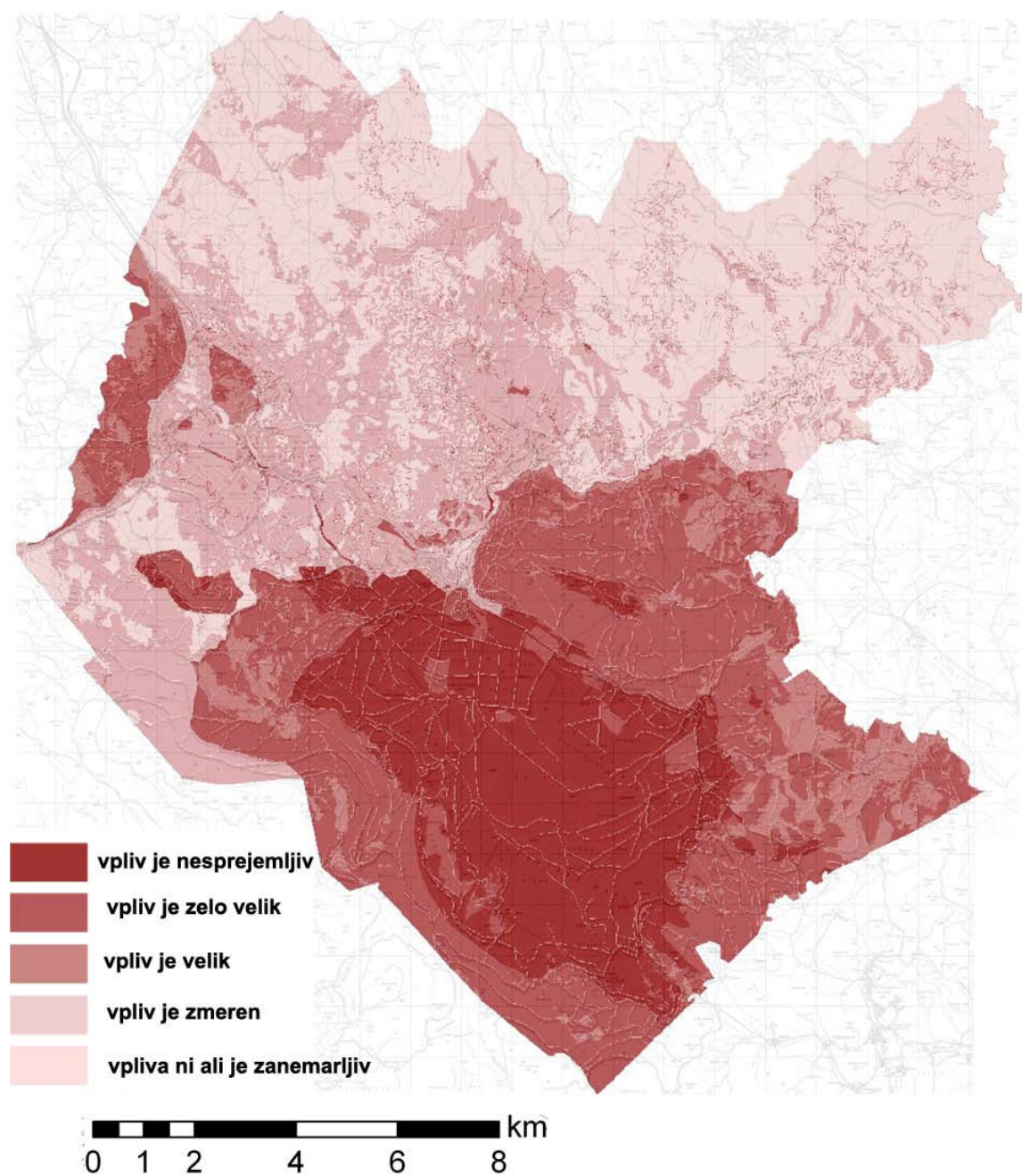
Pregl. 55: Združevanje ocen območij s posebnim pomenov z vidnostjo

		Območja s posebnim pomenom			
		0	3	4	5
Vidnost	0	1	2	3	4
	1	2	3	4	5

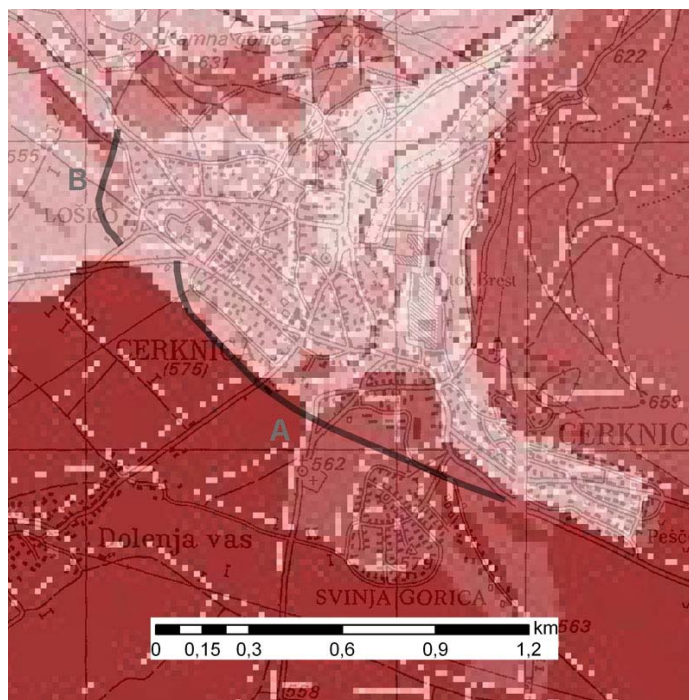
Dobljeni rezultat je združen s podatkom o obstoječih cestah:

Pregl. 56: Združevanje ocen vidnosti in območij s posebnim pomenom s podatki o cestah

		Vidnost območij s posebnim pomenom				
		1	2	3	4	5
Ceste	1	1	1	2	2	2
	0	1	2	3	4	5

Slika 78: Karta ranljivosti krajine zaradi gradnje cest v občini Cerklja ob Dravi (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Slika 79: Predvidena odseka obvoznice na karti ranljivosti krajine zaradi gradnje cest (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

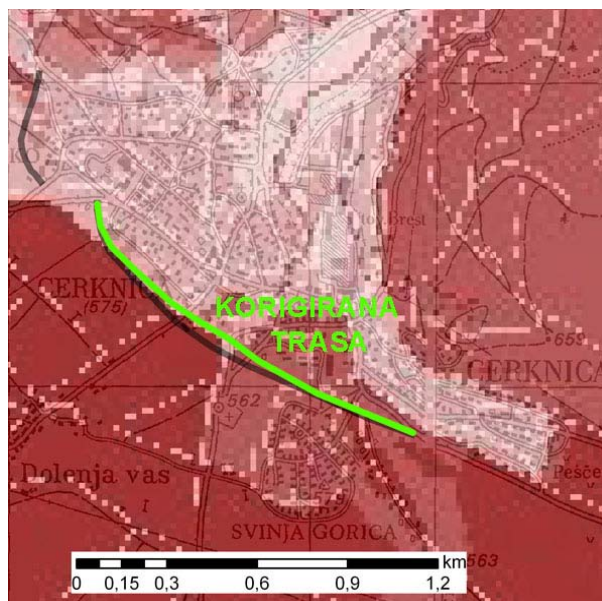
Rezultati

Odsek A (dolžina 1378 m)

Pregl. 57: Delež površine predvidene obvoznice na območjih z določeno oceno ranljivosti - odsek A

Ocena	Površina (m ²)	Odstotek površine odseka
1	100	0,8 %
2	3900	32,5 %
3	600	5,0 %
4	5100	42,5 %
5	2300	19,2 %

Zelo velik del odseka A prečka območja z veliko ranljivostjo krajine (ocena 4 ali 5), zato bi bilo potrebno ta odsek premakniti nekoliko bolj proti severu. Potrebna je tudi izvedba omilitvenih ukrepov.

Slika 80: Nova trasa odseka A obvoznice Cerknica (kart. podloga Kartografsko ..., 2010)

Nova trasa odseka A obvoznice Cerknica (dolžina: 1337 m)

Pregl. 58: Delež površine predvidene obvoznice na območjih z določeno oceno ranljivosti - nova trasa odseka A

Ocena	Površina (m ²)	Odstotek površine odseka
1	100	0,8 %
2	4900	42,5 %
3	1200	10,5 %
4	5300	46,1 %
5	0	0

Prilagojena trasa ne prečka območij z največjo ranljivostjo krajine (ocena 5), vendar pa je skoraj polovica površine trase na območjih z oceno 4 (gre za območje nacionalne prepoznavnosti krajine). A konkretna lokacija je zaradi obstoječega nakupovalnega centra že razvrednotena in tudi s fotomontažami je bilo ugotovljeno, da predvidena cesta ne bo bistveno vplivala na krajino.

Odsek B

Pregl. 59: Delež površine predvidene obvoznice na območjih z določeno oceno ranljivosti - odsek B

Ocena	Površina (m ²)	Odstotek površine odseka
1	200	5,4 %
2	4700	72,9 %
3	300	8,1 %
4	500	13,6 %
5	0	0

Delež površine odseka, ki sega v območja ranljivosti krajine z oceno 4, je 13,6 %, vendar se je pri ugotavljanju vplivov s pomočjo fotomontaž izkazalo, da je vpliv ceste na krajino zelo velik, zato bi kazalo poiskati kako drugo povezavo.

4.4.6.3 Primerjava rezultatov obeh metod

Begunje

Pregl. 60: Primerjava ocen vplivov, pridobljenih s pomočjo fotomontaž in z modeli ranljivosti - Begunje

Območje	Površina (ha)	Ocena s fotomontažo	Ocena z modelom ranljivosti
Območje 1	19,09	C	C
Območje 2	0,01	B	B
Območje 3	0,007	C	A
Območje 4	0,01	C	C
Območje 5	0,004	C	C

Cerknica

Pregl. 61: Primerjava ocen vplivov, pridobljenih s pomočjo fotomontaž in z modeli ranljivosti - Cerknica

Območje	Površina (ha)	Ocena s fotomontažo	Ocena z modelom ranljivosti
Območje 1	46,98	D	D
Območje 2	1,69	C	D
Obvoznica A	-	C	D
Obvoznica B	-	D	C

Rakek

Pregl. 62: Primerjava ocen vplivov, pridobljenih s pomočjo fotomontaž in z modeli ranljivosti - Rakek

Območje	Površina (ha)	Ocena s fotomontažo	Ocena z modelom ranljivosti
Območje 1	0,01	C	D
Območje 2	0,05	C	C
Območje 3	0,03	C	C
Območje 4	14,93	D	D
Območje 5	0,02	C	C
Območje 6	25,78	C	D

5 RAZPRAVA IN SKLEPI

5.1 UGOTOVITVE ANALIZE OKOLJSKIH POROČIL

S pomočjo podrobnih analiz dvaindvajsetih okoljskih poročil, ki so bila izdelana v okviru celovitih presoj vplivov na okolje različnih planov ali programov, lahko podamo splošno oceno obravnave krajine znotraj CPVO.

Plani, ki jih obravnavajo celovite presoje, se lahko med seboj močno razlikujejo. Celovita presoja vplivov na okolje se uporablja za programe na nadnacionalni ravni (npr. programi čezmejnega sodelovanja) in programe na nacionalni ravni (npr. sektorski razvojni programi), kjer konkretni posegi v prostor še niso predvideni, kot tudi za plane, pri katerih so posegi v prostor in njihove lokacije že določeni. Ti plani so lahko na državni (npr. državni prostorski načrti) ali pa na lokalni ravni (npr. občinski prostorski načrti, občinski podrobni prostorski načrti).

Zakonodaja, ki ureja postopek priprave celovite presoje vplivov na okolje, pušča izdelovalcem okoljskih poročil pri izbiri metod za določanje vplivov obravnavanih planov ali programov na posamezne okoljske sestavine veliko svobode. Kljub temu je nabor metod, ki so bile za ugotavljanje vplivov na krajino uporabljene v obravnavanih okoljskih poročilih, razmeroma majhen.

Analiza okoljskih poročil je pokazala, da se metodologija presojanja vplivov na krajino razlikuje glede na tip obravnavanega plana oziroma programa. Pri programih, kjer posegi v prostor še niso natančno opredeljeni, se za določanje vplivov na krajino uporablja ekspertno mnenje - gre za napovedi oziroma opise predvidenega stanja ob izvedbi programa. Pri planih, kjer so posegi že opredeljeni in njihove lokacije določene, pa se izdelovalci okoljskih poročil največkrat poslužujejo prekrivanja kart predvidenih posegov s kartami območij s posebnim pravnim statusom (npr. s spomeniki kulturne dediščine, krajinskimi parki itd.). Izjemne krajine, območja prepoznavnosti in posebnosti v krajini na lokalni ravni (na primer živice in omejki, pasovi obvodne vegetacije, izraziti gozdni robovi in podobno), ki nimajo pravnega statusa, ponavadi niso upoštevani. Modeli ranljivosti ta območja sicer vključujejo, a za ugotavljanje vplivov na krajino v okviru CPVO se uporabljajo le v redkih primerih.

Alternativ plana, ki jih CPVO obravnava, je v večini primerov zelo malo – ponavadi gre za ničelno varianto in eno varianto s predvideno izvedbo. Iz obravnavanih okoljskih poročil je razvidno, da pri CPVO ni šlo za iskanje novih alternativ za najbolj optimalne rešitve, temveč zgolj za potrditev predlaganega plana ali programa.

Analiza okoljskih poročil je potrdila hipotezo, da CPVO pri varstvu krajine ni dovolj učinkovita. Pokazala je, da se v večini primerov ugotavlja samo vplive na krajino, ki je bila v okviru naravnih vrednot ali kulturne dediščine prepoznana kot posebno vredna. Upoštevati bi bilo potrebno tudi druge vidike krajine, kot so krajinska pestrost, območja prepoznavnosti in prvine prepoznavnosti na lokalnem nivoju.

Na podlagi obravnavanih okoljskih poročil lahko sklenemo, da celovite presoje vplivov na okolje (v večini primerov) ne vodijo k optimizaciji obravnavanega plana, pač pa predstavljajo le njegovo potrditev ali odklonitev ter so tako bolj podobne projektnim

presojam vplivov na okolje, na podlagi katerih se pridobi okoljevarstveno soglasje, kot pa strateškim presojam vplivov na okolje.

5.2 PRIMERJAVA FOTOGRAFSKIH SIMULACIJ IN MODELOV RANLJIVOSTI ZA UGOTAVLJANJE VPLIVOV PLANOV NA KRAJINO TER USMERITVE

V okviru testnega ocenjevanja vplivov na okolje sem ugotavljala vplive Občinskega prostorskega načrta občine Cerknica na krajino. Lokacije posegov, predvidenih s planom, so bile že določene. Za ocenjevanje vplivov na krajino sem uporabila dve različni metodi, in sicer kvalitativno – fotografske simulacije predvidenih posegov ter pol-kvantitativno – modele ranljivosti krajine.

Merila za ocenjevanje vplivov na krajino so bila pri obeh metodah enaka in so zajemala prvine prepoznavnosti na lokalni ravni, območja nacionalne prepoznavnosti, naravne vrednote (krajinski parki, spomeniki oblikovane narave), kulturno dediščino (kulturna krajina, vrtnoarhitekturna dediščina) in izjemne krajine, upoštevana je bila tudi vidna izpostavljenost. Ta merila so bila pri vsaki metodi upoštevana na drugačen način: pri fotomontažah sem preverjala vsako merilo posebej, pri pol-kvantitativni metodi pa so bila vsa merila že vključena v model ranljivosti, čezenj pa je bila položena karta posegov, da sem ugotovila, kolikšen delež površine posegov leži v območjih z največjo ranljivostjo.

Ocenjevanje vplivov posegov na krajino s pomočjo fotografskih simulacij in s pomočjo modelov ranljivosti je pokazalo, da je model zaradi načina kombiniranja meril nekoliko bolj varstven kot metoda s fotomontažami. Pri ugotavljanju vplivov s pomočjo modelov ranljivosti je nekaj težav:

Nekateri podatki (prepoznavnosti krajin na nacionalni ravni) niso bili posodobljeni (zaradi neupoštevanja območja prepoznavnosti pri planiranju v preteklosti je del območja razvrednoten). Za odsek A obvoznice Cerknica je model ranljivosti pokazal, da je njegov vpliv na krajino bistven, medtem ko je bilo s fotomontažami ugotovljeno, da je vpliv ob izvedbi omilitvenih ukrepov nebistven. Izkazalo se je, da je zaradi nenehnega spreminjanja krajine nujno potrebno temeljito poznavanje dejanskega stanja na terenu. Pri metodi ocenjevanja z modeli lahko pri posegih, ki so po površini majhni, že minimalni premiki v prostoru pomenijo spremembo ocene, prikaz izvedbe posega v prostoru pa lahko da povsem drugačno oceno (primer: odsek B obvoznice Cerknica). Zato se je za linijske posege kot ustrežnejša izkazala metoda s fotografskimi simulacijami. Delež površin posega na ranljivem območju je lahko tik pod mejno vrednostjo, vendar je vpliv s pomočjo fotomontaže lahko ocenjen kot bistven.

Izkazalo se je, da se metodi med seboj dopolnjujeta, zato bi ju bilo potrebno pri ugotavljanju vplivov predvidenih posegov na krajino kombinirati. Izdelava modelov ranljivosti krajine zaradi predvidenih dejavnosti bi morala biti vključena že v zgodnje faze priprave plana. Tako bi dobili potencialne lokacije za umestitev posegov. Vpliv posegov na posamezne lokacije bi bilo nato potrebno preveriti še s fotografskimi simulacijami, ki bi tudi pomagale poiskati tehnološko najustreznejšo rešitev. S tem bi omogočili tako prostorsko kot tehnološko optimizacijo plana, CPVO pa ne bi pomenila le njegove potrditve.

6 POVZETEK

Spekter mehanizmov, ki omogočajo varstvo krajine, je zelo širok. Eno od orodij varstva krajine je tudi celovita presoja vplivov na okolje. CPVO je del formalnega postopka, pri katerem se pripravlja plan ali program. V postopku celovite presoje vplivov na okolje se izdelata okoljsko poročilo, rezultat CPVO pa naj bi bil izboljšan plan.

Teoretični del naloge je obsegal pregled strokovne literature in zakonodaje s področja varstva krajine in celovite presoje vplivov na okolje. Sledila je analiza obravnave okoljske sestavine krajina v dvaindvajsetih okoljskih poročilih in izvedba intervjuja s krajinskimi arhitektkami, zaposlenimi na Sektorju za CPVO Direktorata za okolje na Ministrstvu za okolje in prostor, ki je spremljal pripravo vseh do sedaj izvedenih celovitih presoj pri nas.

Na podlagi analiz okoljskih poročil in intervjuja je bilo ugotovljeno, da celovite presoje ponavadi obravnavajo zelo malo alternativ in skozi postopek CPVO ne nastajajo nove variante rešitev, temveč je obravnavani plan z okoljskim poročilom le potrjen. Lokacije predvidenih posegov so v večini primerov že znane. Metode za ugotavljanje vplivov na krajino zajemajo ekspertno mnenje z napovedmi prihodnjega stanja in prekrivanje kart predvidenih posegov s kartami krajin, ki imajo v skladu z zakonodajo o kulturni ali naravni dediščini poseben pravni status. V redkih primerih se za ocenjevanje vplivov na krajino uporablja računalniško podprte metode (npr. temelječe na GIS). Omilitveni ukrepi za krajino največkrat predstavljajo vzpostavljanje zaslonov med predvidenim posegom in posebno vrednimi objekti v krajini s pomočjo zasaditve. Ker se CPVO še ne izvaja dolgo, rezultatov spremljanja stanja izvedenih planov ali programov še ni. Prav tako sistem preverjanja strokovne usposobljenosti in dodeljevanja licenc izdelovalcem okoljskih poročil še ni vzpostavljen.

Na podlagi ugotovitev iz analize okoljskih poročil sem izvedla svojo različico ocenjevanja vplivov Občinskega prostorskega načrta občine Cerknica na krajino. Najprej sem temeljito analizirala obravnavani prostor. Izdelala sem fotomontaže posegov na lokacijah, kjer so bili predvideni, in primerjala trenutno stanje s simulacijami. Na podlagi teh primerjav sem v skladu s predpisi o CPVO ocenila vpliv posameznih posegov na krajino.

Za posege, katerih vpliv na krajino se je izkazal kot bistven (širjenje poselitve in gradnja nove ceste), sem izdelala model ranljivosti krajine. Modela ranljivosti sta pokazala veliko ranljivost krajine na območjih, kjer je bilo s fotomontažami ugotovljeno, da je vpliv posegov na krajino bistven.

Metodi sta se za ugotavljanje vplivov predvidenih posegov na krajino izkazali kot ustrezni, vendar pa bi bilo potrebno najprej izvesti študijo ranljivosti krajine zaradi posameznega posega ali dejavnosti, da bi s tem omogočili optimizacijo plana v prostoru, šele nato bi sledila priprava fotografskih simulacij posega, ki bi pripomogla k tehnološki optimizaciji plana.

7 VIRI

7.1 CITIRANI VIRI

Atlas okolja. Agencija Republike Slovenije za okolje. 2010.

http://gis.arso.gov.si/atlasokolja/profile.aspx?id=Atlas_Okolja_AXL@Arso (sept. – dec. 2010)

Best Available Techniques (BAT). 2010. Dublin, Environment Protection Agency: 3 str.
<http://www.epa.ie/whatwedo/advice/bat/> (21. 7. 2010)

Bratina Jurkovič N. 2008. Evropska konvencija o krajini – izvajanje v Sloveniji. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor: 30 str.

Caratti P., Dalkman H., Jiliberto R. 2004. Analysing strategic environmental assessment: towards better decision-making. Cheltenham (UK), Northampton (USA), Edward Elgar: 198 str.

Dalal-Clayton B., Sadler B. 2005. Strategic environmental assessment: a sourcebook and reference guide to international experience. London, Earthscan: 385 str.

Direktiva 85/337/EGS Sveta evropskih skupnosti z dne 27. junija 1985 o presoji vplivov nekaterih javnih in zasebnih projektov na okolje. Uradni list Evropske unije L. 175/40

Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje. Uradni list Evropske unije L. 197/30

Espoo Convention on Environmental Impact Assessment in a Transboundary Context. 2010. Ženeva, UNECE: 2 str.
<http://www.unece.org/env/eia/eia.htm> (21. 7. 2010)

ESRI ® Arc mapTM 9.2., © 1999-2006, ESRI Inc.

GERK. Grafične enote rabe kmetijskih zemljišč. 2011.
<http://rkg.gov.si/GERK/viewer.jsp> (jan. - feb. 2011)

Golobič M. 2007. Prihodnost krajine: posledica odločitev danes. V: Zbornik okoljske akademske mreže: zbornik člankov in prispevkov prvega srečanja Okoljske akademske mreže. Lukšič A., Plut D. (ur.). Ljubljana, Fakulteta za družbene vede: 94-104

Habjan J. 2010. "Celovita presoja vplivov na okolje". Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje, Sektor za celovito presojo vplivov na okolje (osebni vir, oktober 2010)

Hudoklin J. 2005. Smernice za celostno ohranjanje dediščinske kulturne krajine. Novo mesto, Acer: 61 str.

- Jankovič K. 2005. Vključevanja varstva kulturne dediščine v pripravo okoljskih poročil in celovite presoje vplivov na okolje (po ZVO-1). Ljubljana, Ljubljanski urbanistični zavod: 49 str.
- Kaj je kulturna dediščina. 2009. Ljubljana, Zavod za varstvo kulturne dediščine RS: 3 str. <http://www.zvkds.si/sl/varstvo-kulturne-dediscine/o-kulturni-dediscini/kaj-je-kulturna-dediscina/> (13. 8. 2009)
- Kartografsko gradivo občine Cerknica. 2010. Ljubljana, Geodetska uprava RS (izpis iz baze podatkov)
- Kolar Planinšič V. 2007. Vloga celovite presoje vplivov na okolje pri ohranjanju značilnosti krajin. V: Evropska konvencija o krajini: konvencija iz Firenc. 4. srečanje delavnic za izvajanje Evropske konvencije o krajini, Ljubljana, 11.-13. maj 2006. Mlakar, B. in Jurkovič, N. (ur.). Ljubljana, Ministrstvo za kulturo: 150-164
- Kolar Planinšič V. 2010. "Celovita presoja vplivov na okolje". Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje, Sektor za celovito presojo vplivov na okolje (osebni vir, oktober 2010)
- Kontić B., Marušič I., Mušič V. B., Ogrin D., Golobič M., Uršej Š., Jankovič L., Hudoklin J., Simič S., Kontić D., Rakovec J., Polič M., Kos D. 2005. Celovito presojanje vplivov na okolje: rezultati CRP Konkurenčnost Slovenije 2001-2006 : študija ranljivosti prostora in celovita presoja vplivov na okolje za hitro železnico v Sloveniji in Regionalni razvojni program statistične regije Goriška 2002-2006. Ljubljana, Institut Jožef Štefan: 64 str.
- Kontić B., Marušič I., Rakovec J., Koblar J., Kos D., Polič M., Veselič M., Marega M., Mirković M., Polič S., Radej M. 2000. Trajnostno regionalno razvojno načrtovanje: zbornik rezultatov projekta. Ljubljana, Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo: 104 str.
- Lenardič M. 2010. "Celovita presoja vplivov na okolje". Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za okolje, Sektor za celovito presojo vplivov na okolje (osebni vir, oktober 2010)
- Lynch K. 1960. The image of the city. Cambridge (Mass.), London: The MIT Press: 194 str.
- Marušič J. 1993a. Optimizacijski postopki kot sredstvo za vključevanje varovalnih presoj v celokupno in z okoljem skladno prostorsko načrtovanje: strokovna ekspertiza. Ljubljana, Biotehniška fakulteta – katedra za krajinsko arhitekturo: 87 str.
- Marušič J. 1993b. Vidno okolje – krajina. V: Strokovne podlage za določitev vsebine in metodologije izdelave študij ranljivosti okolja: priloge – separati. Ljubljana, Biotehniška fakulteta - Katedra za krajinsko arhitekturo in SEPO – Inštitut Jožef Štefan: 7 str.
- Marušič J. 1994. Varstvo krajine. V: Okolje v Sloveniji: zbornik. 1994. Lah A. (ur.). Ljubljana, Tehniška založba Slovenije: 257-263

- Marušič J. 1996. Prispevek k splošni teoriji varstva. V: Varstvo narave zunaj zavarovanih območij: zbornik mednarodne konference ob evropskem letu varstva narave 1995 pod okriljem Sveta Evrope. 1996. Ogrin, D. (ur.). Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje in Biotehniška fakulteta, Inštitut za krajinsko arhitekturo: 43-55
- Marušič J., Ogrin D., Jančič M., Bartol B., Prem M. 1998a. Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji: Metodološke osnove. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje: 120 str.
- Marušič J., Ogrin D., Jančič M., Hudoklin D. 1998b. Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji: Kraške krajine notranje Slovenije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje: 136 str.
- Marušič J., Mlakar A. 2004. Vključevanje analiz ranljivosti prostora v različne ravni urejanja prostora. Raziskovalno – razvojni projekt v okviru ciljnega raziskovalnega programa »Konkurenčnost Slovenije 2001-2006«. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Oddelek za krajinsko arhitekturo; Luz d. d.: 124 str.
- Marušič J. 2007. Krajinska tipologija in spreminjanje krajine: kaj smo se naučili iz prizadevanja za uresničevanje Evropske konvencije o krajini. V: Evropska konvencija o krajini: konvencija iz Firenc. 4. srečanje delavnic za izvajanje Evropske konvencije o krajini, Ljubljana, 11.-13. maj 2006. Mlakar B. in Jurkovič N. (ur.). Ljubljana, Ministrstvo za kulturo: 32-42
- Meinig D. W. 1979. The beholding eye: Ten versions of the same scene. V: The interpretation of ordinary landscapes: Geographical essays. 1979. Meinig D. W. (ed.). New York, Oxford, Oxford University Press: 33-48
- Mejač, Ž. (ur.) 1996. Tipološka klasifikacija krajine: mednarodni posvet, Ljubljana, 1993. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje in Biotehniška fakulteta, Inštitut za krajinsko arhitekturo: 135 str.
- Mlakar A. 2006. Analiza ranljivosti prostora kot izhodišče izvedbe celovite presoje vplivov na okolje. V: Geografski informacijski sistemi v Sloveniji 2005-2006. 2006. Perko D. in sod. (ur.). Ljubljana, Založba ZRC: 169-176
- Notranjski regijski park.
<http://www.notranjski-park.si/> (12. 11. 2010)
- Načelo previdnosti in EMS. 2004. Ljubljana, Forum EMS: 4 str.
http://www.forum-ems.si/razumeti_ems_nacelo_previdnosti.html (21. 7. 2010)
- Odlok o Notranjskem regijskem parku. Ur. l. RS št. 75/02
- Ogrin D. 1989. Slovenske krajine. Ljubljana, Državna založba Slovenije: 239 str.
- Ogrin D., Marušič J. 1995. Strategija varstva krajine v Sloveniji: fazno poročilo o rezultatih raziskovalnega dela razvojnega raziskovanja. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Inštitut za krajinsko arhitekturo: 45 str.

Ogrin D., Marušič J., Bartol B., Dešnik S., Habjan J., Hudoklin J., Kolšek A., Novak M., Simič M., Tavčar E., Simonič T. 1996. Strategija varstva krajine v Sloveniji. Ljubljana, Biotehniška fakulteta, Inštitut za krajinsko arhitekturo: 1 zv.

Okoljsko poročilo splošnega načrta državnega programa gospodarjenja z mineralnimi surovinami. 2007. Ljubljana, Geološki zavod Slovenije: 61 str.

Okoljsko poročilo v okviru Celovite presoje na okolje za Program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Madžarska 2007 – 2013 v okviru evropskega teritorialnega sodelovanja. 2007. Domžale, Oikos: 58 str.

Okoljsko poročilo za celovito presojo vplivov na okolje državnega lokacijskega načrta za daljnovod 2 x 110 kV Polje – Vič. 2007. Ljubljana, Ljubljanski urbanistični zavod in Aquarius: 168 str.

Okoljsko poročilo za celovito presojo vplivov na okolje državnega lokacijskega načrta za ureditev oskrbe s pitno vodo slovenske Istre in zalednega kraškega območja. 2006. Ljubljana, Ljubljanski urbanistični zavod in Aquarius: 263 str.

Okoljsko poročilo za celovito presojo vplivov na okolje instrumenta predpristopne pomoči Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Hrvaška 2007 – 2013. 2007. Domžale, Oikos: 92 str.

Okoljsko poročilo za gradnjo državne ceste med avtocesto A1 Šentilj – Koper in mejo z republiko Avstrijo. 2007. Ljubljana, Imos Geateh: 345 str.

Okoljsko poročilo za Izvedbeni prostorski načrt Mestne občine Ljubljana. 2008. Domžale, Oikos: 161 str.

Okoljsko poročilo za Načrt ureditve kobilarne Lipica. 2008. Ljubljana, ZRC SAZU: 1 zv.

Okoljsko poročilo za Občinski lokacijski načrt za območje proizvodne cone Želodnik. 2005. Domžale, Oikos: 72 str.

Okoljsko poročilo za Občinski podrobni prostorski načrt za kamnoloma Rodež in Perunk. 2007. Domžale, Ipsum: 91 str.

Okoljsko poročilo za Občinski podrobni prostorski načrt za smučarsko tekaški poligon na Rogli. 2009. Ljubljana, Aquarius: 119 str.

Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt Mestne občine Novo mesto. 2008. Ljubljana, Chronos: 1 zv.

Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt občine Cerknica. Presoja sprejemljivosti vplivov izvedbe OPN Cerknica na varovana območja narave SCI Kozje stene pri Slivnici, SCI Javorniki – Snežnik, SCI Notranjski trikotnik, SCI Krmsko hribovje – Menišija, SCI Kočevsko, SPA Snežnik – Pivka, SPA Cerkniško jezero, SPA Planinsko polje, Notranjski regijski park in Krajinski park Rakov Škocjan. 2010. Domžale, Oikos: 67 str.

- Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt občine Gorje. 2009. Ljubljana, Bureau veritas: 130 str.
- Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt občine Idrija. 2008. Ljubljana, Ljubljanski urbanistični zavod in Aquarius: 293 str.
- Okoljsko poročilo za Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih ureditvenih pogojev za območje Občine Podlehnik. 2007. Bled, Marbo: 1 zv.
- Okoljsko poročilo za Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje od 2007 do 2015. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor: 101 str.
- Okoljsko poročilo za Operativni program za krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007 – 2013. 2007. Domžale, Oikos: 98 str.
- Okoljsko poročilo za Program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Italija 2007 – 2013. 2007. Benetke, Greta associati in MK projekt: 280 str.
- Okoljsko poročilo za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013. 2007. Domžale, Biotehniška fakulteta in Orbicon: 266 str.
- Okoljsko poročilo za prostorske izvedbene pogoje na območju poslovno-industrijske cone Cikava. 2009. Ljubljana, Chronos: 1 zv.
- Okoljsko poročilo za Strategijo prostorskega razvoja občine Ig. 2007. Ljubljana, Biotehniška fakulteta: 255 str.
- Phillips A. 2000. International policies and landscape protection. V: Landscape and sustainability. 2000. Benson J. F., Roe M. H. (ur.). London, New York, Spon Press: 78-96
- Pravilnik o presoji sprejemljivosti vplivov izvedbe planov in posegov v naravo na zavarovana območja. Ur. l. RS št. 130/04
- Protocol on strategic environmental assessment. 2010. Ženeva, UNECE: 3 str.
http://www.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm (21. 7. 2010)
- ProVal2000 v1.1.0.6, gis modeller, © 1999-2001, Realis d.o.o., Dioptra d.o.o., MOP – GIC
- Register nepremične kulturne dediščine. Ministrstvo za kulturo. 2010.
- Spletni gis portal občina Cerknica. Kaliopa iObčina: 2010
<http://gis.iobcina.si/gisapp/Default.aspx?a=Cerknica> (november 2010)
- Statistični urad Republike Slovenije.
<http://www.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp> (31. 10. 2010)
- Strategic environmental assessment : existing strategic environmental assessment methodology. 1994. European Comission: 53 str.

Strategija prostorskega razvoja Slovenije. 2004. Ljubljana, Ministrstvo za okolje, prostor in energijo, Direktorat za prostor, Urad za prostorski razvoj: 75 str.

The criteria for selection. 2009. Pariz, UNESCO World Heritage Centre: 2 str.
<http://whc.unesco.org/en/criteria/> (28. 5. 2009)

The strategic environmental assessment directive. Guidance for planning authorities. Practical guidance on applying European Directive 2001/42/EC »on the assessment of the effects of certain plans and programmes on the environment« to land use and spatial plans in England. 2003. London, Office of the Deputy Prime Minister: 66 str.

Therivel R., Wilson E., Thompson S., Heaney D., Pritchard D. 1995. Strategic environmental assessment. Reprinted. London, Earthscan: The Royal Society for the protection of Birds: 181 str.

Urbanistični terminološki slovar: poskus interdisciplinarne obdelave: gradivo za javno razpravo. 1975. Železnikar I. in Mihevc P. Ljubljana, Urbanistični institut SR Slovenije: 402 str.

Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Ur. l. RS št. 73/05

Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Ur. l. RS št. 49/04

Uredba o prostorskem redu Slovenije. Ur. l. RS št. 122/04

Uredba o vrstah posegov v okolje, za katere je obvezna presoja vplivov na okolje. Ur. l. RS št. 66/96

Zakon o ohranjanju narave. Ur. l. RS št. 96/04

Zakon o prostorskem načrtovanju. Ur. l. RS št. 33/07

Zakon o ratifikaciji Evropske konvencije o krajini. Ur. l. RS št. 19/03

Zakon o ratifikaciji Protokola o strateški presoji vplivov na okolje h Konvenciji o presoji čezmejnih vplivov na okolje. Ur. l. RS št. 11/10

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu okolja (ZVO–1B). Ur. l. RS št. 70/08

Zakon o varstvu kulturne dediščine. Ur. l. RS št. 16/08

Zakon o varstvu okolja. Ur. l. RS št. 39/06

7.2 DRUGI VIRI

Hudoklin J. 2007. Predstavitev projektov Regionalna razdelitev krajinskih tipov in Izjemne krajine v Sloveniji. V: Evropska konvencija o krajini: konvencija iz Firenc. 4.srečanje delavnic za izvajanje Evropske konvencije o krajini, Ljubljana, 11.-13. maj 2006. Mlakar, B. in Jurkovič, N. (ur.). Ljubljana, Ministrstvo za kulturo: 53-64

Mlakar A. 2009. Pomen analize ranljivosti prostora in okoljskih izhodišč za celovito prostorsko načrtovanje. Geodetski vestnik: glasilo Zveze geodetov Slovenije, 53, 3: 509-542

Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije. Ur. l. RS št. 76/04

Odlok o občinskem lokacijskem načrtu Vstopna točka na območje Cerknškega jezera pri vasi Dolenje Jezero (MT-1). Ur. l. RS št. 34/07

Presoja vplivov na okolje kot načrtovalsko orodje za varstvo okolja. 1997. Zbornik 4. letnega strokovnega srečanja Društva krajinskih arhitektov Slovenije. Koblar J. (ur.). Ljubljana, Društvo krajinskih arhitektov Slovenije: 101 str.

Slovenski pravopis. 2003. Toporišič in sod. (ur.). Ljubljana, Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Založba ZRC Delo: 1805 str.

Strateške presoje vplivov regionalnih razvojnih programov na okolje in programi Strukturnih skladov Evropske unije. 2000. Marega M. (ur.). Ljubljana, Regionalni center za okolje za srednjo in vzhodno Evropo: 56 str.

Švegl U. 2007. Oblikovanje turistične infrastrukture v krajinskem parku Rakov Škocjan.

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici prof. dr. Mojci Golobič za strokovnost, hitre in natančne korekcije ter za spodbudo in potrpljenje. Prav tako se zahvaljujem recenzentu doc. dr. Branku Kontiču za dodatne komentarje in usmeritve. Hvala tudi asistentki Alenki Cof za nasvete pri obdelavi prostorskih podatkov in izdelavi modelov ranljivosti.

Zahvaljujem se krajinskim arhitektkam s Sektorja za celovito presojo vplivov na okolje na Ministrstvu za okolje in prostor za njihove odgovore in napotke.

Hvala vsem, ki so mi pomagali pri zbiranju podatkov ali s kakršno koli strokovno pomočjo pripomogli k izboljšanju diplomskega dela.

Predvsem pa hvala družini in bližnjim.

PRILOGA A

GLAVNI PODATKI, PRIDOBLENI PRI ANALIZI OKOLJSKIH POROČIL

Okoljsko poročilo za Program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Italija 2007 – 2013

Izdelovalec plana	Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko Regione autonoma Friuli Venezia Giulia Regione del Veneto Regione Emilia-Romagna
Izdelovalec okoljskega poročila	Greta associati podizvajalec MK projekt, družba za svetovanje in vodenje projektov, d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	oktober 2007
Predmet presoje	Program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Italija 2007 – 2013
Območje, ki ga plan zajema	Slovenska stran: Goriška, Gorenjska in Obalno-kraška, Osrednjeslovenska in Notranjsko-kraška statistična regija. Italijanska stran: pokrajine Videm, Gorica, Trst, Benetke, Padova, Rovigo, Ferrara, Ravenna, Pordenone in Treviso. Površina 30.740 km ² ; več kot 5,5 milijonov prebivalcev.
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- zrak in klimatske spremembe - ohranjanje narave - krajina - voda - odpadki - kulturna dediščina - človeško zdravje - človekove dejavnosti (kmetijstvo, ribištvo, promet in infrastrukturna omrežja, podjetja in proizvodne kapacitete, turizem, naravno tveganje, tehnološko tveganje)
Segment, ki obravnava krajino	krajina
Stanje krajine	Veliko različnih krajinskih tipov - od alpskih predelov do morske obale in Krasa. velika razširjenost gozdov na slovenski strani, na italijanski strani so veliko bolj razširjena umetna območja. Na slovenski strani bi bilo potrebno izboljšati dostopnost izoliranih in težko dostopnih območij, na italijanski strani pa bi bilo pomembneje ustaviti širjenje urbanih in poselitvenih območij ter spodbujati obnovo mest.
Okoljski cilji za krajino	Ustaviti širjenje urbanih in poselitvenih območij ter spodbujati obnovo mest Povečati zavedanje o vrednosti krajinske dediščine Varovati in ohraniti kulturno krajino in njene funkcije
Izbrani kazalniki	Indeks oblike za teritorialne enote NUTS 3 Raba tal po podatkih iz Corine Land Cover (leto 2000). Število urejenih gozdnih stez in poti
Merila za ocenjevanje vplivov	Najprej so z matriko za vsako prednostno nalogo oziroma njen prednostni cilj ugotovili, na katere segmente okolja bo vplival. Na krajino bo vplivala prednostna naloga 1 (Okolje, transport in trajnostna teritorialna integracija), in sicer njeni operativni cilji 1, 2 in 4: Operativni cilj 1: Varovati biotsko raznovrstnost in zagotavljati sonaravno upravljanje z naravnimi danostmi Operativni cilj 2: Zaščititi okolje pred naravnim in tehnološkim tveganjem ter pred onesnaževanjem; povečati uporabo obnovljivih virov energije Operativni cilj 4: Okrepiti teritorialno integracijo znotraj obmejnih območij Nato so ugotavljali vplive vsakega operativnega cilja na okoljske cilje. Prednostni nalogi 2 (Konkurenčnost in na znanju temelječa družba) in 3 (Družbena integracija) na krajino predvidoma ne bosta imeli večjih vplivov. Določanje velikosti vplivov:

	Pri določanju posledic so metodologijo prilagodili značilnostim in strukturi programa, da bi lahko bolj podrobno določili naravo učinkov ter izpostavili tudi pozitivni vpliv. Na ta način naj bi omogočili, da se poleg varstva okolja pred potencialnimi nevarnostmi preverja tudi vključitev okoljskih vidikov v programiranje. Da bi se jasneje določili posamezni razredi učinkov, so pripravili nekoliko drugačno označevanje: 0: Ni zabeleženih učinkov (Razred A in B) +: Zmerno pozitivni učinki (Razred A in B) ++: Očitno pozitivni učinki (Razred A in B) -: Zmerno negativni učinki (Razred C) --: Očitno negativni učinki (Razred D in E) X: Ni mogoče ugotoviti. (Razred X) V primeru, da se ocenjevanje izkaže za izredno negotovo (in torej pogojno), souporabili naslednje znake: P+: Potencialno pozitiven učinek (P A in B) P++: Potencialno zelo pozitiven učinek (P A in B) P-: Potencialno negativen učinek (P C) P--: Potencialno zelo negativen učinek (P D in E) P+/-: Učinek je potencialno pozitiven ali negativen (odvisno od izvedbe ukrepa) (P X)
Metode ocenjevanja vplivov	Ekspertno mnenje
Rezultati presoje	Prednostna naloga 1: <u>Operativni cilj 1:</u> Z večjo pozornostjo na varovanju biotske raznovrstnosti in trajnostnem upravljanju naravnih virov se lahko posredno dosežejo pozitivni učinki za krajino in se naravovarstvenim območjem da prednost pred umetnimi površinami. Ocena: + ali ++ (Razred A in B) <u>Operativni cilj 2:</u> Možni so pozitivni učinki zaradi sonaravnih ukrepov za preprečevanje naravnih nesreč in usklajeno upravljanje ter varovanje okolja. Ocena: + ali ++ (Razred A in B) <u>Operativni cilj 4:</u> Možni so pozitivni učinki zaradi skupnega okoljskega in prostorskega načrtovanja. Ocena P+ Sklopi ukrepov, predvideni v okviru Prednostne naloge 1, imajo pozitivne ali nedvomno pozitivne učinke. Veliko bolj negotovi so učinki skupnega razvoja turistične panoge, saj so, odvisno od tega, kako se izvedejo ukrepi, lahko pozitivni ali negativni. V zvezi s tem bi bilo primerno spodbujati ukrepe za razvoj turizma, ki obenem zagotavljajo promocijo in varstvo krajinske in kulturne dediščine. Prednostna naloga 2: Čeprav ni pričakovati večjih učinkov, je treba paziti, da izboljšana konkurenčnost ne privede do povečane rabe tal in umetnih območij oziroma do pretiranega spreminjanja najboljših kmetijskih zemljišč v nekmetijske namene. Prednostna naloga 3: Ni pričakovanih večjih učinkov na krajino.
Variante	Samo ničelna in predlagana alternativa.
Omilitveni ukrepi	Omilitveni ukrepi za krajino niso predvideni, ker vplivov ni ali so pozitivni.
Monitoring	Sistem monitoringa je zasnovan na dveh stopnjah: 1. Vzpostavitev sistema za monitoring temeljnih spremenljivk (monitoring konteksta), da bi se tako izboljšali in poenotili obstoječi sistemi za zbiranje okoljskih podatkov na programskem območju. Kazalniki za krajino: Raba tal in rast rabe tal: Corine Land Cover 1990, Corine Land Cover 2000, Sprememba v Corine Land Cover med leti 1999 in 2000, Nacionalni statistični podatki iz evidenc o rabi tal, Povprečna letna rast rabe tal za urbana središča in infrastrukturo kot delež skupne rabe tal v EU 23, Povprečna letna rast rabe tal za urbana središča in infrastrukturo kot delež umetne pokritosti tal 1990 Razpršenost umetnih površin: <i>Indeks oblike</i>

	Določi se osnovno vrednost za referenčno leto začetka programa, torej 2007, redno se obnovi podatke na osnovi vmesne ocene v letu 2010 in ponovnega pregleda v letu 2012; ter opravi končni pregled za zaključno leto programa, torej po letu 2014. 2. Zbiranje podatkov za serijo kazalcev »okoljske učinkovitosti«, ki kažejo na okoljski pomen projekta ter kvalitativne in kvantitativne posledice za različne okoljske vidike. Te podatke morajo na projektni ravni zbrati končni upravičenci, tako da izpolnijo ustrezen obrazec, ki naj bi se že priložil k razpisni dokumentaciji za javna naročila, pri katerih so okoljska vprašanja med kriteriji za izbiro projektov. Kazalci okoljske učinkovitosti na projektni ravni za krajino so: Varovana in ohranjena kulturna krajina in njene funkcije Varovana in ohranjena najboljša kmetijska zemljišča
Opombe	Pojavljajo se problemi pri zbiranju okoljskih podatkov na programskem območju (2 različni državi) - razpoložljivost okoljskih podatkov na sploh, razpoložljivost okoljskih podatkov v ustreznem teritorialnem razmerju (NUTS 3) za obe strani, ali pa so podatki primerljivi po prostorskem obsegu, vendar so časovno nesorazmerni. Dodatno težavo pa predstavlja razlika v poimenovanjih: od različnih sistemov za zbiranje podatkov do različnih merskih enot za isti kazalnik. Prisotni so tudi problemi pri prevodih – CPVO je pogosto poimenovana kot strateška presoja.

Okoljsko poročilo za celovito presojo vplivov na okolje instrumenta predpristopne pomoči Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Hrvaška 2007 – 2013

Izdelovalec plana	Slovenija: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko Hrvaška: Ministrstvo za morje, turizem, promet in razvoj	
Izdelovalec okoljskega poročila	Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.	
Datum izdelave okoljskega poročila	julij 2007	
Predmet presoje	Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Hrvaška 2007 – 2013	
Območje, ki ga plan zajema	Regije na ravni NUTS 3 ob slovensko-hrvaški meji: slovenske regije Pomurje, Podravje, Savinjska, Spodnjeposavska, Jugovzhodna Slovenija, Notranjsko-kraška, Obalno-kraška in Osrednjeslovenskahrvaška okrožja Medžimurska, Varaždinska, Krapinsko-zagorska, Zagrebška, Karlovska, Primorsko-goranska, Istrska in Zagreb. Programsko območje se v Sloveniji obsega površino 14.505 km ² in na Hrvaškem 16.948 km ² .	
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	sestavine, na katere vpliva lokacija presojanega ukrepa (ali njihovi projekti): - živalstvo, rastlinstvo, - tla, voda, - zrak, - kulturna dediščina in krajina	sestavine, na katere vpliva vrsta in velikost presojanega ukrepa (ali njihovi projekti): - lokalno prebivalstvo, - zdravje ljudi, - uporaba naravnih virov, - poraba energije, - materialne dobrine.
Segment, ki obravnava krajino	kulturna dediščina in krajina, delno pri naravi (krajinski parki)	
Stanje krajine	Slovenija: privlačna in raznovrstna krajina, tipične značilnosti se pogosto pojavljajo „v serijah“, to pomeni, da je vse rezultat posebne kombinacije geografije in zgodovine, ki predstavlja značilno posebnost in konkurenčno prednost Slovenije. Največja zavarovana območja so Kozjanski park, Notranjski regijski park, krajinski parki Goričko, Šturmovec, Drava, Boč-Donačka gora, Kum in Jeruzalemsko-Ormoške gorice.	

	Hrvaška: Obravnavano območje zajema 69 pomembnih krajin, 38 gozdnih parkov, 135 spomenikov parkovne arhitekture (v skladu s hrvaškim Zakonom o ohranjanju narave (OG 70/2005)). Stanje krajine za Hrvaško ni opisano. Trendi in stanje brez izvedbe operativnega programa za Slovenijo: Zabeleženo je bilo propadanje krajine, gradnja novih stavb pogosto neustrezno spremeni podobo krajine, ozaveščenost o ohranjanju pomembne dediščinske krajine pa narašča (pre)počasi. Stanje bo sledilo trendom.	
Okoljski cilji za krajino	kulturna dediščina in krajina	Narava
	1. Oživljanje in obnova kulturne dediščine 2. Dostopnost kulturne dediščine in ugotavljanje izobraževalnih potencialov 3. Ohranjanje sestavin, ki prispevajo k priznanju kulturne krajine	Učinkovito in celovito varstvo narave na zavarovanih območjih
Izbrani kazalniki	Število območij z obnovljeno kulturno dediščino Število načrtov upravljanja narave	
Merila za ocenjevanje vplivov	V prvi fazi so določili vplive programa na okolje na podlagi predlaganih aktivnosti za vse tri prednostne naloge in dve horizontalni aktivnosti. Nato so ocenili učinek napovedanih vplivov na okoljske cilje. Za to so uporabili metodo, določeno v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Intenzivnost vpliva na okoljski cilj je bila ocenjena na podlagi ocene, izvedene v prvi fazi – to je, koliko upravičenih aktivnosti bi lahko vplivalo na okoljski cilj in kakšne vrste bo ta vpliv.	
Metode ocenjevanja vplivov	Ekspertno mnenje	
Rezultati presoje	Narava: A (pozitiven vpliv) Program podpira varstvo narave in upravljanje narave (npr. določitev zavarovanih območij, ohranjanje značilnosti naravne krajine in biotske raznovrstnosti). Ocenili so, da bo program pozitivno vplival na okoljski cilj. Kulturna dediščina in krajina: A (pozitiven vpliv) za vse 3 okoljske cilje 1. cilj (<i>Oživljanje in obnova kulturne dediščine</i>): Program podpira ohranjanje in razvoj kulturne dediščine. Ocenjujejo, da bo program pozitivno vplival na okoljski cilj 2. cilj (<i>Dostopnost kulturne dediščine in ugotavljanje izobraževalnih potencialov</i>): Program podpira aktivnosti, kot so rekreacijska in majhna turistična infrastruktura, mobilnost delovne sile, spodbujanje mobilnosti umetnikov in kulturnih izmenjav, sodelovanje med združenji civilne družbe. Zato ocenjujejo, da bo program pozitivno vplival na okoljski cilj. 3. cilj (<i>Ohranjanje sestavin, ki prispevajo k priznanju kulturne krajine</i>): Program ne vsebuje nobenih aktivnosti, ki bi lahko vplivale na okoljski cilj.	
Variante	Poleg osnovne različice samo še ničelna.	
Omilitveni ukrepi	Ker je vpliv A, ni predlogov omilitvenih ukrepov, so pa priporočila: Priporočila za Cilj 1: Upoštevanje topologije kulturne krajine pri novih gradnjah Podpora prostorskemu načrtovanju mora biti usmerjena v prenovu mest in vasi. Sodelovanje na področju ohranjanja kulturne dediščine bi bilo lahko usmerjeno v spodbujanje okolju prijazne obnove stavb in tradicionalnega znanja, ki se lahko uporabi kot okolju prijazna pristopa. Priporočila za Cilj 2: Ohranjanje kulturne krajine podpirajo tudi priporočila za omejitev širjenja mestnih območij, izboljšanje hidromorfoloških značilnosti rek in morja ter trajnostna raba virov.	
Monitoring	Predlagani kazalniki za spremljanje stanja okolja, ki se nanašajo na krajino: Število načrtov upravljanja narave Število območij z obnovljeno kulturno dediščino Število uporabnikov (obiskovalci, uslužbenci, prebivalci) objektov in območij kulturne dediščine.	

	Ti podatki omogočajo preprosto presojo napredka/poslabšanja okolja v primerjavi s stanjem v drugih časovnih obdobjih (pred in po izvedbi programa).
Opombe	/

Okoljsko poročilo v okviru Celovite presoje vplivov na okolje za Program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Madžarska 2007 – 2013 v okviru evropskega teritorialnega sodelovanja

Izdelovalec plana	Slovenija: Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko Madžarska: Agencija za nacionalni razvoj	
Izdelovalec okoljskega poročila	Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.	
Datum izdelave okoljskega poročila	julij 2007	
Predmet presoje	Program čezmejnega sodelovanja Slovenija – Madžarska 2007 – 2013 v okviru evropskega teritorialnega sodelovanja	
Območje, ki ga plan zajema	Regiji Pomurje in Podravje v Sloveniji ter okrožji Vas in Zala na Madžarskem Površina 10.658 km ² .	
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	sestavine, na katere vpliva lokacija presojanega ukrepa (ali njihovi projekti): - živalstvo, rastlinstvo, - tla, voda, - zrak, - kulturna dediščina in krajina	sestavine, na katere vpliva vrsta in velikost presojanega ukrepa (ali njihovi projekti): - lokalno prebivalstvo, - zdravje ljudi, - uporaba naravnih virov, - poraba energije, - materialne dobrine.
Segment, ki obravnava krajino	kulturna dediščina in krajina, delno pri naravi (krajinski parki)	
Stanje krajine	Slovenija: Za to območje je značilna povezanost kulturne dediščine z atraktivno in raznoliko kulturno krajino. Goričko je uvrščeno med izjemne krajine. Visoki stroški skladne obnove objektov kulturne dediščine pogosto odvrnejo lastnike (npr. dediče nekega objekta) oz. potencialne investitorje od obnove in posredno spodbujajo novogradnje, te pa marsikdaj tudi neprimerno spremenijo videz krajine. Zaradi naglega razvoja prihaja do intenzivne in goste pozidave poselitvenih območij tako zaradi stanovanjskih sosesk kot za poslovne prostore in industrijo, posledica so pogosto spremembe krajine. Po drugi strani v zadnjih nekaj letih narašča osveščenost glede ohranjanja izjemnih in dediščinskih kulturnih krajin. Na območju se nahajajo krajinski parki Šturmovce, Jareninski dol, Drava, Rački ribniki – Počeg, Kamenščak – Hrastovec, Jeruzalemsko-Ormoške gorice, Goričko, Tabljek, Boč-Donačka gora, Štatenberg, Negova in Negovsko jezero, Mariborsko jezero, Ljutomerski ribniki in Jeruzalemske gorice. Madžarska: Regija se ponaša s pestro in bogato krajino in kulturno dediščino, varstvo teh vrednot ima dolgo tradicijo, vendar mora varstvo krajinskih vrednot temeljiti na zahtevnejšem pristopu in širšem sodelovanju družbe. Varstvo krajinskih vrednot je lahko dolgoročno učinkovito samo na podlagi trajnostnega regionalnega razvoja. Na obravnavnem območju se nahaja krajinsko zavarovano območje Őrség.	
Okoljski cilji za krajino	kulturna dediščina in krajina	Narava
	1. Oživljanje in obnova kulturne dediščine 2. Izboljšanje dostopnosti dediščine in povečanje njenega identifikacijskega in vzgojnega potenciala 3. Ohranjanje sestavin, ki prispevajo k priznanju kulturne krajine	Učinkovito in celovito varstvo narave na zavarovanih območjih

Izbrani kazalniki	Število območij z obnovljeno kulturno dediščino Število načrtov upravljanja narave
Merila za ocenjevanje vplivov	V prvi fazij so določili vplive programa na okolje na podlagi predlaganih aktivnosti za vse tri prednostne naloge in dve horizontalni aktivnosti. Nato so ocenili učinek napovedanih vplivov na okoljske cilje. Za to so uporabili metodo, določeno v Uredbi o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje. Intenzivnost vpliva na okoljski cilj je bila ocenjena na podlagi ocene, izvedene v prvi fazi – to je, koliko upravičenih aktivnosti bi lahko vplivalo na okoljski cilj in kakšne vrste bo ta vpliv.
Metode ocenjevanja vplivov	Ekspertno mnenje
Rezultati presoje	Narava: A (pozitiven vpliv) Program podpira varstvo narave in upravljanje narave (npr. določitev zavarovanih območij, ohranjanje značilnosti naravne krajine in biotske raznovrstnosti). Ocenjujejo, da bo program pozitivno vplival na okoljski cilj. Učinkovito in celovito varstvo narave na zavarovanih območjih. Kulturna dediščina in krajina: A (pozitiven vpliv) za vse 3 cilje 1. cilj (<i>Oživiljanje in obnova kulturne dediščine</i>): Program podpira ohranjanje in razvoj kulturne dediščine. Ocenjujejo, da bo program pozitivno vplival na okoljski cilj. 2. cilj (<i>Izboljšanje dostopnosti dediščine in povečanje njenega identifikacijskega vzgojnega potenciala</i>): Program je zelo usmerjen v vzpostavitev oz. izboljšanje dostopnosti dediščine, s podporo različnim prireditvam, povezovanju, raziskavarnavezavi na turizem pa bo povečan identifikacijski in vzgojni potencial dediščine. Ocenjujejo, da bo program na okoljski cilj vplival pozitivno. 3. cilj (Ohranjanje sestavin, ki prispevajo k priznanju kulturne krajine): Program ne vsebuje nobenih aktivnosti, ki bi lahko vplivale na okoljski cilj.
Variante	Poleg osnovne različice samo še ničelna.
Omilitveni ukrepi	Ker je vpliv na vsak cilj nebitven (A), ni predlogov omilitvenih ukrepov
Monitoring	Predlagani kazalniki za spremljanje stanja okolja, ki se nanašajo na krajino: Število načrtov upravljanja narave Število območij z obnovljeno kulturno dediščino Število uporabnikov (obiskovalci, uslužbenci, prebivalci) objektov in območij kulturne dediščine Ti podatki omogočajo preprosto presojo napredka oziroma poslabšanja okolja v primerjavi s stanjem v drugih časovnih obdobjih (pred in po izvedbi programa).
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje od 2007 do 2015

Izdelovalec plana	Ministrstvo za okolje in prostor
Izdelovalec okoljskega poročila	Ministrstvo za okolje in prostor
Datum izdelave okoljskega poročila	julij 2006
Predmet presoje	Operativni program oskrbe s pitno vodo za obdobje 2007 – 2013
Območje, ki ga plan zajema	Celotna Slovenija
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- površinske vode - podzemne vode in tla - zdravstvena varnost prebivalstva - kulturna dediščina - narava
Segment, ki obravnava krajino	Presoja vplivov na segmente krajina, gozd in kmetijske površine na ravni operativnega programa, ki je narejen na nivoju cele države, ni smotrna.
Stanje krajine	/
Okoljski cilji za krajino	/
Izbrani kazalniki	/

Merila za ocenjevanje vplivov	/
Metode ocenjevanja vplivov	/
Rezultati presoje	/
Variante	Glede na to, da operativni program ni zasnovan v smislu preverjanja različnih alternativ in izbiranja ustrežnejše, je tudi v OP nemogoče obravnavati več alternativ oskrbe prebivalstva s pitno vodo. Okvirna primerjava je izvedena v smislu nerealizacije ciljev operativnega programa oz. ob upoštevanju ničelne alternative.
Oमितveni ukrepi	/
Monitoring	/
Opombe	

Okoljsko poročilo za Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013

Izdelovalec plana	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
Izdelovalec okoljskega poročila	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta Orbicon A/S, Danska
Datum izdelave okoljskega poročila	april 2007
Predmet presoje	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007-2013 (PRP)
Območje, ki ga plan zajema	Republika Slovenija
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- zrak in podnebne spremembe - tla - GSO - vode - odpadki - krajina in vidna kakovost okolja - kulturna dediščina - prebivalstvo – zdravje ljudi in kakovost bivanja - gozd - biotska raznovrstnost (rastlinstvo, živalstvo in habitatni tipi) - varovana območja (Natura 2000 in zavarovana območja) - EPO in naravne vrednote
Segment, ki obravnava krajino	Krajina in vidna kakovost okolja
Stanje krajine	Slovenski prostor je prepoznaven po raznovrstni kulturni krajini. Ena glavnih značilnosti Slovenije je pestra in mozaična sestava njenih krajin, ki jo označujeta majhno merilo in drobna členjenost krajinskih prvin ter je posledica naravnih danosti in več tisočletne človekove rabe. Z intenzifikacijo kmetijstva izginjajo elementi tradicionalne kulturne krajine kot so omeжки, žive meje, posamezna drevesa in grmišča, poljske poti ter visokodebelni sadovnjaki. Območja z omeženimi dejavniki za kmetijstvo pokrivajo 85 % celotnega ozemlja države. Kljub manjši konkurenčnosti in nižjim pridelovalnim potencialom za kmetijstvo ima kmetovanje na teh območjih zelo pomembno vlogo pri ohranjanju poseljenosti podeželskih območij in kulturne krajine ter vzdrževanju ekološkega ravnotežja. Opuščanje kmetovanja na teh območjih in zmanjševanje odprtega prostora bi predstavljalo okoljsko tveganje in potencialno izgubo kulturnih krajin.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti in pestrosti kulturne krajine Ohranitev kmetijske rabe v zavarovanih območjih in na območjih izjemnih in dediščinskih kulturnih krajin
Izbrani kazalniki	Ohranjanje strukturnih prvin, pomembnih za ohranjanje krajine Površina habitatnih tipov v kmetijski krajini (sekundarna suha travišča, mokrotna in vlažna antropogena travišča, travniški sadovnjaki, omeжки, drevoredi, površine za planinsko pašo) Sprememba v rabi zemljišč (kmetijske / gozdne površine) Obseg kmetijskih površin drobnoposestniške strukture Obseg travniških sadovnjakov % kmetijskih zemljišč na zavarovanih območjih in območjih izjemnih krajin

	Obseg kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kjer se ohranja krajina in biotska raznovrstnost (ocenjeno s površinami, vključenimi v kmetijsko-okoljske podukrepe ohranjanja krajine in biotske raznovrstnosti) Površine vključene v kmetijsko okoljski program (KOP) planinska paša Površine vključene v KOP košnja strmih in grbinastih travnikov
Merila za ocenjevanje vplivov	Za vse elemente okolja so opredelili primerne kazalce za spremljanje predvidenih vplivov. Kazalci temeljijo predvsem na obstoječih bazah podatkov in enostavnem zbiranju ter izračunih. Vplive so vrednotili na ravni skupin vsebinsko sorodnih ukrepov znotraj posamezne prednostne naloge PRP. Obravnavali so tiste elemente okolja, za katere so določili okoljske cilje programa. Oblikovali so matriko vrednotenja, v kateri so za vsako skupino ukrepov/prednostno nalogo podali oceno vpliva na posamezne segmente okolja ter opisali njen vpliv na posamezen okoljski cilj, ga ovrednotili po vrstah vplivov in podali predlog omilitvenih ukrepov. Vsebinsko so največ pozornosti posvetili vplivom na tiste elemente okolja, za katere je analiza stanja in trendov pokazala, da se njihovo stanje slabša.
Metode ocenjevanja vplivov	Ekspertno mnenje
Rezultati presoje	1. Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja Zaradi izvajanja 1. osi so možni predvsem negativni vplivi. Vplivi bodo neposredni, kumulativni in dolgoročni. Potrebni so omilitveni ukrepi. V primeru upoštevanja omilitvenih ukrepov so posegi nebitveni (B/C) 1.1 Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijstva Vplivi na krajino so v največji meri negativni. Prestrukturiranje nasadov, izvedba agromelioracij, izgradnja namakalne infrastrukture in izvedba komasacij so negativni vplivi za ohranjanje značilnih, prepoznavnih in vidnokakovostnih prvin kulturne krajine. Z ukrepi izginjajo drobna parcelna struktura in členitve v prostoru, kar je negativen prispevek k prizoriščni in kulturni vrednosti kmetijskih krajin - zlasti na območjih, kjer so te strukturne oziroma naravne prvine ključne za ohranjanje in varstvo krajinskega prostora (na območjih izjemnih ter dediščinskih krajin). 1.2 Dvig dodane vrednosti .kmetijskih, živilskih in gozdarskih proizvodov Vplivi na krajino so lahko negativni. Modernizacija Predelave kmetijskih proizvodov lahko z izgradnjo samih predelovalnih obratov ali prekomernim izkoriščanjem lesne biomase vpliva na nekatere vidne kakovosti kulturne krajine, predvsem tam, kjer je njihova ohranitev ključna za njeno dediščinsko in izpričevalno vrednost. 1.3 Trajnostno in ekonomsko učinkovitejše gospodarjenje z gozdovi Vplivi na krajino so lahko negativni ali pozitivni. NEGATIVNI VPLIVI: Grobi posegi v kulturno krajino v smislu gradnje in posodabljanja gozdnih cest ter vlak imajo lahko negativen vpliv na nekatera krajinska območja, zlasti z vidika vizualnega onesnaževanja ter izginjanja pomembnih prostorskih naravnih struktur. POZITIVNI VPLIVI: Gozdne poti lahko povečajo dostopnost do krajinskih območij z visoko vrednostjo. 1.4 Dvig ravni usposobljenosti in povečanje zaposljivosti v kmetijstvu, živilstvu in gozdarstvu Možni so trajno pozitivni vplivi, višja izobrazba doprinese k poznavanju okoljske problematike. 2. Izboljšanje okolja in podeželja Zaradi izvajanja 2. osi so predvideni predvsem pozitivni, vplivi. Vplivi bodo neposredni, kumulativni in sinergijski A 2.1 Ohranjanje kmetijstva na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost Tu gre za pomemben in pozitiven prispevek k uresničevanju ciljev, saj ukrepi zmanjšujejo negativne vplive opuščanja kmetijske rabe oziroma jo ohranjajo na način, ki je kulturno krajino v določenem prostoru ustvaril (npr. preprečevanje zaraščanja, ohranjanje travnišč). 2.2 Spodbujanje okolju prijaznih kmetijskih praks Pričakuje se pozitiven vpliv v zvezi s številnimi podukrepi; med njimi lahko gre tudi za podporo za ohranjanje vrst travnišč, travnikov, planinskih pašnikov itd., kar ohranja tradicionalne in za kulturno krajino značilne naravne in grajene

	prvine ter habitatne tipe. 3. Ukrepi za diverzifikacijo gospodarstva na podeželju Zaradi izvajanja 3. osi so možni tako negativni kot pozitivni vplivi, odvisno od projektov, ki bodo izvajani ter predvsem od tega kako bodo izvedeni. Vplivi bodo neposredni, daljinski, sinergijski in dolgoročni. V primeru upoštevanja omilitvenih ukrepov so ti nebitveni (C) V primeru neupoštevanja omilitvenih ukrepov so ti lahko bistveni (D) 3.1 Diverzifikacija gospodarstva na podeželju NEGATIVNI VPLIVI: Potencialni negativni vpliv obstaja, če se na kmetijah uvaja dopolnilna dejavnost, ki lahko zaradi narave posega (npr. nov objekt in infrastruktura) ali načina izvajanja (določena turistična dejavnost) vpliva na vidne kakovosti in pomembne naravne strukturne prvine kulturne krajine. POZITIVNI VPLIVI: Ustrezno izvajanje ukrepov lahko pripomore k večji pestrosti in ozaveščenosti doživljanja krajinskega prostora in boljšemu odnosu do ohranjanja kulturnih krajin. 3.2 Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju Ob siceršnjem pozitivnem vplivu z vidika večjega doživljanja kulturne krajine (npr. ob ureditvi rekreativnih površin), obstaja tudi potencialni negativni vpliv. Ta nastane, če se v okviru ukrepov izvajajo gradbeni in ureditveni posegi na način, ki lahko razvrednoti vidne in prepoznavne kakovosti kulturne krajine oziroma kadar se posegi izvajajo na območju izjemnih in dediščinskih krajin, (npr. gradnja objektov ali ureditev neustreznih rekreativnih površin). 4. Izvajanje pristopa LEADER Vpliv bo posreden zaradi podpore pristopu. Zaradi narave pristopa Leader je vpliv težko oceniti, saj v tej fazi ne moremo vedeti kakšni projekti bodo podprti. X
Variante	Poleg ničelne še 2 alternativni: sedanji program in rešitev, pri kateri je še več poudarka na ukrepih in podukrepih, ki so neposredno usmerjeni na okoljske cilje, in manj na ukrepih, za katere lahko na kratko rečemo, da so usmerjeni v gospodarsko rast, izboljšanje proizvodnje in v podporo razvoju ali izboljšanju stavb, infrastrukture itd. Okoljevarstvena alternativa je opredeljena predvsem z znižanjem sredstev na prvi in tretji osi in povečanje sredstev na drugi osi ukrepov politike razvoja podeželja. <u>Sedanji program:</u> Koristi pri zaščiti in izboljšanju krajine bodo še naprej ostale in bodo imele kumulativni učinek, saj se spremembe gradijo trajno. <u>»okoljevarstvena« alternativa:</u> Koristi se bi skozi spremembe lahko razširile na usmerjanje podpor na izbrane habitate. Ta alternativa bi bila ugodna zlasti za biotsko raznovrstnost, tla, vode in podnebne dejavnike. Na podlagi preučitve alternativ je bilo ugotovljeno, da bo imelo izvajanje programa tako negativen kot tudi predvsem pozitiven vpliv na okolje in da bi bilo izvajanje alternative »nič« (t.j. neizvajanje PRP) iz vidika okolja negativno. Kot alternativa je bil izbran pristop, ki bi bil v največji možni meri osredotočen na okoljska vprašanja, povezana z razvojem podeželja. Tovrsten pristop bi sicer koristil okoljskim ciljem programa, vendar bi bil pomembno zmanjšan pozitiven vpliv na druge cilje programa.
Omilitveni ukrepi	PRIPOROČILA: Ukrepi kot so namakanje, osuševanje, združevanje zemljišč prenavljanje in urejanje trajnih nasadov ter pašnikov naj se izvajajo zunaj izjemnih krajin in le ob preveritvi možnih gospodarskih učinkov ter vplivov na okolje. Posegi, kot so komasacije, naj se izvajajo izven varovanih območij. - Spremembo parcelne strukture s komasacijami je treba izvajati v skladu s Pravilnikom o izvajanju komasacij kmetijskih zemljišč. - Na območjih intenzivnejšega kmetijstva naj se izvajanje kmetijske dejavnosti ravna po splošnih načelih varstva okolja in urejanja prostora. Za agrarne operacije in ukrepe, kot so komasacije, hidromelioracije, talne melioracije, namakanje in podobne je potrebno predhodno izdelati tehnološke in krajinske načrte, študije izvedljivosti in presoje vplivov na okolje. Za najbolj problematična območja je treba pripraviti sanacijske ukrepe na podlagi posebnih krajinsko ureditvenih načrtov.

	- Presoja vplivov na okolje je obvezna za posege preoblikovanja morfologije tal kmetijskih zemljišč na geografsko zaokroženem območju s površino več kakor 10 ha ali s površino več kakor 5 ha na varovanih območjih v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo narave ali varstvo voda. Če poteka osuševanje na območju večjem od 5 ha ali 2,5 ha na varovanih območjih, je obvezna presoja vplivov na okolje. - Vsi posegi, za katere je potrebno gradbeno dovoljenje in ki bodo finančno podprti iz PRP, morajo upoštevati krajinske, arhitekturne in kulturne značilnosti območja, v katerem se izvajajo, kar se preveri v okviru postopkov pridobivanja dovoljenj za gradnjo in obratovanje. Investicije v predelovalne obrate oziroma kakovostnejše in konkurenčne proizvode naj se izvajajo na način, ko ne ogrožajo vizualnih oziroma pričevalnih lastnosti kulturne krajine; predvsem so omejitve pri tovrstnih posegih potrebne na območjih dediščinskih in izjemnih krajin. - Vsi posegi, za katere je potrebno gradbeno dovoljenje in ki bodo finančno podprti iz PRP, morajo upoštevati krajinske, arhitekturne in kulturne značilnosti območja, v katerem se izvajajo, kar se preveri v okviru postopkov pridobivanja dovoljenj za gradnjo in obratovanje. 1.3 Gradnja in rekonstrukcija gozdnih cest in v območjih kulturnih krajin z visoko vrednostjo se skrbno načrtuje, saj lahko ti posegi ogrozijo pomembne vizualne kakovosti krajine ter naravne vrednote v gozdnem prostoru. 1.4 Izobraževanje oseb, ki delajo v kmetijstvu in gozdarstvu naj bo usmerjeno tudi v ozaveščanje pomena ohranjanja kulturne krajine in elementov kot so prostorska strukturiranost, mozaični vzorci in ostale značilne prvine ter kako se kmetijska raba lahko prilagodi osnovnim izhodiščem varstva kulturne krajine. 2.1 Kulturne krajine z omejenimi dejavniki za kmetijstvo so najvrednejši del slovenske krajinske dediščine in pomemben nosilec narodne identitete. Praviloma so to območja, katerih ohranitev lahko zagotovi samo takšna kmetijska raba, ki jih je tudi ustvarila. Ob skrbnem strokovnem načrtovanju izvajanja aktivnosti dodatni omilitveni ukrepi niso potrebni. 2.2 Ob skrbnem strokovnem načrtovanju izvajanja aktivnosti 2. osi dodatni omilitveni ukrepi niso potrebni. 3.1 Pri umeščanju novih objektov v prostor je potrebno paziti, da ne pride do uničenja pomembnejših krajinskih prvin. - V okviru turistične dejavnosti na kmetiji je treba oblikovati ponudbo, ki ne posega invazivno v območja izjemnih krajin. - Kmete ter obiskovalce je treba izobraževati in jih ozaveščati o pomenu ohranjanja prepoznavnih prvin kulturne krajine. 3.2 Pri umeščanju novih objektov v prostor je potrebno paziti, da ne pride do uničenja pomembnejših krajinskih prvin.
Monitoring	Predvideno je spremljanje vseh kazalcev, in sicer Obseg KZU, kjer se ohranja krajina in biotska raznovrstnost, Površine vključene v KOP planinska paša in Površine vključene v KOP košnja strmih in grbinastih travnikov enkrat letno; Obseg travniških sadovnjakov vsaka 3 leta; Sprememba v rabi zemljišč (kmetijske / gozdne površine) in Obseg kmetijskih površin drobnoposestniške strukture vsakih 5 let; Površina habitatnih tipov v kmetijski krajini in % kmetijskih zemljišč na zavarovanih območjih in območjih izjemnih krajin občasno ter Ohranjanje strukturnih prvin, pomembnih za ohranjanje krajine ob koncu izvajanja RPR 2007 – 2013.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Operativni program za krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007-2013

Izdelovalec plana	Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno
-------------------	--

	politiko
Izdelovalec okoljskega poročila	Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Februar 2007
Predmet presoje	Operativni program za krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007–2013
Območje, ki ga plan zajema	Območje celotne Slovenije
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- kakovost zraka in podnebne spremembe - energija - vode - prebivalstvo in zdravje - odpadki - kulturna dediščina - krajina in vidna kakovost okolja - naravna in biotska raznovrstnost - tla
Segment, ki obravnava krajino	Krajina in vidna kakovost okolja
Stanje krajine	Prihaja do degradacije krajine. Poselitveni vzorec se spreminja zaradi centralizacije, naseljevanja zaledij večjih mest in izseljevanja iz hribovitih in obmejnih območij. Območja izseljevanja zajemajo že 40% državnega ozemlja, na njih prebivalstvo ne uspe več vzdrževati krajine, prihaja do zaraščanja. Hkrati z deagrarizacijo se na krajinsko privlačnih območjih v bližini večjih poselitvenih centrov pojavljajo pritiski po poselitvi, ki v krajino vnaša tuje vzorce in hkrati ne preprečuje nadaljnjega zaraščanja območja.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjene prvine, ki prispevajo k prepoznavnosti kulturnih in naravnih krajin
Izbrani kazalniki	Ohranjena območja nacionalne prepoznavnosti
Merila za ocenjevanje vplivov	Primerjali so cilje Operativnega programa z okoljskimi cilji. Najprej so ovrednotili, kakšno je stanje okolja na področju posameznega okoljskega cilja, nato pa ocenili vplive posameznega ukrepa, prioritete oz. cilja Operativnega programa na okolje in ocenili, kako bo to vplivalo na doseganje okoljskih ciljev. Razvojne prioritete: Konkurenčnost podjetij in raziskovalna odličnost Gospodarsko – razvojna infrastruktura Mreženje naravnih in kulturnih potencialov Razvoj regij Sledilo je ugotavljanje kumulativnih vplivov, čemur je bila namenjena posebna pozornost. Ker so v okviru vsake razvojne prioritete podani zelo raznoliki indikativni projekti, se je metodologija vrednotenja od A do E izkazala za neustrezno in so vplive raje podali opisno (vplivi plana so ali niso sprejemljivi).
Metode ocenjevanja vplivov	Ekspertno mnenje
Rezultati presoje	Vplivi 1. in 2. razvojne prioritete na krajino so odvisni od načina izvedbe posegov in njihove umestitve v prostor. Vplivi bodo predvsem negativni, neposredni, daljinski (videz območja z drugih lokacij) in trajni. S primernimi ukrepi se ob posegih lahko omogoči tudi boljša integracija v okoliško krajino. Vplivi 3. razvojne prioritete na krajino bodo predvsem negativni, razen pri prednostni usmeritvi 3.2 (Mreženje kulturnih potencialov), ki bo usmerjena v pozitiven vpliv na krajino, neposredni, daljinski (videz območja z drugih lokacij) in trajni. S primernimi ukrepi se ob posegih lahko omogoči tudi boljša integracija v okoliško krajino. Vplivi prioritete 4 na krajino so ocenjeni kot sprejemljivi, a niso natančneje opisani. Kumulativni vplivi: Predviden je negativen kumulativen vpliv – razvrednotenje v primeru posegov, ki degradirajo videz okolja in s tem kulturno krajino.

Variante	Ker so aktivnosti v posamezni prednostni usmeritvi Operativnega programa zelo široko definirane, poleg ničelne in predlagane variante niso določili nobene alternative.
Omilitveni ukrepi	Omilitveni ukrepi so podani na nivoju aktivnosti na podlagi kumulativnih vplivov. Kumulativni vpliv na krajino in vidno kakovost okolja bi lahko zmanjšali z ohranjanjem kulturne krajine in primernim umeščanjem posegov v prostor.
Monitoring	Ob začetku izvajanja operativnega programa je potrebno preveriti izhodiščno vrednost kazalnika Ohranjena območja nacionalne prepoznavnosti, nato pa naj se stanje spremlja v času vmesnega vrednotenja izvajanja operativnega programa ter ob koncu izvajanja.
Opombe	/

Okoljsko poročilo splošnega načrta Državnega programa gospodarjenja z mineralnimi surovinami

Izdelovalec plana	Geološki zavod Slovenije
Izdelovalec okoljskega poročila	Geološki zavod Slovenije
Datum izdelave okoljskega poročila	Oktober 2007
Predmet presoje	Splošni načrt državnega programa gospodarjenja z mineralnimi surovinami
Območje, ki ga plan zajema	celotno območje Republike Slovenije
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	Sklop OKOLJE: segmenti: - zrak (deli segmenta: prah, hrup, vibracije), - voda (dela segmenta: površinska in podzemna voda), - tla vključno s kmetijskimi zemljišči, - krajina (del segmenta: odpadki), - podnebni dejavniki, - materialne dobrine. Sklop NARAVA: Segment biotska raznovrstnost, živalstvo in rastlinstvo Sklop DRUŽBA: Segmenti: - kulturna dediščina skupaj z arhitekturno in arheološko dediščino, - prebivalstvo, - zdrave ljudi
Segment, ki obravnava krajino	krajina
Stanje krajine	Z izkoriščanjem mineralnih surovin prihaja do spremembe oblik krajine. S sanacijo je možno ponovno vzpostaviti krajinske oblike (vendar večinoma ni možna povrnitev v prvotno stanje). Temeljna težava je premajhno število sanacij posledic rudarjenja, kar je posledica preteklih napak. Stari opuščeni nesanirani kopi so posledica nelegalnega pridobivanja ali neizvajanja zakonskih obveznosti. V zadnjih desetih letih se je kontrola poostрила, zato je pričakovati dosledno saniranje zaradi pridobivanja mineralnih surovin degradiranih površin. V prihodnosti bodo sanacije redno izvajane (zaradi sistema podeljevanja koncesij), sanirali pa se bodo tudi stari, opuščeni kopi, kjer bo to možno in smiselno.
Okoljski cilji za krajino	Lokacije za pridobivanje z dovolj veliko proizvodnjo in zadostnimi zalogami in viri, da ne bo preveč razpršene proizvodnje ali lokacij s prevelikim pritiskom na okolje Pravilna in pravočasna sanacija prostorov pridobivanja
Izbrani kazalniki	Število sanacij v prostorih z rudarsko pravico na število vseh prostorov z rudarsko pravico Odstotek lokacij mineralnih surovin za gradbeništvo z letno proizvodnjo med 50.000 in 500.000 tonami ter zalogami v intervalu med 10 in 50 let povprečne proizvodnje (zadnjih pet let).
Merila za ocenjevanje	Kratkoročno je razred D pogojno sprejemljiv v izrednih primerih, ob izvedbi

vplivov	omilitvenih ukrepih se stanje povrne v C razred z vsaj delno regeneracijo okolja in brez večjih trajnih posledic.
Metode ocenjevanja vplivov	Izračunavanje deleža sanacij
Rezultati presoje	D – potrebne so sanacije!!!
Variante	Presojali so samo ničelno in predlagano varianto.
Omilitveni ukrepi	- poenostavljeni postopki pridobivanja dovoljenja za posege v prostor, ki bodo izboljšali kakovost krajine (sanacije zaradi rudarstva degradiranih površin) - spodbujanje sanacij degradiranih površin s finančnimi instrumenti (subvencije, zmanjšanje davkov / koncesij in drugo) - s pomočjo metod krajinske arhitekture čimbolj ohranяти primaren izgled krajine, ki naj bo v času rudarskega cikla čim manj moten z vseh zornih kotov, predvsem iz pogledov, ki so del urbanega okolja ali območij večje koncentracije ljudi
Monitoring	Vsi nosilci rudarske pravice morajo letno poročati ministrstvu, zadolženemu za rudarstvo o letni odkopani količini, o zalogah in virih in drugem. Temu poročanju se bo priključilo poročanju o stanju okolja s pričujočimi kazalci tega okoljskega poročila, vključno z izvajanjem omilitvenih ukrepov.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za gradnjo državne ceste med avtocesto A1 Šentilj – Koper in mejo z Republiko Avstrijo

Izdelovalec plana	Lineal, d.o.o. in PNZ, d.o.o.
Izdelovalec okoljskega poročila	Imos Geateh – Načrtovanje in izvajanje, d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	September 2007
Predmet presoje	Program priprave državnega lokacijskega načrta za gradnjo državne ceste med avtocesto A1 Šentilj – Koper in mejo z Republiko Avstrijo
Območje, ki ga plan zajema	Območje med državno mejo z Avstrijo in avtocesto A1 Šentilj – Koper, 2 nadodseka: Severni (meja z Avstrijo – Slovenj Gradec) Južni (Slovenj Gradec – avtocesta A1)
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- podzemne vode - površinske vode - podnebne spremembe - kakovost zraka - hrup - kmetijske površine - gozd kot naravni vir - flora, favna in habitatni tipi - zavarovana območja in območja Natura 2000 - naravne vrednote in ekološko pomembna območja - kulturna dediščina - krajina
Segment, ki obravnava krajino	krajina
Stanje krajine	Območje predvidenega plana zajema krajinski enoti Koroška in dolina Drave ter Šaleško – Konjiško hribovje, nekaj variant pa poteka tudi po krajinski enoti Savinjska dolina. Krajinski vzorci, ki se pojavljajo na obravnavanem območju: strnjeni gozdovi na hribovju, kopasto hribovje poraščeno s sklenjenim iglastim gozdom, slemenske uravnave, kmetijska krajina obdana z gozdom na pobočju ali slemenu, pobočja s kmetijsko krajino v strnjenem gozdu, kmetijska krajina na pobočnih policah obdana z gozdom, drobno členjena kmetijska krajina na gričevju, kmetijska krajina v dolini, drobno členjena kmetijska krajina dolinskega dna, drobno strukturirana krajina v ravnini, nečlenjena kmetijska krajina ravnin, ozke rečne doline, vodna in obvodna krajina. V okoljskem poročilu je vsaka krajinska enota na obravnavanem območju podrobno opisana.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje ključnih prepoznavnih krajinskih značilnosti v vsakem od krajinskih

	območij (naravna, kulturna, urbana in kmetijsko intenzivna krajina) Ohranjanje značilne naselbinske, krajinske in arhitekturne tipologije in morfologije Zagotavljanje varstva kulturne dediščine, ohranjanje izjemnih krajin ter kakovostnih struktur, ki ohranjajo in vzpostavljajo prepoznavnost krajine
Izbrani kazalniki	Območja in prvine prepoznavnosti krajine Območja s posebnim pomenom (izjemne krajine, območja večje krajinske pestrosti, območja kompleksnega varstva kulturne dediščine v odprtem prostoru)
Merila za ocenjevanje vplivov	Najprej so podana merila vrednotenja – za vsak velikostni razred vpliva (od A do E) so natančno opisane posledice izvedbe plana vpliva v krajino. A – ni vpliva/pozitiven vpliv: izvedba plana ne vpliva na krajino oz. se stanje krajine izboljša v naslednjih vidikih: vzpostavljanja krajinske pestrosti ter območij in prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti krajine; v vzpostavljanju kvalitetnih pogledov na prostorske dominante; vzpostavljanje značilne naselbinske, krajinske in arhitekturne tipologije in morfologije; z izvajanjem dejavnosti tako, da ustvarjajo ali ohranjajo kvalitetna razmerja in strukture v krajini ter predstavljajo prostorsko in časovno kontinuiteto; s pospeševanjem dejavnosti, ki pripomorejo k ohranitvi vrednot kulturne krajine ter omejevanjem ali preprečevanjem tistih, ki jih načenjajo. B – nebitven vpliv: izvedba plana nebitveno vpliva na krajino. Stanje krajine se nebitveno poslabša v naslednjih vidikih: majhen poseg v obstoječo krajinsko pestrost ter v območja in prvine, ki prispevajo k prepoznavnosti krajine; nebitvena okrnitev kvalitetnih pogledov na prostorske dominante; majhen količinski in kakovostni obseg vpliva na značilne naselbinsko, krajinsko in arhitekturno tipologijo in morfologijo. C – nebitven vpliv pod pogoji (ob izvedbi omilitvenih ukrepov): izvedba plana sicer vpliva na krajino, vendar so možne rešitve za izboljšanje ustvarjenega stanja, kot so ustrezna ozelenitev območja plana; ohranjanje površinskih vodotokov namesto njihovega uničenja; vzpostavljanje zelenih barier, zelenih površin, drevoredov ipd. D – bistven vpliv: izvedba plana bistveno vpliva na krajino. Stanje krajine se bistveno poslabša v naslednjih vidikih: obsežen poseg v obstoječo krajinsko pestrost ter v območja in prvine, ki prispevajo k prepoznavnosti krajine; bistvena okrnitev kvalitetnih pogledov na prostorske dominante; velik količinski in kakovostni obseg vpliva na značilno naselbinsko, krajinsko in arhitekturno tipologijo in morfologijo. E – uničujoč vpliv: izvedba plana uničujoče vpliva na krajino. t.j. na obstoječo krajinsko pestrost ter na območja in prvine, ki prispevajo k prepoznavnosti krajine; degradira kvalitetne poglede na prostorske dominante; uniči značilno naselbinsko, krajinsko in arhitekturno tipologijo in morfologijo. Za vsako varianto so najprej podrobno opisani vplivi na krajinske značilnosti, nato jim je pripisana ocena.
Metode ocenjevanja vplivov	- terenski ogled - prekrivanje kart predvidenega posega z območji in prvinami prepoznavnosti, z izjemnimi krajinami, območji večje krajinske pestrosti in z območji kompleksnega varstva kulturne dediščine v prostoru - ekspertno mnenje (opisno – predvidevanje, kakšno bo stanje ob izvedbi posega)
Rezultati presoje	Vse variante so zaradi obsežnih gradbenih del ocenjene z oceno C – nebitven vpliv, v kolikor bodo izvedeni omilitveni ukrepi. Možne so rešitve za izboljšanje ustvarjenega stanja, kot so ustrezna ozelenitev območja plana; ohranjanje površinskih vodotokov namesto njihovega uničenja; vzpostavljanje zelenih barier, zelenih površin, drevoredov ipd. Bolj primeren za izvedbo je zahodni koridor, predvsem zaradi obsežnih posegov v dolinah Trnave in Pirešice. Najbolj primerna je varianta F-1, t.j.

	potek po Spodnji dolini Pake, ostale variante, ki potekajo čez Ponikovsko planoto oz. po ozkih rečnih dolinah so manj primerne. Varianti F-1 po primernosti sledi varianta F-2; ostale variante so enakovredne po primernosti.
Variante	22 variantnih rešitev
Omilitveni ukrepi	- vsa izven nivojska križanja in vkope je potrebno izvesti tako, da bodo kar najmanj vpadljiva oz. moteča za okolico, kar pomeni, da morajo biti pokriti vkopi zasajeni z ustrezno vegetacijo, skladno s krajinskim načrtom, ki bo izdelan v fazi PGD; - v poteku po rečnih dolinah je potrebno vsa gradbena dela izvesti skrajno pazljivo, brez nepotrebnega poseganja in uničevanja krajine; brežine, v katere se bo posegalo z vkopi in podpornimi konstrukcijami naj bodo sonaravno utrjene in ustrezno zasajene, skladno z izdelanim krajinskim načrtom (le ta se izdela v fazi PGD), - gozdne poseke je potrebno izvesti brez nepotrebnega uničevanja gozda; po izgradnji je potrebno stanje sanirati, ustrezno zasaditi okolico, skladno s krajinskim načrtom, ki bo izdelan v fazi PGD.
Monitoring	V skladu z izdelanim načrtom predlagamo spremljanje izvedbe plana, t.j. predvsem v fazi zasajanja in občasno v fazi rasti, s čimer bo omogočeno tudi nadomeščanje neustrezno poraslih delov. Program spremljanja bo natančneje določen v fazi PGD.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za celovito presojo vplivov na okolje državnega lokacijskega načrta za daljnovod 2 x 110 kV Polje – Vič

Izdelovalec plana	Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor
Izdelovalec okoljskega poročila	Ljubljanski urbanistični zavod, d.d., v sodelovanju z: Aquarius d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Junij 2007
Predmet presoje	Državni lokacijski načrt za daljnovod 2 x 110kV Polje - Vič
Območje, ki ga plan zajema	Od RTP Polje, ki se nahaja južno od razcepa severne in zahodne ljubljanske obvoznice, do RTP Vič, ki se nahaja ob Koprski ulici. Daljnovod bo potekal skoraj v celoti po območju Mestne občine Ljubljana, krajši del pa po območju občine Škofljica.
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- okolje: zrak in podnebje; tla; vode - ohranjanje narave: rastlinstvo, živalstvo, habitatni tipi; varovana območja, naravne vrednote in EPO - varstvo človekovega zdravja: obremenitev s hrupom; obremenitev z elektromagnetnim sevanjem - varstvo kulturne dediščine: kulturna dediščina; kakovost krajine - varstvo potencialov za rabo in razvojnih potencialov: gozdarstvo in gozd; kmetijstvo in kmetijske površine; poselitve; rekreacija; - družbeno okolje
Segment, ki obravnava krajino	Kakovost krajine
Stanje krajine	Za območje, v katero posegajo variante trase daljnovoda, je značilno: - robno urbano okolje z individualno gradnjo brez posebnih značilnosti (stanovanjsko območje ob Lžanski cesti); - robno urbano okolje z značilnim naselbinskim vzorcem – območja urbanistične dediščine (Slape, Bizovik, Dobrunje); - strnjeno gozdnato območje na razpoznavnem, vidno močno izpostavljenem grebenu (Golovec), stopnja naravne ohranjenosti je večja; - ravninski svet kmetijskih zemljišč (rečna terasa Ljubljanice vzdolž Bizovika in Dobrunj), stopnja naravne ohranjenosti je zaradi kmetijstva zmanjšana; - kulturna krajina z večjim deležem naravnih prvin, območja večje naravneohranjenosti in krajinske pestrosti (Ljubljansko barje); - rečna krajina (Ljubljana, Gruberjev prekop).
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje območij prepoznavnosti krajine; Ohranjanje prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti krajine; Ohranjanje krajinske pestrosti Ohranjanje krajinske slike

Izbrani kazalniki	Poseg v območja in prvine prepoznavnosti krajine Sprememba krajinske slike Ranljivost krajine zaradi gradnje in obratovanja daljnovoda: Koncept modela: Bolj ranljivi so: - krajinsko pestri prostori in območja večje krajinske prepoznavnosti, - vidno izpostavljeni deli prostora kot so gozdni rob, vodni pojavi in bližina vodnih pojavov, višinsko izpostavljeni deli (grebeni, vrhovi), odprte kmetijske površine ipd.; Manj ranljiva so območja obstoječih infrastrukturnih koridorjev, ki so z vidika kakovosti krajine že razvrednotena. Kot manj ranljiva se kažejo območja v neposredni bližini obstoječih infrastrukturnih vodov, ob vzhodni in južni obvoznici. Bolj ranljiva so območja v neposredni bližini vodotokov (Ljublanica, Iška), območja ohranjene kulturne krajine z živično vegetacijo, gozdni robovi in območja večje krajinske prepoznavnosti (Ljubljansko barje).
Merila za ocenjevanje vplivov	Merila vrednotenja: - poseg na krajinska območja prepoznavnih značilnosti na nacionalni ravni - poseg v prvine prepoznavnosti krajine - spremembe krajinske slike A – Ni vpliva ali je pozitiven vpliv: - ureditve v sklopu izvedbe plana so izven območja kakovostne krajine ali posameznih prvin prepoznavnosti krajine – negativnih posledic izvedbe plana ne bo - plan bo na kakovost krajine vplival pozitivno – zmanjšal bo stopnjo ogroženosti posameznih krajinskih območij, prispeval bo k sanaciji in večji prepoznavnosti krajine B – Nebistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - so v bližini območja kakovostne krajine, območje posega je v vidnem polju, toda poseg ne vpliva na spremembe prepoznavnih značilnosti krajine in na krajinsko sliko - se nahajajo na območjih kakovostne krajine ali na območjih posameznih prvin prepoznavnosti krajine, toda zaradi narave teh ureditev in lastnosti krajinskih območij niso prizadete značilnosti, na katerih temelji prepoznavnost krajine ali krajinska slika C – Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo v območja kakovostne krajine ali na krajinska območja prepoznavnih značilnosti ter na krajinsko sliko, vpliv na kakovost krajinske slike je zmeren D – Bistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo v območja kakovostne krajine ali na krajinska območja prepoznavnih značilnosti na način, da bistveno in dolgoročno zmanjšujejo kakovost krajine in krajinske slike E – Uničujoč vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo v območja kakovostne krajine ali na posamezne prvine prepoznavnosti krajine, na način, da je pričakovati njihovo razvrednotenje ali uničenje Vplivi posameznih variant na krajino so podrobno opisani, podane so ocene. Variante so nato glede na velikost vpliva razvrščene od tiste z najmanjšim vplivom na krajino do tiste z največjim.
Metode ocenjevanja vplivov	- terenski ogled - prekrivanje predvidenega posega s kartami območij prepoznavnosti na nacionalni ravni in prvinami prepoznavnosti - GIS modeliranje (izdelava modela ranljivosti krajine zaradi gradnje in obratovanja daljnovoda) - ekspertno mnenje
Rezultati presoje	Vpliv trase daljnovoda na kakovost krajine se kaže tam, kjer je trasa v prostoru bolj opazna. To je značilno predvsem za prehode daljnovoda skozi območja, ki

	so strnjeno poraščena z višjim rastlinjem. Gradnja in obratovanje daljnovoda terja odstranjevanje višjega rastlinja na trasi, zato pri prehodu daljnovoda skozi gozd nastanejo gozdne poseke, ki so vidno bolj izpostavljene. Stanje nizke rasti na trasi pa je treba vzdrževati tudi v času obratovanja daljnovoda. Vodenje trase daljnovoda po gozdu ima zato, z vidika kakovosti krajine, večji vpliv kot vodenje trase po ostalih območjih, na primer po območjih kmetijskih zemljišč. Vpliv trase daljnovoda na kakovost krajine je poudarjen tudi pri prehodu daljnovodov čez grebene, preko širših ravninskih območij in vodotokov. Vpliv trase daljnovoda na kakovost krajine je praviloma manjši pri variantah trase v kabelski izvedbi in večji pri variantah trase v izvedbi nadzemnega voda. Vrstni red obravnavnih različic (1-najmanjši vpliv na krajino, 4 – največji vpliv): 1. Varianta 2: nebitven vpliv (B) 2-3. Varianta 3: nebitven vpliv (B) 2-3. Varianta 4: nebitven vpliv (B) 4. Varianta 1: nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (C)
Variante	Obravnavane so 4 variante daljnovoda, ki se med seboj razlikujejo glede na potek trase v prostoru in jih sestavljajo različne možne kombinacije podzemnih kablov in nadzemnih vodov.
Omilitveni ukrepi	- trasa načrtovanega daljnovoda naj se čim bolj približa obstoječim infrastrukturnim koridorjem, - na gozdnih območjih naj bo delovni pas čim ožji, - v načrtu krajinske arhitekture naj se predvidi ustrezna sanacija posega, - končno oblikovanje reliefa naj se čim bolj prilagaja okoliškemu terenu.
Monitoring	Posebni načini spremljanja stanja niso predvideni.
Opombe	Uporabljen je bil model ranljivosti krajine zaradi daljnovoda

Okoljsko poročilo za Državni lokacijski načrt za ureditev oskrbe s pitno vodo slovenske Istre in zalednega kraškega območja

Izdelovalec plana	Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor
Izdelovalec okoljskega poročila	Ljubljanski urbanistični zavod, d.d., v sodelovanju z: Aquarius d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Junij 2006
Predmet presoje	Državni lokacijski načrt za ureditev oskrbe s pitno vodo slovenske Istre in zalednega kraškega območja
Območje, ki ga plan zajema	Območje variant vodnega zadrževalnika se nahaja v krajinski enoti Brkini, območje trase vodovoda pa zajema krajinske enote Kras, slovenska Istra, Dolina Reke in Bistriško, Kraško subdinarsko Primorje in Matarsko podolje.
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- okolje: zrak; podnebje; tla; vode - ohranjanje narave: rastlinstvo, živalstvo in habitatni tipi; varovana območja, naravne vrednote in EPO - varstvo človekovega zdravja: obremenitev s hrupom; zdravstvena varnost prebivalstva - varstvo kulturne dediščine: kulturna dediščina; kakovost krajine - varstvo potencialov za rabo in razvojnih potencialov: gozdarstvo in gozd; kmetijstvo in kmetijske površine; turizem in rekreacija; poselitev - družbeno okolje - tveganje v zvezi z varnostjo jezu
Segment, ki obravnava krajino	Kakovost krajine (znotraj varstva kulturne dediščine)
Stanje krajine	Krajinska enota Brkini je v krajinskem značaju sorazmerno enotna. Privzdignjenemu hrbtu mehke kamenine sredi kraškega sveta dajejo posebno krajinsko privlačnost naselja na slemenih (Prem in Suhorje), slemenske ceste teh mehkega reliefa in rastlinja, menjavanja košenic, njiv, brez, jelš in sadnega drevja (slive). Sredozemski značaj mu daje vzorec poselitve, rastlinje pa je že tipično celinsko. Območje krajinsko ni degradirano, sestavljajo ga kmetijske površine, sadovnjaki in mešani gozdovi. Ohranjati je potrebno strukturo kulturne krajine. Predvidena trasa vodovoda v območju od naselja Barka do naselja Rodik

	preči krajinsko območje s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni oz. območje kompleksnega varstva kulturne dediščine Brkini – zgornji del Vremske doline – Divaški kras. Zanj je značilen enoten relief z visoko stopnjo poraščenosti, kjer zaraščanje še vedno poteka. Območje označuje tipična kraška gmajna z nekdanjimi pašnimi površinami, jeseni rdečim rujem in črnim borom. Na območju so tudi Škocjanske jame, ki so uvrščene v svetovno naravno dediščino. Slikoviti sta naselji Škocjan in Motovun. V območju Črnega kala trasa preči skrajni severni del krajinskega območja s prepoznavnimi značilnostmi na nacionalni ravni Bržanija - Movravska dolina.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje območij prepoznavnosti krajine, Ohranjanje prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti, Ohranjanje krajinske pestrosti, Ohranjanje krajinske slike
Izbrani kazalniki	Območja in prvine prepoznavnosti krajine Kakovost krajinske slike
Merila za ocenjevanje vplivov	Merila vrednotenja: Poseg v območja in prvine prepoznavnosti krajine Sprememba krajinske slike A – Ni vpliva ali je pozitiven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - so na območjih brez prvin prepoznavnosti krajine ali na razvrednotenih območjih B – Nebistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - so izven območij izjemne krajine in/ali prepoznavne krajine in/ali prvin prepoznavnosti krajine - so tako majhnega obsega, da bistveno ne spreminjajo krajinske slike C – Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo v območja izjemne krajine in/ali prepoznavne krajine in/ali prvin prepoznavnosti krajine in/ali vplivajo na kakovost krajine, vendar so možni in izvedljivi učinkoviti omilitveni ukrepi - so še sprejemljivega obsega, vpliv na kakovost krajinske slike je zmeren D – Bistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo na območja krajine na način, da bistveno zmanjšujejo kakovost krajine - so tako velikega obsega, da bistveno in dolgoročno spreminjajo krajinsko sliko E – Uničujoč vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo na območja izjemne krajine in/ali prepoznavne krajine in/ali prvin prepoznavnosti krajine, kakovost krajine je bistveno zmanjšana ali je uničena - bistveno degradirajo krajinsko sliko celotne krajine območja Za vsako varianto vodnega zadrževalnika je ugotovljen velikostni razred vpliva, nato so alternative razvrščene od tiste z najmanjšim vplivom na krajino do tiste z največjim.
Metode ocenjevanja vplivov	- terenski ogled - prekrivanje kart - ekspertno mnenje (predvidevanje, kako se bo spremenila krajinska slika – opisno)
Rezultati presoje	Vodni zadrževalnik: Varianti Suhorica in Padež: C – vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (kot omilitveni ukrep je v tem primeru upoštevana možnost zaježitve samo ene od dolin) Varianta Veliki Padež: D – vpliv je uničujoč (zaježitev obeh obravnavanih dolin bi bistveno spremenila krajinsko sliko območja) Variante vodnega zadrževalnika so glede na velikost vpliva razvrščene po vrstnem redu od tiste z najmanjšim vplivom (1.) do tiste z največjim vplivom na

	krajino: 1. Varianta Suhorica 2. Varianta Padež 3. Varianta Veliki Padež Trasa vodovoda: B – vpliv je nebitven (zaradi vodenja v obstoječih koridorjih infrastrukture)
Variante	3 variante za vodni zadrževalnik: <u>Zadrževalnik Padež</u> - pregrada v dolini Padeža pred sotočjem s Suhorico. Zadrževalnik preplavi dolino Padeža (višina 48 m, kota zajezbe 422 m.n.v., volumen akumulacije 12,1 mio m³). <u>Zadrževalnik Suhorica</u> - pregrada v dolini Suhorice pred sotočjem s Padežem. Zadrževalnik preplavi dolino Suhorice (višina 57 m, kota zajezbe 437 m.n.v., volumen akumulacije 13,1 mio m³). <u>Zadrževalnik Veliki Padež</u> - pregrada v dolini Padeža za sotočjem s Suhorico. Zadrževalnik preplavi dolino Padeža in dolino Suhorice (višina 46 m, kota zajezbe 423 m.n.v., volumen akumulacije 14,9 mio m³). Za traso vodovoda je predvidena samo ena varianta.
Omilitveni ukrepi	Kot omilitveni ukrep v smislu zmanjšanja vplivov na kakovost krajinske slike je upoštevan predlog izbire tiste variante zadrževalnika, ki ob zagotavljanju še zadostne količine vode v (naj)manjši meri spreminja obstoječe značilnosti prostora. Praktično to pomeni, da je ključni generalni omilitveni ukrep zajezitev samo ene od obravnavanih dolin. V nadaljnjih fazah izdelave strokovnih podlag, projektne dokumentacije in prostorskega akta je treba upoštevati: - trasa načrtovanega vodovoda in gradbene poti do gradbišča zadrževalnika naj se v čim večji možni meri umešča v koridor obstoječe prometne infrastrukture, izven gozdnih robov, mikroreliefnih pojavov ipd., - na gozdnih območjih naj bo delovni pas čim ožji, - v načrtu krajinske arhitekture naj se predvidi ustrezna sanacija posega vodovoda in gradbenih poti, predvsem na območjih, kjer trasa ali poti posegajo v višjo vegetacijo (gozd, grmišča, obrežna vegetacija, obmejki, živice), - končno oblikovanje reliefa naj se čimbolj prilagaja okoliškemu terenu.
Monitoring	Posebni načini spremljanja stanja niso predvideni
Opombe	/

Okoljsko poročilo Strategije prostorskega razvoja občine Ig

Izdelovalec plana	Biotehniška fakulteta
Izdelovalec okoljskega poročila	Biotehniška fakulteta
Datum izdelave okoljskega poročila	2007
Predmet presoje	Strategija prostorskega razvoja občine Ig
Območje, ki ga plan zajema	Plan zajema celotno območje občine Ig – njena površina je 99km ²
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- okolje: zrak in podnebje; tla; vode - ohranjanje narave: biotska raznovrstnost; območja posebnega režima; EPO in naravne vrednote; varovana območja - varstvo človekovega zdravja: obremenitev s hrupom; obremenitev z elektromagnetnim sevanjem - varstvo kulturne dediščine: kulturna dediščina; kulturna krajina - varstvo potencialov za rabo in razvojnih potencialov: gozdarstvo; kmetijstvo; turizem in rekreacija; poselitev
Segment, ki obravnava krajino	Kulturna krajina
Stanje krajine	Severni del občine Ig se nahaja v krajinski podenoti Ljubljansko barje z obrobjem (krajinska enota Ljubljansko-Kamniška kotlina), južni del občine se nahaja v krajinski podenoti Krmsko – Pokojiška planota (krajinska enota Velika notranjska planota).

	Območje Ljubljanskega barja opredeljuje raven relief z obsežnim barjem. Barjanska ravnica, na kateri prevladuje primarna raba, je prepredena z njivami, logi, mrežo jarkov, z vodotoki, posameznimi skupinami dreves in grmovnic. Manjša naselja in vasi prehajajo v kmetijske površine čez vrtove in visokodebelne sadovnjake. Njivsko-travniške drobno členjene površine na obrobju so kontrast večjim nečlenjenim kmetijskim sestojem. Za Krmsko-Pokojiško planoto je značilen valovito planotast relief, vanj se zajedajo doline in grape. Pojavljajo se tudi vrtače. Na odmaknjenih legah prevladujejo sklenjeni jelovo-bukovi sestoji. Dvignjeni uravnani platoji s kmetijskimi površinami se v mozaičnem tradicionalnem kmetijskem vzorcu prepletajo z gozdovi in strnjenimi vasmimi. Poselitveni vzorec se prilagaja razgibanosti, kakovosti tal in poplavnosti. Najpogostejše so številne manjše gručaste vasi na izravninah slemen, na obrobju dolin in kraških poljih ali kot samine na manjših kmetijskih površinah, obdane z gozdovi. Novejši poselitveni vzorec se temu redu ne prilagaja, gre pretežno za sistem razpršene gradnje ali širitev vasi navzven ob komunikacijah ali med njimi. Med krajinske posebnosti območja sodi soteska lške. Krajinska kakovost Ljubljanskega barja z obrobjem je glede na Regionalno razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji (1998), ki krajinske enote razvršča po lestvici krajinske kakovosti od 1 (največ) do 4 (najmanj), ocenjena z oceno 1-2; naravna ohranjenost območja je visoka in se stopnjuje v depresijskih območjih, kjer se njivski svet z vedno drobnejšo parcelacijo postopno spreminja v travniški in ta v krajino logov. Obvodno raste ob melioracijskih parkih in Ljubljani ter osamelci povečujejo pestrost in prostorski red območja. Simbolne vrednosti naravnih in kulturnih prvin so državnega pomena. Krajinsko-Pokojiška planota je zaradi odmaknjenosti ohranila veliko stopnjo naravne ohranjenosti in značilnosti naravne krajine. Ocenjena je z oceno 2.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje območij prepoznavnosti krajine, Ohranjanje prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti, Ohranjanje krajinske pestrosti, Ohranjanje krajinske slike
Izbrani kazalniki	Kazalci 1: S to skupino kazalcev se preverja predvsem tehnologijo izvajanja posameznih dejavnosti. Preverjanje lokacije načrtovanih dejavnosti je vključeno v primerih, ko je mogoče kazalce stanja okolja prostorsko opredeliti. S pomočjo kazalcev je najprej pripravljen opis stanja okolja oz. posamezne okoljske sestavine, nato pa opisan vpliv izvedbe plana na zmanjšanje (ali povečanje) kakovosti okoljske sestavine. Vpliv SPRO-ja na okoljsko sestavino je ovrednoten po zgoraj naštetih velikostnih razredih. Ti kazalci so: Območja in prvine prepoznavnosti krajine Poseg v območja večje krajinske pestrosti Kakovost krajinske slike Varovana območja: krajinski parki Kazalci 2: Ta skupina kazalcev nam služi za presojo prostorske lokacije posameznih dejavnosti. Gre za modele ranljivosti okoljskih sestavin zaradi posameznih opravil, ki so pripravljeni znotraj ŠRP Ig so bili prekriti s karto namenske rabe prostora. Pri tem so bile upoštevane le tiste kategorije namenske rabe, znotraj katerih se določeno opravilo, presoja v ŠRP Ig pojavlja. Med kazalce 2 spada Ranljivost vrednih krajin zaradi gradnje večjih objektov in agrarnih operacij
Merila za ocenjevanje vplivov	A - vpliva ni ali je pozitiven: Načrtovane dejavnosti oz. posegi: - so na območjih brez prvin prepoznavnosti krajine ali na razvrednotenih območjih - bodo prispevali k sanaciji in večji prepoznavnosti, krajinski pestrosti in kakovosti krajinske slike na območju B – vpliv je nebitven: Načrtovane dejavnosti oz. posegi: - so na območjih z malo prepoznavnih prvin krajine - so take vrste ali tako majhnega obsega, da ne zmanjšujejo krajinske

	pestrosti in/ali ne spreminjajo krajinske slike C – vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Načrtovane dejavnosti oz. posegi: - posegajo na območja prepoznavne krajine, a je vpliv zaradi načina izvedbe in omilitvenih ukrepov zmeren - vplivajo na spremembo krajinske slike vendar je vpliv zaradi načina izvedbe in omilitvenih ukrepov zmeren ali začasen - ne posegajo v območja izjemne krajine ali krajinske parke ali posegajo v območja izjemne krajine ali krajinske parke na način, da ne vplivajo na kakovosti, ki so opredelilne za krajinski park/izjemno krajino D – vpliv je bistven: Načrtovane dejavnosti oz. posegi: - posegajo na območja prepoznavne krajine na način, da bistveno prizadenejo pomembne prvine prepoznavnosti - so take vrste ali tako velikega obsega, da bistveno in dolgoročno spreminjajo krajinsko sliko - posegajo v območja izjemne krajine ali krajinske parke na način, da vplivajo na kakovosti, ki so opredelilne za krajinski park/izjemno krajino E – vpliv je uničujoč: Načrtovane dejavnosti oz. posegi: - posegajo na območja prepoznavne krajine na način, da je pričakovati razvrednotenje ali uničenje prvin prepoznavnosti - so take vrste ali tako velikega obsega, da bistveno in dolgoročno degradirajo krajinsko sliko na širšem območju - posegajo v območja izjemne krajine ali krajinske parke na način, da vplivajo na kakovosti, ki so opredelilne za krajinski park/izjemno krajino
Metode ocenjevanja vplivov	- prekrivanje kart predvidenih posegov s kartami območij prepoznavnosti krajine in z varovanimi območji – krajinskimi parki) - ekspertno mnenje (opisan je predviden vpliv izvedbe posega na krajinsko sliko in krajinsko pestrost) - GIS modeliranje (izdelava modela ranljivosti vrednih krajin zaradi gradnje večjih objektov in agrarnih operacij)
Rezultati presoje	Kazalci 1: Stanovanjska in mešana raba: C – nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov Družbena infrastruktura: B – nebitven. Proizvodnja: : C – nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov Kmetijske površine: A – ni vpliva Prometna infrastruktura: B – nebitven Komunalna infrastruktura: B – nebitven Mineralne surovine: C – nebitven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov Kazalci 2: Vpliv na kulturno krajino je ocenjen kot C – nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov. Skupna ocena: Vpliv plana na kulturno krajino je ocenjen z oceno C-nebitven vpliv ob izvedbi omilitvenih ukrepov.
Variante	/
Omilitveni ukrepi	Omilitveni ukrepi se nanašajo na: - ohranjanje obstoječega prostorskega razmerja med kmetijskim, poselitvenim, gozdnim in vodnatim prostorom, - ohranjanje posebno vrednih krajinskih območij, območij osamelcev, Ljubljansko barje, obvodno krajino Ljubljanice ter manjših vodotokov, - ohranjanje prvobitnih, težje dostopnih predelov, - ohranjanje vidnosti posameznih znamenj v prostoru, - ohranjanje posebnih reliefnih oblik, - ohranjanje oblike dolin kot posebne krajinske in morfološke enote, - ohranjanje strukture slemenastih krajin, - širjenje poselitve izven najkakovostnejših krajinskih območij ali najkakovostnejših območij naravnih virov.

	- tehnološka prilagoditev in sprememba parcelacije naj poteka v logičnih vzorcih, ki morajo prevzemati razmerja v zgradbi sedanje kulturne krajine (Regionalna razdelitev krajinskih tipov v Sloveniji).
Monitoring	Posebni načini spremljanja stanja niso potrebni.
Opombe	

Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt Mestne občine Novo mesto

Izdelovalec plana	Acer Novo mesto d.o.o.
Izdelovalec okoljskega poročila	Chronos d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Maj 2009
Predmet presoje	Občinski prostorski načrt Mestne občine Novo mesto
Območje, ki ga plan zajema	Mestna občina Novo mesto
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- tla in kmetijska zemljišča - talne vode in pitna voda - površinske vode in odpadne vode - zrak - narava - hrup - odpadki - kulturna dediščina - raba energije - elektromagnetno sevanje - družbeno okolje in zdravje ljudi
Segment, ki obravnava krajino	Kulturna dediščina – kot vrtnoarhitekturna dediščina in dediščinske kulturne krajine
Stanje krajine	Vrtnoarhitekturna dediščina: - Novo mesto: Kettejev drevored, kostanjev drevored ob Rozmanovi ulici, park ob gradu Grm - Otočec: grajski park Dediščinske kulturne krajine: - Kulturna krajina Petelinjek – terase, ki jih ogroža širjenje pozidave in opuščanje rabe - Vinogradniško območje Trška gora – že popolnoma razvrednoteno območje, ne bo več varovano kot kulturni spomenik - Suha dolina Veliki Cerovec – se intenzivno zarašča
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje kulturne dediščine Vključevanje kulturne dediščine v funkcionalno rabo in prostorski razvoj Aktivno varovanje kulturne dediščine
Izbrani kazalniki	Posegi na območja evidentiranih enot kulturne dediščine in območij kulturne dediščine Raba območij kulturne dediščine in okolice, ki omogoča funkcionalno rabo in aktivno varstvo
Merila za ocenjevanje vplivov	Merila ocenjevanja: Posegi na območja evidentiranih enot kulturne dediščine in območij kulturne dediščine Raba območij kulturne dediščine in okolice, ki omogoča funkcionalno rabo in aktivno varstvo A – ni vpliva/pozitiven vpliv: Plan ne bo vplival na kulturno dediščino (ni predvidenih posegov v kulturno dediščino / plan bo omogočil funkcionalno rabo in aktivno varstvo kulturne dediščine (sanacija območij in ureditev primerne rabe prostora – turizem, družbena dejavnost, ureditev zelenih površin...)). B – nebistven vpliv: Izvedba plana ne krni bistveno enot kulturne dediščine oz. jim ne daje posebne pozornosti niti v smislu varovanja niti v smislu njihove integracije v

	kulturne storitve. C – nebistven vpliv pod pogoji (ob izvedbi omilitvenih ukrepov): Posegi v sklopu izvedbe plana neposredno v enoto kulturne dediščine oz. so v vplivnem območju kulturne dediščine, degradirajo vidno kakovost dediščine, vendar so možni in izvedljivi učinkoviti omilitveni ukrepi. D – bistven vpliv: Posegi v sklopu izvedbe plana so predvideni preko obsežnejših delov območja kulturne dediščine, bistveno degradirajo vidno kakovost dediščine, bistveno motijo njeno prostorsko integriteto in bistveno omejujejo dostopnost; kulturna dediščina je neustrezno varovana. E – uničujoč vpliv: Uničenje enot kulturne dediščine na območju plana.
Metode ocenjevanja vplivov	- prekrivanje predvidenih posegov s kartami evidentiranih enot in območji kulturne dediščine - ekspertno mnenje
Rezultati presoje	C – ob upoštevanju omilitvenih ukrepov ni pričakovati večjih vplivov
Variante	Ni alternativnih variant
Omilitveni ukrepi	Podane so usmeritve: Pri vrtnoarhitekturni dediščini se varuje zlasti kompozicija zasnove in strukturne poteze, kulturne (grajeni objekti, skulpture, parkovna oprema) in naravne sestavine (vegetacija, voda, relief) ter podoba v širšem prostoru in funkcijske navezave na okoliški prostor. Vrtnoarhitekturna dediščina potrebuje stalno vzdrževanje. Poleg objekta kulturne dediščine se varuje tudi okolica – vplivno območje, ki je določeno z zgodovinskega, funkcijskega in vizualnega vidika. Tudi nove rabe načeloma niso dopustne.
Monitoring	Posebni načini spremljanja stanja niso predvideni.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt občine Idrija

Izdelaalec plana	LUZ, d.d. v sodelovanju s Fakulteto za gradbeništvo in geodezijo
Izdelaalec okoljskega poročila	LUZ, d. d. in Aquarius
Datum izdelave okoljskega poročila	Avgust 2008
Predmet presoje	Občinski prostorski načrt občine Idrija
Območje, ki ga plan zajema	Celoten prostor občine Idrija – pribl. 295 km ²
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- varstvo okolja: zrak; podnebje; tla in relief; vode - ohranjanje narave: rastlinstvo, živalstvo, habitatni tipi; naravne vrednote in EPO; varovana območja - varstvo človekovega zdravja: obremenitev s hrupom; zdravstvena varnost prebivalstva – kakovost bivalnega okolja; ravnanje z odpadki - varstvo kulturne dediščine: kulturna dediščina; kakovost krajine - varstvo potencialov za rabo in razvojnih potencialov: gozdarstvo in gozd; kmetijstvo in kmetijske površine; turizem in rekreacija; potencial za poselitev - družbeno okolje
Segment, ki obravnava krajino	Kakovost krajine
Stanje krajine	Občina Idrija ima visoko stopnjo kakovosti krajine in veliko prepoznavnost na nacionalni ravni. Velika kakovost krajine v občini Idrija izvira iz dejstva, da relativno veliko ljudi še živi razpršeno po prostoru tudi po hribovitih in planotastih delih občine in tako ohranja tipičen vzorec poselitve ter kulturno krajino. Izpraznitvi teh območij bi sledilo hitro zaraščanje zemljišč in s tem velika izguba s stališča kakovostne kulturne krajine. Območja prepoznavnosti: a. Območja nacionalne prepoznavnosti - Območje Idrije

	b. Območja regionalne prepoznavnosti - Zgornja Idrijca (KP) - Trnovski Gozd (predlagani RP) c. Območja lokalne prepoznavnosti - Ledinska planota, - Črnovrška planota, - Vojskarska planota, - Idrijske Krnice in Masore.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje območij prepoznavnosti krajine, Ohranjanje prvin, ki prispevajo k prepoznavnosti, Ohranjanje krajinske pestrosti ter krajinske slike.
Izbrani kazalniki	Območja in prvine prepoznavnosti krajine Posredno preko kazalcev za površinske naravo in kulturno dediščino Sprememba naselbinske, krajinske in arhitekturne tipologije in morfologije kakovosti krajinske slike.
Merila za ocenjevanje vplivov	A – Ni vpliva ali je pozitiven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - so na območjih brez prvin prepoznavnosti krajine ali na razvrednotenih območjih B – Nebistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - so izven območij izjemne krajine in/ali prepoznavne krajine in/ali prvin prepoznavnosti krajine - so tako majhnega obsega, da bistveno ne spreminjajo krajinske slike C – Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo v območja izjemne krajine in/ali prepoznavne krajine in/ali prvin prepoznavnosti krajine in/ali vplivajo na kakovost krajine, vendar so možni in izvedljivi učinkoviti omilitveni ukrepi - so še sprejemljivega obsega, vpliv na kakovost krajinske slike je zmeren D – Bistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo na območja krajine na način, da bistveno zmanjšujejo kakovost krajine - so tako velikega obsega, da bistveno in dolgoročno spreminjajo krajinsko sliko E – Uničujoč vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo na območja izjemne krajine in/ali prepoznavne krajine in/ali prvin prepoznavnosti krajine, kakovost krajine je bistveno zmanjšana ali je uničena - bistveno degradirajo krajinsko sliko celotne krajine območja
Metode ocenjevanja vplivov	- prekrivanje kart posegov s kartami območij in prvin prepoznavnosti krajine - ekspertno mnenje (predvidevanje o spremembi krajinske slike)
Rezultati presoje	Strateški del OPN: Območja prepoznavnosti plan ohranja. Spremembe namenske rabe prostora, ki jih predvideva plan, ne bodo negativno vplivale na ta območja. Plan namreč z ukrepi, kot so npr. ohranjanje in vzpodbujanje "aktivnega" varstva mesta Idrije, ki je območje nacionalne prepoznavnosti, ohranjanje in vzpodbujanje značilnega vzorca poselitve podeželskega prostora občine, ohranjanje značilnosti krajinskega parka Zgornja Idrijca..., območja prepoznavnosti in kakovosti krajine ohranja in vzpodbuja njihov nadaljnji razvoj v smislu "aktivnega varstva" (ocena A). Kakovost krajinske slike zaradi plana ne bo bistveno spremenjena, saj plan razen gospodarske cone v Godoviču ne predvideva večjih novih razvojnih območij, ki bi bistveno vplivale na spremembo krajinske slike (Večina širitev poselitvenih območij in širitev industrijsko-obrtnih con je predvidena ob obstoječih poselitvenih območjih, predvsem v Idriji, Spodnji Idriji in Črnem Vrhu.) V nadaljnjih postopkih priprave posameznih posegov bo za vsak konkreten poseg treba ugotoviti vplive na kakovost krajine in krajinsko sliko. (ocena B). Izvedbeni del OPN:

	Razvoj naselij, razporeditev stanovanj in proizvodnih dejavnosti Plan razmešča nova poselitvena območja v glavnem v že obstoječa naselja, tam pa, kjer je razpšena poselitev tipična, le to ohranja. Odpira tudi nekaj novih stavbnih zemljišč v odprti krajini in s tem sicer posega vanjo, vendar je to nujno za uresničevanje cilja ohranjanja poseljenosti podeželskega območja, tudi oddaljenih hribovitih in planotastih predelov. S tem doseže uravnotežen razvoj poselitvenih vzorcev, ki bodo še naprej izražala značilno samobitnost posameznih območij v občini. Tako bo plan pripomogel k ohranjanju krajinske slike. (ocena A) Razvoj in širitev gospodarske cone v Godoviču je edini bolj grob poseg v krajino. Na predelu, kamor se širi, je trenutno razgibano in pestro kraško površje s prepletom gozda in kmetijskih zemljišč. Iz vidika krajine je pozitivno, da je v planu med cesto in poselitvenim območjem ter gospodarsko cono predvidena zelena bariera. Od upoštevanju omilitvenih ukrepov, ki naj zajemajo tudi subtilno umeščanje objektov v prostor in ohranitev dovolj zelenih površin med objekti je bo ta poseg sicer bistven, a sprejemljiv.(ocena C) V času gradnje načrtovanih objektov (stanovanj, proizvodnih objektov, tudi športnih, turističnih in družbenih površin...) lahko pride do vizualne degradacije okolja, vendar se ocenjuje, da ta vpliv glede na časovni okvir plana te niso bistvene. Pomembno je, da se gradbene posege čim prej sanira in ozeleni, kar izvedbeni del OPN tudi zahteva. Razporeditev omrežij komunalne in druge gospodarske javne infrastrukture Krajinska slika zaradi predvidenega plinovoda predvidoma trajno ne bo spremenjena, trasa poteka podzemno, četudi v tej fazi njenega natančnega poteka ni določenega. Razvoj dejavnosti, ki so vezane na naravne vire Ker je cilj plana ohranjanje kmetijskih zemljišč in sklenjenih gozdnih površin ter zmanjšanje degradacij v prostoru zaradi izkoriščanja mineralnih surovin ocenjujemo, da bo plan pripomogel k ohranjanju oziroma celo povečal prepoznavnost krajine. V delih, kjer plan spreminja namensko rabe tal kmetijskih zemljišč in območij gozdov, ne bo bistvenega vpliva na krajinsko sliko in na območja prepoznavnosti, saj gre za manjše zaokrožitve obstoječih poselitvenih območij. (ocena A) Območja, pomembna z vidika ohranjanja krajine in narave, varstva kulturne dediščine ter varstva kakovosti okolja Cilj plana je ohranjanje območij, pomembnih zaradi varstva kulturne dediščine, varstva kakovosti okolja in varstva naravnih vrednot, zato ocenjujemo, da bo plan pripomogel k ohranjanju oziroma celo povečal prepoznavnost krajine (ocena A).
Variante	/
Omilitveni ukrepi	Ob poseganju v območja krajinske prepoznavnosti je treba upoštevati in ohraniti tiste značilnosti, zaradi katerih je določeno območje spoznano za vredno ohranjanja. V izvedbenem delu plana je treba določiti pogoje za celostno ohranjanje kakovosti krajine, še posebej tistih območij, ki se jih s planom spreminja. V posebnih določilih je za te enote treba določiti ustrezna merila in pogoje za njihovo ohranjanje, varstvo in morebitno vključevanje v razvojne programe posameznih enot. Pri širitve GC Godovič je potrebna previdnost pri umeščanju objektov v prostor, ohranjanje izrazitih krajinskih sestavin (posamezna drevesa, gruča, vrtače), ki naj bodo sestavni del zelenega sistema v coni ter splošno ohranjanje dovolj zelenih površin med objekti. Vse to naj bo sestavni del usmeritev za OPPN tega območja. Za vsak konkreten poseg (ko bodo znani npr. tip posega, obseg posega,...) bo treba v nadaljnjih postopkih ugotoviti vplive tega posega na kakovost krajine in določiti

	ustrezne optimizacijske ukrepe (npr. prostorsko-lokacijske izboljšave, tehnološke izboljšave, prostorsko-ureditvene izboljšave) oziroma predpisati ustrezne omilitvene ukrepe, ki bodo ohranjali značilnosti območij prepoznavnosti in kakovosti krajine.
Monitoring	Posebni načini spremljanja stanja zaradi izvajanja plana niso predvideni.
Opombe	Izvajalec celovite presoje vplivov okolje je hkrati tudi izdelovalec plana.

Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt občine Gorje

Izdelovalec plana	LUZ, d.d.
Izdelovalec okoljskega poročila	Bureau veritas d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Maj 2009
Predmet presoje	Občinski prostorski načrt občine Gorje
Območje, ki ga plan zajema	Občina Gorje
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilo	- vode - tla - zrak - hrup - odpadki - narava - kulturna dediščina in krajina - raba naravnih virov in kmetijska zemljišča - družbeno okolje in zdravje ljudi
Segment, ki obravnava krajino	Kulturna dediščina in krajina
Stanje krajine	Izredna krajinska pestrost, naravna ohranjenost in vidna izpostavljenost. Med krajinskimi vzorci prevladujejo: - območja visokogorskega sveta z gorskimi vrhovi, grebeni in pobočji z melišči nad gozdno mejo. (skrajno zahodni rob občine - visokogorski greben nad dolino Krme); - območja sklenjenih gozdov na pobočjih s prevladujočim mešanim sestojem. Gre za obsežna osojna in strmejša prisojna pobočja z relativno nizko gozdno mejo (od 1.600 do 1.850 m n.m.). Takšen vzorec zajemajo pobočja Mežakle in Pokljuke ter pobočja nad dolino Krme; - sredogorske planote - uravnan svet, ki pada od zahoda proti vzhodu in za katerega so značilni kraški pojavi. Območje prekrivajo sklenjeni gozdovi. Tovrstna krajina je značilna za večino območja občine in se razteza na planotah in pobočjih Pokljuke in Mežakle; - območja alpskih dolin z zatrepji. Gre za uravnan dolinast svet, ponekod s terasastimi stopnjami s prehodom v strmejši svet, kjer že prevladujejo gozdovi in zaraščajoče površine, morenski nasipi, melišča in podorni grušč (dolini Krma in Radovna); - območja vodotokov z obrežnim pasom - struge z obvodnim prostorom, ki ga opredeljuje hudourniški znašaj vodotokov (reka Radovna s hudourniški pritoki, Krmarica, Ribšica in Rečica); - območja kulturne krajine, ki je še posebej izrazito v Gorjanskem kotu. Posebej značilna je blago terasirana razporeditev kmetijskih površin med Poljšico, Zg. in Sp. Gorji. Na robovih naselij so ohranjeni sadovnjaki. Sadno drevje je pogosto uporabljeno tudi v drevoredih ob prometnicah na vstopih v naselja. Kulturno krajino obeležujejo tudi kozolci (npr. na travnikih pod vasjo Poljščica). Prepoznavnost znotraj naselij pa je odraz značilne podobe in prepleta urejenih zelenih površin, trgov in križišč, ki so oblikovana s spomeniki, kapelami, vaškimi koriti in posameznimi izstopajočimi drevesi.

	V registru kulturne dediščine je v občini Gorje evidentiranih 6 enot vrtnoarhitekturne dediščine, 11 kulturnih krajin in 12 zgodovinskih krajin.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje krajine
Izbrani kazalniki	Ohranjanje razpršene poselitve v obstoječem obsegu
Merila za ocenjevanje vplivov	Na podlagi kartografske prekrivanja položaja enot kulturne dediščine in vplivnih območij z območji podrobne namenske rabe prostora in pripadajočimi prostorsko izvedbenimi pogoji ter posebnimi prostorsko izvedbenimi pogoji so ocenili, ali izvedba OPN lahko povzroči neskladje z varstvenim režimom posameznega tipa kulturne dediščine. Stopnja vpliva je ocenjena kot hujša, če bodo zaradi izvedbe OPN enote kulturne dediščine hudo poškodovane ali uničene, če bo neprimerno urejena njihova okolica, če bo motena njihova prostorska integriteta, dostopnost, vidnost ipd. V območjih, ki so že pozidana je na nivoju OPN nemogoče oceniti dejanski vpliv, ki med obnovo grajene infrastrukture, prenovo komunalne infrastrukture idr., lahko nastane na kulturno dediščino. Skupna ocena vpliva OPN je sestavljena tudi iz podocen za posamezna ureditvena območja (UN, OPPN, zunanje pobmočje). A – Ni vpliva ali je pozitiven vpliv: OPN ne bo vplival na dediščino in na krajino. Ni predvidenih posegov v kulturno dediščino oz. bo omogočil funkcionalno rabo in aktivno varstvo dediščine. Krajina ostane nespremenjena oz. se izboljšajo vidne značilnosti krajine. B – Nebistven vpliv: Izvedba OPN ne krni bistveno enote dediščine. Strategija razvoja prostora in prostorsko izvedbeni pogoji sledijo varstvenim režimom posameznih enot dediščine. Vidne značilnosti krajine se ne spremenijo bistveno. C – Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Posegi v sklopu izvedbe OPN neposredno v enoto dediščine oz. v vplivno območje degradirajo kakovost dediščine. V krajini so predvideni posegi za katere je treba pridobiti okoljevarstveno soglasje. Možni in izvedljivi so učinkoviti omilitveni ukrepi. D – Bistven vpliv: Posegi v sklopu izvedbe OPN so predvideni preko obsežnejših delov dediščine, bistveno degradirajo kakovost dediščine, bistveno motijo njeno prostorsko integriteto in bistveno omejujejo dostopnost. Dediščina je neustrezno varovana. V krajini so predvideni posegi, za katere je treba pridobiti okoljevarstveno soglasje, in ni učinkovitih omilitvenih ukrepov. E – Uničujoč vpliv: Uničenje enot dediščine na območju OPN. Vidne značilnosti krajine so bistveno spremenjene na več območjih občine
Metode ocenjevanja vplivov	Prekrivanje kart predvidenih posegov z evidentiranimi enotami in območji kulturne dediščine ter njihovimi vplivnimi območji
Rezultati presoje	OPPN Stanovanjsko območje Fortuna: A (pozitiven vpliv). OPPN Poslovna – obrtna cona Sp. Gorje: B (nebistven vpliv). OPPN Obvoznica Sp. Gorje: C (nebistven vpliv pod pogoji). OPPN Rekreatijsko-turistično območje v Vrščah: C (nebistven vpliv pod pogoji). OPPN Smučarsko - rekreatijski center na Zatniku: X (ugotavljanje vpliva ni možno).

	OPPN Počitniške hiše na Zatniku: X (ugotavljanje vpliva ni možno). OPPN Fužine: X (ugotavljanje vpliva ni možno). Zunanji prostor: B (nebistven vpliv) Primerjavi PIP posameznih enot urejanja prostora z varstvenimi režimi posameznih enot kulturne dediščine kaže, da OPN upošteva te režime. Pri pripravi osnutka OPN so bile upoštevane vse obvezne smernice Ministrstva za kulturo, razen redkih izjem. Zaradi navedenega in ob upoštevanju podocen za posamezna območja, ocenjujemo, da bo vpliv OPN na kulturno dediščino in krajino nebistven, ocena B. Okoljski cilj Ohranjanje krajine bo mogoče doseči z OPN, ker le ta predvideva ohranjanje (prenovo, obnovo) zakonito zgrajenih objektov na območjih razpršene poselitve, ne dopušča pa nobenih dodatnih pozidav.
Variante	Ni alternativnih variant
Omilitveni ukrepi	Ohranjanje krajinske identitete, ohranjanje značilnosti grajenih struktur, ohranjanje vedut, prenova vaških jeder.
Monitoring	Občina Gorje mora za kazalec stanja okolja Ohranjanje razpršene poselitve v obstoječem obsegu, ki se v času priprave okoljskega poročila še ni spremljal, zagotoviti spremljanje v času izvedbe OPN. Iz spremljanja predlaganega kazalca bo razvidno ali se stanje krajine v občini izboljšuje ali slabša in ali se uresničujejo opredeljeni okoljski cilji.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Občinski prostorski načrt občine Cerknica: Presoja sprejemljivosti vplivov izvedbe OPN Cerknica na varovana območja narave

Izdelovalec plana	Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.
Izdelovalec okoljskega poročila	Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Januar 2010
Predmet presoje	Občinski prostorski načrt občine Cerknica
Območje, ki ga plan zajema	Celoten prostor občine Cerknica – približno 241 km ²
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	Podrobno je obravnavana narava (rastlinstvo, živalstvo, habitatni tipi, EPO, naravne vrednote in varovana območja). Za ostale segmente okolja (varovana območja voda, poplavna, potresna, erozijska in plazljiva območja, najboljša kmetijska zemljišča, varovalni gozdovi in gozdni rezervati, degradirana območja, kulturna dediščina) je podan opis stanja, presojanje vplivov na te okoljske sestavine pa ni bilo izvedeno.
Segment, ki obravnava krajino	Narava
Stanje krajine	Naravne vrednote – spomeniki oblikovane narave: Drevored Cerknica – Begunje Drevored Planina – Martinjak Lipov drevored na Rakeku Enote kulturne dediščine (po registru ZVKD) so zgolj naštet, vpliva izvedbe OPN nanje pa niso ugotavljali: Dolenja vas: drevored med Podskrajnikom in Cerknico Cerknica: kulturna krajina Cerkniškega jezera Cerknica: drevored Martinjak: drevored Podskrajnik: drevored med Rakekom in Podskrajnikom Rakek: drevored med Uncem in Rakekom Rakek: drevored Unec: drevored Rakek: drevored v jedru naselja

	Cerknica: drevored med Cerknico in Begunjami Bločice: kulturna krajina Bločiško polje
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje in vzpostavljanje krajinskih struktur, ki so pomembne za ohranjanje biotske raznovrstnosti (nepretrganost in povezanost), ugodno stanje habitatnih tipov, ki se prednostno ohranjajo, ter habitatov ogroženih vrst
Izbrani kazalniki	Kazalniki za krajino niso podani.
Merila za ocenjevanje vplivov	Ni opisano, kaj določena ocena pomeni za krajino.
Metode ocenjevanja vplivov	Prekrivanje kart
Rezultati presoje	C – nebistven vpliv ob izvedbi omilitvenih ukrepov
Variante	Ni predvidenih alternativnih rešitev.
Omilitveni ukrepi	Ohranja naj se mozaičnost krajine Uporaba avtohtonih vrst pri sanaciji zelenih površin Sajenje drevoredov ob obvoznih cestah Ohranjanje travniških sadovnjakov
Monitoring	Posebni načini spremljanja stanja niso predvideni.
Opombe	Postopek izdelave OPN je v času analize okoljskega poročila še potekal – bil je v fazi obravnavanja pripomb po javni razgrnitvi.

Okoljsko poročilo za Izvedbeni prostorski načrt Mestne občine Ljubljana

Izdelovalec plana	LUZ, d.d.
Izdelovalec okoljskega poročila	Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Marec 2008
Predmet presoje	Izvedbeni prostorski načrt Mestne občine Ljubljana
Območje, ki ga plan zajema	Mestna občina Ljubljana
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- zrak - tla - površinske vode - podzemne vode - hrup - narava - zdravje ljudi - kulturna dediščina - krajina - promet
Segment, ki obravnava krajino	Krajina
Stanje krajine	V območju MOL sta dve območji nacionalne prepoznavnosti in sicer Ljubljansko barje in območje Šmarne gore. V smernicah Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije so opredeljene naslednje kulturne krajine: • Javor – Kulturna krajina: Kulturna krajina obsega hribovit svet južno od Besnice, prisojno pobočje Vrha in Žagarskega vrha. Po slemenih raztreseni zaselki in samotne kmetije z obdajajočimi kulturnimi terasami. • Ljubljana – Grajski grič • Ljubljana – Kulturna krajina Rožnik, Šišenski hrib • Ljubljana – Ljubljansko barje • Ljubljana – Kulturna krajina Ljubljansko barje: Ljubljansko Barje, južno od Vrhlike in Ljubljane, severno od Krimskega višavja. Uravnano dno na J delu Ljubljanske kotline. Poselitev na pobočjih Polhograjskega hribovja in Krimskega višavja. Osrednji del: njive, košenice, šotna barja, Ljubljanica s pritoki in kanali, nižinski gozd. • Volavljje – Kulturna krajina: Kulturna krajina obsega prisojno pobočje Brezovega brda, gručasto vas na slmenu, z obdajajočimi obdelovalnimi površinami, sadovnjaki in kozolci na kulturnih terasah.

	• Selo pri Pancah – Kulturna krajina • Gabrje pri Jančah – Kulturna krajina
Okoljski cilji za krajino	Upoštevati prepoznavne in tipološke značilnosti krajinskih območij (ta okoljski cilj želi izboljšati stanje območij prepoznavnosti in izjemnih krajin skozi ohranjanje in razvijanje njihovih značilnosti z ustreznim programiranjem in prostorskim načrtovanjem)
Izbrani kazalniki	Stanje območij kulturne krajine Uporaba območij kulturne krajine Ogroženost območij kulturne krajine
Merila za ocenjevanje vplivov	Preverjanje vpliva vsakega ukrepa na krajino, merila niso posebej opredeljena.
Metode ocenjevanja vplivov	- prekrivanje kart predvidenih posegov s kartami enot in območij kulturne dediščine - ekspertno mnenje
Rezultati presoje	Vpliv na cilj »upoštevanje prepoznavne in tipološke značilnosti krajinskih območij« je C – nebitven ob izvedbi omilitvenih ukrepov
Variante	Od variantnih rešitev je bila s strani izdelovalca plana oblikovana le alternativa širitve odlagališča odpadkov na Barju. Za potrebe zbiranja in odlaganja odpadkov sta bili v sklopu priprave poročila vrednoteni dve možni lokaciji. Obe lokaciji sta predvideni kot širitev obstoječega odlagališča Barje in sicer: širitev proti jugu v mejah obstoječega odlagališča, širitev proti vzhodu (ob razbremenilnem kanalu Malega grabna)
Omilitveni ukrepi	Povezani so z ohranjanjem krajinske identitete, oblikovanjem funkcionalnih območij naselij, ohranjanjem vedut, prenovo vaških jeder.
Monitoring	Posebni načini spremljanja stanja niso predvideni.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za prostorske izvedbene pogoje na območju poslovno-industrijske cone Cikava

Izdelovalec plana	Acer Novo mesto d.o.o.
Izdelovalec okoljskega poročila	Chronos d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Maj 2009
Predmet presoje	Prostorski izvedbeni pogoji na območju poslovno-industrijske cone Cikava; gre za dokončno ureditev obstoječe in širitev predvidene industrijske cone
Območje, ki ga plan zajema	Več kot 100 ha
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- tla - vode - zrak in podnebne spremembe - narava - hrup - odpadki - elektromagnetno sevanje - kulturna dediščina in krajina - družbeno okolje in zdravje ljudi
Segment, ki obravnava krajino	Kulturna dediščina in krajina
Stanje krajine	Ožje obravnavano območje lahko opredelimo kot kulturno krajino (kmetijska zemljišča), naravno krajino (gozd) in tehnološko preoblikovano krajino (obstoječi del cone).
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje kulturne dediščine Povečanje krajinske vrednosti območja
Izbrani kazalniki	Posegi na območja evidentiranih enot kulturne dediščine in območij kulturne dediščine Raba območij kulturne dediščine in okolice, ki omogoča funkcionalno rabo in aktivno varstvo
Merila za ocenjevanje vplivov	Merila za krajino niso posebej opredeljena.

Metode ocenjevanja vplivov	Ekspertno mnenje (predvidevanje o spremembi krajinske podobe)
Rezultati presoje	Z izvedbo plana ne bo prišlo do izgube kulturne krajine oziroma sprememb tradicionalnih poselitvenih vzorcev, delno pa bo prišlo do spremembe krajinske podobe. Glede na to, da gre za naravno krajino, katere ekološka vrednost ni bistvena, ni pričakovati bistvenih vplivov na krajino. V širšem smislu bo predvideni poseg v skladu s krajinsko podobo okolice, saj je umeščen na območje, ki je na južnem delu obdano s tehnološko preoblikovano urbano krajino. Širše območje je po predlogu občinskega prostorskega načrta opredeljeno kot gospodarsko območje, zato bo območje postalo del urbane krajine. Ocena C. Ob upoštevanju omilitvenih ukrepov tudi ni pričakovati sinergijskih in drugih vplivov.
Variante	Ni alternativnih variant
Omilitveni ukrepi	Niso opisani.
Monitoring	Posebni načini spremljanja stanja niso predvideni.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih ureditvenih pogojev za območje občine Podlehnik

Izdelovalec plana	Občinski svet občine Podlehnik
Izdelovalec okoljskega poročila	Marbo d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Marec 2007
Predmet presoje	Odlok o spremembah in dopolnitvah prostorskih ureditvenih pogojev za območje občine Podlehnik
Območje, ki ga plan zajema	Občina Podlehnik
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- zrak - vode - tla - hrup - odpadki - narava - kulturna dediščina in krajina - naravni viri - družbeno okolje in zdravje ljudi
Segment, ki obravnava krajino	Kulturna dediščina in krajina
Stanje krajine	Občina Podlehnik se razprostira na 36 km ² in leži na severozahodnem delu vinorodnih Haloze. Spada v krajinsko enoto Haloze – Kozjansko, in sicer v njeno podenoto Haloze, severna meja občine pa poteka po reki Dravinji in je del krajinske enote Dravska dolina z obrobji – del podenote Dolina Dravinje. Haloze so krajina z visoko stopnjo naravne ohranjenosti ob hkratno dobro čitljivem krajinskem vzorcu, ki se je razvil na kopastem reliefu, pri čemer zaraščajoče površine ne vplivajo na skladnost celote. Krajinski vzorci, značilni za to območje so: vinogradi v terasah z gozdom na gričevju, vinogradi po padnicah na gričevju, drobno členjena kmetijska krajina na gričevju. Dolina Dravinje je ozka dolina z ohranjenim meandristim srednjim tokom Dravinje in ravnini prilagojeni intenzivni kmetijski rabi njiv in travnikov.
Okoljski cilji za krajino	Kompleksno varstvo kulturne krajine
Izbrani kazalniki	Število manjših oz. posameznih posegov v kompleksnejša območja varstva, s čimer se postopno zmanjšuje celovitost teh območij oziroma krajin Obseg značilnosti posega v celovitost območij in vplivna območja (funkcionalne in zgodovinske celote), prekinitev vizualnega stika
Merila za ocenjevanje vplivov	A – Ni vpliva ali je pozitiven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana so takšne oz. se načrtujejo na način: - da se ohranja naravna ohranjenost območja in visoka diverzitet naravnih in

	kulturnih prvin na območju; - da se ne ruši reda prostorskih prvin v prostoru, ter da ureditve ohranjajo ali prispevajo k harmoničnosti krajinske slike. B – Nebistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana so takšne oz. se načrtujejo na način: - da prispevajo k sanaciji prej izkoriščanih površin; - da zmanjšujejo diverziteto prostorskih prvin, vendar v obsegu, da je ta še dobro berljiv; - da zmanjšujejo harmoničnost krajinske slike, vendar tako, da je krajinska slika še vedno vizualno prijetna. C – Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Ureditve v sklopu izvedbe plana posegajo v prostor tako, da: - v času gradnje povzročajo velike spremembe v naravni ohranjenosti prostora, diverziteti in prostorskem redu krajinskih prvin; - zmanjšujejo harmoničnost krajinske slike, vendar so možni in izvedljivi omilitveni ukrepi za izboljšanje posledic posegov do takšne mere, da krajinska slika ustreza opisu za oceno B. Ta ocena se uporabi tudi v primeru, da se plan nanaša na posege, ki v fazi okoljskega poročila niso znani, ker se s planom ureja celotno območje občine. D – Bistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - so takšne oziroma se načrtujejo na način, da je naravna podoba krajine zelo spremenjena, diverziteta prostorskih prvin se zelo zmanjša, prostorski red postane težko berljiv ter prostorska harmonija postane manj privlačna. E – Uničujoč vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana se načrtujejo na način: - da je naravna podoba krajine spremenjena do takšne mere, da je kakršna koli sanacija v naravno stanje neizvedljiva; - da uničijo vsakršno diverziteto v prostoru, kar vodi v njegovo monotonost in homogenost; - da v prostoru povzročajo kaotičnost in neprepoznavnost prostorskega reda ter da uničujejo harmonijo prostorske slike
Metode ocenjevanja vplivov	- prekrivanje kart predvidenih posegov z območji kompleksnega varstva kulturne dediščine - ekspertno mnenje (opisi vplivov predvidenih posegov na krajinsko sliko)
Rezultati presoje	C – nebistven vpliv zaradi omilitvenih ukrepov Načrtovani objekti se po funkciji skladajo z obstoječimi objekti in dejavnostmi v občini. Prostorsko se umeščajo skladno z značilno razpršeno gradnjo Halož, razen v osrednjem ravninskem delu, kjer se načrtujejo prostorsko obsežnejši posegi – poslovno stanovanjska gradnja in širitev obstoječe mesno-predelovalne dejavnosti. Upoštevajo razmerje med odprtim in pozidanim prostorom ter prostorske ureditvene pogoje. Investitorji so pri poseganju v prostor dolžni posege načrtovati skladno s prostorsko ureditvenimi pogoji, navedenimi v obravnavanem planu, ki zagotavljajo oblikovno skladno ter funkcionalno ustrezno umeščanje posegov v prostor. Posegi s planom so možni tudi na območjih, ki v fazi priprave okoljskega poročila niso znana, zato je treba vsak poseg na območjih kompleksnega varstva kulturne krajine določiti specifične omilitvene ukrepe. Ocenjeno je, da izvajanje plana ob navedenih omilitvenih ukrepih ne bo povzročilo zamude ali prekinitve kompleksnemu varstvu kulturne krajine.
Variante	/
Omilitveni ukrepi	Vplivi plana na podobo kulturne krajine so ocenjeni kot nebistveni ob upoštevanju prostorsko ureditvenih pogojev, kar bo zagotovilo, da bodo arhitekturne značilnosti novih objektov skladne s kulturno krajino in obstoječo arhitekturo. Poleg tega se novi objekti lahko večinoma načrtujejo le v obstoječih poselitvenih območjih, da se ne spreminja značilni vzorec obcestne poselitve in razmerje med grajenim in odprtim prostorom. Pri načrtovanju posegov je potrebno upoštevati značilno arhitekturo lokalnega okolja oz. Halož (pri stanovanjski gradnji), v primeru objektov mesno-predelovalne dejavnosti pa načrtovati takšno oblikovanje fasad, da bo nov objekt čim bolj zlit z okoliškim grajenim tkivom. Omilitveni ukrepi se morajo upoštevati pri posegih,

	ki so s planom načrtovani in pri posegih, ki so možni ob upoštevanju plana.
Monitoring	Popis in analiza izvedenih posegov v kompleksnejša območja varstva krajine, ki jo pripravi občina.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Občinski lokacijski načrt za območje proizvodne cone Želodnik

Izdelovalec plana	Urbi, d.o.o.
Izdelovalec okoljskega poročila	Oikos, svetovanje za razvoj, d.o.o
Datum izdelave okoljskega poročila	Maj 2005
Predmet presoje	Občinski lokacijski načrt za območje proizvodne cone Želodnik
Območje, ki ga plan zajema	Območje proizvodne cone Želodnik leži severno od naselja Prevoje pri Šentvidu in je veliko 13,8 ha.
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- zrak - voda: podzemna voda; površinska voda - tla - hrup - biotska raznovrstnost: rastlinstvo; živalstvo - zdravje ljudi - kulturna dediščina - krajina in vidna kakovost okolja - odpadki
Segment, ki obravnava krajino	Krajina in vidna kakovost okolja
Stanje krajine	Na razmeroma majhni razdalji se pojavljajo različni krajinski vzorci od strnjenih gozdov, ki so na posameznih delih degradirani, do obvodne krajine, kmetijskih površin, ki se prepletajo z linijskim potezami obvodne in živične vegetacije, intenzivno obdelanih kmetijskih zemljišč in urbaniziranih območij. Ožje območje opredeljujejo mešani iglasto-listnati gozdni sestoji na izravnem reliefu, ki so mestoma členjeni s posameznimi jaskami. Večje jase so v kmetijski rabi (travniki in posamezne njive), manjše pa se zaraščajo z grmovno vegetacijo. Znotraj gozda so še jasno vidna nekdanja steljarska območja, ki so opredeljena z redkim gozdom iz rdečega bora in podrastjo iz praproti. Gozdna krajina je razvrednotena zaradi poseke za daljnovod, ki vnaša neskladne ravne linije v gozdni sestoj, orientacija poseke pa je v nasprotju s smerjo prostora. Največja kvaliteta prostora so travnate jase, ki jih obdaja razgiban gozdni rob, v katerem izstopajo mogočni hrasti, zapuščina nekdanjih poplavnih logov, ki so nekoč prekrivali to območje. Pestrost v drugače dokaj enoličen vzorec vnaša manjši potok Erjavce, ki teče po vzhodni meji območja in je obrasel z vlagoljubno vegetacijo, ter bližnji Prevojski ribniki. Prisotnost visoke vegetacije okoliških gozdnih sestojev omogoča veliko možnost vpojnosti vlage.
Okoljski cilji za krajino	Ohranitev vidne kakovosti v čim večji meri
Izbrani kazalniki	Obseg vidne spremembe v krajini s ceste Ljubljana - Celje
Merila za ocenjevanje vplivov	Merila za krajino niso posebej opredeljena.
Metode ocenjevanja vplivov	- ogled terena - ekspertno mnenje (predvidevanje o spremembi krajinske slike)
Rezultati presoje	A – ni vpliva ali je pozitiven Izvedba OLN bo delno spremenila krajino in vidno podobo krajine. Spremenila se bo podoba gozdnega roba na območju posega. Ob upoštevanju omilitvenih ukrepov ocenjujejo, da izvajanje OLN na krajino in njeno vidno podobo ne bo vplivalo.
Variante	Alternative so vezane na vrsto dejavnosti, ki naj bi se v predvideni coni odvijala, ter prostor, ki ga bo dejavnost znotraj cone zasedla.
Omilitveni ukrepi	Za ohranjanje krajinske podobe območja je treba ohraniti pas drevesne vegetacije in gozdni rob med PS Želodnik in cesto Ljubljana – Celje. Ta bo preprečeval vidno izpostavljenost območja s ceste in bo ohranjal obstoječo krajinsko strukturo območja.

	Novonastali gozdni rob, razgaljena tla, novonastale brežine, vkope, nasipe ipd. je treba sanirati v smislu ekološke in funkcionalne skladnosti z utrditvijo in zasaditvijo z ustreznimi avtohtonimi drevesnimi in grmovnimi vrstami. Treba je izdelati natančno opredeljen sanacijski oziroma zasaditveni načrt.
Monitoring	Za krajino ni predpisano spremljanje stanja.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Občinski podrobni prostorski načrt za kamnoloma Rodež in Perunk

Izdelovalec plana	Iz okoljskega poročila ni razvidno.
Izdelovalec okoljskega poročila	Ipsum, d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	Oktober 2007
Predmet presoje	Občinski podrobni prostorski načrt za kamnoloma Rodež in Perunk
Območje, ki ga plan zajema	Območja površinskih kopov Salonita Anhovo - obstoječa kamnoloma Rodež in Perunk bi povezali v en pridobivalni prostor.
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- tla - površinske vode - podzemne vode - narava - zrak - hrup - odpadki - elektromagnetno sevanje - kulturna dediščina - družbeno okolje
Segment, ki obravnava krajino	Kulturna dediščina
Stanje krajine	Na samem območju kamnoloma Rodež in Perunk ni objektov in območij kulturne dediščine, objekti kulturne dediščine v neposredni okolici pa ne sodijo med oblikovano naravo ali kulturno krajino.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjati in vzdržno razvijati krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi kulturnega in simbolnega pomena, ki so pomembna na nacionalni ravni. Ohranjati in vzdržno razvijati krajinska območja s prepoznavnimi značilnostmi, ki so pomembna na regionalni ravni z upoštevanjem varstvenih pogojev in smernic v urejanju prostora, ki so pomembna na regionalni ravni z upoštevanjem varstvenih pogojev in smernic v urejanju prostora (načrtovanje, izvedba, nadzor) v povezavi z drugimi prostorskimi sistemi (poselitev, infrastruktura, razvoj, podeželja).
Izbrani kazalniki	Poročila o stanju kulturne dediščine v občini Kanal ob Soči
Merila za ocenjevanje vplivov	Podrobnejša merila za ocenjevanje vplivov OPPN niso podana.
Metode ocenjevanja vplivov	Prekrivanje kart predvidenih posegov s kartami enot kulturne dediščine
Rezultati presoje	Območje predvidnega OPPN za območje kamnoloma Rodež in Perunk ni na območju enot kulturne dediščine, so pa enote kulturne dediščine v bližnjih naseljih. Glede na oddaljenost kulturne dediščine od območja OPPN ne predvidevamo neposrednih vplivov, prav tako OPPN ne bo imel daljinskega vpliva. Glede na to, da na širšem območju ni predvidenih večjih posegov, ki bi lahko vplivali na stanje kulturne dediščine, OPPN ne bo vplival na sinergijske in kumulativne vplive. Na podlagi tega ocenjujemo vpliv omenjenega OPPN na kulturno dediščino z opisno oceno ni vpliva (A).
Variante	/
Omilitveni ukrepi	/
Monitoring	Glede na to, da na obravnavanem območju OPPN, niti ob njegovem robu, ni enot kulturne dediščine, monitoring spremljanja stanja kulturne dediščine ne bo potreben.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Občinski podrobni prostorski načrt za smučarsko tekaški poligon na Rogli

Izdelovalec plana	ZUM urbanizem, planiranje, projektiranje d.o.o.
Izdelovalec okoljskega poročila	Aquarius d.o.o.
Datum izdelave okoljskega poročila	April 2009
Predmet presoje	Občinski podrobni prostorski načrt za smučarsko tekaški poligon na Rogli
Območje, ki ga plan zajema	Ureditveno območje OPPN obsega površine severno od obstoječe ceste RTC Rogla in obstoječega apartmajskega hotelskega kompleksa. Velikost območja je 13,78 ha pri varianti 1 oz 14,08 ha pri varianti 2.
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- zrak in podnebne razmere - obremenitev s hrupom - narava - površinske in podzemne vode ter tla - kakovost krajine - kulturna dediščina - kmetijska zemljišča - gozd - elektromagnetno sevanje - svetlobno onesnaževanje
Segment, ki obravnava krajino	Kakovost krajine
Stanje krajine	Značilnost območja je preplet naravne in ustvarjene krajine, ki se izkorišča za turistične in rekreativne dejavnosti. Kljub razmeroma visoki stopnji poseganja v naravna območja ta ustvarjajo razmeroma kvalitetno širšo krajinsko sliko. Za dojemanje prostora so pomembne prvine gozdnega roba, posamične vegetacije in konfiguracije terena, ki ga obkroža gozd na pobočjih. Ureditveno območje in njegovo vplivno območje opredeljujejo severovzhodna pobočja Ostruščice (1498 m), zahodno območje Rogle (1517 m), pobočja smučišč in vzpetina z območjem spodnje postaje sedežnice Planja, hotelskim poslopjem in apartmajskim naseljem. Območje povezuje zvezen neporaščen in rahlo nagnjen svet, ki proti severozahodu prehaja v odprte kmetijske površine v zaraščanju, proti severu na pobočja smučišč, na jugu pa ga zaključuje strnjen gozd oz. hotelsko apartmajsko naselje z glavno dovozno cesto. S preboji skozi strnjen gozd, ki jih ustvarjajo poseke smučišč, in z značilnostmi izoblikovanosti površja se ustvarjajo mestoma usmerjeni pogledi, ki povečujejo pestrost zaznave širšega prostora. Vidno izpostavljena so območja najvišjih točk v prostoru in stečišča ter reliefni prehodi med pobočji. Novi programi se umeščajo na prehod gozda v prosta, vidno bolj izpostavljena območja.
Okoljski cilji za krajino	1. Ohranjanje posameznih krajinskih prvlin (dreves, gozdnega roba, reliefnih struktur in značilnosti, vidnih prehodov...). 2. Ohranjanje merila in oblike členjenosti, zveznosti in prehodnosti prostora, prilagajanje obstoječim krajinskim strukturam. 3. Ohranjanje značilnosti krajinske slike.
Izbrani kazalniki	1. Obseg posega v značilne krajinske prvline. Sprememba krajinske pestrosti 2. Stopnja členitve zaokroženih strukturnih območij. Vpetost predvidenih grajenih struktur v prostor. 3. Sprememba značilnosti in kakovosti krajinske slike.
Merila za ocenjevanje vplivov	A – Ni vpliva/pozitiven vpliv: Poseganje na območja razvrednotene krajine in/ali ne spreminjajo značilnosti krajinske slike/prostorske ureditve pomenijo sanacijo razvrednotenij v krajini. B – Nebistven vpliv: Poseganje na območja brez posebne krajinske vrednosti in/ali prepoznavnosti, spremembe krajinske slike zaradi majhnega obsega sprememb niso bistvene, značilni krajinski vzorci in prvline so ohranjeni. C – Nebistven vpliv pod pogoji: Poseganje v krajinsko nekoliko pestrejša in/ali prepoznavnejša krajinska območja, prihaja do poškodb značilnih krajinskih vzorcev in prvlin, ureditve vplivajo na spremembo krajinske slike, vendar so možni in izvedljivi učinkoviti omilitveni ukrepi.

	D – Bistven vpliv: Poseganje v krajinsko pestra in/ali prepoznavna krajinska območja na način, da bistveno zmanjšujejo kakovost krajine kot celote, prihaja do obsežnih poškodb značilnih krajinskih vzorcev in prvin, ureditve v sklopu posega so tako velikega obsega, da bistveno in dolgoročno spreminjajo krajinsko sliko. E – Uničujoč vpliv: Poseganje v območja izjemne krajine, v širšem merilu pomembne krajinske značilnosti so uničene, ureditve bistveno degradirajo krajinsko sliko.
Metode ocenjevanja vplivov	- terenski ogled - ekspertno mnenje o spremembi krajinske slike
Rezultati presoje	Varianta 1: D – bistven vpliv Varianta 2: C – nebistven vpliv ob izvedbi omilitvenih ukrepov Primernejša je varianta 2. Vplivi te variante na kakovost krajine so manjši, lažja je tudi izvedba omilitvenih ukrepov.
Variante	2
Omilitveni ukrepi	Omilitveni ukrepi veljajo za varianto 2. Z vidika krajine je kot ključen omilitveni ukrep predlagana ustrezna krajinsko arhitekturna ureditev območja, ki bo posredno pripomogla tudi k večji sprejemljivosti posega z vidika narave. Krajinsko arhitekturna ureditev naj temelji na zagotavljanju čim večje vpetosti posega v prostor in naj obsega naslednje ukrepe: Oblikovanje reliefa: Predvsem se priredi obliko in robove akumulacijskega bazena okoliškemu reliefu, preveri se možnost dodatnega vkopavanja bazena ter mikrolokacijsko prilagoditev, ki bi zahtevala manjšo mero preoblikovanja reliefa. Uporabi se blažje nagibe brežine in zaokrožene prehode v okoliški relief. Uporabi se brežine s spreminjajočim nagibom. Določi se tesnjenje bazena in utrditve brežin tudi z upoštevanjem oblikovalskih izhodišč (predvsem naj se izogne rešitvam z vidno folijo). Uredi se robove parkirnih in dovoznih površin. Pri lociranju in zasnovi večnamenskega objekta (hotela) in tekaških prog sepreveri in upošteva mikroreliefne razmere in naklone zemljišča. Racionalno se izravnava zemljišča ob objektih in širitvah tekaških prog, z omejenimi nasipavanji in izkopi, z mehкими prehodi v okoliški teren, položnim naklonom, brez ustvarjanja odvečnih barier v prostoru. Zasaditev: Ohrani se vsa vitalna drevesa in grmovno vegetacijo, katere odstranitev ni nujno potrebna zaradi gradnje objekta ali ostalih posegov in jo vključi v rešitve; ohrani se pas obstoječe gozdne zarasti in dosadi vegetacijo med objektom in dovozno cesto in med objektom in parkirišči na vzhodu; v največji možni meri se ohranja drevesno zarast ob kraku objekta, ki je potisnjen v gozd; ohrani oz. dosadi se drevesa med parkirnimi polji. Ohrani se pretežno gozdni značaj zahodnega dela ureditvenega območja. Pri oblikovanju mikrolokacij proge za rolanje se terensko preveri in ohraniposamezna zanimiva drevesa in skupine dreves. Razmestitev nove vegetacije se določi na način večje vpetosti posega v prostor (dosaditev vegetacijskega pasu ob zadnjem parkirišču proti postaji žičnice, smiselna razporeditev vegetacije ob obstoječi športni površini). Pred pričetkom del se ustrezno zaščiti gozdni rob in posamezna drevesa na način, da se prepreči nepotrebne poškodbe. Po končani izvedbi posegov se sanira morebitne poškodbe obstoječe podrasti. Sanira se gozdni rob. Nadomesti oz. vnese se habitatne tipe oz. rastlinske vrste upoštevajoč predlagane omilitvene ukrepe varstva narave (možnost izrabe akumulacije kot povečanja biotske pestrosti). Zasadi se območje akumulacije na način, da se zagotovi ustrezno življenjsko okolje v bazenu in privlačna podoba bazena. Pri zasajevanju se uporablja izključno avtohtone, rastiščnim razmeram prilagojene drevesne in grmovne vrste – vnašanje tujerodnih ali eksotičnih vrst

	ni dovoljeno. Pri izdelavi načrta je potrebno vključiti strokovnjaka biologa, ki bo konkretno, za posamezne mikrolokacije, podal izbor primernih rastlinskih vrst. Oblikovanje komunikacij, urbane opreme in športno rekreacijske infrastrukture: Sanira se opuščene dovozne poti in morebitna odlagališča materiala. Krajinsko se uredi površine ob predvidenem objektu in območju vstopa na žičnico. Oblikovanje, vključno z urbano opremo, se izvede skladno z arhitekturo objekta in sodobnimi načeli krajinskoarhitekturnega oblikovanja. Površine se uredijo na način, da so privlačne in prijazne za obiskovalce tudi v času izven zimske sezone. Zagotovi se oblikovno skladnost novih in obstoječih rešitev. Rešitve se prilagodi krajinskim značilnostim območja (uporaba lesa, avtohtonega kamna...). V prostor se ne vnaša reklamnih in oglaševalnih panojev. Lesene brunarice, ki so predmet legalizacije, se oblikovno v čim večji meri poenotijo. Za morebitno ograjevanje objektov naj se ne uporablja mrežna žična ograja. Predlagana je uporaba lesenih plotov.
Monitoring	Po zemeljskih delih in sečnji obstoječe vegetacije in vzpostavljanju nove naj kot del nadzora gradnje sodeluje odgovorni projektant načrta krajinske arhitekture. Preverja naj izvedenost oz. uspešnost zasaditev v skladu s projektom izvedenih del. Na podlagi izdelanega projekta izvedenih del se zagotovi skladnost rešitev in s projektom obratovanja opredeli vzdrževanje vegetacije. Upoštevajoč garancijske pogoje se po potrebi izvede dodatne ali nadomestne zasaditve.
Opombe	/

Okoljsko poročilo za Načrt ureditve kobilarne Lipica

Izdelovalec plana	Ministrstvo za okolje in prostor, Direktorat za prostor
Izdelovalec okoljskega poročila	Znanstvenoraziskovalni center SAZU
Datum izdelave okoljskega poročila	November 2008
Predmet presoje	Načrt ureditve kobilarne Lipica
Območje, ki ga plan zajema	Posestvo Lipica
Segmenti, obravnavani v okoljskem poročilu	- zrak - voda: podzemna voda; površinska voda - tla - ohranjanje narave: biotska raznovrstnost (rastlinstvo in živalstvo), habitatni tipi; - naravne vrednote in EPO; varovana območja - kulturna dediščina - krajina - družbeno okolje
Segment, ki obravnava krajino	krajina
Stanje krajine	Lipica je <u>dediščinska kulturna krajina</u>, registrirana v Registru kulturne dediščine, je tudi eno od območij kompleksnega varstva kulturne dediščine, prav tako pa spada med izjemne kulturne krajine - opredeljena je kot "redok primer mešane kulture, travinja in ostankov gozda v obliki posamičnih dreves, ki je nastala zaradi potreb konjereje". Krajinske prvine, ki so se do danes ohranile na posestvu Lipica in so tudi osnova za opredeljeno izjemno krajino "slikovitega kontrastnega značaja", so: meja posestva (kamnito obzidje), travniška krajina s posamičnimi drevesi in gručami dreves ter poraščenimi vrtačami (ni ohranjenih obdelanih vrtač),

	<i>drevoredi</i> (zgodovinske osi), <i>objekti historičnega jedra</i> in hlevov z izpusti starejšega nastanka (arhitekturne prvine), <i>vrtovi</i> pod graščino, trije <i>kali</i> (od nekdanjih petih), ledenica, fontana in lesene ograje. Ohranjeni, izjemni krajinski vzorci na posestvu Lipica ustvarjajo krajevno identiteto in imajo pomembno simbolno in kulturno-zgodovinsko vrednost, saj so nastali zaradi specifične, konjerejske rabe prostora. Nekoč dokaj enotna krajina celotnega območja Lipice danes zaradi zaraščenih delov posestva in novega vzorca, ki ga v krajino vnaša igrišče za golf, vizualno razpada na posamezne dele.
Okoljski cilji za krajino	Ohranjanje izjemne kulturne krajine Upoštevanje značilnih naravnih prvin Ohranjanje krajinske pestrosti
Izbrani kazalniki	Stopnja naravne ohranjenosti, krajinske pestrosti in simbolne vrednosti Sprememba krajinske podobe
Merila za ocenjevanje vplivov	A – Ni vpliva ali je pozitiven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - so na območjih nizke krajinske pestrosti, zunaj območij simbolne vrednosti; - ne spreminjajo krajinske podobe ter stopnje naravne ohranjenosti; - bodo prispevale k prijetnejši krajinski podobi. B – Nebistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - so na območjih majhne do srednje krajinske pestrosti ter majhne do srednje simbolne vrednosti; - minimalno spreminjajo krajinsko podobo ter naravno ohranjenost, pri tem pa ostajajo ohranjene vse pomembne morfološke značilnosti lokalnega območja. C – Nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo na območja visoke krajinske pestrosti in na območja simbolne vrednosti lokalnega pomena; - spreminjajo krajinsko podobo in naravno ohranjenost, vendar ostajajo ohranjene vse pomembne morfološke značilnosti območja ureditev. D – Bistven vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo na območja visoke krajinske pestrosti in na območja simbolne vrednosti regionalnega pomena na način, da zmanjšajo njihovo vrednost; - spreminjajo krajinsko podobo ter naravno ohranjenost in bistveno spreminjajo pomembne morfološke značilnosti območja ureditev. E – Uničujoč vpliv: Ureditve v sklopu izvedbe plana: - posegajo na območja visoke krajinske pestrosti in na območja simbolne vrednosti regionalnega pomena na način, da dolgoročno in v velikem obsegu zmanjšujejo njihovo krajinsko pestrost oziroma simbolno vrednost ali da posegajo na območja simbolne vrednosti državnega pomena in bistveno zmanjšujejo njihovo simbolno vrednost; - spreminjajo krajinsko podobo ter naravno ohranjenost v takšni meri, da so v veliki meri porušene njene morfološke značilnosti na območju ureditev.
Metode ocenjevanja vplivov	- terenski ogled - ekspertno mnenje
Rezultati presoje	Vpliv na prva dva okoljska cilja je C, na tretji cilj pa B Skupna ocena: C – nebistven vpliv zaradi omilitvenih ukrepov
Variante	Dve varianti + varianta brez izvedbe posega
Omilitveni ukrepi	Odstranitev grmičevja in podraščja vzdolž kamnitega zidu, sanacija in očiščenje zidu ter vzdrževanje v prihodnje; vzdrževanje suhih zidov ob vrtačah. Očistiti vmesne površine med predvidenimi golf polji, ohranili bi le stare hraste, potem pa je predvideno košenje. Odstranjene trate je potrebno v prihodnje nadomeščati z novimi, rob (razen zidu) pa prepustiti naravni sukcesiji. Čim manj posegati v morfologijo površja, zasaditve med golf polji le zavtohtonimi listavci.
Monitoring	Ni predviden
Opombe	/

PRILOGA B

INTERVJU Z ODGOVORNIMI S SEKTORJA ZA CPVO NA MOP-u

V skladu z Direktivo 2001/42/ES mora biti med sestavinami okolja, ki jih obravnava okoljsko poročilo, tudi krajina. To predpisuje tudi Uredba o okoljskem poročilu in podrobnejšem postopku celovite presoje vplivov izvedbe planov na okolje, ne navaja pa izrecno, ali bi morala biti krajina obravnavana v lastnem poglavju. Glede na status je krajina lahko obravnavana skupaj z naravnimi vrednotami ali pa v okviru kulturne dediščine. Kako gledate na to? Bi morala biti krajina obravnavana v lastnem poglavju?

Mojca Lenardič: Krajina je pri določenih načrtih obravnavana tudi posebej v svojem poglavju, če je bilo ugotovljeno, da je krajina bistven element, ki ga je treba obravnavati. Drugače pa je včasih obravnavana tudi pri varstvu kulturne dediščine, ko se nanaša na dediščinsko krajino, oz. pri ohranjanju narave, ko se nanaša na naravne vrednote (oz. stvari, ki so zavarovane s predpisi o naravi). To je čisto odvisno od posameznega načrta. Če se za načrt že pri screeningu ugotovi, da je krajina bistvena sestavina, na katero plan vplival, je treba krajino še posebej ovrednotiti.

Jelka Habjan: Menim, da bi morala biti krajina obravnavana v lastnem poglavju, saj tako Zakon o varstvu okolja kot Direktiva navajata, da je potrebno obravnavati krajino kot samostojno sestavino in ne znotraj drugih sestavin.

Vesna Kolar Planinšič: Naše stališče na začetku postopkov je bilo, da mora biti krajina obdelana v lastnem poglavju in v uredbi o okoljskem poročilu je tudi omenjena kot posebna tema. Glede na to, da so se potem pojavili primeri, kjer krajina že ima neko vrednotenje in je del sistema kulturne dediščine, se največkrat pojavlja v poglavju pod kulturno dediščino, kar smatramo za ustrezno, ker ne vidimo smisla v organizaciji poglavij na način, da se teme podvajajo. Zato sprejememo za zadovoljivo, da je krajina obravnavana ali v poglavju o naravi ali v poglavju o kulturni dediščini, ali pa tudi posebej, ne glede na to, ali ima status ali ne. Imamo tudi precej okoljskih poročil, kjer krajina nima statusa in je obdelana posebej.

Pri celoviti presoji vplivov na okolje igra zelo veliko vlogo določitev okoljskih ciljev. Pri okoljskih sestavinah, kjer je cilje mogoče določiti kvantitativno, je to enostavno, pri krajini pa ne. Pri postavljanju okoljskih ciljev za krajino se izdelovalci okoljskih poročil opirajo na strateške dokumente (npr. Evropska konvencija o krajini), upoštevati pa bi morali tudi javno mnenje. Cilji so ponavadi podani opisno. Kako bi lahko bolj natančno opredelili okoljske cilje za krajino? Ali so bili okoljski cilji za krajino v kateri od do sedaj izvedenih CPVO prikazani še kako drugače, na primer z uporabo fotografskih simulacij ciljnega stanja krajine?

Mojca Lenardič: Pri nekaterih nalogah krajina ni bila najmanj pomembna stvar, pripravljavci okoljskih poročil so se posluževali tudi fotografskih simulacij in raznih strukturnih analiz – šlo pa je za primer mestne krajine. Mogoče je bilo v tem primeru narejeno še celo več, kot bi bilo treba. Velika večina okoljskih poročil, pri katerih bi bila krajina lahko bolj obravnavana, pa se je omejila zgolj na dediščinske krajine.

Krajina je bila po bivši zakonodaji s področja prostorskega načrtovanja vključena v Strategijo prostorskega razvoja Slovenije in Prostorski red Slovenije, kar je še zmeraj zakonska podlaga za pripravo prostorskih aktov lokalnih skupnosti oziroma podrejenih prostorskih aktov. Študije in analize, ki so bile takrat narejene na Direktoratu za prostor in na fakulteti, so dodatna podlaga. Večina izdelovalcev prostorskih aktov in okoljskih poročil poišče zakonske podlage, v katere je krajina vključena – v okviru kulturne dediščine in narave.

Jelka Habjan: Da bi zasledila fotografsko simulacijo pri katerem od okoljskih poročil – tega še ni bilo. Moje mnenje je, da je krajina res obdelana zelo opisno, da povzamejo neke zelo splošne cilje ohranjanja elementov kulturne krajine – to se pogosto pojavlja (drevesni pasovi, vegetacija ob vodotokih ipd.), redkokdaj so omenjene še kakšne druge značilnosti krajine, recimo v Primorju terase, obdelane terase, kakšna natančnejša analiza razmerja med gozdom, kmetijskimi in urbanimi površinami pa ne. Dostikrat sicer napišejo »ohranjanje prostorskih razmerij«, da bi pa to bolj natančno opredelili, pa nisem zasledila. Je pa res, kar je mogoče tudi samokritika, da so poglavja o krajini včasih bolj kot nujno zlo dodana v okoljskih poročilih, da bi se iz njih dalo potegniti kaj več, ne posvečam pa se jim (ne glede na svoj osnovni profil) kaj bolj natančno... Včasih ministrstvo za kulturo da kakšno pripombo, ampak zelo redko.

Drži tudi to, da se pri tistih okoljskih poročilih, kjer so imeli krajinarja v skupini, vsaj malo potrudi, drugje je pa mogoče vsebina prepisana iz Regionalne razdelitve krajinskih tipov v Sloveniji. Izjemne krajine so zelo redko omenjene – nisem prepričana, da so vključene v vse občinske prostorske načrte, morda tudi zaradi tega, ker nimajo določenega formalnega statusa.

Dostikrat so povzete tudi usmeritve iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije ali Prostorskega reda.

Vesna Kolar Planinšič: Žal ne. V okoljskih poročilih smo pričakovali večjo inovativnost glede obdelave krajine predvsem s strani izdelovalcev, ki so krajinski arhitekti. Veliko nosilcev okoljskih poročil ali sodelujočih vključuje šolane ljudi s tega področja, krajinski arhitekti so zelo pogosto navedeni v pripravi okoljskih poročil in praviloma obdelujejo poglavje krajine. Na začetku priprave okoljskih poročil smo zasledili nekaj zelo dobro nastavljenih metod, zdaj pa se mi zdi, da poglavja o krajini postajajo vedno bolj pragmatična, da se temu delu ne posveča toliko pozornosti, čeprav moram reči, da je obdelano vse, krajina pa se večinoma vleče tudi čez druge okoljske sestavine – vedno je opisan odnos razmerij. Pogrešamo pa tisto, kar smo določili v naši Uredbi o okoljskem poročilu – da izdelovalci uporabijo takšne metode, ki najbolje ovrednotijo in opišejo stanje okolja in so najprimernejše za doseganje ciljev, tako da pogrešamo fotomontaže in uporabo GIS-a. Metodološko je tukaj še prostor.

Znotraj postopka CPVO se ponavadi obravnava zelo majhno število alternativ danega plana, največkrat gre kar za ničelno in »osnovno« varianto. CPVO bi morala omogočiti optimizacijo plana. Kako pogosto nastanejo skozi postopek CPVO nove, ustreznejše variante z manjšim vplivom na okolje? Ali poznate primere, da so se iskale alternative tudi z namenom zmanjševanja vplivov na krajino?

Mojca Lenardič: Alternative so čisto odvisne od vrste prostorskega akta. Občinski podrobni prostorski načrt je s planom že definiran in nima več alternativ – namenska raba je že določena in možnosti, da bi ga postavili kam drugam, ni več. Pri občinskih prostorskih načrtih se alternative v okoljskih poročilih včasih tudi obravnavajo – prostorski načrtovalci že skozi proces priprave akta pridejo do nekaterih rešitev, ki so okoljsko sprejemljive. Je pa res, da se pri določenih vrstah planov – recimo pri infrastrukturnih rešitvah, alternative pojavljajo bolj pogosto kot pri drugih namenskih rabah. Pri državnih prostorskih načrtih je to bolj pogosto – tam se že skozi postopek priprave prostorskega akta, še preden se začne postopek CPVO, že naredi študija variant in izbere varianto, postopek CPVO pa se potem izvede na izbrano varianto, kar v bistvu ni postopkovno ustrezno, ker bi se moralo v postopku CPVO presojati vse variante. DPN se v glavnem delajo za infrastrukturo (ceste, železnice) – to je v bistvu neka anomalija, ki se bo mogoče sčasoma, če bo volja (politična), odpravila.

Jelka Habjan: Zelo dobro vprašanje, ampak nanj bi po mojem lažje odgovorili izdelovalci plana in izdelovalci okoljskega poročila. V uvodnem delu okoljskih poročil nekateri napišejo, kaj se je spremenilo – kako se je plan spremenil od časa osnutka do dopolnjenega osnutka ali

pa predloga tudi zaradi korekcij iz okoljskega poročila. Zanimivo bi bilo opazovati razliko med osnutkom plana in predlogom plana in ugotoviti, kaj se je na podlagi okoljskega poročila izboljšalo. Že tako je problem variant velik, da pa bi bil temu dan poseben poudarek...

Pri OPN naredijo kakšno varianto morda pri cesti, morda predvidijo več možnih lokacij za poslovno industrijske cone, mislim, da manj iz razloga, da res želijo iskati alternative, kot zato, ker hočejo imeti večjo zalogo možnih con, če pri katerem od resorjev zadeva ne bo sprejemljiva.

Pri državnih prostorskih načrtih je zadeva bolj utečena, odseki so daljši, vejo, da imajo različne vsebine različno težo (kmetijstvo, varstvo voda, varstvo narave, kulturna dediščina), da bodo nekje morali iskati optimalno pot in da zato rabijo variante, pri občinskih planih pa stopnja zaverovanosti v to, da najbolj poznaš svoj prostor in da že na pamet vedo, kaj je najbolje, preprečuje to, da bi delali variante. Pa še nekaj je – majhne občine so res tako majhne, da je tam omejeno število lokacij za določeno dejavnost, ker se planira tako rekoč na ravni krajevne skupnosti ali pa župnije. Če bi delali regionalni plan, bi res lahko delali variante poslovnih con, tako jo pa vsaka vas rabi, da bo s tistim nekaj zaslužila. Na 50 km² je težko najti dve lokaciji za poslovno cono, ko pa pogledaš Prekmurje s svojo gostoto občin, pa veš, da je v vseh občinah težko najti ustrezno lokacijo za določeno dejavnost, tako da bi si pri pomanjkanju variant upala reči, da to ni samo nesposobnost načrtovalcev ali okoljskih poročevalcev, da ne znajo sugerirati dobrih stvari, ampak omejen prostor. Tako kot se zdaj vidi, da manjka regijski nivo, pa ne vem, če se je kdaj. Že nekdanjih 60 občin ni bilo ravno zelo velikih, zdajšnje stanje pa je, kar se urejanja prostora tiče, bolj škoda kot ne.

Vesna Kolar Planinšič: Do alternativ je lažje priti pri OPN, saj je tam zajeto širše območje. Ponavadi so že prej pripravljene in strokovno obdelane. Na primeru tako Novega mesta kot Ljubljane je več primerov, kako se je skozi CPVO izboljšal odnos med pozidanim prostorom in odprtimi površinami in kjer je v končnem aktu veliko boljši kot pa na začetku. Mislim, da bi bila zadeva lahko bistveno slabša, če nihče ne bi kontroliral tega dela. Pri Ljubljani se je bistveno izboljšalo razmerje med barjem in pozidanimi površinami, tudi na severu na območju Črnuč v povezavi z zelenimi klini so izboljšave vidne. Tako je tudi pri planih za druge občine po Sloveniji, recimo Radovljica, Ptuj, Maribor. Ta območja se skrbno preverjajo. Pri popolnoma ruralnih območjih, kjer imamo opravka z zgodovinsko razpoznavnimi strukturami, ki nimajo posebnega statusa, pa se okoljski poročevalci zelo plaho opredeljujejo.

Ker CPVO obravnavajo strateške dokumente, pri katerih lokacija posegov v prostor velikokrat še ni znana, sta tudi napoved sprememb in njihovo vrednotenje težko izvedljiva. Pri tovrstnih planih se kot metodo določanja vplivov na krajino najpogosteje uporablja ekspertno mnenje – gre za predvidevanja, ki so podana opisno – napoved izboljšanja ali poslabšanja trenutnega stanja. Pri že znanih lokacijah posegov se izdelovalci okoljskih poročil za določitev vplivov največkrat poslužujejo prekrivanja kart posegov s kartami vrednot kulturne dediščine, krajinskih parkov, izjemnih krajin ipd., v redkih primerih se izdelava model ranljivosti krajine zaradi posega. Ali so bile za določanje vplivov na krajino v do sedaj izvedenih celovitih presojah uporabljene tudi druge metode (npr. fotomontaže, primerjave vzorčnih primerov...)? Katere so po vašem mnenju druge metode, primerne za določanje vplivov na krajino?

Mojca Lenardič: Ravno zdaj pregledujem okoljsko poročilo, kjer je bila uporabljena tudi fotomontaža, ampak to je primer okoljskega poročila, ki ga je pripravil krajinski arhitekt. Imamo okoljska poročila, ki so jih naredili krajinski arhitekti, pa o krajini ni kaj dosti napisanega, najbrž je odvisno od posameznika. Imamo zakonske okvire, kako naj bi okoljsko poročilo izgledalo, a omejitve niso zelo striktno – izdelovalci okoljskih poročil si lahko sami izberejo, kako bodo zadevo predstavili in jo obravnavali znotraj tega okvira. Imamo primere, kjer je krajina kar dobro obravnavana, ponekod pa tudi ne, spet drugod ni predmet obravnave. Imamo fotomontaže, nisem še obravnavala primera, kjer bi bila narejena študija ranljivosti za

krajino, v glavnem so stvari bolj opisne. Predvsem v segmentih, ki se nanašajo na kulturno dediščino, se ocenjuje vizualne vplive strukturnih elementov, ki so predvideni – kako bo to izgledalo, ko bo zasajeno, kakšen vpliv bo imelo na dediščinsko kulturno krajino, ki je v ozadju tega posega.

Jelka Habjan: Vaša uvodna analiza je bila kar prava – da izhajajo iz ekspertnih mnenj in da je maksimalni domet to, da uporabljajo podatke o vrednotah in dediščini s področja kulture in narave, da bi delali kakšno analizo s fotomontažami, z napovedjo stanja in predstavitvijo v grafični obliki, se ne spomnim. Eden ali dva plana pa sta bila narejena z metodo ranljivosti. Še največkrat (pri infrastrukturi – državnih prostorskih načrtih za ceste) so tam, kjer je šlo za velike posege v relief in gozdne površine, so delali simulacije stanja po izvedbi posega. Kaj večjega dometa pa žal ni bilo. Gre za opisno oceno posegov in dostikrat se pojavi ocena C (potrebni omilitveni ukrepi), pa mogoče sama tega niti ne bi videla kot tako oceno, se pa potem izkaže, da so omilitveni ukrepi dokaj preprosti. Gre za to, da rečejo: »ohranitev pasu vegetacije, odmik od vodotoka, da se vegetacija ohranja«, da pa bi kdaj poudarili geomorfološke strukture, se ne spomnim, največkrat predvidijo zasaditev.

Vesna Kolar Planinšič: Pravilno ste ugotovili, da gre pri posegih, ki so znani, uporablja metodo prekrivanja in ocene na cilje krajine ter posegov vanjo, tako da se na koncu oceni celoten plan. Kot krajinarka sem zelo pogrešala metodo ranljivosti, ker je znana in uporabna in sem pričakovala, da se bo iz sposobnosti valorizacije krajinarjev in izdelave karte ranljivosti nadgradile tudi druge metode za druga okoljska področja, saj je model ranljivosti zelo uporaben tudi za onesnaževanje, hrup in tako naprej, modeli bi zadeve ocenjevali bolj natančno. Poleg izdelave modelov ranljivosti se mi zdi primerna metoda tudi uporaba javnomnenjskih raziskav, ki so bila za območja že narejene (ni treba, da se jih za plan dela ponovno, ali pa tudi). Pogrešamo predvsem uporabo gradiv, ki so na temo krajina že bila izdelana po posameznih območjih. Marsikje se izdelovalci do teh gradiv niti ne dokopljejo, kaj šele, da bi jih citirali in izhajali iz njih. Tako da tu obstaja še možnost nadgradnje z modeli ranljivosti in ustreznosti.

Primer: Ob avtocesti je krajinsko zelo zanimivo območje, ki sicer nima statusa, tja locirajo novo poselitveno območje. Na takih primerih bi z enostavnimi modeli zelo hitro ocenili...

Premalo je modelov, preveč je opisno. Veliko je tudi okoljskih poročil, ki so jih izdelali krajinski arhitekti, pa niso uporabili znanih metod. Uporabiti bi bilo potrebno znanje, ki ga ljudje imajo. Mogoče bi bilo treba nadgraditi izobraževanje.

Drugo je pri planih in programih, ki zajemajo območje cele Slovenije in kjer posegi niso znani. Presoja se izdela po metodi doseganja okoljskih ciljev in se da narediti dovolj dobro tudi za poglavje krajina – npr ukrepi ohranjanja travnikov in pašnikov, vzdrževanja razmerja gozdnih in kmetijskih površin.

Ali se omilitveni ukrepi, ki so z okoljskimi poročili predvideni za krajino, sploh izvajajo v praksi? Ali se po izvedbi izkažejo za zadovoljive? Bi jih bilo potrebno v okoljskem poročilu določiti bolj podrobno, morda z grafično simulacijo, ali je opis dovolj?

Mojca Lenardič: Nisem še imela priložnosti, da bi projekt, ki sem ga pregledovala, videla tudi izvedenega. OPN je tako širok, da se v tak detajl ne more presoati, medtem ko je do izvedbe OPPN, ki je že izvedbeni – postopkovno potrebno vložiti še kar nekaj časa in dela, ker je potrebno še pridobivanje gradbenih dovoljenj, izdelava projekta za izvedbo... in v teh fazah pride še do določenih sprememb, ki vplivajo na njegovo izvedbo. Omilitvenih ukrepov, ki se nanašajo na krajino, je v primerjavi z drugimi sestavinami relativno malo.

Jelka Habjan: Načeloma bi morali biti omilitveni ukrepi, ki so sestavni del plana in se jih da predstaviti, v plan vključeni in nekateri tudi so. Tam, kjer je zahtevana ohranitev vegetacije ali predvidena nova, je v predlogu plana to opredeljeno. Zanimivo je, da se zadeva zreducira na

vegetacijo. Včasih je težko ločiti – lahko napisano pri naravi, pa bi lahko rekli, da je ukrep z vidika varstva krajine in pri kulturi tudi. Omilitveni ukrep je včasih tudi to, da je včasih obseg posega zmanjšan, da se ohrani določena krajinska struktura – tudi to je izboljšanje plana (da ne sega v živo v reko, ampak se konča za eno vrsto dreves ali stojno višino dreves stran). Če so krajinski omilitveni ukrepi, so kar del plana. Spremljanje stanja je predvideno (monitoring ciljev plana), posamezne izvedbe pa nadzorujejo inšpektorji. Mi nadzorne funkcije nad omilitvenimi ukrepi ne izvajamo, v okoljskem poročilu pa je navedeno, kako se poroča o spremljanju stanja.

Vesna Kolar Planinšič: Opis nikakor ni dovolj, v planu mora biti to vedno zarisano in mi pri tem vztrajamo. Če je omilitveni ukrep zelena cezura med infrastrukturo in poselitvijo ali zasaditev novih zelenih površin okrog krajinsko izpostavljenih območij kulturne dediščine, vztrajamo, da je ta ukrep v planu zarisan. Tudi če je ta površina majhna, mora biti namenska raba ustrezna in v uredbi napisano, da je to omilitveni ukrep.

Spremljanje stanja še ni bilo izvedeno, ampak ko potrdimo plan, ima njegov pripravljavec obveznost, da poroča o izvedbi plana v celoti, tudi o izvedbi omilitvenih ukrepov. Sistem je vzpostavljen, ta poročila bodo prišla, recimo čez pet let, in takrat se bo lahko izvedla analiza.

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPN) in Zakon o varstvu okolja (ZVO – 1B) sta nekoliko spremenila nadzor izvajanja CPVO – okoljska poročila lahko izdelujejo samo strokovnjaki, ki so vpisani v evidenco izdelovalcev okoljskih poročil in si morajo zagotoviti potrdilo o strokovni usposobljenosti, revizije pa ni več potrebno izvajati. Kako je to vplivalo na postopek izvajanja CPVO? Se je čas priprave planov s tem skrajšal? Je kakovost okoljskih poročil ostala na isti ravni?

Mojca Lenardič: Ta zakonska določba bi v skladu z zakonom že morala veljati, ni pa še podzakonskega predpisa, ki bi določil, kako se to potrdilo pridobi. Prej je ARSO vodil listo izvedencev, ki so izdelovali poročila za PVO, zdaj pa tudi tega več ni. Trenutno lahko vsak prostorski načrtovalec ali kdor koli, ki se ukvarja s pripravo strokovnih podlag ali poročil o vplivih na okolje za PVO, pripravi tudi okoljsko poročilo. Postopek se ni skrajšal. Mi okoljska poročila pošiljamo resorjem, ki so pristojni za določena področja varstva okolja. Ti resorji so se s časom že zelo izvežbali v pregledovanju okoljskih poročil in imajo vedno večje zahteve – vedno bolj so pozorni na določene stvari in verjetno so pri svojem pregledovanju tudi bolj natančni, zato se mi zdi, da se kvaliteta okoljskih poročil izboljšuje – vsaj v tistih segmentih, ki so pri določenem prostorskem načrtu pomembni.

Med izvajanjem in po izvedbi plana je stanje okolja potrebno spremljati. Ugotovitve nadzora stanja okolja so pomembne tudi za nadaljnji razvoj metod določanja vplivov. Ali se spremljanje stanja v praksi izvaja? Kaj so pokazali rezultati glede pravilnosti napovedi vplivov v do sedaj izvedenih CPVO? Se je izvedba omilitvenih ukrepov izkazala za ustrezno? Ali je prišlo zaradi spremljanja stanja okolja do novih spoznanj?

Mojca Lenardič: Mislim, da še nismo tako daleč, da bi kak monitoring že imeli. Pri občinskih prostorskih načrtih, s katerimi se spreminja namenska raba, umeščamo v prostor oziroma okolje stvari, ki imajo lahko pomembne vplive. Ker se ti načrti šele izdelujejo oziroma so jih ponekod šele sprejeli, se monitoring ne more začeti takoj kazati. To se bo pokazalo šele čez pet let ali več, zato teh podatkov še ni.

Ali je usklajevanja med pripravljavci planov in programov ter izdelovalci okoljskih poročil dovolj? V kolikšni meri so ugotovitve okoljskih poročil upoštevane pri

prilagajanju planov? Ali opazate razliko v kakovosti CPVO tam, kjer tako plan kot okoljsko poročilo pripravlja ista organizacija?

Mojca Lenardič: Sodelovanje med pripravljavci plana in okoljskega poročila nedvomno mora biti. Verjetno je odvisno od tega, kakšen način dela imata obe strani. Usklajevanja so pomembna, ker se na določeni točki okoljsko poročilo in prostorski akt preveri. V kolikor izsledki okoljskega poročila v plan niso vključeni, damo plan v dopolnitev, da se to popravi. Sestankujejo gotovo, če pa se o določeni zadevi ne morejo dogovoriti, je sestanek pri nas ali pa na resorju. Veliko pripomb imajo tudi resorji in najbolje je, da sami povejo, kaj je pomembno, da se vpliv zmanjša. Težko sodim, ali je bolje, da plan in okoljsko poročilo pripravlja ista organizacija. Opažam, da pripravljavci okoljskih poročil bolje formulirajo omilitvene ukrepe (enostavneje se jih da vključiti v prostorski akt), če se spoznajo tudi na prostorsko načrtovanje, čeprav so se v tem času tudi drugi pripravljavci okoljskih poročil že navadili na to. Če plan in okoljsko poročilo izdeluje ista firma, usklajevanje najbrž poteka enostavneje, vendar pa je večja verjetnost, da kaj spregledajo.

Ker sem pri proučevanju CPVO lahko obravnavala le okoljska poročila in ne celotnega procesa priprave planov, nisem dobila predstave o tem, kako poteka optimizacija pri pripravi planov in programov, postopek CPVO pa me močno spominja na projektno PVO. V kolikšni meri se CPVO sploh razlikuje od PVO?

Mojca Lenardič: Mislim, da kar precej, ker je projektna presoja narejena na dosti bolj natančnem nivoju, kjer je že vse detajlno določeno. PVO se izdeluje na poseg, npr. za kurilno napravo, ki ima točno določeno moč, določene izpuste, tehnologijo...skratka vse detajle, ki jih je potrebno obravnavati, na osnovi tega se lahko omilitvene ukrepe (npr. filtriranje, čiščenje izpustov) obravnava čisto drugače kot na nivoju prostorskega akta – kam boš kompleks, ki ima kurilno napravo, umestil.

CPVO je na planskem nivoju – na nivoju umeščanja prostorskega akta, medtem ko je PVO na nivoju posega – projekta. Optimizacija je na planski ravni drugačna kot na projektni. Na planski ravni lahko optimiziramo na bolj grobi ravni – določeno stvar lahko premestiš, pri krajini npr. izboljšaš umestitev z zasaditvijo ali jo prilagodiš okolju. Na ravni PVO te zanima, kakšno bo temeljenje, kam se bodo iztekale odpadne vode in kako bo vse to narejeno, medtem ko te na nivoju CPVO zanima, če bo nov element, umeščen v prostor, ustrezen, in kako naj bo poseg čim bolj sprejemljiv za celotno okolico tako z vidika vidnih kakovosti kot z vidika zdravja ljudi, se pravi generalne stvari (npr. pri tovarni bo zraven potrebno načrtovati še čistilno napravo), kako se bo čistilo, kakšna bo tehnika čiščenja, kakšen bo proces delovanja te tovarne, je pa PVO.

PRILOGA C

PRILOGA C1

Širjenje poselitvenih območij v Cerknici – Območje 1

Trenutno stanje območja (vpliva ni)

Ocena B - vpliv je nebitven

Ocena C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Ocena D - vpliv je bistven

Ocena E - vpliv je uničujoč

PRILOGA C2

Širjenje poselitvenih območij v Cerknici – Območje 2

Trenutno stanje
območja (vpliva ni)

Ocena B - vpliv je
nebistven

Ocena C - vpliv je
nebistven zaradi
izvedbe omilitvenih
ukrepov

Ocena D - vpliv
je bistven

Ocena E - vpliv je uničujoč

PRILOGA C3

Gradnja obvoznice v Cerknici

Trenutno
stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B -
vpliv je
nebistven

Ocena C - vpliv
je nebistven
zaradi izvedbe
omilitvenih
ukrepov

Ocena D
- vpliv je
bistven

Ocena E -
vpliv je
uničujoč

PRILOGA C4

Širjenje poselitvenih območij na Rakeku – Območji 1 in 2

Trenutno stanje območja (vpliva ni)

Ocena B - vpliv je nebitven

Ocena C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Ocena D - vpliv je bistven

Ocena E - vpliv je uničujoč

PRILOGA C5

Širjenje poselitvenih območij na Rakeku – Območje 3

Trenutno stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B - vpliv
je nebitven

Ocena C - vpliv
je nebitven
zaradi izvedbe
omilitvenih
ukrepov

Ocena D - vpliv
je bistven

Ocena E - vpliv
je uničujoč

PRILOGA C6

Širjenje poselitvenih območij na Rakeku – Območje 4

Trenutno stanje območja (vpliva ni)

Ocena B - vpliv je nebitven

Ocena C - vpliv je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Ocena D - vpliv je bistven

Ocena E - vpliv je uničujoč

PRILOGA C7

Širjenje poselitvenih območij na Rakeku – Območje 5

Trenutno stanje območja
(vpliva ni)

Ocena B - vpliv je
nebistven

Ocena C - vpliv je nebistven
zaradi izvedbe omilitvenih
ukrepov

Ocena D - vpliv je bistven

Ocena E - vpliv je uničujoč

PRILOGA C8

Širjenje poselitvenih območij na Rakeku – Območje 6

Trenutno stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B - vpliv je
nebistven

Ocena C - vpliv je
nebistven zaradi
izvedbe omilitvenih
ukrepov

Ocena D - vpliv je
bistven

Ocena E - vpliv
je uničujoč

PRILOGA C9

Sanacija kamnoloma v Podskrajniku

Trenutno stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena A -
vpliv je
pozitiven

Ocena B - vpliv
je nebistven

Ocena C - vpliv je
nebistven zaradi
izvedbe omilitvenih
ukrepov

Ocena D -
vpliv je
bistven

Ocena E -
vpliv je
uničujoč

PRILOGA C10

Sončne elektrarne v Podskrajniku

Trenutno stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B - vpliv je
nebistven

Ocena C - vpliv je
nebistven zaradi
izvedbe omilitvenih
ukrepov

Ocena D - vpliv je
bistven

Ocena E - vpliv
je uničujoč

PRILOGA C11

Območje za kmetijsko proizvodnjo v Podskrajniku

Trenutno stanje območja
(vpliva ni)

Ocena A - vpliv je pozitiven

Ocena B - vpliv je nebitven

Ocena C - vpliv je nebitven zaradi
izvedbe omilitvenih ukrepov

Ocena D - vpliv je bistven

Ocena E - vpliv je uničujoč

PRILOGA C12

Širjenje poselitve v Begunjah – Območje 1

Trenutno
stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B -
vpliv je
nebistven

Ocena C -
vpliv je
nebistven
zaradi
izvedbe
omilitvenih
ukrepov

Ocena D
- vpliv je
bistven

Ocena E -
vpliv je
uničujoč

PRILOGA C13

Širjenje poselitve v Begunjah – Območje 2

Trenutno
stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B -
vpliv je
nebistven

Ocena C - vpliv
je nebistven
zaradi izvedbe
omilitvenih
ukrepov

Ocena D
- vpliv je
bistven

Ocena E -
vpliv je
uničujoč

PRILOGA C14

Širjenje poselitve v Begunjah – Območje 3

Trenutno
stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B -
vpliv je
nebistven

Ocena C -
vpliv je
nebistven
zaradi
izvedbe
omilitvenih
ukrepov

Ocena D
- vpliv je
bistven

Ocena E -
vpliv je
uničujoč

PRILOGA C15

Širjenje poselitve v Begunjah – Območje 4

Trenutno stanje območja (vpliva ni)

Ocena B - vpliv je nebistven

Ocena C - vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Ocena D - vpliv je bistven

Ocena E - vpliv je uničujoč

PRILOGA C16

Širjenje poselitve v Begunjah – Območje 5

Trenutno
stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B -
vpliv je
nebistven

Ocena C - vpliv
je nebistven
zaradi izvedbe
omilitvenih
ukrepov

Ocena D
- vpliv je
bistven

Ocena E -
vpliv je
uničujoč

PRILOGA C17

Območje za kmetijsko proizvodnjo v Begunjah

Trenutno
stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena B -
vpliv je
nebistven

Ocena C -
vpliv je
nebistven
zaradi izvedbe
omilitvenih
ukrepov

Ocena D
- vpliv je
bistven

Ocena E -
vpliv je
uničujoč

PRILOGA C18

Ureditev turistične infrastrukture ob Cerkniškem jezeru

Trenutno
stanje
območja
(vpliva ni)

Ocena A -
vpliv je
pozitiven

Ocena B -
vpliv je
nebistven

Ocena C - vpliv je
nebistven zaradi
izvedbe omilitvenih
ukrepov

Ocena D -
vpliv je
bistven

Ocena E -
vpliv je
uničujoč

PRILOGA C19

Ureditev turistične infrastrukture v Rakovem Škocjanu

Trenutno stanje območja (vpliva ni)

Ocena B - vpliv je nebistven

Ocena C - vpliv je nebistven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov

Ocena D - vpliv je bistven

Ocena E - vpliv je uničujoč